

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF
10
SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF SINIF

ÖĞRETMEN
REHBER KİTABI

FELSEFE

ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ

ORTAÖĞRETİM KADEMESİNDE
FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM UYGULAMALARI

ORTAÖĞRETİM KADEMESİNDE FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM UYGULAMALARI
ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ

10. SINIF
FELSEFE

GENEL YAYIN YÖNETMENİ Cengiz METE
Doç. Dr. Mustafa OTRAR

YAYIN KOORDİNATÖRÜ Ömer SARICA

EDİTÖR Dr. CebraİL TURNA
Dr. İrem AKÇAYIR

YAZARLAR Aslıhan GÜRBÜZ
Dilek KÖSELIOĞLU
İlkay AY
İsfendiyar Necati ÇAKIROĞLU
Mehmet PARMAKSIZ
Merve Gül ŞAHİN
Selami DURAN
Sevi Derya PÜTÜN
Sinan ŞUEKİNCİ

DİL UZMANI Gamze ÖZTÜRK

DİZGİ ve GRAFİK TASARIM Çağlayan Volkan YILDIZ
Nagihan ERGİYEN
Özlem SAVAŞ BAŞKARA

ISBN 978-975-11-9662-0

YAYIM YILI Mayıs 2026

Bu yayın Millî Eğitim Bakanlığı
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
ve Özel Eğitim ve Rehberlik
Hizmetleri Genel Müdürlüğü
tarafından hazırlanmıştır.
Gerçekleştirilen çalışmalara
UNICEF Türkiye Temsilciliği
katkıda bulunmuştur.

©UNICEF Türkiye Temsilciliği 2026
Her hakkı saklıdır. Bu yayında
yer alan ifadeler UNICEF'in resmi
görüşlerini temsil etmez.

Millî Eğitim Bakanlığı
Atatürk Bulvarı No: 98 Bakanlıklar / ANKARA
Tel: +90 312 413 2680
+90 312 413 2681
+90 312 413 1838
www.meb.gov.tr

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNICEF
Turan Güneş Bulvarı No.106 Kat: 7 06550
Çankaya / ANKARA
Tel: +90 312 545 10 00
www.unicef.org.tr

ÖN SÖZ

Eğitim ortamları, her öğrencinin aynı hızda, aynı yolla ve aynı derinlikte öğrenmediği gerçeğini her geçen gün daha görünür kılmaktadır. Günümüz sınıfları; hazır bulunuşluk, ilgi, öğrenme profili, deneyim ve bireysel gereksinimler bakımından son derece çeşitlidir. Bu çeşitlilik, öğretimi tek tip bir yapıda sunmanın hem pedagojik hem de insani açıdan yetersiz kaldığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle çağdaş eğitim anlayışı, farklılıkları sorun olarak değil; öğretimi daha nitelikli, daha adil ve daha kapsayıcı hâle getiren bir imkân alanı olarak değerlendirmektedir.

Farklılaştırılmış öğretim, tam da bu noktada öğretmenin sınıf içi kararlarını güçlendiren temel bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Öğrencilerin bireysel özelliklerini dikkate alan, öğretim sürecini esnek biçimde düzenleyen ve her öğrencinin öğrenme sürecine anlamlı biçimde katılımını hedefleyen bu yaklaşım, kapsayıcı eğitimin sınıf içindeki en somut karşılıklarından biridir. Zenginleştirme ise farklılaştırılmış öğretimin özellikle derinleşme, genişleme, üretme, sorgulama ve üst düzey düşünme boyutlarını destekleyen güçlü bir bileşendir. Bu yönüyle zenginleştirme, yalnızca ileri düzey öğrenciler için değil; uygun planlama ile tüm öğrencilerin potansiyellerini geliştirmelerine katkı sunabilecek önemli bir öğretim imkânıdır.

“Ortaöğretim Kademesinde Farklılaştırılmış Öğretim Uygulamaları: Zenginleştirilmiş Öğretim Etkinlikleri Öğretmen Rehber Kitabı”, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını desteklemek, farklılaştırma ve zenginleştirme kavramlarını kuramsal temelleriyle açıklamak ve bu kavramları uygulanabilir örneklerle somutlaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta, farklılaştırılmış öğretimin temellerinden zenginleştirme kavramına; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli bağlamındaki çerçeveden içerik, süreç ve ürüne dayalı zenginleştirme tasarımlarına kadar uzanan bütüncül bir yapı sunulmaktadır. Bunun yanında, dokuz farklı derse yönelik zenginleştirme etkinlikleri hazırlanarak öğretmenlerin bu yaklaşımı sınıf içinde daha somut, sistematik ve uygulanabilir biçimde kullanmalarına destek olunması amaçlanmıştır. Bu yönüyle eser, yalnızca kuramsal bir çerçeve sunmakla kalmamakta, aynı zamanda uygulamaya dönük güçlü bir rehber niteliği de taşımaktadır.

Bu rehberin önemli katkılarından biri, zenginleştirmeyi sınıf içinde erişilebilir ve uygulanabilir bir öğretim yaklaşımı olarak ele almasıdır. Nitelikli öğretim, yalnızca öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencileri desteklemekle değil, aynı zamanda daha hızlı ilerleyen, derinlik arayan, üretmeye ve keşfetmeye istekli öğrenciler için de uygun öğrenme fırsatları oluşturmakla mümkündür. Eğitimde hakkaniyet, herkese aynı şeyi sunmak değil; her öğrencinin gereksinimine uygun öğrenme yaşantılarını tasarlayabilmektir. Elinizdeki kitap, bu anlayışı öğretmen uygulamalarıyla buluşturan değerli bir kaynak niteliğindedir.

Öğretmenler, sınıf içinde çoğu zaman eş zamanlı olarak çok farklı öğrenme gereksinimlerine yanıt vermek durumundadır. Bu nedenle onlara sunulacak rehberlik; sade, işlevsel, bilimsel temelli ve uygulamaya dönük olmalıdır. Elinizdeki çalışma, öğretmenin pedagojik yargısını merkeze alan, sınıfın gerçekliğini gözeten ve öğretim sürecini daha esnek, daha derinlikli ve daha anlamlı hâle getirmeyi hedefleyen bir anlayışla hazırlanmıştır. Temennimiz, bu kitabın öğretmenlerin mesleki uygulamalarına katkı sağlaması; öğrencilerin ise kendi potansiyellerini keşfedebildikleri daha zengin öğrenme ortamlarıyla buluşmalarına aracılık etmesidir.

İÇİNDEKİLER

1. SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM VE DESTEK STRATEJİLERİ	8
ÜSTÜN ZEKÂLI ERGENLERİ ANLAMAK	8
1.1. ÜSTÜN ZEKÂLI ERGENLERİN SOSYAL-DUYGUSAL İHTİYAÇLARI	8
1.2. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME PROGRAMLARI	11
1.3. MÜKEMMELİYETÇİLİK VE DUYGUSAL MÜFREDAT	12
1.4. AKRAN İLİŞKİLERİ VE SOSYAL BECERİ EĞİTİMİ	13
1.5. PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK HİZMETLERİ	15
2. DAVRANIŞ KONTROLÜ VE SINIF YÖNETİMİ	17
2.1. ÜSTÜN ZEKÂLI ÖĞRENCİLERDE DAVRANIŞ SORUNLARI	17
2.2. GLASSER'İN SEÇİM TEORİSİ VE OKULDA KALİTELİ EĞİTİM YAKLAŞIMI	17
2.3. ÖNLEYİCİ DAVRANIŞ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ	19
2.4. MÜDAHALE STRATEJİLERİ	20
ÖĞRETMEN İÇİN HIZLI UYGULAMA REHBERİ: SOSYO-DUYGUSAL GELİŞİM	21
ÖĞRETMEN İÇİN HIZLI UYGULAMA REHBERİ: ÖNLEYİCİ SINIF YÖNETİMİ	22
2.5. SORUN ÇIKTIĞINDA: MÜDAHALE STRATEJİLERİ	22
ETKİNLİK TABLOLARININ YAPISINA AİT KILAVUZ	23
FELSEFE DERSİ BİRLEŞTİRİLMİŞ FARKLILAŞTIRMA ETKİNLİKLERİ - 10. SINIF	27
ETKİNLİK 1 - FELSEFENİN DOĞASI	27
ETKİNLİK 2 - FELSEFENİN DOĞASI	33
ETKİNLİK 3 - FELSEFENİN DOĞASI	40
ETKİNLİK 4 - FELSEFENİN DOĞASI	50
ETKİNLİK 5 - FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON	57
ETKİNLİK 6 - FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON	64
ETKİNLİK 7 - VARLIK FELSEFESİ	72

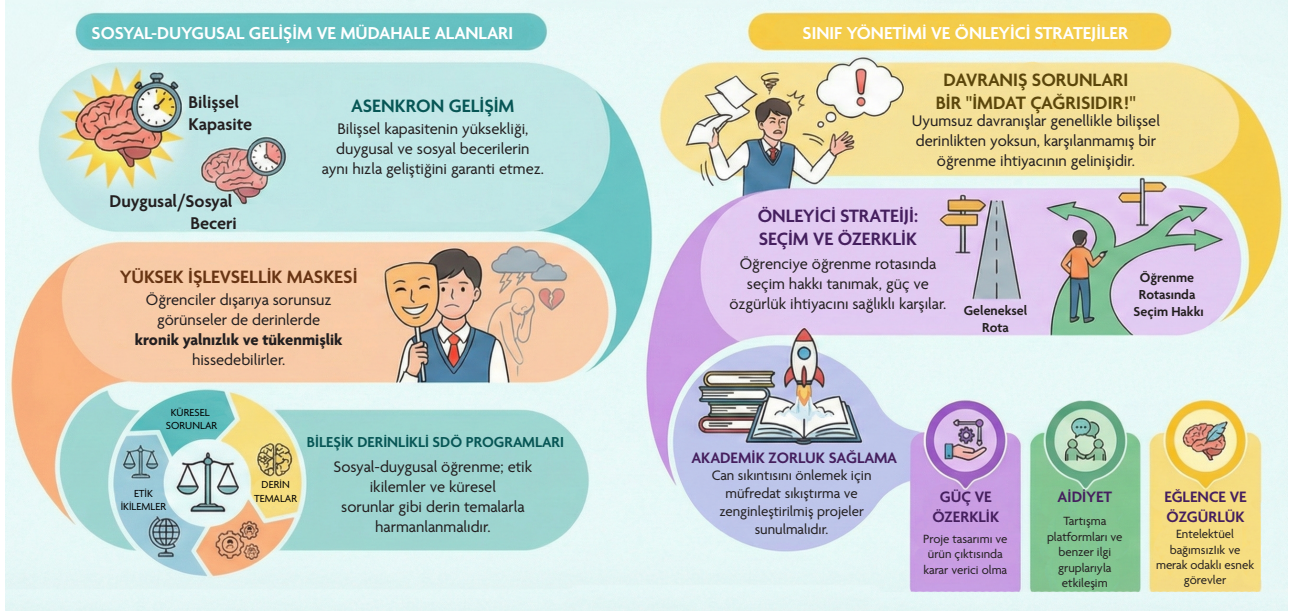
ETKİNLİK 8 - VARLIK FELSEFESİ	79
ETKİNLİK 9 - BİLGİ FELSEFESİ	89
ETKİNLİK 10 - BİLGİ FELSEFESİ	96
ETKİNLİK 11 - AHLAK FELSEFESİ	105
ETKİNLİK 12 - AHLAK FELSEFESİ	112
ETKİNLİK 13 - ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ	119
ETKİNLİK 14 - ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ	126
ETKİNLİK 15 - SİYASET FELSEFESİ	132
ETKİNLİK 16 - SİYASET FELSEFESİ	140
ETKİNLİK 17 - DİN FELSEFESİ	149
ETKİNLİK 18 - DİN FELSEFESİ	162
ETKİNLİK 19 - BİLİM FELSEFESİ	174
ETKİNLİK 20 - BİLİM FELSEFESİ	180
KAYNAKÇA	186

1. SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM VE DESTEK STRATEJİLERİ

ÜSTÜN ZEKÂLI ERGENLERİ ANLAMAK

Sosyal-Duygusal İhtiyaçlar ve Destek Stratejileri

Üstün zekâli ergenler, zihinsel kapasiteleri ile duygusal olgunluklarının farklı hızlarda ilerlediği “asenكرون gelişim” süreci yaşarlar. Bu durum; mükemmeliyetçilik, akran zorbalığı ve sosyal izolasyon gibi riskleri beraberinde getirirken akademik zorluk ve özerklik temelli stratejilerle desteklenmeleri gerektiğini gösterir.

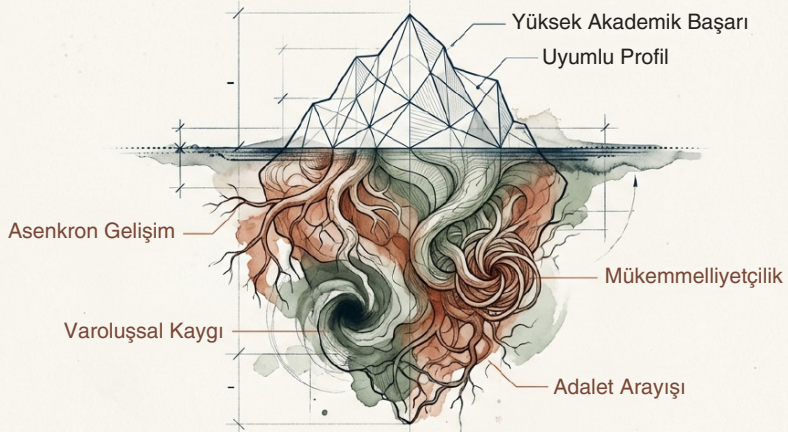

1.1. ÜSTÜN ZEKÂLI ERGENLERİN SOSYAL-DUYGUSAL İHTİYAÇLARI

Üstün zekâli/yetenekli ergenlerin zihinsel kapasitelerinin ötesinde kendilerine has sosyal ve duygusal gereksinimleri bulunmaktadır. Bilişsel ve sosyo-duygusal süreçlerin farklı hızda seyretmesi olarak tanımlanan asenkron (eş zamanlı olmayan) gelişim, bu bireylerde çeşitli adaptasyon güçlüklerine ve içsel huzursuzluklara zemin hazırlayabilmektedir (Elmore vd., 1994).

Zekânın Ötesinde: Üstün Potansiyelli Ergenleri Bütüncül Desteklemek

Akademik başarı maskesinin ardındaki içsel dünyaya, asenkron gelişime ve sürdürülebilir okul iklimine stratejik bir bakış

Üstün zeka, sadece bilişsel bir hız değil dünyayı algılamada derinlik, duyarlılık ve yoğunluk farkıdır.

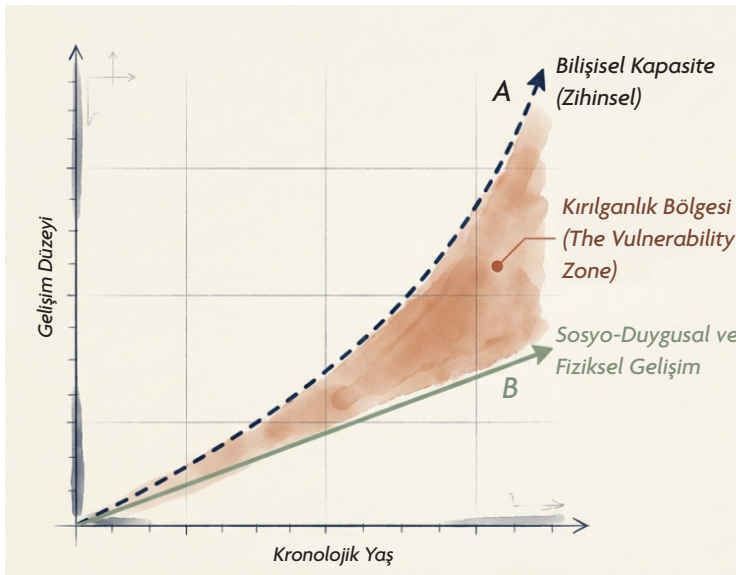
FELSEFE

Casino-García ve meslektaşları (2021) tarafından yürütülen bir araştırma, üstün potansiyelli öğrencilerin akran zorbalığı karşısında daha hassas bir konumda bulduklarına ve bu tür olumsuz deneyimlere daha sık maruz kaldıklarına dikkat çekmektedir. Özellikle ergenlik evresinde üstün zekâlılık potansiyelinin hangi derecede ortaya çıkacağı ve nasıl şekilleneceği üzerinde psikososyal faktörlerin kritik bir rol oynadığı belirtilmektedir.

Ergenlik dönemi, bireylerin yalnızca akademik başarılarını değil aynı zamanda kendilik algılarını ve sosyal ilişkilerini de derinden etkileme gücüne sahiptir. Bu dönemde üstün zekâlı/yetenekli ergenlerin bilişsel soyutlama yetenekleri ve gelişmiş muhakeme becerileri, kimlik oluşumunu hızlandırabilir fakat bu süreç aynı zamanda benliklerinde artan bir öz eleştirinin de ortaya çıkmasına yol açabilir (Mofield vd., 2010). Dolayısıyla sosyal-duygusal ihtiyaçların ele alınışı sadece “duyguları anlama” seviyesinde kalmamalıdır. Bu ihtiyaçlar; bireyin değerleri, yaşam hedefleri ve toplumsal aidiyeti bağlamında ele alınmalıdır. Gençlerin etik sorunlar, küresel riskler, adalet, eşitlikle ilgili temalara erken yaşta yoğunlaşmaları; varoluşsal kaygılarını ve anlam arayışlarını belirgin hâle getirebilir. Eğer bu süreçte uygun destek sağlanmazsa gençlerin kaygı seviyeleri yükselebilir, gençler içe kapanabilir ya da öfke patlamaları gibi olumsuz tepkiler geliştirebilirler (Polaschek, 2018). Bu olumsuz tepkileri anlamlandırmak için bilişsel özelliklerin açıklanması gerekmektedir. Tabloda hızlı öğrenen öğrencilerin özellikleri ile sosyo-duygusal durumlarının asenkron ilişkisine yer verilmiştir.

Bilişsel Kapasite (Zihin)	Sosyo-Duygusal Durum (Ruh)	Sonuç: Asenkron Gelişim
Soyutlama yeteneği çok yüksektir.	Akranlarıyla aynı sosyal ihtiyaçlara sahiptir.	Zihinsel olarak yetişkin gibi düşünebilir ama duygusal olarak bir çocuk gibi tepki verebilir.
Adalet ve etik gibi konulara yoğunlaşır.	Sosyal hiyerarşiyi yönetmekte zorlanabilir.	Varoluşsal kaygılar ve derin bir anlam arayışı yaşar.
Mükemmeliyetçi beklentileri vardır.	Başarısızlık korkusu fazladır ve stres yönetimi zayıftır.	"Yüksek işlevsellik maskesi" ardına gizlenen içsel bir huzursuzluk vardır.

Asenkron gelişimin eğitim ortamındaki etkileri genellikle örtük bir biçimde seyreder. Bireyin zihinsel kapasitesinin yüksekliği, stres yönetimi veya sosyal çatışma çözme gibi duygusal becerilerin de aynı hızla olgunlaştığına dair bir garanti sunmamaktadır (Elmore vd., 1994). Ergenlik döneminde artan başarı beklentileri nedeniyle bu öğrenciler, iç dünyalarındaki karmaşayı "yüksek işlevsellik maskesi" ardına gizleyerek dışarıya sorunsuz bir görüntü yansıtabilirler. Ancak bu uyumlu profilin derinliklerinde başarı odaklı bir benlik algısı, kronik yalnızlık ve tükenmişlik hissi yatıyor olabilir. Eğitim kadrolarının sadece akademik verilere odaklanması, bu sessiz imdat çağrılarının gözden kaçmasına ve erken müdahale şansının yitirilmesine sebebiyet vermektedir (Mofield vd., 2010; Stormont vd., 2001).

Büyümenin Eş Zamanlı Olmayan Doğası: Asenkron Gelişim

Üstün zekalı ergenlerde bilişsel kapasite ile sosyo-duygusal süreçler aynı hızda ilerlemez. Bu “asenكرون gelişim”, içsel huzursuzlukların ve adaptasyon güçlüklerinin temel kaynağıdır (Elmore vd., 1994).

Zihinsel kapasitenin yüksekliği, stres yönetimi veya sosyal çatışma çözme becerilerinin de aynı hızla olgunlaştığını garanti etmez.

FELSEFE

Üstün zekâlı/yetenekli ergenlerin sosyo-duygusal gereksinimleri, içinde buldukları okul atmosferi ve akran dinamikleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu bireylerin gelişmiş mizah anlayışları, alışlagelmişin dışındaki ilgi alanları ve toplumsal kabulleri sorgulayan eleştirel duruşu; yaşlılarıyla sağlıklı bağlar kurmasını güçleştirebilmektedir (Rinn & Majority, 2018). Bu bağlamda zorbalık olgusu, sadece bireysel farklılıktan değil bu farklılığın sınıf içindeki algılanış biçiminden ve eğitimcilerin sosyal hiyerarşiyi yönetme kapasitesinden beslenir (Febriana v.d., 2024). Dolayısıyla kapsayıcı bir sınıf iklimi ve adaleti temel alan tutarlı bir pedagojik yaklaşım, koruyucu bir mekanizma işlevi görmektedir.

Ebeveyn katılımı, ergenlik dönemindeki bireylerin sosyo-duygusal adaptasyonunda temel bir savunma mekanizmasını temsil etmektedir. Ailenin değerlendirme kriterlerini akademik çıktılarla sınırlamayıp çabayı, kişisel gelişim süreçlerini ve psikolojik gereksinimleri de kapsayacak bir iletişim dili kurması; "koşullu benlik saygısı" oluşumunu destekleyebilir (Gualdi, 2019). Ayrıca ev ve okul arasındaki koordinasyon; patolojik düzeydeki kaygı, mükemmeliyetçilik ve akran zorbalığı gibi tehditlere karşı önleyici bir ağ kurarak destekleyici müdahalelerin eş güdümlü ve zamanında yapılmasına olanak tanır.

Üstün zekâlı/yetenekli ergenlerde risk faktörleri, dışı vurulan belirgin davranış bozukluklarından ziyade daha örtük ve rafine işaretlerle kendini gösterme eğilimindedir (Garland & Zigler, 1999). Kronikleşen yorgunluk, akademik motivasyonda ani kayıplar, mükemmeliyetçiliğin bir yansıması olan aşırı kontrol çabası veya sosyal izolasyon gibi belirtiler; bireyin içsel kapasitesinin zorlandığını gösteren kritik semptomlardır (Pfeiffer & Stocking, 2000; Yaman & Sökmez, 2020). Bu tür emarelerle karşılaşıldığında değerlendirme süreci; müfredat yükünün ötesine geçerek akran dinamiklerini, dijital etkileşimleri ve kimlik gelişimine bağlı stres unsurlarını da kapsamalıdır. Okul bünyesinde uygulanacak yapılandırılmış bir izleme protokolü (öz değerlendirme ölçekleri, gözlem formları vb.), risk haritasının çıkarılmasını sağlayarak sorunlar derinleşmeden proaktif müdahalelerin önünü açmaktadır (Allen v.d., 2019).

Yüksek İşlevsellik Maskesi ve Örtük Riskler

Ergenlikte artan başarı beklentileri, öğrencileri iç dünyalarındaki karmaşayı gizlemeye itebilir. Dışarıdan görünen 'sorunsuz ve başarılı' profilin ardında derin riskler yatar (Mofield vd., 2010).

- **Koşullu Benlik Saygısı:** Öz-değerin sadece başarıya endekslenmesi.
- **Kronik Yalnızlık:** Farklı ilgi alanları ve mizah anlayış nedeniyle yaşanan izolasyon.
- **Tükenmişlik (Burnout):** Sürekli yüksek performans gösterme baskısı.
- **Zorbalık Riski:** Üstün potansiyelli öğrenciler akran zorbalığına karşı daha hassas ve açık bir konumdadır (Casino-Garcfa, 2021).

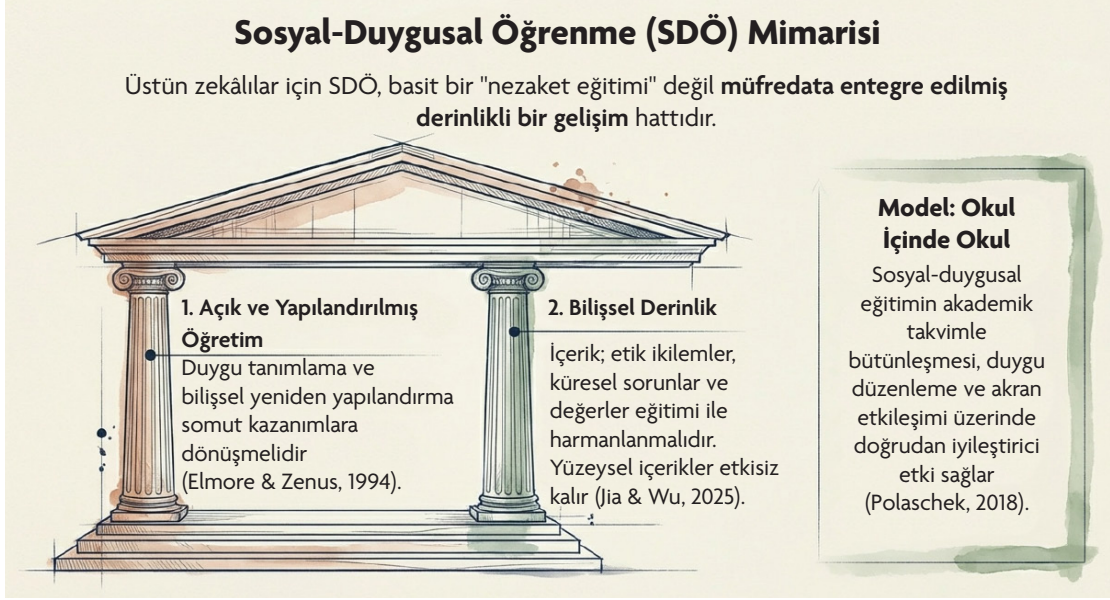
“Eğitimcilerin sadece akademik verilere odaklanması, bu sessiz imdat çağrılarının gözden kaçmasına neden olur.”

Öğretmen Gözlemine Dönüştürülmüş Risk İşaretleri (Erken Uyarı Listesi)

İşaret	Sınıfta nasıl görünür?	İlk öğretmen adımı
Kronik yorgunluk	Dalgınlık, derste “var ama yok” hâli	Yük azaltma + kısa kontrol görüşmesi
Motivasyonda ani düşüş	Daha önce yüksek performans → sonrasında belirgin gerileme	“Ne değişti?” odaklı yargısız görüşme
Aşırı kontrol / mükemmeliyetçilik	Sürekli düzeltme, erteleme, teslim edememe	Süreç odaklı rubrik + küçük parçalarla görev
Sosyal izolasyon	Teneffüste yalnızlık, grup etkinliklerinden kaçınma	Güvenli akran eşleştirmesi + yapılandırılmış rol
Zorbalık hassasiyeti	Alay ve etiketlemeden hızlı etkilenme	Sınıf iklimi müdahalesi + izleme (Casino-García ve ark., 2021)

(Çerçeve: Garland & Zigler, 1999; Pfeiffer & Stocking, 2000; Yaman & Sökmez, 2020)

1.2. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME PROGRAMLARI

Sosyal ve duygusal öğrenme (SDÖ) odaklı müdahaleler; üstün zekâlı bireylerin öz düzenleme, duygusal farkındalık, sosyal ilişkiler ve etik karar verme mekanizmalarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Elmore ve meslektaşları tarafından yürütülen araştırma, iş birlikli öğrenme modellerinin ortaokul kademesindeki üstün zekâlı öğrencilerin akademik çıktıları ile sosyal-duygusal ve benlik saygısı gelişimleri üzerinde pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Elmore vd., 1994). Elde edilen bulgular, grup temelli öğrenme süreçlerine dahil olan öğrencilerin geleneksel yöntemlerle eğitim alan akranlarına oranla hem matematik dersindeki başarılarında hem de öz saygı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir gelişim kaydettiğini doğrulamaktadır (Elmore vd., 1994).

Polaschek (2018), ortaokul seviyesinde uygulanan "okul içinde okul" (school-within-a-school) modelindeki üstün zekâlılar programında bulunan sosyal-duygusal eğitim içeriğinin geliştirilmesini ele almıştır. Araştırma sonuçları, sosyal-duygusal yetkinliklerin müfredat dahilinde sistematik bir biçimde aktarılmasının üstün zekâlı öğrencilerin duygusal refahı ve akranlarıyla kurdukları etkileşimlerin niteliği üzerinde doğrudan iyileştirici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Üstün zekâlı/yetenekli ergenlere yönelik SDÖ müdahalelerinin adaptasyon sürecinde iki temel ilke ön plana çıkmaktadır (Elmore & Zenus, 1994). Birincisi, beceri öğretiminin dolaylı değil açık ve yapılandırılmış olmasıdır. Bu bağlamda duygu tanımlama, bedensel ipuçlarını fark etme, bilişsel yeniden yapılandırma ve sistematik problem çözme gibi unsurlar somut kazanımlara dönüştürülmelidir. İkinci temel ilke ise müfredatın bu öğrencilerin bilişsel düzeyine hitap edecek bir derinlikte yapılandırılmasıdır. Üstün potansiyelli bireylerin yüzeysel içeriklere karşı geliştirdikleri hızlı tüketim eğilimi göz önüne alındığında SDÖ hedeflerinin etik ikilemler, toplumla ilgili sorunlar ve değerler eğitimi gibi bilişsel derinliği olan temalarla harmanlanması önemlidir (Jia & Wu, 2025).

İş birliğine dayalı SDÖ müdahalelerinde grup etkileşiminin sosyal yetkinlikleri kendiliğinden geliştireceği varsayımıyla hareket edilmemelidir. Uygulamanın etkililiği; grup hedeflerinin, görev dağılımlarının, karşılıklı bağımlılık ilkesinin ve özellikle aktif dinleme ile çatışma yönetimi gibi sosyal süreçlerin önceden yapılandırılmasına bağlıdır (Ladd v.d., 2014). Üstün zekâlı/yetenekli ergenlerin sergilediği baskın liderlik eğilimleri, yüksek standartlar ve eleştirel iletişim dili gibi özelliklerin akran ilişkilerinde yaratabileceği dirençler göz önüne alınarak liderlik ile kapsayıcı tutumlar arasındaki dengelyi teşvik eden bir yaklaşım benimsenmelidir (Matthews, 2004). Bu süreçte öğrencilerin sadece akademik başarıları için değil aynı zamanda kişilerarası bağları koruyarak iletişim kurma becerileri için de geri bildirim almaları, pozitif bir sınıf ikliminin inşasında kritik rol oynamaktadır.

"Okul içinde okul" gibi yapılandırılmış modellerde SDÖ uygulamalarının başarısı, müfredatın haftalık akademik takvimle bütünleşmesine ve eğitimciler arasında terminolojik bir birliğin sağlanmasına bağlıdır (Polaschek, 2018). Rehberlik oturumları, akran mentörlüğü ve proje tabanlı hizmet öğrenimi gibi pedagojik unsurlar; becerilerin yalnızca öğretildiği değil gerçek sosyal bağlamlarda uygulandığı sürdürülebilir bir ekosistem yaratır. Bu bağlamda programın izlenmesi; uygulama sadakatinin, öğretmen yeterliklerinin ve öğrenci ilerlemesinin süreç göstergeleri üzerinden değerlendirilmesi (öz izleme formları, duygu günlükleri, akran geribildirim, davranış gözlem kayıtları) program etkililiğini artıran bir kalite güvence mekanizmasıdır (Dowling & Barry, 2020).

FELSEFE

SDÖ uygulamalarının etkililiği, programın “bir etkinlik paketi” olarak değil okulun işleyişine entegre bir gelişim hattı olarak tasarlanmasına bağlıdır. Bu nedenle öğretmen eğitiminde içerik aktarımının yanında sınıf içi mikro beceriler (duygu koçluğu dili, çatışma anında yapılandırılmış geri bildirim) ve sınıf rutinlerine gömülü uygulamalar (haftalık hedef belirleme, grup süreci değerlendirme, duygu günlüğü) birlikte çalışmalıdır. Program değerlendirmesinde ise yalnızca son testler yerine süreç göstergeleri (katılım, akran geri bildirim kalitesi, öz düzenleme kullanım sıklığı, disiplin verileri, devamsızlık) izlenmelidir. Üstün zekâlı öğrenciler için değerlendirme, öz yansıtma ve portfolyo gibi ürün temelli veri kaynaklarıyla desteklendiğinde becerilerin gerçek yaşama transferi daha görünür hâle gelir.

Okul İçi “İzleme Protokolü” Örneği

- **Adım 1 - Sinyal Yakalama (1-2 Hafta):** Öğretmen gözlem notu + kısa süreli öğrenci kontrolü
- **Adım 2 - Hızlı Tarama (2. Hafta):** Öz değerlendirme (kaygı/yalnızlık/okul aidiyeti) + akran dinamiği gözlemi
- **Adım 3 - Eylem Planı (3-6 Hafta):**
 - Akademik yük ayarı (parçalı görev, esnek teslim)
 - Sosyal destek (güvenli akran/rol)
 - Zorbalık varsa sınıf iklimi müdahalesi + izleme
- **Adım 4 - Koordinasyon:** Aile bilgilendirme + rehberlik servisiyle eşgüdüm
- **Adım 5 - Değerlendirme:** Risk haritasını güncelleme, gerekirse yönlendirme (Allen vd., 2019)

Okullarda bu adımlara yönelik neler yapılabilir?

Düzyey	Koruyucu faktör	Okul/öğretmen karşılığı
Öğrenci	Duygu düzenleme desteği	Haftalık kısa kontrol, öz değerlendirme
Sınıf	Adalet temelli iklim	Tutarlı kurallar, zorbalıkta sıfır tolerans (Febriana vd., 2024)
Akran	Güvenli bağ	Yapılandırılmış akran rolü/eşleştirme
Aile	Süreç odaklı iletişim	Ev-okul koordinasyon planı (Gualdi, 2019)
Okul sistemi	Yapılandırılmış izleme	Gözlem formu + risk haritası + yönlendirme (Allen vd., 2019)

1.3. MÜKEMMELİYETÇİLİK VE DUYGUSAL MÜFREDAT

Üstün zekâlı/yetenekli insanlarda sıkça rastlanan mükemmeliyetçilik, yapıcı bir motivasyon kaynağı (sağlıklı çaba) ile yıkıcı bir anksiyete (nevrotik kaygı) arasında gidip gelen çift yönlü bir yapı sergiler. Mofield ve meslektaşları (2010), bu çok boyutlu yapıyı hedef alan “duygusal müfredat” modelinin üstün potansiyelli ergenler üzerindeki yansımalarını analiz etmiştir. Söz konusu programın içeriği; bilişsel-davranışçı müdahaleler, bilinçli farkındalık (mindfulness) pratikleri ve etkileşimli grup diyaloglarından oluşmaktadır. Mofield ve arkadaşlarının elde ettiği veriler, uygulanan duygusal müfredatın uyumsuz mükemmeliyetçilik eğilimlerini azalttığını buna karşın psikolojik esneklik ve öz şefkat becerilerini güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Programın sağladığı en temel kazanımlar; öğrencilerin başarısızlık karşısında duydukları kaygıyı en aza indirmek ve kendi potansiyelleriyle uyumlu, erişilebilir hedefler koyma yetilerini geliştirmektir.

Ergenlik evresinde mükemmeliyetçi eğilimlerin belirginleşmesi, bireyin başarı ile toplumsal onay arasındaki bağı nasıl kurguladığıyla doğrudan bağlantılıdır. Sosyal kabulün ön şartı olarak yüksek performansın görülmesi, hataların birer gelişim fırsatı yerine benliği sarsan birer tehdit olarak algılanmasına yol açmaktadır. Bu algısal çarpıtma; akademik erteleme, sosyal kıyaslama ve performans anksiyetesi gibi ikincil savunma mekanizmalarını da tetikleyebilir. Üstün zekâlı/yetenekli ergenlerde yüksek standartlar başlangıçta itici bir güç olsa da bu standartların katılaştırılması ve öz değerinin yalnızca başarıya endeksli hâle gelmesi, süreci işlevsiz kılarak duygusal tükenmişliğe zemin hazırlamaktadır.

Üstün zekâlı/yetenekli ergenlerin gelişmiş soyutlama yetenekleri, duygusal müfredat programlarındaki bilişsel-davranışçı (BDT) unsurların etkisini artıran bir faktördür. "Kutuplaşmış düşünce", "felaket senaryoları üretme" ve "aşırı genelleme" gibi bilişsel çarpıtmaların analiz edilmesi; bireyin hata toleransını yükseltirken başarıyı sonuçtan ziyade bir süreç olarak kurgulamasına olanak tanımaktadır. Farkındalık temelli etkinlikler ise yoğun duygulanımı erken evrede fark etme, bedensel ipuçlarını izleme ve otomatik tepkileri durdurma açısından destekleyicidir. Bu sayede öğrenci, performans anksiyetesi yükseldiğinde duygu ve düşünce akışını düzenleyerek daha işlevsel stratejiler geliştirebilir.

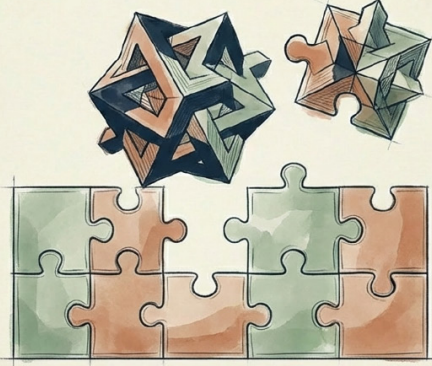
Öz şefkat ve psikolojik esneklik kazanımı, müdahale programının katı öz eleştiri ve düşük hata toleransı üzerindeki dönüştürücü gücünü yansıtmaktadır. Öz şefkat mekanizması, bireyin içsel söylemlerini daha yapıcı bir zemine taşıyarak başarısızlık durumlarının bir "benlik tehdidi" veya kimlik erozyonu olarak yorumlanmasını engeller (Dursun, 2023). Psikolojik esneklik ise bireyin zorlayıcı içsel yaşantılara rağmen kişisel değerleri doğrultusunda hareket etme yetkinliğini pekiştirir. Okul ikliminde benimsenen süreç odaklı dönütler ve "gelişim zihniyeti" (growth mindset) vurgusu, hatayı bilişsel gelişimin ayrılmaz bir parçası şeklinde konumlandırarak sınıf ortamında uyumsuz mükemmeliyetçiliği besleyen risk unsurlarını en aza indiren destekleyici stratejilerdir.

1.4. AKRAN İLİŞKİLERİ VE SOSYAL BECERİ EĞİTİMİ

Bilişsel kapasite ile duygusal olgunluk arasındaki farklar, üstün zekâlı/yetenekli öğrencilerin sosyal çevrelerine uyum sağlamasını zorlaştırabilmektedir. Stormont vd. (2001), sınırlı imkânlarla sahip üstün zekâlı gençlerin özelliklerini ve eğitim sisteminden beklentilerini inceleyen araştırmalarında bu bireylerin bütüncül bir destek mekanizmasına gereksinim duyduklarını saptamışlardır. Araştırma sonuçları, akademik başarının ötesinde bu öğrencilerin sosyal dışlanma riskine karşı korunmaları ve sosyal becerilerinin güçlendirilmesi noktasında kritik müdahale alanlarına ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur (Stormont vd., 2001).

Sosyal Beceri Eksikliği Değil Sosyal Eşleşme Sorunu

Üstün zekâli ergenlerin yaşadığı zorluklar genellikle beceri eksikliğinden değil, kronolojik yaşlarının ötesindeki ilgi alanlarının akran grubuyla uyumamasından kaynaklanır (Stormont vd., 2001).

Stratejik Müdahaleler

- 1. Doğru Akran Grubu:** Benzer zihinsel hız ve ilgi düzeyine sahip akranlarla etkileşim ("Peers of mind")
- 2. Sistem Analizi Olarak Sosyal İletişim:** Sosyal kodları ve grup rollerini entelektüel bir sistem gibi analiz etme yaklaşımı
- 3. Tartışma Grupları (Peterson, 1998):** Kimlik, adalet ve hayatın anlamı gibi varoluşsal temaların konuşulduğu güvenli alanlar

Sosyal yetkinliklerin geliştirilmesi süreci; kişiler arası iletişim, empati, uyumsuzluk yönetimi, grup içi dayanışma ve liderlik kapasitelerinin planlı bir öğretim tasarımıyla aktarılmasını kapsamaktadır. Üstün zekâli bireylerin sosyal becerilerini zenginleştirmek amacıyla grup temelli dinamikler, rol oynama (role-playing), akran mentörlüğü ve iş birlikli projeler gibi stratejik müdahalelerin etkinliği alan yazınında vurgulanmaktadır (Elmore vd., 1994; Polaschek, 2018).

Üstün zekâli/yetenekli ergenlerin akran etkileşiminde yaşadığı zorluklar, genellikle bir beceri eksikliğinden ziyade "sosyal eşleşme" sorunundan kaynaklanmaktadır. Bireyin kronolojik yaşının ötesindeki ilgi alanları ve bilişsel kapasitesi, akran grubunun beklentileriyle çatıştığında bu durum, sosyal izolasyon ya da "didaktik/otoriter" olarak yorumlanan bir iletişim tarzına yol açabilmektedir. Dolayısıyla sosyal beceri müdahalelerinin temel amacı, öğrenciyi standart bir davranış kalıbına indirgemek değil farklı sosyal çevrelerde esnek hareket edebilme, örtük sosyal kodları çözümlenme ve kişisel sınırlarını muhafaza ederek sağlıklı bağlar kurma yetisini geliştirmek olmalıdır.

Üstün zekâli öğrencilerin sosyal sorunları genellikle "**beceri eksikliği**" değil "**sosyal eşleşme**" sorunudur. İlgi alanları, kelime dağarcıkları ve espri anlayışları yaşlılarından farklı olabilir. Örneğin 5. sınıf öğrencisi kuantum fiziği şakası yaptığında kimsenin gülmemesi bu çocuğun sosyal becerisinin eksik olduğunu değil kitlenin farklı olduğunu gösterir.

Sınıf İçi Sosyal Destek Stratejileri

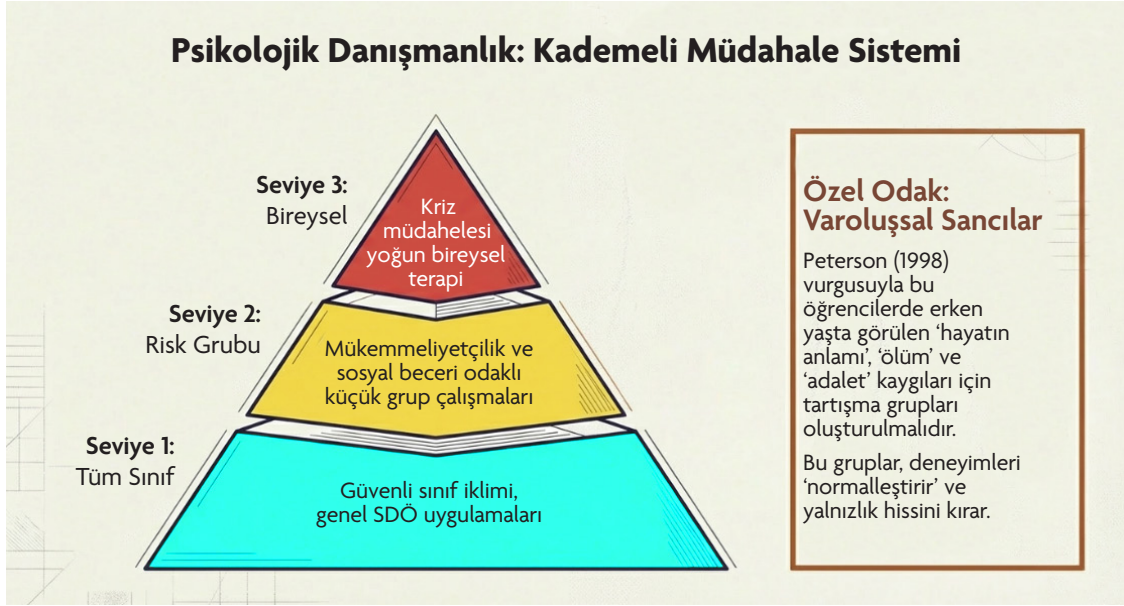
- **Sosyal Analiz (Social Autopsy):** Bir sosyal kaza yaşandığında (örneğin yanlış bir şaka, bir tartışma), onların bunu bir "sistem" veya "deney" gibi incelemelerini sağlayın. Suçlamadan, "Veri neydi? Yorum ne oldu? Sonuç ne çıktı? Bir dahaki sefere değişkeni değiştirirsek sonuç ne olur?" analizi yapın. Bu onların analitik zihinlerine hitap eder.
- **İlgi Grupları (Kulüpler):** Benzer ilgi alanlarına (satranç, robotik, felsefe, kodlama, mitoloji vb.) sahip akranlarıyla bir araya gelebileceği ortamlar yaratın. Üstün zekâli çocuklar genellikle kendilerinden yaşça büyüklerle daha iyi anlaşabilirler, dikey gruplandırılmalara (farklı yaş gruplarından öğrencilerin bir arada olduğu kulüpler) izin verin.
- **Rol Oynama (Role-Playing):** Sosyal senaryoları güvenli bir ortamda canlandırarak "sosyal hataları" öğrenme fırsatı verin. "Bir gruba nasıl dahil olunur?", "Biriyle aynı fikirde olmasan bile ona nasıl nezaket gösterilir?" gibi senaryolarla yönelik çalışmalar yapın.

Üstün zekâli ergenler için sosyal beceri müdahaleleri, bu bireylerin bilişsel meraklarını tetikleyecek bir yapıda kurgulanmalıdır. Örneğin sosyal etkileşimi, sistem olarak analiz etme yaklaşımıyla bir öğrenci; grup içi rollerin oluşumunu, mizahın işlevlerini, çatışma döngülerini ve sosyal ipuçlarını çözümlenmeyi öğrenebilir. Rol yapma etkinlikleri ve yapılandırılmış geri bildirim döngüleri, öğrencinin güvenli bir ortamda deneme yapmasına ve sosyal hataları öğrenme fırsatı olarak görmesine yardım eder. Akran mentörlüğü ve ilgi temelli kulüp veya proje grupları ise benzer zihinsel hız ve ilgi düzeyine sahip akranlarla doğal etkileşim fırsatları sağlayarak sosyal eşleşmeyi kolaylaştırır.

FELSEFE

1.5 PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK HİZMETLERİ

Üstün zekâlı/yetenekli ergenlere yönelik bütüncül rehberlik müdahaleleri; akademik strateji geliştirme, mesleki yönelim ve sosyo-duygusal destek alanlarını kapsamlı bir biçimde ele almalıdır. Peterson (1998) tarafından yürütülen araştırma, ortaokul ve lise düzeyindeki üstün zekâlı öğrenciler için oluşturulan tartışma platformlarının, varoluşsal sancılarının yönetilmesinde ve psikolojik dayanıklılığın artırılmasında kritik bir işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu gruplar vasıtasıyla öğrenciler; kendi bilişsel ve duygusal profillerine benzer akranlarıyla etkileşime girerek kimlik yapılandırması, hayatın anlamı ve toplumsal beklentiler gibi karmaşık temaları derinlemesine inceleme şansı elde etmişlerdir.

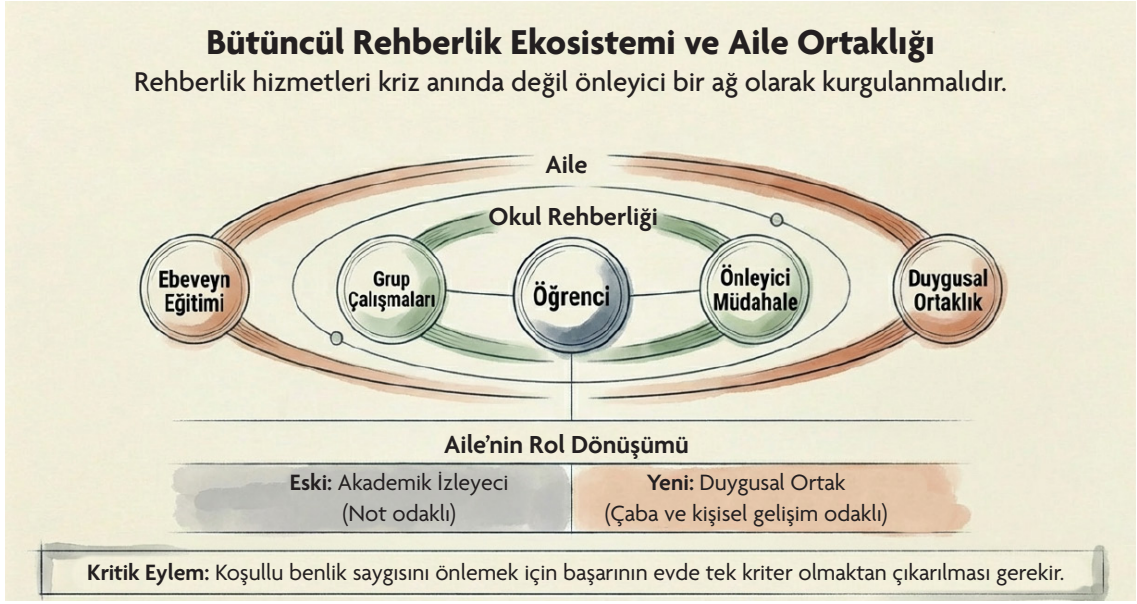

Eğitim kurumlarındaki psikolojik danışmanlar, üstün zekâlı bireylerin kendilerine has gelişimsel gereksinimleri konusunda derinlemesine bilgi sahibi olmalı ve bu doğrultuda özelleştirilmiş destek mekanizmaları geliştirmelidir. Kapsamlı bir rehberlik servisinin temel unsurları; bireysel ve grupla psikolojik danışma süreçlerini, aile rehberliğini ve acil durumlara yönelik kriz müdahalelerini bütüncül bir yapıda içermektedir (Stormond vd., 2001).

Üstün zekâlı/yetenekli ergenlere yönelik rehberlik faaliyetlerinin verimliliği, çok boyutlu ve kademeli bir müdahale modelinin benimsenmesine bağlıdır. Bu sistem; birinci basamakta sınıf atmosferini ve güvene dayalı ilişkileri pekiştiren genel uygulamaları, ikinci basamakta ise risk grubundaki bireylere yönelik mükemmeliyetçilik, zorbalık ve uyum odaklı grup müdahalelerini kapsamaktadır. Üçüncü ve en yoğun basamak ise bireysel danışmanlık, aile desteği ve diğer kurumlarla koordinasyon süreçleri ile ilgilidir. Bu bütüncül yaklaşım, destek mekanizmalarının kriz aşamasına gelinmeden devreye girmesine olanak tanımaktadır.

Tartışma odaklı grup müdahaleleri, üstün zekâlı ergenlerin maruz kaldığı toplumsal kıyaslama baskısını hafifleten ve bireysel deneyimleri "normalleştirilen" bir işlev görür. Grup oturumlarında kimlik, aidiyet, anlam, adalet ve gelecek kaygısı gibi temaların yapılandırılmış biçimde ele alınması; ergenin iç dünyasını söze dökmesini kolaylaştırır. Bununla birlikte grupların güvenli sınırlar içinde yürütülmesi için gizlilik, saygı ve konuşma sırası gibi temel grup kurallarının açık biçimde belirlenmesi önem taşır.

Aile-okul-öğrenci etkileşimine dayalı sürdürülebilir bir rehberlik ekosistemi için psiko-eğitim ve danışmanlık hizmetleri vazgeçilmez unsurlardır. Ebeveynlere yönelik asenkron gelişim, duygusal yoğunluk yönetimi ve rasyonel beklenti inşası temalı eğitim modülleri; evdeki destekleyici iklimi güçlendirmektedir. Paralel olarak yürütülen öğretmen odaklı vaka analizleri, sınıf içi tutumların işlevsel bir perspektifle yorumlanmasına ve veriye dayalı müdahale planlarının oluşturulmasına imkân tanır. Bu sayede psikolojik danışmanlık hizmetleri, izole birer seans olmanın ötesine geçerek eğitim kurumunun toplam pedagojik yetkinliğini artıran sistematik bir yapıya evrilir.

Ebeveyn katılım stratejilerinde yalnızca “akademik izleme” odaklı paradigmadan “duygusal ortaklık” temelli bir modele geçiş, kritik bir öneme sahiptir. Güçlü yönlerin, stres unsurlarının ve destek mekanizmalarının analiz edildiği yapılandırılmış ebeveyn görüşme protokolleri; ev-okul iletişimine sistematik bir form kazandırır. Başarının ev ortamında tek kriter olmaktan çıkarılması, hatanın ve yeniden deneme (revizyon) sürecinin öğrenmenin doğal bir parçası olarak içselleştirilmesi; patolojik mükemmeliyetçiliğe bağlı kaygıyı azaltır. Ayrıca ailelerin çevrim içi mecralardaki zorbalık ve dışlanma dinamiklerine karşı farkındalık geliştirmesi, bireyin psikososyal güvenliği için hayati bir koruyucu katman oluşturur.

2. DAVRANIŞ KONTROLÜ VE SINIF YÖNETİMİ

2.1. ÜSTÜN ZEKÂLI ÖĞRENCİLERDE DAVRANIŞ SORUNLARI

Eğitim ortamlarında üstün zekâlı öğrencilerin sergilediği davranış sorunlarının kökeninde akademik beklentilerin öğrencinin potansiyeliyle örtüşmemesi, düşük motivasyon ve sosyal uyum güçlükleri yatmaktadır. Alan yazınında bu durumun sınıf içi yansımaları; odaklanma problemleri, yapılandırılmış kurallara karşı gelme, aşırı eleştirel bir dil kullanımı ve otorite ile yaşanan çatışmalar olarak tanımlanmaktadır (Kaya vd., 2017).

Eğitim ortamlarındaki davranış sorunları, üstün zekâlı/yetenekli öğrenciler için çoğu zaman karşılanmamış bir öğrenme ihtiyacının uyarıcısıdır. Standart öğretim programlarının bilişsel derinlikten yoksun olması; öğrencide bir "zihinsel tembellik" yaratarak derse katılımın düşmesi, otoriteyi sorgulayan ifadeler veya sınıf içinde alternatif uğraşlar üretme ve mizah yoluyla dikkat çekme gibi davranışlar şeklinde ortaya çıkabilir. Öğretmenler tarafından genellikle "disiplinsizlik" olarak algılanan bu tutumlar, özünde öğrencinin kendi öğrenme deneyimini zenginleştirme ve potansiyeline uygun bir akademik zorluk düzeyi talep etme girişimi olarak değerlendirilmelidir. Üstün zekâlı öğrencilerin "disiplinsizlik" gibi görünen davranışları, genellikle karşılanmamış bir ihtiyacın sinyalidir. Onlar için can sıkıntısı, fiziksel bir acı kadar rahatsız edicidir.

Görünen Davranış	Olası "Gizli" Neden	Öğretmen İçin Çözüm Anahtarı
Derste başka şeyle ilgilenme / Uyuma / Kitap okuma	Akademik Can Sıkıntısı: Konuyu zaten biliyordur, tekrarlar ona işkence gibi gelir.	Zorluk Düzeyini Artır (Müfredat Sıkıştırma): "Konuyu biliyorsan bu konuya yönelik 5 tane zor soruyu çöz, sonra kendi projenle ilgilen." deyin.
Otoriteyi sorgulama / Çok bilmişlik / Öğretmeni düzeltme	Adalet Arayışı ve Mantık İhtiyacı: Kuralları mantıksız buluyordur veya öğretmenin hatasını düzeltmeyi "bilgiye saygı" olarak görüyordur.	Şeffaflık ve Özel Görüşme: Sınıf içinde güç savaşına girmeyin. Teneffüste "Hatamı fark etmen harika ama bunu herkesin içinde söylemen beni zor durumda bıraktı, bir dahakine kâğıda yazıp masama bırakır mısınız?" diye anlaşın.
Sınıfın palyaçosu olma / Yersiz espriler	Ait Olma İsteği: Zekâsını sosyal kabul için maskeleyen istiyordur. "Zeki çocuk" yerine "komik çocuk" olmayı tercih ediyordur.	Liderlik Ver: Mizah yeteneğini sunumlarda veya yaratıcı projelerde kullanmasını sağlayın. Ona sınıf içinde "resmî" bir eğlence veya etkinlik sorumluluğu verin.
İnatlaşma / "Yapmıyorum." şeklinde karşılık verme	Özerklik İhtiyacı: Kendisine dayatılan görevi anlamsız buluyordur.	Seçenek Sun: "Bunu yapmak zorundasın." yerine "Bunu şimdi mi yoksa 10 dakika sonra mı yapmak istersin?" veya "Yazarak mı anlatmak istersin çizerek mi?" diye sorun.

Davranış yönetiminde karşılaşılan en büyük risklerden biri, üstün zekâlı çocuklardaki karakteristik özelliklerin diğer gelişimsel bozukluklarla karıştırılmasıdır. Öğrencinin sergilediği uyumsuz davranışlar, bazen sadece akademik bir "can sıkıntısı" bazen de altta yatan iki kere farklılık durumuyla ilişkili olabilir. Bu belirsizliği gidermek adına davranışın sıklığı, süresi ve ortaya çıkış koşulları titizlikle gözlenmelidir. Davranışın işlevsel analizine (dikkat çekme, güç arayışı vb.) dayanan bir değerlendirme, eğitimcileri ceza yöntemlerinden uzaklaştırarak sınıf iklimini ve öğretim materyallerini öğrencinin ihtiyacına göre yeniden yapılandırmaya teşvik eder.

Üstün zekâlı ergenlerin özerkliğe verdikleri önem ve keskin adalet arayışları, sınıf içindeki güç dengelerini etkileyebilmektedir. Kuralların mantıksal dayanaklarını irdeleyen ve çelişkili tavırları hızla fark eden bu öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurmak için sınıf kurallarının birlikte inşa edilmesi ve yönetim süreçlerinde şeffaf olunması gerekmektedir. Öğretmenlerin açıklayıcı bir dil kullanması ve öğrencilere seçim hakkı tanıyan bir rehberlik sergilemesi, davranış yönetimini cezacı bir yapıdan çıkarıp karşılıklı sorumluluğa dayalı bir sürece dönüştürür.

2.2. GLASSER'İN SEÇİM TEORİSİ VE OKULDA KALİTELİ EĞİTİM YAKLAŞIMI

Glasser (1999) tarafından geliştirilen Seçim Teorisi; insan davranışlarını aidiyet, güç, özgürlük ve eğlence şeklinde kategorize edilen temel gereksinimleri karşılamaya yönelik bilinçli tercihler olarak tanımlanır. Bu teorik temele dayanan "Okulda Kaliteli Eğitim" (Quality School) yaklaşımı, eğitim ekosisteminin bu içsel ihtiyaçlara yanıt verecek şekilde yapılandırılmasını ve dışsal denetim odaklı yaklaşımlar yerine bireyin içsel motivasyon mekanizmalarının aktive edilmesini amaçlamaktadır (Kaya vd., 2017).

FELSEFE

Glaser'ın Seçim Teorisi'ne göre davranış sorunları, karşılanmayan ihtiyaçlardan doğar. Üstün zekâlı öğrencilerde bu 4 temel ihtiyaç aşağıdaki gibi görünür ve bu ihtiyaçlar şu şekilde karşılanmalıdır:

Güç (Yeterlilik/Başarı): Kendini yetkin hissetme ihtiyacıdır. Sadece notla değil bilgiye katkı sağlayarak tatmin olurlar.

- *Uygulama:* Onlara “sınıf uzmanı” rolü verin. Bildikleri bir konuda 5 dakikalık sunum yapsınlar.

Özgürlük: Kendi kararlarını verme ve otonomi ihtiyacıdır.

- *Uygulama:* Ödevlerde format seçme hakkı tanıyın (video, makale, poster). Sıralarını veya çalışma arkadaşlarını seçmelerine izin verin.

Eğlence: Keşfetme, merak ve keyif alma ihtiyacıdır. Onlar için “öğrenmek” en büyük eğlencedir, sıkıcı tekrar ise eziyettir.

- *Uygulama:* Oyunlaştırılmayı (Gamification), zekâ soruları ve mizah ile derslere entegre edin.

Aidiyet: Sevme ve sevilme, kabul görme ihtiyacıdır.

- *Uygulama:* Onları “garip” özellikleriyle birlikte kabul eden bir sınıf iklimi yaratın. İlgi alanlarını sınıfta paylaşmaları için onlara alan açın.

Kaya ve arkadaşları (2017) tarafından tasarlanan program kapsamında öğretmenlere üstün zekâlı öğrencilerin özgürlük, güç, eğlence ve ait olma ihtiyaçlarını okul bağlamında nasıl karşılayacaklarına dair kapsamlı bir eğitim sunulmuştur. Bu süreçte odak noktası; öğrencilerin başarı kimliklerini desteklemek ve içsel motivasyonlarını güçlendirmek olmuştur. Programın sonuçları incelendiğinde eğitim alan öğretmenlerin “kaliteli okul ortamı yaratma” ve “önleyici davranış yönetimi” puanlarında artış olduğu, bu durumun ise sınıf içindeki olumsuz davranışların azalmasına doğrudan katkı sağladığı gözlemlenmiştir (Kaya vd., 2017).

Sınıf yönetiminde Seçim Teorisi'ni benimsemek, disiplini bir “kontrol” unsuru olmaktan çıkarıp öğrencinin temel ihtiyaçlarını besleyen bir etkileşim modeline dönüştürür. Özellikle üstün zekâlı ergenlerin özgürlük ve güç ihtiyacı, entelektüel bağımsızlık talebiyle iç içe geçmiştir. Eğitim sürecinde öğrenciye öğrenme rotası ve ürün tasarımı konusunda seçme hakkı tanınması; disiplin kurallarının dayatmacı yapısını kırar ve bu kuralların ortak öğrenme düzenini koruyan yapıcı birer rehber olarak algılanmasını sağlar.

“Okulda Kaliteli Eğitim” yaklaşımı açısından “nitelikli görev”; üstün zekâlı öğrenciler için yüksek bilişsel talep, özgün ürün, geri bildirim döngüsü ve revizyon fırsatı içeren görevlerdir. Öğrencinin yaptığı işin amaç ve değerini anlayabilmesi, davranışsal uyumu güçlendirir. Bu nedenle öğretmenin görev tasarımında gerçek dünya problemleri, disiplinler arası bağlantılar ve öğrencinin ilgi alanlarıyla ilişkilendirme stratejileri kullanması; Seçim Teorisi'nin motivasyonel varsayımlarıyla tutarlı bir uygulama üretir.

Seçim Teorisi'nin pratik yansıması, öğretmen ve öğrenci arasındaki bağın gücüyle ölçülür. Adalet ve güven zemininde yaşanan kırılmalar, üstün zekâlı gençlerin savunma mekanizmalarını harekete geçirerek çatışmacı bir iletişim diline yol açabilir. Bu riski en aza indirmek adına öğretmenlerin katı bir otorite figürü yerine rehberlik odaklı bir duruş sergilemesi önerilmektedir. Hedef sözleşmeleri ve öz yansıtma araçları gibi katılımcı yöntemlerle öğrenciyi eğitimsel sürecin öznesi hâline getirmek, davranış yönetimini cezacı bir yapıdan çıkarıp karşılıklı sorumluluk esasına dayandırır.

FELSEFE

2.3. ÖNLEYİCİ DAVRANIŞ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ

Önleyici davranış yönetimi, uyum problemlerinin ortaya çıkmadan engellenmesini amaçlayan stratejileri ifade etmektedir. Üstün potansiyelli bireylerin eğitim süreçlerinde verimliliğini artıran temel stratejik yaklaşımlar aşağıda sunulmuştur:

- **Akademik Zorluk Sağlama:** Bireyin kapasitesiyle uyumlu, bilişsel derinliği olan görevlerin sunulması, motivasyon kaybını ve dikkat dağınıklığını önlemeyi ifade eder (Kaya vd., 2017; Tomlinson, 1995). Akademik zorluk sağlama stratejisi, nicel bir iş yükü artışından ziyade bilişsel taksonomide üst düzey becerileri hedefleyen ve “üretken belirsizlik” barındıran görevleri kapsmalıdır. Bu bağlamda müfredat sıkıştırma (curriculum compacting) tekniğiyle öğrencinin ön bilgilerinin olduğu kısımlar hızla geçilerek kazanılan zaman zenginleştirme, proje tabanlı araştırma ve karmaşık problem çözme süreçlerine ayrılabilir. Ayrıca akademik hızlandırma, yetenek gruplarına göre kümeleme ve bilişsel düzeye uygun materyal seçimi; can sıkıntısından kaynaklanan uyumsuz davranışları azaltan kritik eğitsel düzenlemelerdir.
- **Seçim ve Özerklik:** Öğrenme yaşantılarında bireye özerklik tanınması, içsel motivasyonu tetikleyerek kontrol gereksinimini sağlıklı bir biçimde karşılar (Demir, 2021; Kaya vd., 2017). Özerklik ve seçim temelli stratejilerin temel amacı, üstün zekâlı öğrencinin sınıf içi kontrol gereksinimini işlevsel ve üretken kanallara yönlendirmektir. Öğrenme menüleri, bireysel görev sözleşmeleri, çıktı çeşitliliği (dijital ürün, rapor, deney vb.) ve öğrenme istasyonları gibi metodolojik yapılar; eğitimcinin rehberlik rolünü sarsmadan öğrencinin karar alma mekanizmalarını aktifleştirir. Ergenlik evresinde bu seçimlerin “yapılandırılmış bir serbestlik” içinde sunulması kritiktir. Seçenek havuzu yönetilebilir ölçekte tutulmalı, performans kriterleri netleştirilmeli ve değerlendirme süreci dereceli puanlama anahtarları (rubrik) ile nesnel bir zemine oturtulmalıdır.
- **Bağlamsal ve Anamlı Öğrenme:** Müfredatın gerçek dünya problemleriyle ilişkilendirilmesi, öğrencinin sürece olan ilgisini ve aktif katılımını pekiştirir (Brigandi, 2018; Peterson, 1998). Anamlı öğrenme süreçlerinde bireyin gelişmiş soyutlama ve etik muhakeme yetkinliklerinin sürece dâhil edilmesi, sınıf içi katılımını artırmaktadır. Sosyobilimsel tartışmalar, toplumsal hizmet uygulamaları ve disiplinler arası senaryolar; üstün potansiyelli öğrencilerin “bilginin işlevselliğine” yönelik sorgulamalarına tatmin edici yanıtlar sunar. Bu metodolojik yaklaşım, davranış yönetimini doğrudan pedagojik tasarımın organik bir sonucu haline getirerek yapay dışsal denetim mekanizmalarına duyulan gereksinimi en aza indirger.
- **Olumlu İlişkiler:** Öğretmen ve öğrenci arasındaki destekleyici ve güvene dayalı bağ, olası davranış sorunlarının önlenmesinde önemli bir rol oynar (Kaya vd., 2017). Üstün potansiyelli bireylerle yürütülen eğitim süreçlerinde olumlu öğretmen-öğrenci etkileşimi, temel bir koruyucu mekanizma işlevi görür. Eğitimcinin merak odaklı sorgulama tekniklerini kullanması, etkin dinleme becerileri sergilemesi, bireyin potansiyelini tasdik etmesi ve adaletli bir duruş sergilemesi; öğrencinin kurumsal aidiyet hissini pekiştirerek dirençli davranış kalıplarını azaltabilir. Bu ilişki odaklı paradigma, özellikle yüksek eleştirel kapasiteye sahip ergenlerde sıklıkla gözlemlenen “çatışma döngülerini” kırmak ve güvenli bir iletişim zemini inşa etmek adına stratejik bir öneme sahiptir.
- **Açık Beklentiler:** Sınıf dinamikleri ve kurallarının tutarlı bir biçimde iletilmesi, öğrencinin güven ortamında hissetmesini sağlar (Kaya vd., 2017). Açık beklentiler stratejisinde kuralların yalnızca bir liste olarak sunulması yerine bu normların rasyonel gerekçelerinin kavranması ve uygulama birliğinin sağlanması belirleyici unsurdur. Kuralların demokratik bir katılımıla belirlenmesi, sınıf içi rutinlerin yapılandırılması ve geçiş süreçlerinin önceden tasarlanması; davranışsal öngörülebilirliği pekiştirir. Üstün zekâlı bireylerin sistemdeki tutarsızlıkları saptama konusundaki yüksek duyarlılıkları, eğitimcinin kendi tutumlarında istikrarlı ve şeffaf olmasını zorunlu kılar. Bu bağlamda hedef davranışların modellenmesi ve olumlu eylemlerin somut, zamanlı ve nitelikli bir biçimde pekiştirilmesi stratejik bir öneme sahiptir.

Önleyici Sınıf Yönetimi: Sorun Çıkmadan Engellemek

FELSEFE

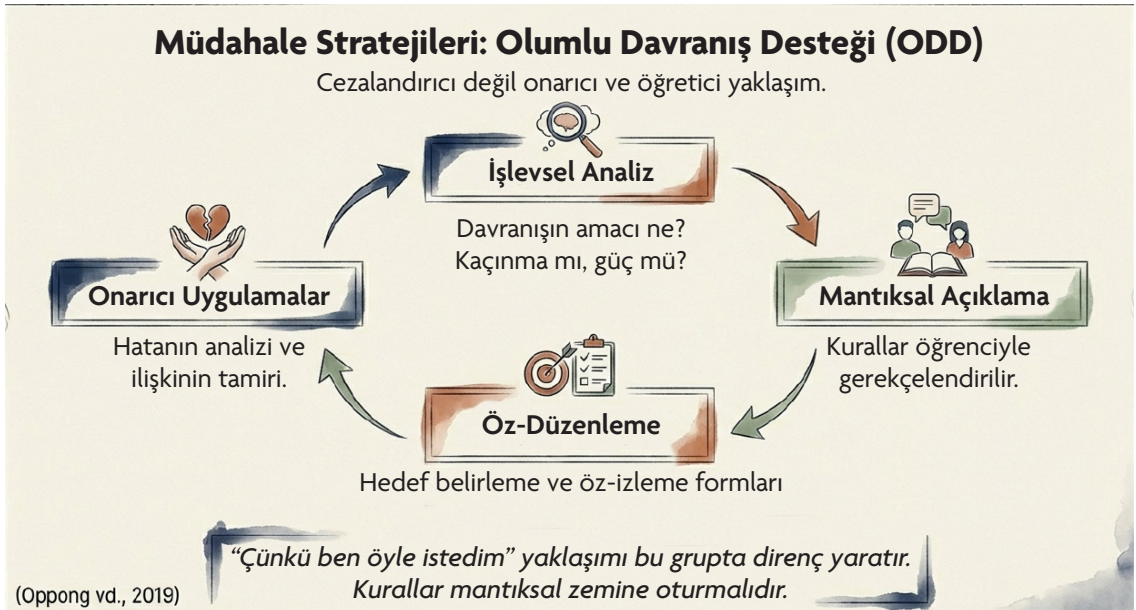
Önleyici sınıf yönetiminde fiziksel ve sosyal ortam tasarımı, üstün zekâlı öğrencilerin dikkat yoğunluğu ve duyuşal hassasiyet profilleri nedeniyle özellikle önemlidir. Sınıfta farklı işlevlere sahip öğrenme alanları (sessiz çalışma köşesi, tartışma masası, proje istasyonu, geri bildirim panosu) oluşturmak, öğrencinin ihtiyacına göre mekân içinde düzenleyici geçişler yapmasını kolaylaştırır. Gürültü, ışık ve görsel karmaşa azaltıldığında öğrencinin duyuşal yükü hafifler ve küçük tetikleyicilerin davranışa dönüşme olasılığı düşer. Ek olarak sınıf içi zaman yönetimi için net başlangıç rutinleri, geçiş sinyalleri ve “erken bitiren” öğrenciler için anlamlı uzatma görevleri tasarlamak; boşluk zamanlarında ortaya çıkan problem davranışları önleyebilir.

2.4. MÜDAHALE STRATEJİLERİ

Uyumsuz davranışlar sergilendiğinde bilimsel temelli stratejilerin uygulanması büyük önem taşımaktadır. Olumlu Davranış Desteği (ODD) yaklaşımı, sorunlu davranışın hangi amaca (kaçınma, ilgi, duyuşal vb.) hizmet ettiğini saptayarak bu ihtiyacı karşılayacak yapıcı alternatif becerilerin öğretilmesini temel alır (Çitil vd., 2019). Olumlu pekiştirme ilkelerini merkeze alan bu model, öğrencinin sosyal repertuarını güçlendirirken sınıf iklimini iyileştirici bir rol de oynar. Bireyselleştirilmiş davranış müdahale planları, öğrencinin kendine özgü gereksinimleri doğrultusunda yapılandırılmış stratejik eylemleri kapsamaktadır. Bu protokoller; davranışın ortaya çıkışını tetikleyen öncülleri, gözlemlenebilir eylemin niteliğini ve eylemi takip eden sonuçları sistematik bir analizden geçirerek kanıtla dayalı davranış değiştirme modelleri geliştirilmesine olanak tanır (Kaya vd., 2017).

Üstün zekâlı öğrencilerin davranışsal kontrol mekanizmalarını geliştirmeyi hedefleyen öz düzenleme eğitimi, bireyin kendi performansını objektif bir biçimde değerlendirmesine olanak tanır (Oppong vd., 2019). Alan yazınında belirtilen hedef belirleme, süreç takibi ve içsel pekiştirme gibi teknik bileşenler; öğrencinin dışsal denetim ihtiyacını minimize ederek kendi öğrenme ve davranış yolculuğunun sorumluluğunu üstlenmesini sağlar (Mofield vd., 2010).

ODD yaklaşımının üstün zekâlılar eğitimindeki etkinliği, davranış analizinin öğretimsel uyarlamalarla bütünleştirilmesiyle doğru orantılıdır. Eğer öğrencinin akademik zorluk talebi veya özerklik ihtiyacı karşılanmıyorsa sadece pekiştiriciler üzerinden yapılacak bir düzenleme davranışsal değişimde kalıcılık sağlamayacaktır (Sağlam, 2023). Dolayısıyla müdahale planları; sınıf içi çevresel organizasyon (uyaran kontrolü, geçiş süreçleri), öğretimsel stratejiler (seçim hakkı, içerik zenginleştirme) ve sosyal-duyuşal rehberlik bileşenlerini kapsayan bütünsel bir yapıda kurgulanmalıdır.

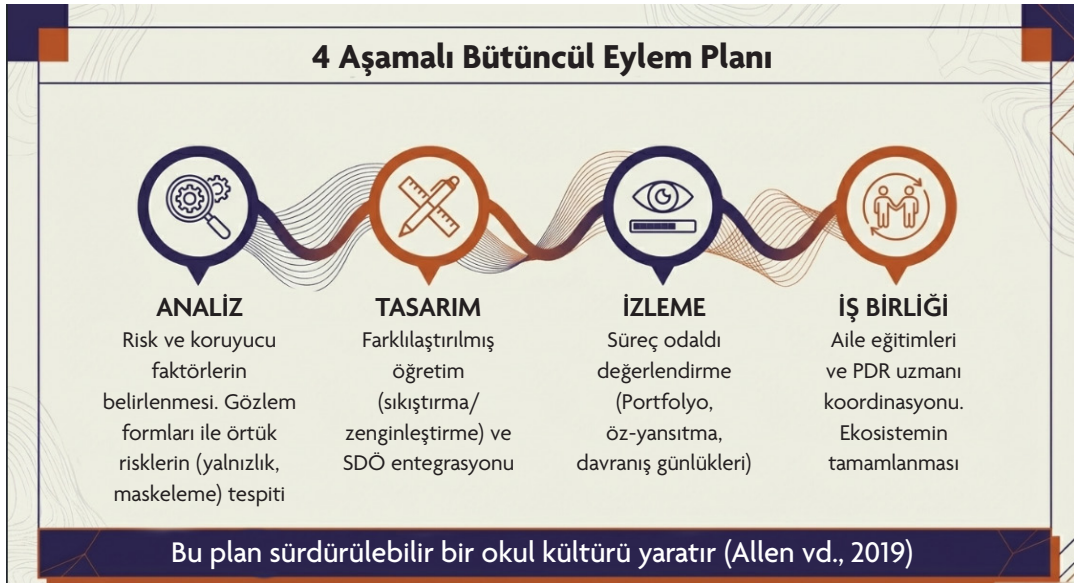
Bireyselleştirilmiş davranış planları hazırlanırken hedef davranışlar ölçülebilir biçimde tanımlanmalı; öncüller, tetikleyiciler ve sonuçlar sistematik olarak kaydedilmelidir (Bayraktar-Keleş, 2020). Üstün zekâlı öğrenciler için hazırlanan planların öğrencinin “mantık” ihtiyacını da gözetmesi önemlidir. Hedefler ve kurallar, öğrenciyle birlikte gerekçelendirilerek yazıldığında öğrencilerde içsel kabul artar. Ayrıca öz değerlendirme formları, günlük yansıtma kayıtları ve hedef izleme çizelgeleri; öğrencinin kendi davranış verisini görerek sorumluluk almasını destekler (Davis vd., 2011; Mendaglio vd., 2007).

FELSEFE

Öz düzenleme becerisi kazandırmak, davranışsal müdahalelerin sadece anlık kontrolü değildir; uzun vadeli beceri ediniminin hedeflemesini de sağlar. Öz izleme ve içsel pekiştirme gibi teknikler sayesinde öğrenci, kendi davranışları üzerinde hakimiyet kurarak otorite figürlerine karşı savunmacı tutumlardan uzaklaşır (Oppong vd., 2019). Sürece dâhil edilen bilişsel stratejiler (sorun çözme basamakları, dikkat odağını yönlendirme) ve çatışma sonrası onarıcı görüşmeler, duygusal farkındalığı davranış yönetimine dâhil eder. Sistemin sürdürülebilirliği noktasında okul ve aile arasındaki stratejik iş birliği ve tutarlı geri bildirim döngüleri belirleyici rol oynamaktadır (Mooj, 2008).

Üstün zekâlı ergenlerin eğitiminde onarıcı yaklaşımların benimsenmesi, disiplin süreçlerini cezadan arındırarak etik bir sorumluluk bilincine dönüştürür (Ambrose, 2021). Çatışma sonrası yürütülen onarıcı diyaloglar, öğrenciye davranışlarının sonuçlarını analiz etme ve bozulan ilişkilerini onarma fırsatı sunar. Krize yaklaşan durumlarda kısa molalar, yetişkin desteği ve derse geri dönüş stratejilerini içeren sistematik bir kriz eylem planı oluşturulmalıdır (Armour, 2015; Atticott, 2023). Müdahale adımlarının öğrenci ve ebeveyn tarafından önceden bilinmesi, kriz anlarında belirsizliği ortadan kaldırarak duygusal yatışmayı hızlandırır.

Müdahalelerin sistematik bir yapıya kavuşturulması amacıyla okul genelinde dört aşamalı bir eylem planı kurgulanmalıdır. İlk evrede üstün potansiyelli öğrencilere dair risk ve koruyucu faktörler analiz edilerek öğretmen gözlemleri ve disiplin verileri üzerinden kapsamlı bir ihtiyaç analizi gerçekleştirilir. İkinci evrede farklılaştırılmış öğretim stratejileri ile (SDÖ) hedefleri tek bir matris üzerinde eşleştirilerek “özerklik” gibi kazanımlar, çok boyutlu olarak desteklenir. Üçüncü aşamada müdahalelerin uygulama güvenilirliği, periyodik ve sistematik olarak izlenir ve bunun için gerekli düzenlemeler yapılır. Son aşamada ise aile katılımı, geri bildirim döngüleriyle desteklenerek müdahalenin sürdürülebilir bir okul kültürüne dönüşmesi sağlanır.

ÖĞRETMEN İÇİN HIZLI UYGULAMA REHBERİ: SOSYO-DUYGUSAL GELİŞİM**1. Sınıf İklimi: “Farklılığı Yönetmek”**

- Etiketlemek yerine normalleştirilen dil kullanılmalıdır. “Bazı öğrenciler farklı hızlarda öğrenir/olgunlaşır.”
- Sınıf kurallarını “saygı-adalet-güvenlik” üçgeninde netleştirin; tutarlılık koruyucu faktördür (Febriana vd., 2024).
- Zorbalığa “anlık tepki” ve “sonraki gün izleme” birlikte yürütülmeli; tek seferlik uyarı çoğu zaman yetmez.

2. “Yüksek İşlevsellik Maskesi”ni Kaçtırmamak

- Yalnızca not veya performans değil duygu yükünü de izleyin.
 - “Son haftalarda seni en çok ne yoruyor?”
 - “Okulda kendini en rahat hissettiğin an neresi?”
- Dışarıdan iyi görünen ama içeriden zorlanan öğrenci profilinde erken sinyaller önemlidir (Mofield vd., 2010).

3. Varoluşsal Temalar ve Anlam Arayışı

- Adalet, etik, küresel risk gibi konulara duyarlılığı “abartı” diye küçümsemeyin; bu alanlar kaygıyı yükseltebilir (Polaschek, 2018).
- Öğrencinin düşüncesini somutlaştıran güvenli kanallar açın: kısa yazılar, anonim soru kutusu, proje temaları vb.

FELSEFE**4. Aile ile Koordinasyon**

- Görüşmede akademik çıktı kadar çaba, süreç, iyi oluş dilini kullanın (Gualdi, 2019).
- Aileye “Evde gözlemlen.” denilebilecek üç alan verin: uyku-yorgunluk, sosyal çekilme, görev erteleme.
- Okul-aile arasında tek bir “ortak izleme hedefi” belirleyin (örneğin kaygı düzeyi, sosyal katılım).

ÖĞRETMEN İÇİN HIZLI UYGULAMA REHBERİ: ÖNLEYİCİ SINIF YÖNETİMİ

Sorun çıkmasını beklemeden proaktif olarak uygulayabileceğiniz stratejiler:

1. Akademik Zorluk Sağlayın (Bilişsel Meydan Okuma):

- Öğrenciye kapasitesine uygun “üretken belirsizlik” içeren görevler verin. Basit görevler (busy work) onlarda “zihinsel tembellik” ve davranış sorununa yol açar.
- İpucu: “Bitirenler sessizce beklesin.” demek yerine sınıfın bir köşesinde “Merak İstasyonu” (zekâ oyunları, bulmacalar, bilim dergileri) bulundurun.

2. Özerklik ve Seçim Hakkı Tanıyın:

- Öğrenme menüleri oluşturun. Ana yemek (zorunlu görev), yan yemek (seçmeli etkinlik), tatlı (eğlenceli pekiştireç).
- Örneğin “Bu konuyu rapor yazarak mı, video çekerek mi yoksa bir deney tasarlayarak mı anlatmak istersin?”

3. Bağlam Kurun (Gerçek Hayat):

- “Bunu neden öğreniyoruz?” sorusu onlar için bir tepki değil samimi bir meraktır. Tatmin edici, gerçek dünya ile ilişkili cevaplar verin.
- Konuları etik, felsefi ve küresel sorunlarla (sürdürülebilirlik, Mars kolonisi vb.) bağlantı kurarak anlatın.

4. İlişki İnşa Edin (2x10 Kuralı):

- Sadece akademik başarılarıyla değil onların kişilikleriyle ilgilenin.
- 2x10 Stratejisi: Zorlandığınız öğrenciyle 10 gün boyunca günde 2 dakika, ders dışı (hobileri, sevdiği oyunlar vb.) sohbet edin. Böylece davranış sorunları %85 oranında azaltılabilir.

5. Açık ve Mantıklı Beklentiler:

- Kuralları onlarla birlikte belirleyin (sınıf anayasası).
- Kuralların mantığını açıklayın. Örneğin “Koşmak yasak!” (otoriter açıklama) yerine “Koridorda koşmuyoruz çünkü çarpışıp yaralanabiliriz.” (mantıklı açıklama) cümlesi kullanılabilir. Öğrenciler, kuralların mantığını kavradıklarında onlara daha sadık kalırlar.

2.5. SORUN ÇIKTIĞINDA: MÜDAHALE STRATEJİLERİ

Eğer önleyici stratejiler işe yaramadıysa ve davranış sorunu oluştuysa klasik ceza yöntemleri, üstün zekâlı çocuklarda genellikle olumsuz etkiye sebep olur ve bu durum onlara “adaletsizlik” duygusunu hissettirir.

- **Olumlu Davranış Desteği (ODD):** Cezaya değil doğru davranışı öğretmeye odaklanın. Davranışın işlevini analiz edin:
 - Dikkat çekmek için mi yapıyor? -> Olumlu yolla dikkat çekmesini sağlayın.
 - Görevden kaçmak için mi yapıyor? -> Görevi onun seviyesine uygun hâle getirin.
- **Öz Düzenleme ve Sözleşmeler:**
 - Öğrencinin kendi davranışını izlemesini sağlayın.
 - Davranış Sözleşmesi: Öğrenciyle birlikte hazırlanan, hedef ve ödüllerin net olduğu yazılı bir anlaşma yapın. “Ders boyunca öğretmenimin sözünü kesmeden dinlersem son 5 dakika ilgi alanım hakkında konuşabilirim.”
- **Onarıcı Adalet:**

Çatışma sonrası “ceza” vermek yerine onarıcı sorular sorun.

 1. Ne oldu?
 2. O sırada ne düşünüyordun?
 3. Bu davranışın kime, nasıl bir etkisi oldu?
 4. Bunu düzeltmek için ne yapabilirsin?

FELSEFE

Bu yaklaşım, onların adalet duygusuna ve problem çözme becerisine hitap eder.

• **Kriz Planı (Mola Yöntemi):**

- Öfke patlaması anında mantıklı açıklama işe yaramaz. Önceden belirlenmiş bir “güvenli alan” veya “sakinleşme köşesi”ne gitmesine izin verin.
- Bu bir ceza değil “sakinleşme stratejisi” olarak sunulmalıdır.

UNUTMAYIN

Üstün zekâlı bir öğrenciyle güç savaşına girmek, genellikle öğretmenin olumsuz sonuç alacağı bir durumdur. İş birliği, mizah ve mantığa dayalı iletişim; her zaman otoriter tavırdan daha iyi sonuç verir.

ETKİNLİK TABLOLARININ YAPISINA AİT KILAVUZ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	Programın temel öğelerinden biri olan dersin hedefleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan öğretim programlarında “öğrenme çıktıları” olarak ifade edilmektedir. Öğrenme çıktıları, öğretim programlarının genel amaçları ve ilgili dersin öğretim programının özel amaçları ile tutarlı bir şekilde belirlenmiştir.	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	Bu bölüm, öğrenme çıktılarının gerçekleştirilmesi için gereken bilgi birimlerinin sıralı ve mantıksal bir şekilde düzenlenmesini içerir. Bu yaklaşım, öğrencilere sunulan içeriğin hangi boyutlarda derinleştirildiğini ve karmaşık hâle getirildiğini ortaya koyar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin ünite/tema/ öğrenme alanı ile ilgili ihtiyaç duyacağı ön öğrenmeler, öğretim programlarında temel kabuller olarak ifade edilmektedir. Öğrencilerin bildiği kabul edilen öğrenmeleri kapsayan temel kabuller, öğretime hazırlık sürecinin gözlenebilir ve ölçülebilir bir aşamasını oluşturmaktadır.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Belirlenen tema çerçevesinde öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını ve öğrenme süreçlerini zenginleştirmek için gerekli olan özel düzenlemeleri kapsar. Öğrencilerin farklı öğrenme stilleri, hızları ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak öğretim süreci kişiselleştirilir. Bu, her öğrencinin kendi potansiyelini en üst düzeye çıkarmasını sağlar.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İçerik, yalnızca bilgi ve örnek aktarmaya değil; bu bilgilerin altında yatan kavramları, genellemeleri ve ilkeleri anlamaya yönlendirilmelidir. Öğrencilerden “ne oldu?” sorusundan çok, “ neden böyle oldu? ” ve “ başka hangi durumlarda geçerlidir? ” sorularını düşünmeleri beklenmelidir.
	Karmaşıklık (İFK)	İçerik, tek bir doğruya ulaşmayı hedeflemek yerine; çok değişkenli, neden–sonuç ilişkileri içeren ve farklı bakış açıları gerektiren yapıda olmalıdır. Öğrenciler, bir kavramın farklı disiplinlerde nasıl ele alındığını fark edebilmelidir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	Öğretim programında yer alan kazanımlar, farklı disiplinler, güncel sorunlar ve gerçek yaşam bağlarıyla zenginleştirilmelidir. Öğrencilere aynı konuyu farklı alanlar (bilim, sanat, teknoloji, toplum) üzerinden inceleme fırsatı sunulmalıdır.
	Organizasyon (İFO)	İçerik, konu başlıkları etrafında değil; temel kavramlar, büyük fikirler ve ana sorular etrafında yapılandırılmalıdır. Öğrencilerin parçalar arasında ilişki kurmasını kolaylaştıran kavramsal bir bütünlük sağlanmalıdır.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	Öğrenciler, alanlarında iz bırakan bilim insanları, düşünürler veya yaratıcı bireylerin nasıl düşündüklerini, nasıl problem çözdüklerini ve hangi yolları izlediklerini incelemelidir. Amaç biyografi ezberi değil, düşünme biçimini model almak olmalıdır.

FELSEFE

Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	Etkinlikler; analiz etme, değerlendirme, karar verme ve çözüm üretme gibi üst düzey düşünme becerilerini gerektirmelidir. Öğrencilerden yalnızca çözüm bulmaları değil, çözümlerini gerekçelendirmeleri beklenmelidir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	Süreç, tek doğru cevabı olan etkinlikler yerine; birden fazla çözüm yolu ve farklı sonuçlara izin veren problemler üzerine kurulmalıdır. Öğrenciler kendi çözüm yollarını geliştirebilmelidir.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	Öğrenciler bilgiyi doğrudan almaktan ziyade; gözlem yaparak, deneyerek, veri toplayarak ve sonuç çıkararak öğrenmelidir. Öğretmen rehber, öğrenci ise aktif keşfeden rolünde olmalıdır.
	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	Öğrencilerden ulaştıkları sonuçları kanıtlarla, verilerle veya mantıksal gerekçelerle açıklamaları istenmelidir. “Neden böyle düşündün?” sorusu sürecin merkezinde yer almalıdır.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	Öğrencilere; konuya nasıl yaklaşacakları, hangi yöntemi kullanacakları veya hangi ürünü ortaya koyacakları konusunda seçim hakkı tanınmalıdır. Bu özgürlük sorumlulukla birlikte sunulmalıdır.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	Öğrencilere araştırma yapmanın yalnızca bilgi bulmak olmadığı; soru sorma, veri toplama, analiz etme ve sonuçları yorumlama süreci olduğu açıkça öğretilmelidir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	Etkinlikler, öğrencilerin birbirlerinin düşüncelerini dinledikleri, tartıştıkları ve birlikte ürettikleri işbirlikli öğrenme ortamları oluşturmalıdır. Grup çalışmaları rol paylaşımı içermelidir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	Ürünler, gerçek dünyada karşılığı olan ve öğrencinin “ Bu neden önemli? ” sorusuna cevap bulabildiği problemler üzerine yapılandırılmalıdır.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	Hazırlanan ürünler yalnızca öğretmen için değil; akranlar, okul topluluğu veya toplumun ilgili bir kesimi için sunulacak şekilde tasarlanmalıdır.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	Değerlendirme, sadece doğru-yanlış üzerinden değil; özgünlük, işlevsellik, gerekçelendirme ve süreç kalitesi gibi ölçütlere dayalı yapılmalıdır.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	Öğrencilerden farklı bilgileri bir araya getirerek yeni ve özgün bir ürün oluşturmaları beklenmelidir. Ürün, bilgilerin tekrarı değil, yeniden yapılandırılması olmalıdır.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	Aynı öğrenme hedefi için farklı ürün türlerine (model, rapor, sunum, tasarım, video vb.) izin verilmelidir. Her öğrenci güçlü yönüne uygun ürün geliştirebilmelidir.
	Dönüşümler (ÜFD)	Mevcut bir ürün veya çözüm, farklı bir bağlama uyarlanmalı, geliştirilmeli veya yeniden tasarlanmalıdır . Öğrenci “başka nasıl olabilir?” sorusunu düşünmelidir.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	Öğrenme ortamı; öğrencilerin hareket edebildiği, tartışabildiği, deney yapabildiği ve işbirliği kurabildiği esnek alanlar olarak tasarlanmalıdır. Ortam, öğrenmeyi destekleyen aktif bir unsur olmalıdır.
	Tercihler (FÖOD-T)	Öğrencilerin öğrenme profilleri ve ortam tercihleri çeşitlidir ve bu tercihler değişken olmalı.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	Öğrencilerin kendi fikir ve ilgilerini keşfetmelerine olanak tanıyan, öğretmenin yönlendirici rolü üstlendiği öğrenci odaklı ortamlar oluşturulmalı.

FELSEFE**FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU**

Etkinlik Adı	Bu bölümde, planlanan etkinliğin adı belirtilir. Etkinlik adı, içeriği ve amacı hakkında bilgi verilir.
Konu	Etkinliğin odaklandığı özelleştirilmiş konu veya alt başlık burada belirtilir. Bu, genel tema içindeki daha dar bir alanı ifade eder.
Öğrenme Hedefleri	Hedefler, öğrencilerin etkinlik sürecinde neler öğreneceklerini ve hangi becerileri geliştireceklerini açıkça ortaya koyar. Öğrenme çıktılarında yer almasa da etkinliğin içerisinde yer alan örtük amaçların açıklandığı bölümdür.
Disiplinler Arası Bileşenler	Bu bölüm, planlanan etkinliğin farklı disiplinlerle nasıl ilişkilendirildiğini ve öğrenme sürecine çok yönlü bir bakış açısı kazandırmak için hangi alanlardan yararlandığını açıklar. Disiplinler arası bileşenler, öğrencilerin konuyu yalnızca tek bir ders perspektifinden değil; bilim, sanat, teknoloji, matematik, sosyal bilimler gibi çeşitli alanlarla bağlantı kurarak daha bütüncül şekilde anlamalarını hedefler.
Materyaller	Etkinliğin gerçekleştirilmesi için gerekli olan araç, gereç ve materyaller burada listelenir. Bu, öğretmen ve öğrenciler için hazırlık sürecini kolaylaştırır. Materyallerin önceden belirlenmesi, etkinliğin kesintisiz ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlar.
Süre	Sürenin belirlenmesi, etkinlik planlamasının etkili bir şekilde yapılmasını ve zaman yönetimini sağlar. Etkinliğin ne kadar süreceği burada belirtilir.
Etkinlik Açıklaması	Etkinliğin genel yapısı, amacı ve işleyişi hakkında detaylı bilgi burada verilir. Etkinlik açıklaması, öğretmenlerin etkinliği nasıl yürüteceklerini anlamalarına yardımcı olur. Bu bölüm, etkinliğin her aşamasını açıkça tanımlar ve öğretmenlere yol gösterir.
Uygulama Aşamaları	Bu kısım, etkinliğin adım adım nasıl uygulanacağını detaylandırır. Her adım, sırasıyla ve açık bir şekilde açıklanır. Bu kısım, etkinliğin planlı ve sistematik bir şekilde yürütülmesine yardımcı olur.
Değerlendirme	Bu bölümde, öğrencilerin etkinlik sürecinde ve sonunda nasıl değerlendirileceği belirtilir. Değerlendirme yöntemleri ve ölçütleri açıkça ifade edilir. Değerlendirme kısmı, öğrencilerin öğrenme sürecinde ne kadar ilerlediklerini ve hedeflere ne ölçüde ulaştıklarını belirleme konusunda yardımcı olur.
Kariyer Çıktısı	Bu bölüm, etkinlikte geliştirilen bilgi ve becerilerin hangi kariyer alanlarıyla ilişkilendirilebileceğini ve bu becerilerin hangi mesleklerde temel bir gereklilik olarak kullanıldığını açıklamak amacıyla düzenlenmiştir. Etkinlik kapsamında yer alan bilişsel, sosyal, araştırma temelli veya teknolojik becerilerin; günümüz iş dünyasında karşılık bulduğu mesleki uygulamalarla nasıl örtüştüğü ortaya konur.
Teknoloji Entegrasyonu	Bu bölüm, etkinlikte kullanılan teknolojik araçların öğrenme sürecine nasıl entegre edildiğini ve öğrencilerin teknoloji kullanım becerilerini nasıl geliştirdiğini açıklar. Etkinlikte yer alan dijital uygulamalar, çevrimiçi platformlar, veri toplama araçları, multimedya materyalleri veya yaratıcı dijital üretim araçlarının; öğrenme hedeflerini destekleme biçimi ayrıntılı olarak belirtilir.

10. SINIF

ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ

FELSEFE

FELSEFE DERSİ ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ - 10. SINIF

SIRA	TEMA	ÖĞRENME ÇIKTISI	ETKİNLİK ADI	SAYFA
1	Felsefenin Doğası	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme	Yolda Olmak	27
2	Felsefenin Doğası	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme	Benim Çağım	33
3	Felsefenin Doğası	FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme	Zincirleri Kırmak: Mağaradan Çıkış	40
4	Felsefenin Doğası	FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme	Düşünen Adam'ın Düşündükleri	50
5	Felsefe. Mantık ve argümantasyon	FEL.10.2.1. Mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları yorumlayabilme	Dil - Mantık	57
6	Felsefe. Mantık ve argümantasyon	FEL.10.2.1. Mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları yorumlayabilme	Argüman ve Argümantasyon	64
7	Varlık Felsefesi	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Varlığı Katman Katman Anlamak	72
8	Varlık Felsefesi	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Var Olanın Sınırları: Bir Felsefi Keşif	79
9	Bilgi Felsefesi	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Rüyada mıyız?	89
10	Bilgi Felsefesi	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Doğruluk Ölçütlerini Kullanıyorum	96
11	Ahlak Felsefesi	FEL.10.5.1. Ahlak felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Ahlak İstasyonları	105
12	Ahlak Felsefesi	FEL.10.5.1. Ahlak felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Erdemli Toplumun Tasarımı: Evrensel Ahlak Yasaları Mümkün mü?	112
13	Estetik ve sanat Felsefesi	FEL.10.6.1. Estetik ve sanat felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Sanatın Aynasında Gerçeklik	119
14	Estetik ve sanat Felsefesi	FEL.10.6.1. Estetik ve sanat felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Sanata Dair	126
15	Siyaset Felsefesi	FEL.10.7.1. Siyaset felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Devletin kökeni, İktidarın Kaynağı	132
16	Siyaset Felsefesi	FEL.10.7.1. Siyaset felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	İdeal Bir Düzen Tasarlıyorum	140
17	Din Felsefesi	FEL.10.8.1. Din felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Kozmik Olay Yeri İnceleme: Evrenin Sırrı Çözülüyor	149
18	Din Felsefesi	FEL.10.8.1. Din felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Kayıp Anlamın Peşinde	162
19	Bilim Felsefesi	FEL.10.9.1. Bilim felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Geleneksel ve Modern Arasında	174
20	Bilim Felsefesi	FEL.10.9.1. Bilim felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	Doğru mu Yanlış mı?	180

ETKİNLİK 1

ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	a) Felsefenin anlamını merak eder. b) Felsefenin ortak bir tanımının olup olmamasına şüphe ile yaklaşır. c) Felsefenin anlamına yönelik farklı görüşler üzerine derinlemesine düşünür.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin; temel kavramları anlayıp ayırt edebildikleri, farklı görüşleri karşılaştırarak sorgulayabildikleri, grup çalışmasına katılıp düşüncelerini saygılı biçimde ifade edebildikleri ve basit düzeyde araştırma yapma becerisine sahip oldukları kabul edilir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrencilerin, felsefenin anlamını oluşturan temel kavramları somutlaştırarak kavramaya, farklı filozofların felsefe tanımlarını karşılaştırarak değerlendirmeye, kesinlik beklentisini sorgulayıp çoklu bakış açılarını anlamlandırmaya ve düşüncelerini güvenli bir tartışma ortamında iş birliği içinde ifade etmeye ihtiyaçları bulunmaktadır.	
İçerik	Farklılaştırma Alanları	
	Soyutluk (İFS)	İFS1: “Felsefe kelimesi ne anlama geliyor?” sorusu üzerinden öğrencilerin soyut bir kavram olan “felsefe”yi günlük dil, çağırışım ve kişisel anlam dünyalarıyla düşünmeleri sağlanabilir. İFS2: Philia ve Sophia kavramlarından hareketle sevgi, bilgelik, hakikat ve arayış gibi soyut kavramların çağırışımalarını üretmeleri istenir. Öğrenciler bu kavramlar arasında anlam ilişkileri kurarak soyut düşünme becerilerini derinleştirir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Farklı filozofların felsefe tanımlarının karşılaştırılması yoluyla “ortak tanım mümkün mü?” sorusu kavramsal bir problem olarak ele alınabilir. Öğrenciler, tanım farklılıklarını kavramsal ölçütler üzerinden analiz eder.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Türk-İslam filozoflarının felsefe tanımlarının araştırılmasıyla felsefi düşüncenin farklı kültürlerdeki yorumları karşılaştırılarak farklı disiplinlerle bağlantılı araştırma konuları belirlemeleri istenebilir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Felsefe kavramının etimolojik kökeni tablo aracılığıyla düzenli biçimde sunularak içeriğin kavramsal çerçevesi oluşturulabilir. İFO2: Filozofların felsefe tanımlarının görsel bir bütünlük içinde grafik düzenleyiciler ile sunulmasıyla içerik kronolojik ve tematik olarak organize edilebilir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Batılı filozoflara ait özgün felsefe tanımları kullanılarak öğrencilerin alanın temel terminolojisiyle karşılaşmaları sağlanabilir.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Filozof tanımlarını okuyup değerlendirme aşamasında öğrenciler analiz ve karşılaştırma yapabilir. SFÜDD2: Akvaryum tekniği sırasında öğrencilerden tanımlar üzerine genelleme yapmaları ve sonuç çıkarmaları beklenir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: “Filozoflar yaşadıkları toplumsal koşullardan kopuk insanlar mıdır?” sorusu üzerine tartışılır.

FELSEFE

10. SINIF

	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: Gözlem, deney ve veri toplama gibi keşifçi öğrenme etkinliklerine yer verilebilir.
	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	SFAY1: “Doğru/yanlış diyebilir miyiz?” sorusu üzerinden öğrencilerin görüşlerini gerekçelendirmeleri istenebilir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrencilerin slogan içeriğini ve dilini özgürce belirlemeleri sağlanır.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Türk-İslam filozoflarının tanımlarının araştırılması sırasında öğrenciler farklı kaynaklara yönelir. Bu süreç bilgi toplama ve ayıklama becerilerini geliştirir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: Akran öğretimi ve grup çalışmalarını destekleyen etkinliklere yer verilebilir. SFGE2: Bülten panosu hazırlama sürecinde gruplar ortak ürün oluşturur. İş birliği ve sorumluluk paylaşımı pekişir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Felsefe günlüğüne ek olarak öğrencilerden, günlük yaşamdan bir durum seçip “Bu durumda felsefe bana ne kazandırır?” sorusunu yanıtlamaları istenebilir.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Sloganların sınıf ya da panosunda sergilenmesiyle ürünler gerçek bir izleyiciyle buluşturulur.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Gözlem formu kullanılarak ürünler çok boyutlu biçimde değerlendirilebilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrencilerden oluşturdukları ortak felsefe tanımının hangi felsefi sorunları açıklamakta yetersiz kalabileceğini tartışmaları istenebilir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Öğrencilerin oluşturdukları felsefe sloganları yalnızca yaratıcı ifadeler olarak değil hangi felsefi yaklaşımı (sorgulayıcı, kuşkucu, eleştirel vb.) temsil ettiğini gerekçelendiren kısa bir açıklama ile birlikte sunmaları sağlanabilir. ÜFÜÇ2: Grupların hazırladıkları sonuç bildirimlerinde, oluşturdukları ortak felsefe tanımına bilinçli olarak dışarıda bıraktıkları bir filozof tanımını ekleyip neden dışladıklarını açıklamaları istenebilir.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: “Bilim Anlayışları Sahnesi”: Öğrenciler klasik ve çağdaş bilim anlayışlarını temsil eden düşünür rollerine girerek kısa bir canlı tartışma sahnesi kurgular. Aynı bilimsel probleme (örneğin “Evrenin yapısı” ya da “Bilim kesin bilgi üretir mi?”) her rol kendi bakış açısından yaklaşır. Böylece öğrenciler, daha önce tablo ve metinlerle öğrendikleri bilgileri bedensel, sözlü ve dramatik bir dile dönüştürerek yeniden yapılandırır.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Sınıf ortamı, öğrencilerin farklı düşünme biçimlerini destekleyecek şekilde tartışma alanı, üretim alanı ve sergileme alanı olarak bölümlendirilebilir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Tahta ve pano kullanımıyla ders görsel olarak desteklenir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Öğrencilerin grup çalışmaları ve sunumlar sırasında sınıf içinde özgürce hareket edebilecekleri, birbirlerinin çalışmalarını gözlemleyebilecekleri bir düzen kurulur.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Yolda Olmak														
Konu	Felsefenin Doğası														
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin felsefe kavramının kökeni ve anlamı üzerine düşüncelerini sağlamak, farklı filozofların felsefe tanımlarını inceleyerek felsefenin ortak ve kesin bir tanımının olup olmadığına ilişkin sorgulayıcı ve eleştirel bir bakış açısı geliştirmelerine; felsefeyi alanı, konusu ve yöntemiyle birlikte bütüncül biçimde kavramalarına katkı sağlamaktır.														
Disiplinler Arası Bileşenler	• Türk Dili ve Edebiyatı														
Materyaller	• Etkileşimli Tahta • A5 kâğıdı • Çevirim içi anketler														
Süre	2 ders saati														
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Soru-cevap: Öğretmen ders süresince konu ile ilgili öğrencilere çeşitli sorular yöneltilir ve cevaplar alır. • Akvaryum Tekniği: Öğrencilerin fikirlerini daha rahat şekilde ifade edebilmesi ve sağlıklı bir tartışma ortamı için akvaryum tekniği kullanılır. 														
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen tahtaya aşağıdaki gibi bir tablo çizer ve “Felsefe kelimesi ne anlama geliyor?” sorusunu öğrencilere yönelterek derse başlar (IFS1, SFAU1, FÖOD-T1). • Öğrencilerin bu şekilde felsefenin terim anlamı üzerine düşünceleri sağlanıp bazı öğrencilerin cevapları alındıktan sonra öğretmen Philia ve Sophia kelimelerinin anlamlarını da tabloya ekler (IFO1). • Daha sonra öğrencilerden sevgi ve bilgelik kelimelerinin çağrıştırdığı başka kelimeleri tabloya eklemek üzere söylemeleri istenir (IFS2, SFKÖ1). <table border="1" style="margin: 10px auto; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="2">FELSEFE</th> </tr> <tr> <th>Philia (Sevgi)</th> <th>Sophia (Bilgelik)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tutku</td> <td>Bilgi</td> </tr> <tr> <td>Sevda</td> <td>Hakikat</td> </tr> <tr> <td>Aşk</td> <td>Arayış</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>...</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>...</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> • Cevaplar tabloya eklendikten sonra öğrencilerden tablodaki kelimeleri kullanarak aşağıdaki örneklere benzer felsefeye ilişkin sloganlar yazmaları istenir (ÜFÜÇ1, ÜFSÜ1). Örnek tanımlar: “Felsefe bilgelik sevgisidir” “Felsefe hakikat tutkusudur” “Felsefe aramaktır, aşk ile aramaktır” • Öğrenciler sloganlarını A5 boyutundaki kağıtlara yazarlar. Yazılan sloganlar sınıf panosuna asılır (ÜFGAK1). • Dersin devamında öğretmen batılı filozofların felsefe tanımlarını içeren aşağıdaki gibi bir bilgi görselini etkileşimli tahtaya yansıtır (IFSK1, IFO2, FÖOD-T1). 	FELSEFE		Philia (Sevgi)	Sophia (Bilgelik)	Tutku	Bilgi	Sevda	Hakikat	Aşk	Arayış
FELSEFE															
Philia (Sevgi)	Sophia (Bilgelik)														
Tutku	Bilgi														
Sevda	Hakikat														
Aşk	Arayış														
...	...														
...	...														

FELSEFE

10. SINIF

	<ul style="list-style-type: none"> - Felsefe, neleri bilmediğini bilmektir. (Sokrates) - Doğruyu bulma yolunda, düşünsel (İdealist) bir çalışmadır. (Platon) - İlkeler ya da tip nedenler bilimdir felsefe. (Aristoteles)– Eleştiridir. (Campanella) - Felsefe tanrıyı bilmektir ve gerçek felsefeyle, gerçek din özdeştir. (Augustinus) - Felsefesiz yaşamak gözü kapalı yaşamaktır. (Descartes) - Felsefe doğanın pilotudur, insanı cennete götürmek isterken cehenneme de sürükleyebilir. (Bernard Shaw) - Felsefe yolda olmaktır. (Karl Jaspers) - Felsefe, birçok kafaları olan bir canavardır ki, bunlardan her biri ayrı bir lisanla konuşmaktadır. Filozoflar ise, adeta gece vakti nara atıp insanları rahatsız eden külhanbeyleri gibidirler. (Schopenhauer) • Öğrencilere tanımları okuyup değerlendirmeleri için birkaç dakika süre verilir (SFÜDD1). Daha sonra öğrenciler Türk-İslam filozoflarına ait felsefe tanımları araştırmak üzere okul kütüphanesine götürülür (İFÇ1, SFARŞ1). Öğrencilerin araştırmalarında elde ettikleri tanımları sınıfla sözlü olarak paylaşmaları istenir (SFGE1, SFSÖ1). <p>Dersin devamında öğrenciler:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Bu tanımlardan herhangi birine doğru/yanlış diyebilir miyiz? Neden? -Bir kavramın bu kadar farklı tanımı yapılabilir mi? -Farklı felsefe tanımları olması felsefenin tanımlanamayacağı anlamına gelir mi? Neden? -Bu tanımlardan herhangi biri felsefenin kesin/ortak tanımı olabilir mi? Neden? sorularını akvaryum tekniği ile tartışmak üzere 5'er kişilik gruplara ayrılırlar (SFÜDD2, SFAY1, FÖOD-OTÖ1, FÖOD-ÖMO1). <ul style="list-style-type: none"> • Her grup söz konusu soruları tartışır. Tartışma sonunda felsefenin alanı, konusu, yöntemi vb. konusunda sonuç bildirisini hazırlamaları ve ortak bir felsefe tanımı yazmaları istenir (ÜFÜÇ2, İFK1). • Grupların sonuç bildirimlerini ve felsefe tanımlarını diğer gruplarla paylaşmak üzere bülten panosu hazırlamaları ile ders sona erdirilir (ÜFGAK1, SFGE2, ÜFD1).
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerden ders sürecinde öğrendiklerini anlatan felsefe günlüğü yazmaları istenir (ÜFGHP1). Yazılan EK'deki felsefe günlüğü (ürün) gözlem formu ile değerlendirilir (ÜFÜD1).
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlik, öğrencilerin akademi, öğretmenlik, hukuk, psikoloji, sosyoloji, iletişim, medya ve kültür-sanat alanları başta olmak üzere düşünce temelli mesleklerde ihtiyaç duyulan kavram üretme, soyut düşünme, çoklu bakış açılarını değerlendirme, tartışma yürütme ve ortak metin oluşturma becerilerini geliştirmelerini sağlar. Felsefenin tek bir tanımının olmayabileceğini sorgulayan öğrenciler, ileride mesleki yaşamlarında karşılaşacakları belirsiz, çok anlamlı ve yoruma açık problemleri gereçelendirerek ele alma ve farklı görüşlerle birlikte çalışabilme yeterliği kazanırlar.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik sürecinde etkileşimli tahta üzerinden kavram tabloları, filozof alıntıları ve bilgi görselleri kullanılarak soyut kavramların görselleştirilmesi sağlanır; öğrenciler hazırladıkları felsefi sloganları ve sonuç bildirimlerini dijital afiş, sunum veya ortak belge formatına dönüştürerek paylaşabilirler. Bu sayede teknoloji, bilgiyi aktaran bir araç olmanın ötesine geçerek öğrencilerin düşüncelerini yapılandırmalarını, ürünlerini görünür kılmalarını ve felsefi kavramları dijital ortamda yeniden ifade etmelerini destekleyen bir öğrenme bileşeni hâline gelir.

FELSEFE

10. SINIF

EK: FELSEFE GÜNLÜĞÜ (ÜRÜN) GÖZLEM FORMU (ÖĞRETMEN İÇİN)

Grup/Öğrencinin Adı Soyadı: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge

Bu gözlem formu, öğrencilerin yazdıkları felsefe günlüğünü değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 4 (Çok İyi) arasında puanlar. Toplamda 6 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 40'tır. Lütfen her ölçütü dikkatle inceleyerek öğrencinin performansına en uygun düzeyi işaretleyiniz. Puanlama yaparken geliştirilmeli, yeterli, iyi ve çok iyi düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Gözlem Kriteri	1	2	3	4	Verilen Puan
Başlık, içeriği doğru ve açık biçimde yansıtmaktadır.	◇	◇	◇	◇	
Metin giriş–gelişme–sonuç bütünlüğüne sahiptir.	◇	◇	◇	◇	
Günlükte ortaya konan temel problem açık biçimde ifade edilmiştir.	◇	◇	◇	◇	
Görüşler en az bir gerekçe ile temellendirilmiştir.	◇	◇	◇	◇	
Karşıt görüşe değinilmiş veya alternatif bakış açısı sunulmuştur.	◇	◇	◇	◇	
Felsefi kavramlar (ör. hakikat, bilgelik, varlık, bilgi, değer vb.) doğru ve yerinde kullanılmıştır.	◇	◇	◇	◇	
Kavramlar yalnızca kullanılmamış, anlamları bağlam içinde açıklanmıştır.	◇	◇	◇	◇	
Metin açık, anlaşılır ve mantıksal tutarlılık göstermektedir.	◇	◇	◇	◇	
Kullanılan örnekler düşünceyi destekleyici niteliktedir.	◇	◇	◇	◇	
Metin özgün düşünce içermekte ve klişe ifadelerden kaçınmaktadır.	◇	◇	◇	◇	
Toplam Puan	◇	◇	◇	◇	

Her ölçüt 1 (Geliştirilmeli) - 4 (Çok İyi) arasında puanlanır.

Puan aralıklarına göre değerlendirme:

- **34-40:** Çok İyi
- **26-33:** İyi
- **18-25:** Yeterli
- **10-17:** Geliştirilmeli

FELSEFE

10. SINIF

Değerlendirme Ölçütü	Yanıt Veriyorum
Öğrencinin metninde en güçlü felsefi yön nedir? (örneğin: problem kurma, kavram analizi, gerekçelendirme vb.)	
Öğrencinin düşünsel derinliğini artırmak için hangi yönlerini geliştirmesi gerekir?	
Metinde dikkat çeken özgün bir ifade, kavramsal analiz veya sorgulama örneği var mı? Açıklayınız.	

ETKİNLİK 2

ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	ç. Felsefi düşüncenin ortaya çıkışı, tarihsel dönemlerinin genel özellikleri ve dünyadaki felsefe gelenekleri üzerine derinlemesine düşünür.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin felsefenin anlamını, tarih çağlarını; bu çağların sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik özelliklerini bildikleri kabul edilir.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrencilerden, günümüzdeki teknolojik gelişmeleri yalnızca somut örnekler olarak ele alması değil; bu gelişmelerden hareketle insan, bilgi, özgürlük, etik, gerçeklik ve sorumluluk gibi soyut kavramlara uzanan felsefi sorular üretmesi beklenir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Öğrenciler tarihî çağların sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik koşulları, felsefi sorgulamaların gelişimiyle ilişkilendirilerek bu koşullar arasındaki benzerlik ve farklılıkları kıyaslar.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Öğrenciler; felsefi düşüncenin ortaya çıkışını ve tarihsel dönemlerin genel özelliklerini inceler. Dünyadaki felsefe gelenekleri ile kendi ilgi alanlarını da dikkate alarak tarih, coğrafya ve sosyolojiyle bağlantılı araştırma konuları belirlemeleri istenir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Tarih şeridi ve bilgi görselleri kullanarak felsefi düşüncenin gelişim sürecine dair kavramlar görsel materyallerle desteklenebilir. Böylece öğrencilerin bilgiyi daha organize bir şekilde kavramaları sağlanır.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Öğrencilerden; her çağ için daha fazla filozofun üzerinde durduğu soru, problem ve görüşleri hakkında araştırma yapmaları istenebilir.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Öğrencilerden; tarihsel dönemlerin koşulları ile felsefi sorgulamaların ortaya çıkışı arasındaki neden-sonuç ilişkilerini kurarak gerekçeli yorumlar yapmaları istenir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Öğrenciler, açık uçlu sorularla çok yönlü ve yaratıcı düşünmeye teşvik edilir.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: Öğrencilerin ortaya koydukları görüşleri temellendirmeleri, karşıt fikirlerle yüzleşmeleri, düşüncelerini mantıksal çıkarımlar ve gerekçelerle savunmaları beklenir ve akıl yürütme becerileri üst düzeyde geliştirilir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrencilerin tarihî çağların sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik vb. koşulları hakkında bilgiler içeren uygun bir metin veya video kullanması sağlanır.

FELSEFE

10. SINIF

	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Tarihî belgeler, filozof metinleri ve görsel materyaller gibi çeşitli kaynaklardan yararlanarak felsefi düşüncelerin ortaya çıkışı ve gelişimine ilişkin açıklamalar üretmeleri beklenir.
	Grup Etkileşimi (SFGGE)	SFGGE1: Gruplar hazırbuluşluk, ilgi ve yeteneklerine göre düzenlenebilir. SFGGE2: Akran öğretimi ve grup çalışmalarını destekleyen etkinliklere yer verilir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilerden günümüz teknolojik, bilimsel ve toplumsal gelişmelerini dikkate alarak yeni felsefi sorular üretmeleri istenir ve öğrenme süreçlerinin gerçek yaşam problemleriyle ilişkilendirilmesi sağlanır.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerden hazırladıkları ürünleri sınıf panosu veya dijital platformlarda sergilemeleri istenir ve bu çalışmaların diğer öğrencilere ulaştırılması sağlanır.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrencilerin farklı dönemlere ait felsefi bilgileri birleştirip yeniden kurgulayarak karikatür, senaryo veya poster gibi özgün ürünler tasarlamaları ve sentez becerilerini artırmaları sağlanır.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Öğrencilerin çeşitli türde ürünlerle (formlar, sorular, senaryolar, görseller vb.) farklı ifade yollarını deneyimlemelerine fırsat tanınır.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Ürünlerin farklı bağlamlarda yeniden düzenlenmesi, sergilenmesi veya dijitalleştirilmesiyle öğrenme çıktılarının sürekliliği ve görünürlüğü artırılır.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Sınıfın istasyonlar, tartışma köşeleri ve sunum alanları gibi farklı öğrenme merkezlerine dönüştürülmesiyle esnek, çok amaçlı ve etkileşimli bir öğrenme ortamı oluşturulur.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Öğrencilerin kendi öğrenme tarzına uygun olarak grup içinde ya da bireysel görevlerde yer alması teşvik edilir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Öğrencilerin kendi fikir ve ilgilerini keşfetmelerine olanak tanıyan, öğretmenin yönlendirici rolü üstlendiği öğrenci odaklı ortamlar oluşturulur.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Benim Çağım
Konu	Felsefenin Doğası
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin felsefenin ortaya çıkışı ve gelişimini tarihsel koşullar, kültürel bağlam ve farklı felsefe gelenekleri ile ilişkilendirerek çok yönlü, eleştirel ve yaratıcı bir bakış açısı geliştirmelerini sağlamak amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Tarih • Sosyoloji • Görsel Sanatlar
Materyaller	• Etkileşimli tahta • Çevirim içi anketler
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<p>Bu etkinlikte istasyon, senaryo ve oyun tabanlı uygulamalar kullanılmıştır.</p> <p>İstasyon: Felsefi düşüncenin ortaya çıkışı ve tarihsel dönemlerin genel özelliklerini öğrencilere kazandırmak için bu yöntem tercih edilir.</p> <p>Senaryo ve Oyun Tabanlı Uygulamalar: Öğrenilen bilgilerin problem çözme ya da rol alma yoluyla uygulanmasıdır. Hikâye tamamlama çalışmaları ile senaryo oluşturma uygulamaları yapılır.</p> <p>Soru-Cevap: Öğretmen ders süresince konu ile ilgili öğrencilere çeşitli sorular yöneltilir ve öğrencilerden cevaplar alır.</p>
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmenin tahtaya MÖ 6- MS 2.yy, 2.-15.yy, 15-17.yy, 18-19.yy, 20.yy şeklinde felsefenin tarihsel dönemlerini gösteren bir tarih şeridi çizmesi ve “Hangi tarihsel dönemde yaşamak isterdiniz? Neden?” sorusunu öğrencilere yöneltilmesi ile etkinlik başlar (SFAU1). • Öğretmen; öğrencilerin cevapları üzerinden tarihî çağların sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik koşullarına dikkat çektikten sonra, bu koşullar ile felsefenin doğuşu arasındaki ilişkiyi incelemek üzere sınıfı dört istasyona ayırır. (İFK1, FÖOD-OTÖ1). • Öğrenciler heterojen dört gruba ayrılır (SFGE1, FÖOD-T, SFSÖ1). • Öğretmen hazırladığı yönergeleri istasyonlara bırakır. • Her istasyon için öğrencilere kısa bir süre tanır ve süre dolunca yapılacak uyarı ile grupların istasyon değişimi yapacağı öğretmen tarafından gruplara açıklanır (FÖOD-ÖMO1). <ol style="list-style-type: none"> 1. İstasyon yönergesi: Bu istasyonda aranızda tartışarak felsefenin tarihsel dönemlerinin sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik koşullarını karşılaştıran “tarihsel bakış açısı formu”nu doldurmanız beklenmektedir (Formun boş hâli öğretmen tarafından istasyona bırakılır). 2. İstasyon yönergesi: Bu istasyonda aranızda tartışarak felsefi sorgulamaların hangi çağda, hangi tarih aralığında başlamış olabileceği konusunda:çağda.....tarih aralığında başlamıştır. Çünkü..... ifadesinde boş bırakılan alanları doldurmanız beklenmektedir. 3. İstasyon yönergesi: Bu istasyonda aranızda tartışarak hangi felsefe döneminde hangi felsefi soru ve problemlerin ön planda olabileceğini yansıtan filozof karikatürleri çizmeniz beklenmektedir (ÜFSÜ1, ÜFÜÇ1). 4. İstasyon yönergesi: Bu istasyonda günümüzdeki teknolojik gelişmeleri dikkate alarak her gruptan en az iki felsefi soru yazılması beklenmektedir (ÜFGHP1, İFS1).

FELSEFE

10. SINIF

- İstasyon çalışması tamamlandıktan sonra öğrenciler istasyonlarda ortaya çıkan ürünleri öğrenme duvarı üzerinde sergilerler (**ÜFGAK1**).
- Öğretmen öğrencilerle öğrenme duvarı üzerinden tarihsel dönemlerin sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik koşulları ile felsefenin doğuşu ve gelişimi arasındaki ilişkiyi hep birlikte değerlendirir (**SFAY1, SFÜDD1**).
- Öğretmenin kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönütler vermesi ile ders sona erdirilir (**ÜFÜD**).
- Öğretmenin Raffaello'nun **Atina Okulu** freskini etkileşimli tahtaya yansıtıp ve öğrencilere freskteki filozofları tanıyıp tanımadıklarını sormasıyla etkinlik başlar (**SFAU1**).
- Öğrencilerin cevaplarından sonra öğretmen, görseli filozof isimlerinin bulunduğu versiyonu ile değiştirir (**İFO**).
- Görseldeki filozofları inceleyen öğrencilerden hakkında bilgi sahibi oldukları filozofların görüş ve çalışmaları ile ilgili bilgilerini sınıfla paylaşması istenir (**SFGE2**).
- Daha sonra öğretmen freskteki filozofların Batı felsefesi filozofları olduğuna ve aralarında İslam felsefesinden sadece İbn Rüşd'ün yer aldığına dikkati çekerek, "Bu freski siz yapsaydınız farklı medeniyetlerden hangi filozofları eklerdiniz?" sorusunu öğrencilere yöneltir (**SFAU1**).
- Burada Türk-İslam felsefesi filozofları (Farabi, Gazali, İbn-i Sina vb.) ve Hint-Çin filozoflarından (Buddha, Konfüçyüs, Lao Tzu vb.) eklemeler yapmaları beklenir (**İFÇ1**).
- Bu şekilde öğrencilerin tek bir felsefe geleneği olmayıp farklı felsefe gelenekleri olduğunu fark etmeleri sağlanır. Dersin devamında öğretmen farklı felsefe geleneklerinin (Batı felsefesi, Türk-İslam felsefesi, Hint-Çin felsefesi) özelliklerini, bu felsefelerin önemli temsilcilerini, bunların üzerinde durduğu temel kavram, soru ve problemleri içeren bilgi görselini etkileşimli tahtaya yansıtır (**İFO1**).
- Öğrenciler bilgi görselini incelerken öğretmen:
 - "Bilgi görselinde ismi geçen filozoflardan hangisiyle arkadaş olmak isterdiniz? Neden?"
 - "Arkadaş olarak seçtiğiniz filozofa hangi soruyu sordunuz? Neden?" sorularını öğrencilere yöneltir (**SFAU1, SFAY1**).
- Öğrencilerin cevapları alındıktan sonra öğretmen, aynı filozofu seçen öğrenciler aynı grupta olacak şekilde sınıfı gruplara ayırır (**SFGE2, FÖOD-T1**).
- Gruplarda öğrenci sayısında dengesizlik olduğu durumlarda aynı felsefe geleneğine mensup filozofları seçen öğrenciler aynı grupta yer alacak şekilde düzenleme yapılabilir. Gruplardan iş birlikli olarak arkadaş olarak seçtikleri filozofla geçirecekleri bir günü anlatan bir senaryo yazmaları istenir (**ÜFSÜ1**).
- Öğretmen gruplara senaryonun içeriğinde, filozofun yaşadığı çağın ve içinde bulunduğu toplumun koşulları, mensup olduğu felsefe geleneğinin temel özellikleri, filozofun kişisel görüşleri, öğrencilerin filozofla tartışmak istediği soru ve problemleri içermesi gerektiği konusunda açıklamalar yapar (**SFARŞ1**).
- Grupların yazdıkları senaryoları bütün sınıfla paylaşması, öğretmenin kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönütler vermesi ile ders sona erdirilir.

FELSEFE

10. SINIF

Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerden ders sürecinde öğrendiklerini anlatan felsefe günlüğü yazmaları istenir. • Felsefe günlüğü EK 1'deki öğretmen kontrol listesi ile değerlendirilir. • Öğrencilerin ders sürecindeki performansını EK 2'deki öz değerlendirme formu üzerinden değerlendirmeleri sağlanır. • Yaptığınız etkinlikle ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız. <ol style="list-style-type: none"> 1. Bu etkinlikte felsefi düşüncenin ortaya çıkışı, tarihsel dönemlerinin genel özellikleri ve dünyadaki felsefe gelenekleri konusunda en çok hangi yeni bilgiyi veya farkındalığı kazandınız? 2. Bu derste öğrendiklerinizi başka hangi ders veya yaşam alanlarında kullanmayı düşünüyorsunuz?
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlik öğrencilerin yalnızca felsefi bilgi ve kavramları öğrenmeleriyle sınırlı kalmayıp eleştirel düşünme, yaratıcı problem çözme, iş birliği ve iletişim gibi 21. yüzyıl becerilerini de geliştirmelerine imkân sağlamaktadır. • Tarihsel, kültürel ve felsefi bağlamları ilişkilendirme, çoklu bakış açıları geliştirme ve ürettikleri özgün ürünlerle fikirlerini somutlaştırma süreçleri sayesinde öğrenciler, ileride akademik ve mesleki alanlarda güçlü analiz yapabilen, mantıklı gerekçelendirme sunabilen ve yaratıcı düşünceler üretebilen bireyler olarak yetişirler. • Bu yönüyle etkinlik, öğrencilerin hem felsefi okuryazarlıklarını hem de gelecekteki akademik ve profesyonel kariyerlerinde ihtiyaç duyacakları üst düzey bilişsel ve sosyal becerileri destekler.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik sürecinde öğrencilerin ürünleri dijital panolara yükleyerek çevrimiçi ortamda paylaşımları sağlanabilir. • Tarihsel dönemler ve felsefi sorgulamaların ilişkisini göstermek için dijital zihin haritaları hazırlanabilir. • Senaryo, karikatür ve poster gibi ürünler dijital araçlarla tasarlanıp sunulabilir. • Etkinlik sonunda çevrim içi anketlerle öğrencilerden geri bildirim toplanabilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: ÖĞRETMEN KONTROL LİSTESİ

Öğrencinin Adı Soyadı: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge: Bu kontrol listesi, öğrencilerin yazdıkları felsefe günlüğünü değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, tabloda yer alan kriterleri dikkate alarak “Evet”, “Hayır” ya da “Kısmen” kutucuğunu işaretler.

Değerlendirme Kriteri	Evet	Hayır
Felsefe günlüğü belirlenen sürede yazıldı.		
Felsefe günlüğünde Türkçe yazım kurallarına uyuldu.		
Felsefe günlüğünde üzerinde durulan konulara yer verildi.		
Felsefe günlüğünde öğrenme hedeflerine ulaşıldığı görüldü.		
Felsefe günlüğünün özgünlük içerdiği görüldü.		

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı: _____

Tarih: ___/___/___

Yönerge: Aşağıdaki formu, etkinlik sürecindeki bireysel katkınızı değerlendirmek için kullanınız. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz. Form, kendi öğrenme sürecinize dair farkındalık geliştirmenize yardımcı olacaktır.

Değerlendirme Ölçütü	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
Derste ele alınan felsefi soru ve problemler üzerine derinlemesine düşündüm.				
İstasyon çalışmasının bütün aşamalarına aktif katkıda bulundum.				
Açık uçlu sorulara cevap verdim.				
Etkinlik sürecinde konulara ön yargısız yaklaştım.				
Senaryo yazım sürecinde özgün görüşler ortaya koyarak katkıda bulundum.				
Grup çalışmasına etkin şekilde katıldım.				
Sunuma etkin şekilde katkıda bulundum.				

Değerlendirme Ölçütü	Yanıt Veriyorum
Bu etkinlik sürecinde düşünme biçiminizde değiştiğini fark ettiğiniz bir durum oldu mu? Varsa, nasıl bir değişim yaşadığınızı örnek vererek açıklayınız.	
Grup çalışması ve senaryo yazımı sırasında en çok hangi aşamada zorlandınız? Bu zorluğu nasıl aştınız ya da aşmak için ne yapabildiniz?	
Bu etkinlikte öğrendiğiniz bilgilerden hangisini günlük yaşamınızda veya başka bir derste kullanabileceğinizi düşünüyorsunuz? Neden?	

ETKİNLİK 3

ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	a) Felsefi düşüncenin özellikleri üzerine derinlemesine düşünür. b) Felsefi soruların temel özelliklerini ifade ederek felsefi soru sorar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin temel düzeyde sözlü sunum yapabilme ve dinleyici olarak kurallara uyma becerilerine, basit dijital araçları kullanabilecek teknoloji okuryazarlığına ve eleştirel düşünmeye açık bir tutum sergileyebilecekleri kabul edilir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrencilerin soyut felsefi kavramları somut örnekler ve görsellerle anlamaya, felsefi sorular ile felsefi olmayan soruları karşılaştırarak ayırt edebilmeye, farklı öğrenme stillerine uygun yaratıcı ve etkileşimli etkinliklerle sürece katılmaya ihtiyaçları vardır.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Mağara, zincir, gölge ve güneş gibi somut imgeler üzerinden “cehalet”, “dogma”, “yanılsama” ve “hakikat” gibi soyut felsefi kavramlara geçiş yapılarak içeriğin soyutluk düzeyi kademeli olarak artırılır.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Dağıtılan çalışma kağıdında; felsefenin tek ve değişmez bir tanımı olmadığı, Antik Yunan'dan günümüze “merak” ve “sorgulama” nesnesinin nasıl değiştiği, “Gölge-Gerçek” ayrımı üzerinden örneklenerek felsefi düşüncenin karmaşık ve çok boyutlu yapısı vurgulanır.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Karikatür diyaloglarında, “Sadece gölgelere inananlar” (Dogmatik Düşünce) ile “Zincirlerini kırıp dışarıyı gören” (Felsefi Düşünce) arasındaki çatışma işlenerek felsefenin dogmadan farkı mizahi bir dille ortaya konur. İFÇ2: İçeriği çeşitlendirmek amacıyla felsefenin hakikat arayışı farklı disiplinlerle örneklendirilir. Edebiyata ilgi duyan öğrenciler için mağara metaforu distopik bir edebi metinle, görsel sanatlara ilgi duyanlar için optik illüzyon barındıran bir tabloyla (örneğin M.C. Escher'in eserleri), bilime ilgi duyanlar için ise psikolojideki “algı yanılgıları” (Gestalt) ile ilişkilendirilerek farklı öğrenme profillerine hitap eden çok boyutlu bir içerik sunulur.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Mağara Alegorisi anlatılırken felsefe tarihinin seçkin figürleri olan Platon ve onun hocası Sokrates'in hakikat arayışındaki tarihsel rolleri, “dogmaya karşı aklın savunucuları” olarak kısaca tanıtılır.
Süreç	SFÜDD1: Grup, haritadaki kavramlar arasındaki hiyerarşiyi analiz eder ve sunumda arkadaşlarına “Neden felsefe sadece merak etmek değildir? O yokuşu çıkmak neden zordur?” sorusunu (bu bağlamlar üzerinden gerekçelendirerek anlatır.) alıp soru sorabileceği bir “Panel” veya “Sempozyum” formatına getirilerek grubun uzman/öğretmen rolü pekiştirilir. SFÜDD2: Sokrates'in “Sorgulanmamış hayat yaşamaya değmez” sözünü, mağaradaki tutsaklık durumuyla ilişkilendirir. “Mutlu bir cehalet mi, acı verici bir farkındalık mı?” sorusuna özgün bir kapanış argümanı üretir.	

FELSEFE

10. SINIF

	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	<p>SFAU1: Tartışma şu soruyla derinleştirilir: “Zincirlerinden kurtulup mağara dışına çıkan insanı geri dönmeye ve o zorlu yokuşu tırmanmaya iten duygu nedir? Rahat ve bildik gölgeler yerine neden göz kamaştırıcı ışık tercih edilir? Bu eylem bir ‘kaçış’ mıdır, yoksa gerçeği arama ‘cesareti’ midir?”</p> <p>SFAU2: “Matrix filmindeki kırmızı hap (Gerçek) ve mavi hap (Hayal) sahnesi ile Platon’un Mağara Alegorisi ve felsefenin işlevi arasında nasıl bir bağ vardır?” sorusu bağlamında içerik derinleştirilir.</p>
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	<p>SFKÖ1: Öğretmen doğrudan felsefenin tanımını vermek yerine, “Zincirlerinden kurtulan kişi gerçeği gördüğünde ne hisseder?” gibi açık uçlu sorularla, öğrencilerin felsefi sorgulamanın sancılı ama özgürleştirici doğasını kendi akıl yürütmeleriyle keşfetmelerini sağlar.</p>
	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	<p>SFAY1: Öğrencilerden, gerekçelerini yazarken ayırıştırma yapmaları istenir. Örneğin “Bu soru laboratuvarında deneyle cevaplanamaz (Bilimsel değil) veya inançla kabul edilemez (Teolojik değil.); cevap sadece kavramsal analiz gerektirir. O hâlde felsefidir” şeklinde eleyici ve kıyaslamalı bir akıl yürütme yapmaları sağlanır.</p>
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	<p>SFSÖ1: Öğrencilere; ilgi, yetenek ve öğrenme profillerine göre oluşturulan dört farklı istasyondan (Akademisyen, Karikatürist, Senarist, Öğretmen) kendilerine uygun olan rolü seçme özgürlüğü tanınır.</p>
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	<p>SFARŞ1: Öğrenciler tabletlerini kullanarak tabloda “Felsefi Olmayan” soruların (Örn: Su kaç derecede kaynar?) tek ve kesin cevaplarını internette bulup doğrularlar. Buna karşılık “İnsan gerçekten özgür müdür?” sorusunu arattıklarında milyonlarca farklı cevapla karşılaşarak, felsefi sorunun “öznel ve bitimsiz” doğasını veri yoluyla keşfederler.</p>
	Grup Etkileşimi (SFGGE)	<p>SFGGE1: Öğrenciler “Uzmanlık Masaları” (Jigsaw grupları) oluştururlar. Her masa, Mağara Alegorisinin farklı bir katmanını (Gölgeler, Ateş, Yokuş, Güneş) çözmekle görevli bir “Keşif Ekibi” gibi çalışarak bulgularını diğer ekiplere aktarmak üzere hazırlanır.</p>
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	<p>ÜFGHP1: Öğrenciler, günümüzde sosyal medyada yayılan bir “dezenformasyon (yalan haber)” örneğini ele alarak felsefenin “şüphe duyma” ve “temellendirme” ilkelerini kullanarak bu haberin mağara duvarındaki bir “gölge/yanılsama” olup olmadığını analiz ederler.</p>
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	<p>ÜFGAK1: Hazırlanan bildiriler okulun web sitesinde “Genç Düşünürler Bloğu’nda” dijital olarak yayımlanır veya kütüphanede “Felsefe Bülteni” olarak asılarak gerçek okuyucularla buluşturulur.</p> <p>ÜFGAK2: Hazırlanan görsel materyaller, EBA sistemi üzerinden gelecek yıl bu dersi alacak 9. sınıf öğrencileriyle paylaşılır.</p>
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	<p>ÜFÜD: Ortaya çıkan ürünler (bildiri, karikatür, senaryo, harita), EBA platformunda veya sanal bir panoda “Mağaradan Çıkanlar Sergisi” başlığıyla paylaşılır. Diğer şubedeki öğrenciler veya branş öğretmenleri “Misafir Jüri” olarak dijital ortamda ürünlere geri bildirim verir.</p>
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	<p>ÜFSÜ1: Senaryoda Sokrates’in savunması ile mağara metaforu harmanlanarak “Gerçeği söyleyen neden dokuz köyden kovulur?” temalı özgün bir kurgu oluşturulur.</p>

FELSEFE

10. SINIF

	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	<p>ÜFÜÇ1: Klasik bir makale yerine “Mağaradan Çıkışın Ontolojisi” veya “Zincirlerin Psikolojisi” gibi başlıklar içeren kongre formatında bir bildiri özeti hazırlayabilir.</p> <p>ÜFÜÇ2: Görsel şema, infografik, kavramsal karikatür, kısa video anlatımı veya dramatize edilmiş sınıf içi performans gibi farklı ürün formatlarıyla ortaya koymaları istenir.</p>
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Sunum esnasında sınıf düzeni, dinleyicilerin not alıp soru sorabileceği bir “panel” veya “sempozyum” formatına getirilerek grubun uzman/eğitmen rolü pekiştirilir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Sınıf düzeni, öğrencilerin alışıla geldik “arka arkaya oturma” rutinini kırarak şekilde değiştirilir. Sınıfın bir tarafı “Karanlık Mağara” diğer tarafı “Aydınlık Dış Dünya” hissi verecek şekilde ikiye bölünebilir veya “U” düzenine geçilerek interaktif, merak uyandırıcı bir atmosfer oluşturulur.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Grup çalışmaları başladığında sınıf, öğretmenin bilgi aktaran tek otorite olduğu klasik düzenden çıkarılır. Öğrencilerin kendi öğrenme istasyonlarında (Jigsaw masalarında) aktif rol aldığı araştırmayı ve üretimi kendilerinin yönettiği tam zamanlı bir öğrenen merkezli atölye ortamına dönüştürülür.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Zincirleri Kırmak: Mağaradan Çıkış
Konu	FELSEFENİN DOĞASI
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin hayret ve merak duygularından hareketle felsefi düşüncenin temel özelliklerini açıklayarak felsefi sorular ile felsefi olmayan sorular arasındaki farkları gerekçeleriyle birlikte ortaya koymaları amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Türk Dili ve Edebiyatı • Görsel sanatlar • Psikoloji
Materyaller	• Etkileşimli tahta
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<p>Soru-Cevap: Öğretmen ders süresince konu ile ilgili öğrencilere çeşitli sorular yöneltir ve cevaplar alır.</p> <p>RAFT: Öğretmen öğrencilere roller dağıtarak felsefi düşüncenin özelliklerini ortaya koyan makale, karikatür, senaryo veya kavram haritası hazırlamalarını sağlamak için bu tekniği kullanır.</p>
Uygulama Aşamaları	<p>Öğretmen günümüzde tüm dünyada var olan olumsuz durumlarla ilgili EK 1'deki görseli tahtaya yansıtır. Öğretmenin EK 1'deki görselleri etkileşimli tahtaya yansıtması ve "Platon'un mağara alegorisi'ni duyup duymadıklarını öğrencilere sorması ile ders başlar (FOOD-T1).</p> <p>Alegorinin özeti (sadece duvardaki gölgeleri gerçek sanan zincirlenmiş insanlar, içlerinden birinin zincirlerinden kurtulup zorlu yolu tırmanması ve dışarıdaki güneşi/gerçekliği keşfetmesi) öğretmen tarafından sınıfla paylaşılır.</p> <p>Öğretmen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siz mağaradaki tutsakların yerinde olsanız ve biri gelip size "Duvardaki gölgeler yalan, dışarıda gerçek bir dünya var" dese ne yapardınız? Neden? <p>(SFAU1, İFSK1, İFS1, SFKÖ1)</p> <p>Sorularını öğrencilere yönelterek mağaradan çıkış (hakikati arayış) sürecinde "hayret" ve "merak" duygularının etkisini fark etmeleri sağlar.</p> <p>Felsefi düşüncede hayret ve merak duygularının yeri ve önemi de vurgulanarak konuya dikkat çekildikten sonra öğrencilere felsefi düşüncenin temel özellikleri (hayret etme, merak etme, şüphe duyma, sorgulama, yığılımlı ilerleme, rasyonel, tutarlı, refleksif, eleştirel, sistemli ve evrensel olma) hakkında bilgi ve açıklamaların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir (İFK1).</p> <p>Çalışma kâğıdındaki bilgileri inceleyen öğrenciler aşağıdaki rollerden birini seçerek o role verilen görevi yerine getirmek üzere ilgi ve yetenekleri dikkate alınarak dört gruba ayrılır (SFSÖ1). Gruplara ayırdıktan sonra öğretmen "Şimdi felsefi düşüncenin özelliklerini ve felsefi soruların yapısını RAFT tekniği ile ele alacağız. Her grup, kendisine verilen rol, hedef kitle, ürün formatı ve konu doğrultusunda bir çalışma üretecektir." yönergesi verilir.</p> <p>Gruplara yönergeleri ile birlikte görevlerini yerine getirmeleri için 20 dakika süreleri olduğu ve sunum için ise her gruba 5'er dakika süre verileceği bilgileri verilir (SFGE1, FÖOD-ÖMÖ1).</p> <p>1. Grup Yönerge:</p> <p>Rol: Üniversitede görev yapan felsefe akademisyenleri</p> <p>Seyirci: Ulusal bir felsefe kongresine katılan akademisyenler</p> <p>Format: Bilimsel bildiri ve sözlü sunum</p> <p>Konu: Felsefi düşüncenin temel özellikleri</p>

FELSEFE

10. SINIF

Siz üniversitede felsefe bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapan bir grup akademisyensiniz. Sizden felsefe kongresinde sunulmak üzere “Felsefenin Doğası ve Mağara Alegorisi” konulu bilimsel bir bildiri hazırlamanız ve hazırladığınız bildiri sunmanız (5 dk) beklenmektedir (**ÜFÜÇ1, ÜFGAK1**).

2. Grup**Yönerge**

Rol: Mizah dergisinde çalışan karikatüristler

Seyirci: Derginin genç okur kitlesi

Format: Diyaloglu felsefe karikatürleri

Konu: Felsefi düşünmenin hayret, merak, sorgulama ve eleştirelilik özellikleri

Siz mizah dergisinde çalışan bir grup karikatüristsiniz. Sizden mizah dergisinin felsefe sayfası için felsefi düşüncenin özelliklerine ilişkin diyaloglar içeren karikatürler çizmeniz ve çizdiğiniz karikatürleri sergilemeniz beklenmektedir (**ÜFÜÇ1, İFÇ1**).

3. Grup**Yönerge**

Rol: Tiyatro senaristi ve oyuncusunuz.

Seyirci: İzleyiciler

Format: Drama

Konu: Filozofların felsefi düşüncenin özellikleri üzerine sohbeti

Siz bir grup tiyatro senaristi ve oyuncusunuz. Sizden felsefe tarihinin farklı dönemlerinde önemli yer tutan bazı filozofların (Thales, Sokrates, Aristoteles, Descartes, Nietzsche vb.) felsefi düşüncenin özellikleri üzerine sohbet ettikleri (5 dakikalık) bir drama senaryosu yazmanız ve yazdığınız senaryoyu canlandırmanız beklenmektedir (**ÜFD1, ÜFSÜ1**).

4. Grup**Yönerge**

Rol: Lisede görev yapan felsefe öğretmenleri

Seyirci: Lise öğrencileri

Format: Kavram haritası

Konu: Felsefi düşüncenin özellikleri ve felsefi soruların ayırt edici nitelikleri

Siz lisede çalışan bir grup felsefe öğretmenisiniz. Sizden felsefi düşüncenin özelliklerine ilişkin bir kavram haritası hazırlamanız ve hazırladığınız kavram haritası üzerinden felsefi düşüncenin özelliklerini sınıfa anlatmanız (5 dakika) beklenmektedir (**ÜFÜÇ2, SFÜDD1, ÜFGAK2, FÖD-OTÖ1**).

Bütün gruplar sunumlarını bitirdikten sonra öğretmenin felsefi düşüncenin bilim, din, sanat gibi diğer alanlarla benzer ve farklı yönlerine ilişkin kısa açıklama yapmasından sonra (**İFÇ2, SFAU2**).

- Felsefi sorular ile felsefi olmayan soruları nasıl ayırt edebiliriz? sorusunu öğrencilere yönelterek derse devam eder.

Öğrencilerin cevapları alındıktan sonra EK 2'deki tablo etkileşimli tahta üzerine yansıtılarak öğrencilerden tablodaki sorulardan felsefi olan ve olmayanları söylemeleri istenir (**SFARŞ1**).

Öğrenciler tablodaki soruları felsefi ve felsefi olmayan olarak ayırt ederken onlardan aşağıdaki gibi görüşlerini gerekçelendirmeleri istenir (**SFAY1**).

FELSEFE

10. SINIF

	<p>Felsefi sorudur. Çünkü _____</p> <p>Felsefi soru değildir. Çünkü _____</p> <p>Öğrenciler soruları felsefi olan ve olmayan olarak ayırt edip gerekçelerini ortaya koyduktan sonra öğretmen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • O hâlde felsefi soruların özellikleri nelerdir? sorusunu sınıfa yöneltir. Öğrencilerin verdikleri cevapları tahtaya yazar. Öğretmen felsefi soruların özelliklerine ilişkin daha önceden hazırladığı bilgi görselini etkileşimli tahtaya yansıtır. Felsefi sorunun özelliklerine ilişkin bilgi görselinde yer alan maddeler ile tahtaya yazılan maddeler karşılaştırılarak öğretmenin konuyu toparlayan açıklamaları ve öğrencilerin felsefi soru örnekleri söylemeleri ile ders sona erdirilir (SFÜDD2, ÜFGHP1).
Değerlendirme	<p>Öğrencilerin etkinlik sürecindeki çalışmaları ekran değerlendirme formu (EK 3) ve sunum gözlem formu (EK 4) ile değerlendirilir (ÜFÜD1, ÜFD2).</p>
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Akademisyenlik ve felsefe öğretmenliği gibi alanlara yönelik kariyer farkındalığı kazanılır. • Yaratıcı meslek alanlarına (karikatüristlik, illüstrasyon, senaristlik, tiyatro, yazarlık) ilişkin ilgi ve yetenekler keşfedilir. • İletişim, sunum ve ifade becerilerinin gazetecilik, medya, hukuk ve eğitim gibi alanlarda kullanımına yönelik farkındalık gelişir.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Dijital sunum araçları ile grupların bildiri, kavram haritası ve sunumları hazırlanıp paylaşılabilir. • Dijital çizim ve tasarım araçları kullanılarak karikatür çalışmaları oluşturulabilir. • Video ve ses kayıt araçları ile drama etkinlikleri ve bildiri sunumları kaydedilerek izlenip değerlendirilebilir. • Çevrim içi etkileşim araçları ile felsefi/felsefi olmayan sorulara ilişkin anlık geri bildirim alınabilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1:

FELSEFE

10. SINIF

EK 2:

No	Soru	Felsefi Olan	Felsefi Olmayan
1	İnsan gerçekten özgür müdür?	◇	◇
2	Su kaç derecede kaynar?	◇	◇
3	Doğru herkes için aynı mıdır?	◇	◇
4	Türkiye'nin başkenti neresidir?	◇	◇
5	Bilgiye kesin olarak ulaşmak mümkün müdür?	◇	◇
6	Bir yıl kaç gündür?	◇	◇
7	Bir davranışı ahlaki yapan şey nedir?	◇	◇
8	Matematik sınavı ne zaman yapılacak?	◇	◇
9	Mutlu bir yaşamın ölçütü ne olmalıdır?	◇	◇
10	İstanbul'da bugün hava nasıl?	◇	◇

FELSEFE

10. SINIF

EK 3: AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Değerlendirdiğim Grup Üyesi: _____

Tarih: ___/___/___

Yönerge: Lütfen grup arkadaşınızın çalışmadaki performansını aşağıdaki ifadelere göre derecelendiriniz. Her madde için size en uygun gelen rakamı daire içine alınız.

(1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum)

Değerlendirme Ölçütleri	1	2	3	4	5
1. Hazırlık: Paylaşılan metni/görseli dikkatle inceledi ve grup tartışmasına hazırlıklı geldi.	◇	◇	◇	◇	◇
2. Katılım: Grup içi fikir alışverişinde aktif rol aldı ve üzerine düşen sorumluluğu vaktinde yerine getirdi.	◇	◇	◇	◇	◇
3. Aktarım: Kendi uzmanlık masasındaki bilgileri, ana grubundaki arkadaşlarına net ve anlaşılır bir şekilde aktardı.	◇	◇	◇	◇	◇
4. İş Birliği: Farklı fikirlere saygı gösterdi, ortak kararlara uzlaşmacı yaklaştı ve dijital araç kullanımına katkı sundu.	◇	◇	◇	◇	◇

TOPLAM PUAN: ___ / 20**Puanlama Aralığı ve Yorum:**

17–20: Çok İyi – Mağaranın dışındaki ışığı arayan bir filozof gibi özgün sorularıyla tartışmayı derinleştirmiş ve üst düzey katılım sağlamıştır.

13–16: İyi – Felsefi kavramları temellendirmeye özen göstermiş, grup uyumuna ve dijital sürece anlamlı katkı sunmuştur.

9–12: Yeterli – Etkinliğe katılım sağlamıştır ancak sorgulama ve akıl yürütme aşamalarında gelişime ihtiyaç duymaktadır.

4–8: Geliştirmeli– Ortak çalışma sürecinde ve felsefi özelliklerin aktarımında temel düzeyde eksiklikler gözlemlenmiştir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 4: SUNUM GÖZLEM FORMU (ÖĞRETMEN)

Grup Adı: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Yönerge: Bu form, öğrencilerin gerçekleştirdikleri sunumları belirlenen ölçütlere göre değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Her ölçüt için gözleminize en uygun rakamı işaretleyiniz.

(1: Çok Yetersiz, 2: Yetersiz, 3: Orta, 4: İyi, 5: Çok İyi)

Ölçütler	1	2	3	4
Mağara alegorisi doğru, eksiksiz ve anlaşılır biçimde özetlendi.	◇	◇	◇	◇
Alegorideki temel unsurlar (gölge, zincir, ışık, dış dünya) felsefi kavramlarla ilişkilendirildi.	◇	◇	◇	◇
Felsefi düşüncenin temel özellikleri (hayret, merak, şüphe, sorgulama vb.) açık ve doğru biçimde açıklandı.	◇	◇	◇	◇
Felsefi düşüncenin bilim, din ve sanat gibi alanlardan farkları karşılaştırmalı olarak ortaya kondu.	◇	◇	◇	◇
Sunumda verilen örnekler ve açıklamalar konuyla tutarlı ve gerekçelendirilmişti.	◇	◇	◇	◇
Sunum yalnızca bilgi aktarmakla kalmayıp yorum ve analiz içerdi.	◇	◇	◇	◇
Kavramlar doğru, yerinde ve anlamlı biçimde kullanıldı.	◇	◇	◇	◇
Sunum dili açık, akıcı ve anlaşılırdı.	◇	◇	◇	◇
Grup üyeleri arasında görev paylaşımı dengeli ve koordinasyon etkiliydi.	◇	◇	◇	◇
Seçilen sunum formatı (bildiri, karikatür, drama, kavram haritası vb.) role ve hedef kitleye uygundu ve yaratıcı biçimde kullanıldı	◇	◇	◇	◇

TOPLAM PUAN: ____ / 40**Puanlama Aralığı ve Yorum:****34-40:** Çok İyi**26-33:** İyi**18-25:** Yeterli**10-17:** Geliştirilmeli

ETKİNLİK 4

ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	ç. Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini tartışır.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin felsefenin anlamı, tarihsel gelişim süreci, felsefe gelenekleri, felsefi düşüncenin özellikleri, felsefi soruların özellikleri ve felsefenin diğer alanlarla ilişkisini bildikleri kabul edilir.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Sizce felsefe sadece teorik entelektüel bir tartışmadan mı ibarettir yoksa bireysel ve toplumsal hayatımızı derinden etkileyen bir alan mıdır?
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri bir fikir akımıyla ya da duyguyla ilişkilendirilebilir. İFK2: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleriyle ilgili kendi düşünceleri içeren argüman geliştirir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri ile ilişkili olarak öğrencilerin ilgi alanları dikkate alınır ve sosyal bilimler, fen bilimleri ve matematik alanlarıyla bağlantılı araştırma konuları belirlemeleri istenir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın eserlerinde zaman sorgulaması” konulu sanat felsefe ilişkisini içeren felsefi bir makale yazdırılır.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri ile ilişkili olarak Antik Yunan’dan günümüze felsefenin birey ve toplum üzerindeki etkileri konusunda Sokrates, Rousseau, Sartre’in görüşlerini içeren aforizmalar üretmeleri istenir.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Öğrencilerin, felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini yalnızca tanımlamaları değil; bu işlevleri karşılaştırmalı olarak analiz etmeleri, tarihsel ve güncel örnekler üzerinden temellendirmeleri, farklı düşünce akımlarının (örneğin özgürlük, adalet, eleştirelilik anlayışlarının) birey ve toplum üzerindeki etkilerini tartışmaları ve “Felsefe olmasaydı bireysel bilinç ve toplumsal düzen nasıl şekillenirdi?” gibi karşı-olgusal senaryolar üretmeleri sağlanır.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: “Felsefenin bireysel işlevleri daha önemlidir” ya da “felsefenin toplumsal işlevleri daha önemlidir” görüşlerini destekleyen günlük hayat örnekleri belirlemeleri istenir.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: Öğrencilerden entelektüel bir kişi ile felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri konusunda görüşme/mülakat yapması istenir.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: Öğrencilerden felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini bir alegori ile anlatmaları istenir.

FELSEFE

10. SINIF

	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerden felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini analiz etmek için araştırma planı hazırlamaları istenir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: Öğrencilerden felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine ilişkin sunumlarını Dünya Felsefe Günü kutlamaları çerçevesinde okuldaki diğer öğrencilerle de paylaşımları istenir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilerden felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri bağlamında sosyal medyadaki etik ihlallere dikkat çekmek amacıyla çıkartmalar hazırlayarak bunları okul panosunda sergilemeleri istenir.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerden felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine ilişkin ulaştıkları sonuçları üniversitelerin felsefe bölümü öğrencilerinin oluşturdukları sosyal topluluklar ile paylaşarak onların görüşleri ile karşılaştırmaları ve raporlamaları istenir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri ile ilgili bir panel, sempozyum çalışması planlanması istenir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Poster, dijital sunum, afiş hazırlanır. Venn diyagramı ile karşılaştırma yapılır. Dijital pano hazırlanır.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Öğrencilerden felsefenin olmadığı ve felsefi etkinliklerin yoğun olduğu iki toplum arasındaki farkları anlatan senaryo yazdırılıp yazıkları senaryoları canlandırmaları istenir.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Öğrenciler akvaryum tekniği ile tartışmaları için okulun kütüphane, drama salonu, spor salonu gibi geniş ve uygun bölümlerine götürülür.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Düşünen Adam'ın Düşündükleri
Konu	Felsefenin Doğası
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin felsefenin doğasını kavramalarını, felsefenin yalnızca teorik bir alan değil bireysel ve toplumsal yaşamı etkileyen bir düşünme etkinliği olduğunu fark etmelerini sağlamak amaçlanmaktadır.
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Tarih • Matematik • Psikoloji • Türk Dili ve Edebiyatı • Fizik • Kimya • Biyoloji
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Kâğıt • Kalem • Etkileşimli tahta
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Akvaryum tekniği: Sınıf içi etkinliklerde veya grup çalışmalarında kullanılan bir etkileşimli öğrenme yöntemidir. • Küpleme: Bir konuyu altı farklı açıdan incelemeyi sağlayan yaratıcı bir düşünme tekniğidir. Bu yöntemde, her yüzde farklı bir talimatın yazılı olduğu bir küp kullanılır. Öğrenciler küpü atar ve gelen talimata göre konuyu ele alır. Bu, soyut kavramları somutlaştırarak konuya çok yönlü yaklaşımı teşvik eder.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen Rodin'in "<i>Düşünen Adam</i>" heykeli görselini etkileşimli tahtaya yansıtarak derse başlar (FÖOD-T1). -Bu heykel ne düşünüyor olabilir? -Düşündüğü konu bireysel midir, toplumsal mıdır? (İFS1, SFAU1) • Sorularını öğrencilere yönelterek felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine ilişkin sorgulama sürecini başlatır. Belirtilen sorular üzerinden belirli bir süre içinde öğrencilerin cevapları alınır. Ardından öğrenciler iki gruba ayrılır. Birinci gruptan felsefenin bireysel işlevlerini, ikinci gruptan ise toplumsal işlevlerini tartışmaları istenir. Tartışmalar akvaryum tekniği kullanılarak yürütülür. Süreç sonunda her grubun, ortaya çıkan görüşlere dair birer sunum hazırlaması beklenir. Tartışma sürecinde ortaya çıkan görüşlere ilişkin notlar alınmalıdır. Bu amaçla her gruptan bir öğrenci, not alma işlemini görevlendirilir. Akvaryum tekniği hakkında gruplar bilgilendirildikten sonra her grup kendi içerisinde tartışma sürecini başlatır. Tartışma süreci için gruplara kısa ve eşit bir süre verilir (ÜFÜÇ1, FÖOD-OTÖ1). • Öğrenci sunumları tamamlandıktan sonra öğretmen; felsefenin bireysel (şüphecilik ve eleştirel düşünce geliştirme, değerlerin anlamlandırılması, kişisel gelişim ve yaşam anlamı, yeni fikirler oluşturma, bilinçli insan olma vb.) ve toplumsal işlevleri (toplumsal sorunların çözümü, bilim ve teknolojinin gelişimi, demokrasi bilinci, bilgi toplumu vb.) hakkında toparlayıcı bilgi verir. Böylece birinci ders sona erer. • İkinci derse başlarken öğrenciler felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri hakkında küpleme tekniği ile tartışmak üzere 6 gruba ayrılır. Daha önceden küpün her bir yüzeyini temsil eden oluşturulan ve grup görevlerine ilişkin yönergeleri içeren kartlar gruplara rastgele dağıtılır. 1. Grup-Tanımlama Yönerge: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri ne ifade eder? (SFÜDD1) Kısaca tanımlayarak oluşturduğunuz tanım üzerinden bir zihin haritası hazırlayınız. 2. Grup-Karşılaştırma Yönerge: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyacak şekilde tartışınız. Benzerlik ve farklılıklarını T tablosu ile gösteriniz (ÜFÜÇ2).

FELSEFE

10. SINIF

	<p>3. Grup-İlişkilendirme</p> <p>Yönerge: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini bir nesneyle ilişkilendirseniz bu ne olurdu? Neden? grup olarak tartışarak ortak bir karara varmalısınız (IFK1). Ulaştığınız karar üzerinden felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine ilişkin metafor üretiniz (SFAY1).</p> <p>Felsefenin bireysel işlevleri.....benzer.</p> <p>Çünkü.....</p> <p>Felsefenin toplumsal işlevleri.....benzer.</p> <p>Çünkü:.....</p> <p>4. Grup-Analiz</p> <p>Yönerge: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini analiz ediniz (IFK2, SFKÖ1, SFARŞ1). Analiziniz ile ulaştığınız sonuçlar üzerinden bir kavram haritası oluşturunuz.</p> <p>5. Grup-Uygulama</p> <p>Yönerge: Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine ilişkin günlük yaşamdan örnekler belirleyerek bu örneklerden birini felsefe günlüğü şeklinde yazınız (ÜFGHP1).</p> <p>6. Grup-Tartışma</p> <p>Yönerge: Felsefe bireysel ve toplumsal yaşamda her zaman olumlu etkiler mi yapar? Olumsuz etkileri de olabilir mi? tartışarak iki adet münazara konusu belirleyiniz. Belirlediğiniz münazara konularını soru şeklinde ifade ediniz (ÜFSÜ1).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gruplara, yönergelerdeki görevleri tamamlamak için belirli bir süre verilir. Süre dolduğunda her grubun çalışmasını sunması istenir (SFGE1). Bunun için her gruba iki dakika süre verilir. • Grupların hazırladıkları ürünlerle bülten panosu oluşturulması ve ödevlendirmeye etkinlik sona erdirilir (ÜFÜÇ3, İFÇ1, İFSK1, İFO1, ÜFGAK1, ÜFD1).
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin bülten panosundaki sunumlarını değerlendirmek için EK 1'deki Sunum Gözlem Formu kullanılır. • Öğrencilerin ders sürecindeki performansını EK 2'deki öz değerlendirme formu üzerinden değerlendirmeleri sağlanır.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlik sayesinde öğrenciler, felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini tartışma, analiz, karşılaştırma ve uygulama süreçlerinde aktif rol alarak eleştirel düşünme, yaratıcı problem çözme, iletişim ve iş birliği gibi 21. yüzyıl becerilerini geliştirirler. • Bu kazanımlar; hukuk, siyaset bilimi, psikoloji, sosyoloji, felsefe ve tarih gibi insan ve toplum odaklı disiplinlerle; iletişim, medya ve sanat gibi yaratıcılık temelli alanlarla; ayrıca eğitim, yönetim ve liderlik gibi karar verme ve problem çözme becerilerinin öne çıktığı mesleki alanlarla doğrudan ilişkilidir. • Böylece öğrenciler hem akademik hem de profesyonel kariyerlerinde çok yönlü düşünebilen, analitik bakış açısına sahip ve yenilikçi bireyler olarak yetişirler.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik boyunca öğrenciler hazırladıkları zihin haritaları, T tabloları ve felsefe günlüklerini dijital ortamda oluşturur ve sınıfla çevrim içi olarak paylaşabilirler. • Tüm ürünlerin dijital sergilerde yayımlanmasıyla öğrencilerin hem felsefi içerikleri hem de teknolojiyi etkili kullanma becerileri geliştirilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: SUNUM GÖZLEM FORMU (ÖĞRETMEN)

Grubun Adı: _____ Sınıfı: _____ Tarih: ___/___/___

Yönerge

Bu form, öğrencilerin gerçekleştirdikleri sunumları belirlenen ölçütlere göre değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Her ölçüt için 1'den 4'e kadar puan verilir: 1 puan geliştirilmeli, 2 puan yeterli, 3 puan iyi, 4 puan ise çok iyi düzeyini ifade eder. Değerlendirici, her ölçüt için uygun kutucuğu işaretleyerek puanlama yapar ve sunum sonunda verilen puanları toplayarak toplam puanı belirler. Toplam puan 17-20 arasında ise "Çok İyi", 13-16 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Yeterli", 5-8 arasında ise "Geliştirilmeli" düzeyinde değerlendirme yapılır.

Gözlem Kriteri	1	2	3	4	Verilen Puan
Hazırlanan zihin haritası/T-tablosu/metafor, kavram haritası/felsefe günlüğü/münazara konusu açık ve anlaşılırdır.	☐	☐	☐	☐	
Felsefenin toplumsal ve bireysel işlevlerine ilişkin tanımlama/karşılaştırma/ilişkilendirme/analiz/uygulama/tartışma yönetime uygun gerçekleştirilmiştir.	☐	☐	☐	☐	
Gruplar görevlerini zamanında tamamlamıştır.	☐	☐	☐	☐	
Sunum dili etkileyicidir.	☐	☐	☐	☐	
Dijital araçlar etkili kullanılmıştır.	☐	☐	☐	☐	

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı:

Sınıf:

Tarih:/...../.....

Yönerge

Aşağıdaki formu, ders sürecindeki bireysel katkınızı değerlendirmek için kullanınız. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz. Form, kendi öğrenme sürecinize dair farkındalık geliştirmenize yardımcı olacaktır.

Değerlendirme Ölçütü	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini çalışmalarımnda etkili şekilde yansıttım.				
Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine ilişkin özgün görüş geliştirdim.				
Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine ilişkin bakış açısı geliştirdim.				
Grup çalışmasına etkin şekilde katıldım.				
Sunuma etkin şekilde katkıda bulundum.				

Değerlendirme Ölçütü	Yanıt Veriyorum
Bu etkinlik sürecinde felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleri hakkında düşünürken bakış açımda nasıl bir değişiklik oldu?	
Grup çalışmasına katkı neydi? Daha etkili katkı sunmak için ben ne yapabilirdim?	
Bu etkinlikte öğrendiğim bir düşünceyi günlük yaşamımda nasıl kullanabilirim?	

FELSEFE

10. SINIF

EK 3: GRUP DEĞERLENDİRME DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Adı Soyadı:

Sınıf:

Tarih:/...../.....

Yönerge

Bu dereceli puanlama anahtarı, küpleme tekniği sonunda oluşturulan grup ürünlerinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Her bir ölçüt, 1'den 4'e kadar puanlandırılmakta olup her düzeyin açıklamaları aşağıda yer almaktadır. Lütfen her ölçütü dikkatle inceleyerek öğrencinin performansına en uygun düzeyi işaretleyiniz. Puanlama yaparken geliştirilmeli, yeterli, iyi ve çok iyi düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Değerlendirme Ölçütü	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Kavramsal Doğruluk	Kavramlar yanlış veya eksik kullanılmıştır.	Kısmen doğru; bazı kavram karışıklıkları vardır.	Genel olarak doğru ifade edilmiştir; küçük eksikler vardır.	İşlevler doğru, açık ve kavramsal olarak tutarlı ifade edilmiştir.	
Bireysel-Toplumsal Ayrım	Ayrım yapılmamıştır.	Ayrım yüzeyseldir.	Ayrım yapılmış ancak ilişki sınırlı açıklanmıştır.	Net ayrım yapılmış ve aralarındaki ilişki açıklanmıştır.	
Analiz Düzeyi	Analiz yoktur; yalnızca yüzeysel ifade vardır.	Betimleme düzeyinde açıklama yapılmıştır.	Kısmen neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.	Neden-sonuç ilişkisi açık ve tutarlı biçimde kurulmuştur.	
Günlük Yaşamla İlişkilendirme	Örnek verilmemiştir.	Sınırlı ve yüzeysel örnek verilmiştir.	Uygun örnekler verilmiştir.	Özgün ve kavramı güçlendiren örnekler verilmiştir.	
Metafor / Yaratıcı Üretim	Ürün konu dışı veya anlamsızdır.	Yüzeysel bağlantı kurulmuştur.	Uygun ancak sınırlı açıklama vardır.	Kavramı derinlemesine yansıtan yaratıcı üretim vardır.	
Argümantasyon	Gerekçeleme yoktur.	Az sayıda ve zayıf gerekçe vardır.	Çoğu görüş gerekçelendirilmiştir.	Görüşler açık ve güçlü gerekçelerle desteklenmiştir.	
Tartışma Katılımı	Katılım zayıftır.	Katılım sınırlıdır.	Genelde dengeli katılım vardır.	Aktif, dengeli ve yapıcı katılım vardır.	
Ürün Organizasyonu	Ürün düzensizdir.	Kısmen düzenlidir.	Genel olarak düzenlidir.	Sistemik, açık ve anlaşılır yapıdadır.	
Sunum Becerisi	Sunum yetersizdir.	Süre ve akışta sorunlar vardır.	Küçük akıcılık sorunları vardır.	Açık, akıcı ve süreye uygun sunum yapılmıştır.	
Eleştirel Düşünme	Eleştirel yaklaşım yoktur.	Yüzeysel değerlendirme vardır.	Kısmen eleştirel değerlendirme yapılmıştır.	Olumlu ve olası olumsuz yönler dengeli biçimde tartışılmıştır.	

Toplam Puan:**Puanlama Aralığı :****34-40:** Çok İyi**26-33:** İyi**18-25:** Yeterli**10-17:** Geliştirilmeli

ETKİNLİK 5

ÜNİTE: FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.2.1. Mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları yorumlayabilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	a) Düşünme ve dil ilişkisini mantık açısından inceler.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin mantık hatalarını fark edebildikleri, doğru düşüncenin önemi ve gerekliliği hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrencilerin gramer kurallarına ve dil düşünme bağlantısına yönelik temel bilgilere ihtiyaçları vardır.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS: Öğrenciler; emoji yerine matematik sembolleri, mantık sembolleri, müzik notaları gibi sembollerin bilgi aktarımı sağlayıp sağlamadığına yönelik görüşlerini açıklar.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK: Öğrencilerden; Türkçedeki noktalama işaretlerinin (soru işareti, ünlem vb.) emoji gibi anlam değiştirmek için tariz sanatında nasıl kullanıldığını açıklamaları istenir.
	Organizasyon (İFO)	İFO: Düşünme ve dilin işlevleri, görsel materyaller ve kavramsal şemalarla kronolojik ve kavramsal bütünlük içinde sunulabilir. Böylece öğrencilerin bilgiyi hem zamansal hem de içeriksel bağlamda bütüncül biçimde kavramaları desteklenir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK: Oğuz Atay ve Wittgenstein gibi yazar ve filozofların görüşleri karşılaştırmalı olarak incelenerek öğrencilerin felsefi düşüncenin tarihsel ve entelektüel zenginliğini kavramaları, farklı bakış açıları geliştirerek tek yönlü düşünme biçimlerinin ötesine geçmeleri desteklenir.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD: Öğrencilerden doğal dil işlemede iki değerli, çok değerli, bulanık mantıktan hangisinin daha etkili olduğuna gerekçelendirerek karar vermeleri istenir.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY: Öğrencilerin farklı yazar ve filozofların görüşleriyle yüzleşmeleri, karşıt fikirler arasında kıyaslama yapmaları ve kendi düşüncelerini mantıksal gerekçelerle savunmaları sağlanarak eleştirel ve yaratıcı akıl yürütme becerilerini üst düzeyde harekete geçirilir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ: Öğrencilere ürün, yöntem ve ifade biçimleri arasında seçim özgürlüğü tanınarak bireysel ilgi alanlarına uygun öğrenme yolları geliştirmeleri teşvik edilir.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ: Alıntılar, görseller ve açıklamalar gibi farklı kaynaklardan hareketle öğrencilerin felsefi düşüncüyü yapılandırmaları, bilgiyi sorgulama ve dönüştürme süreçlerinde aktif rol almaları sağlanır.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE: Grup çalışmaları, oyun temelli etkinlikler ve iş birlikli tartışmalar sayesinde öğrencilerin sosyal öğrenme ortamlarında fikir üretme, paylaşma ve sentezleme becerilerinin desteklenmesi sağlanır.

FELSEFE

10. SINIF

	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK: Ortaya çıkan ürünlerin sınıf içinde veya dijital ortamda sergilenmesiyle öğrencilerin çalışmalarını gerçek bir izleyici kitlesiyle paylaşmalarına olanak sağlanabilir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD: Öğrenci ürünlerinin öğretmen ve akran dönütleriyle değerlendirilmesi hem süreç hem de ürün aşamasında sürekli gelişim ve öz değerlendirme fırsatı sunar.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ: Öğrencilerden Oğuz Atay'a yönelik mektup yerine 280 karakter sınırı olan bir ileti yazması istenir.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ: Sınıfın tartışma alanları, oyun istasyonları ve sunum köşeleri gibi farklı öğrenme merkezlerine dönüştürülmesiyle etkileşimli ve çok amaçlı bir fiziksel ortam oluşturur.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO: Grup çalışmaları ve oyun temelli etkinlikler sırasında öğrencilerin aktif hareket ve katılımını destekleyen, öğrenci merkezli bir fiziksel düzenleme sağlanır.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Dil - Mantık
Konu	Düşünme ve Dil İlişkisi
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin dil ve düşünme arasındaki ilişkiyi analiz etmeleri amaçlanmaktadır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Matematik • Mantık
Materyaller	• Etkileşimli tahta • Akıllı cihazlar
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> Düşünme ve dil ilişkisini mantık açısından incelemeleri için öğrencilere düşünme ve dilin yapısını, işlevini, birbiriyle olan ilişkisini ifade eden bilgilerin, görsellerin, açıklamaların ve açık uçlu soruların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir. Bilgi ve görsellerin yorumlanması sağlanır. Yorumlardan hareketle düşünce ve dil ilişkisi hakkında çıkarım yapılır. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Bunun için öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir. <p>Esnek Gruplama: Farklılaştırılmış öğretim sürecinin en temel stratejilerinden biridir. Öğrencilerin ilgileri, hazır bulunuşlukları veya öğrenme stillerine göre farklı gruplarda öğrenme sürecine katılmaları için fırsat oluşturmaktır.</p> <p>Öğrenme Menüsü: Öğrencilerin sınıfta ne yapacaklarına ilişkin karar vermelerine katkı sağlayan bir araçtır. Menüler, öğrencilerin bir konu/etkinlik veya daha geniş olmak üzere ünite bağlamında içinde bulunmak isteyeceği etkinlikleri seçmelerine yardımcı olan araçlardır.</p>
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen dersin girişinde dil ve düşünce arasındaki ilişkinin açığa çıkarılması için öğrencilere sosyal medya iletişimde emojileri kullanıp kullanmadıkları sorar ve aşağıdaki görseli tahtaya yansıtarak bu emojilerin ne anlama geldiği hakkında kısa bir tartışma yapılmasını sağlar (İFS, SFGE, FÖOD-ÖMO). <ul style="list-style-type: none"> Tartışma sırasında öğrencilere şu sorular sorulur: <ol style="list-style-type: none"> Emojileri kullanma amacınız nedir? Emojiler mesajın anlamına nasıl bir katkı sağlar? Emojiler cümlenin anlamı değiştirebilir mi? Bir cümlenin sonuna dil çıkaran ve tek gözü kapalı olan emojiyi getirirsem cümlede ifade edilen düşünce artık şaka anlamına gelir mi? (İFK). Öğrenciler 4-6 kişilik gruplara ayrılırlar (SFGE, FÖOD-OTÖ). Öğrencilerden gruplarına bir isim bulmaları istenir. Gruplara aşağıdaki öğrenme menüsü dağıtılır. Öğrencilerin başlangıç ve ana yemeklerden ikişer seçim yapmaları ve bu yaptıkları seçimlere uygun emojiler çizmeleri istenir (ÜFÜÇ, SFSÖ).

EMOJİ LOKANTASI

Aşağıdaki menüden yapacağınız seçimlerle ilgili sarı renkli yüz ifadesi çiziniz.

Başlangıçlar		Ana Yemekler
(Bu başlıktan üç seçim yapmalısınız.)		(Bu başlıktan iki seçim yapmalısınız.)
Üzgün		Üniversite tercihi yapmaya çalışan
Mutlu		Akşam ne yemek yiyeceğini düşünen
Kızgın		Yaş gününde arkadaşına hangi hediyeyi alacağını düşünen
Şaşırılmış		Yarın ne giyeceğim diye düşünen

- Öğrenciler emojilerini çizdikten sonra oyunla öğretim tekniği işe koşulur. Gruplar oluşturdukları emojilerini diğer gruplara sırayla sunarlar (**SFGE**).
- Sunum sırasında emojiler tek tek gösterilir ve diğer gruplar sunulan emojinin başlangıçlar ve ana yemekler listesinde yer alan hangi ifadeye karşılık geldiğini tahmin ederler. Eğer tahmin ve emoji uyumlu ise sunum yapan grup ve doğru tahminde bulunan grup ya da gruplar 1'er puan alırlar. Uyumsuz ise sunum yapan ve yanlış tahminde bulunan grup ya da grupların puanından 1 puan silinir. Oyun sonunda en çok puan alan grup oyunu kazanır (**ÜFGAK**).
- Oyun sonunda gruplara ana yemek menüsü için hazırlanan emojiler üzerine şu soru sorulur: "Çizilen emojilerin ne düşündüğünü nasıl bilebiliriz?" Bu soru üzerinden grupların yüz ifadesi, el hareketleri gibi beden dilinin bir düşünceyi yansıtmasının imkânı üzerine bir tartışma yapar (**İFS**).
- Bu tartışma sonunda öğrencilerin bireysel olarak duygu, düşünme ve dil ilişkisini açıklayan kısa bir metin yazmaları istenir (**ÜFÜÇ, SFSÖ**).
- Gruplara öğretmen tarafından dersten önce hazırlanan; düşünme ve dilin yapısını, işlevini, birbiriyle olan ilişkisini ifade eden bilgilerin, görsellerin, açıklamaların ve açık uçlu soruların yer aldığı bir çalışma kâğıdı dağıtılır (**SFÜDD, SFARŞ, İFO**).
- Öğrenciler iş birliği yaparak çalışma kâğıdında yer alan görevleri yerine getirirler (**SFGE**).
- Gruplar çalışma kâğıdında yer alan etkinlikleri tamamladıktan sonra Oğuz Atay'a ait alıntı gruplarda paylaşılır. Gruplardan Oğuz Atay'a bu alıntı sonunda yer alan sorulara cevap veren ve kelimelerin bazı anlamlara gelmemesinin ne ifade ettiğini açıklayan bir mektup yazmaları istenir (**ÜFÜÇ, ÜFGAK, ÜFÜD**).

Kelimeler albayım, bazı anlamlara gelmiyor.

Oğuz ATAY, *Tehlikeli Oyunlar*

- 1- Oğuz Atay'dan yapılan bu alıntı, dilin düşünceyi yansıtmaya gücü hakkında bize ne söylemektedir?
 - 2- Sizce dil, insanın iç dünyasını bütünüyle ifade edebilir mi?
 - 3- "Kelimeler bazı anlamlara gelmiyor" ifadesi, bireyin yaşadığı duygusal yoğunluklar ya da karmaşık düşünceler karşısında dilin sınırlarını mı, yoksa kişinin ifade becerisini mi gösterir? Tartışınız.
- Bu alıntıyı Wittgenstein'in "Dilimin sınırları, dünyanın sınırlarıdır." sözüyle karşılaştırdığınızda nasıl bir benzerlik ve farklılık görüyorsunuz? (**İFSK, SFAY**)

FELSEFE

10. SINIF

Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none">• Etkinlik sonunda yazılan metinler EK 1'de yer alan metin değerlendirme analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir (ÜFÜD).• Etkinlik sonunda yazılan mektuplar EK 2'de yer alan mektup değerlendirme analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir (ÜFÜD).
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none">• Bu etkinlik; öğrencilerin dil, düşünce ve semboller arasındaki ilişkiyi kavramalarını sağlayarak felsefe, iletişim ve psikoloji gibi alanlara yönelik düşünme ve sorgulama becerilerini geliştirir.• Grup çalışmaları ve yaratıcı ürünlerle öğrenciler; eğitim, sanat-tasarım ve medya gibi alanlarda iş birliği, problem çözme ve yenilikçi düşünme yetkinlikleri kazanarak farklı mesleki alanlara sağlam bir temel hazırlarlar.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none">• Bu etkinlikte öğrenciler, emojilerini ve hazırladıkları mektupları dijital çizim ve metin araçları kullanarak tasarlar, ardından çalışmalarını çevrimiçi paylaşım platformlarında sergileyerek hem yaratıcılıklarını hem de dijital iletişim becerilerini geliştirirler. Ayrıca öğretmen, öğrenci ürünlerini dijital panolar veya bulut tabanlı araçlarla organize ederek tüm sınıfın erişimine açar ve böylece öğrenme sürecinin sınıf dışına taşması sağlanır.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: METİN DEĞERLENDİRME ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**Yönerge**

Bu dereceli puanlama anahtarı, öğrencilerin üretmiş oldukları metinlerin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Her bir ölçüt, 1'den 4'e kadar puanlandırılmakta olup her düzeyin açıklamaları aşağıda yer almaktadır. Lütfen her ölçütü dikkatle inceleyerek öğrencinin performansına en uygun düzeyi işaretleyiniz. Puanlama yaparken geliştirilmeli, yeterli, iyi ve çok iyi düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Kriter	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok iyi (4)	Puan
1. Kavramsal Anlayış	Duygu-düşünce ayrımına değinmez ya da yanlış yorumlar.	Ayrım yüzeyseldir, sadece duygulara ya da düşüncelere odaklıdır.	Ayrımı genel hatlarıyla ifade eder, duygu ve düşünce yönüne kısmen değinir.	Duygu-düşünce ayrımını net biçimde ortaya koyar, emojiilerin duyguları nasıl aktardığını ve düşünceleri neden aktarmadığını açıklar.	
2. Argüman Derinliği	Görüş belirtmez veya tartışmayı temellendirmez.	Görüş bildirir ama gerekçeler zayıf veya örnek azdır.	Birkaç gerekçe ve örnek kullanır, karşıt görüşe kısmen değinir.	Felsefi gerekçeler, günlük hayattan örnekler ve karşıt görüşlerle yazısını güçlendirir.	
3. Yaratıcılık	Örnek yoktur ya da ilgisizdir.	Örnekler yüzeysel veya klişedir.	Basit ama anlamlı örnekler sunar.	Emojilerle duygu aktarımına yaratıcı örnekler verir, düşünce aktarımındaki sınırlılığı özgün şekilde gösterir.	
4. Grup Katılımı	Katılım çok düşüktür, grup çalışması yetersizdir.	Katılım sınırlıdır, birkaç kişi konuşur.	Çoğu üye katılır, katkılar kısmen dengelidir.	Tüm grup üyeleri aktif katılır, katkılar dengelidir.	

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: MEKTUP DEĞERLENDİRME ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**Yönerge**

Bu dereceli puanlama anahtarı, öğrencilerin üretmiş oldukları metinlerin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Her bir ölçüt, 1'den 4'e kadar puanlandırılmakta olup her düzeyin açıklamaları aşağıda yer almaktadır. Lütfen her ölçütü dikkatle inceleyerek öğrencinin performansına en uygun düzeyi işaretleyiniz. Puanlama yaparken geliştirilmeli, yeterli, iyi ve çok iyi düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Soru	Mükemmel (4)	İyi (3)	Geliştirilmeli (2)	Yetersiz (1)	Puan
1. Oğuz Atay alıntısı dilin gücü hakkında ne söyler?	Alıntıyı felsefi bağlamda yorumlar, dilin sınırlılığını/gücünü gerçekçi ve örneklerle açıklar.	Alıntıyı doğru yorumlar; temel açıklama yapar, kısmen gerekçelendirir.	Yüzeysel yorum yapar, gerekçe veya örnek eksiktir.	Anlamı yanlış yorumlar ya da çok kısa, yüzeysel ve gerekçesiz cevap verir.	
2. Dil insanın iç dünyasını bütünüyle ifade edebilir mi?	Açık tez ortaya koyar, güçlü gerekçeler sunar, felsefi/ edebi örneklerle destekleyebilir.	Tezini belirtir, bir-iki gerekçe ile destekler.	Kişisel görüş bildirir, gerekçelendirme zayıftır.	Görüşünü ifade etmez veya çok kısa/ilgisiz cevap verir.	
3. Oğuz Atay'dan yapılan alıntının yorumu	Dilin sınırları ve ifade becerisini birlikte tartışır, neden-sonuç ilişkisi kurar, özgün yorum yapar.	Tek ihtimal sunar ve gerekçe sunar.	Yalnızca görüş bildirir, gerekçe çok zayıftır.	Eksik, yüzeysel ve ilgisiz cevap verir.	
4. Wittgenstein karşılaştırması	Benzerlik ve farklılıkları açıkça ortaya koyar, felsefi bağ kurar.	Sadece benzerlik ya da farklılık üzerinde durur.	Yüzeysel benzetme yapar, bağ zayıftır.	Yanlış karşılaştırma yapar veya cevap ilgisizdir.	

ETKİNLİK 6

ÜNİTE: FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.2.1. Mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları yorumlayabilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	c) Günlük dilde verilen argümanları mantığın biçimsel diline dönüştürerek yeniden ifade eder.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin mantık hatalarını fark edebildikleri, doğru düşüncenin önemi ve gerekliliği hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.	
İçerik	Farklılaştırma Alanları	
	Soyutluk (İFS)	İFS1: Güçlü bir argümanda yer alan ve ders içeriğinde yer almayan gerekçe, çürütme kavramlarını araştırır.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: “Argüman ve algoritma arasında bir ilişki kurulabilir mi?” sorusuna yönelik dilin matematik ve mantıkta kullanılan sembollerle ilişkisini gösteren bir diyagram hazırlanması istenir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Bir argümanda kullanılan bağlaç ve edatlarla (çünkü, ise, o hâlde vb.) mantıkta kullanılan operatörler arasındaki ilişkiye yönelik sorular sorulur.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Stephan Toulmin’in hayatı ve eserleri üzerine kısa bir araştırma yapmaları istenir.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Öğrencilerin metinlerde yer alan iddia, veri, destekleyici ve sınırlayıcı unsurları yalnızca tespit etmeleri değil; bu unsurlar arasındaki mantıksal tutarlılığı değerlendirmeleri, örtük öncülleri ortaya çıkarmaları, kanıtların yeterliliğini sorgulamaları ve argümanın hangi koşullarda geçersiz hâle gelebileceğini tartışmaları sağlanarak analiz, değerlendirme ve yeniden yapılandırma basamaklarını içeren üst düzey bilişsel süreçler harekete geçirilir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Söz konusu iddiayı destekleyen başka hangi kanıtların sunulabileceği sorulur.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: Toulmin modeli dışında hangi modeller olduğuna dair kendi belirleyeceği bir yöntemle araştırma yapar.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: Filozoflardan alıntılanan metinlerde hangi akıl yürütme yönteminin kullanıldığını belirlemeleri istenir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Seçtiği kavramı doğru bir prompt yazarak yapay zekâ üzerinden araştırır.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerin gazete ve sosyal medya üzerinden argüman örneklerini toplamaları ve sınıfta sunmaları istenir.

FELSEFE

10. SINIF

Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP: Günlük hayatta ileri sürülen argümanlar arasından bir seçim yaparak bu argümanın hangi problem üzerine kurulduğunu belirleyebilir.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Argüman ağacını bir akademisyene ya da bir felsefe öğretmenine sunabilir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Hazırlanan bilgi notunun yeterliliğini değerlendirmek için bir kontrol listesi hazırlanabilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Uzman gruplarının farklı akademik kaynaklardan edindikleri bilgileri seçerek, karşılaştırarak ve bütünleştirerek kendi ifadeleriyle yapılandırılmış bir bilgi notu oluşturmaları, öğrencilerin dağınık verileri tutarlı ve kavramsal bir bütün hâline getirmelerini sağlayan sentez düzeyinde bir ürün ortaya koymalarına imkân tanır. Bu süreç, yalnızca bilgiyi aktarmayı değil; bilgiyi yeniden organize etmeyi, kavramsal ilişkileri kurmayı ve epistemik tutarlılık sağlamayı gerektirdiği için üst düzey bilişsel işlem basamaklarını harekete geçirir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Sorulara verilen cevapların sınıfla paylaşılması sürecinde Web 2.0 araçları kullanarak bir broşür, afiş, poster vb. hazırlamaları istenebilir.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Verilen bilgi notunun bir kavram haritasına dönüştürülmesi istenebilir.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Gerekli araştırmanın yapılabilmesi için öğretmen masasının veya farklı bir yerin kullanılmasına izin verilebilir.

FELSEFE

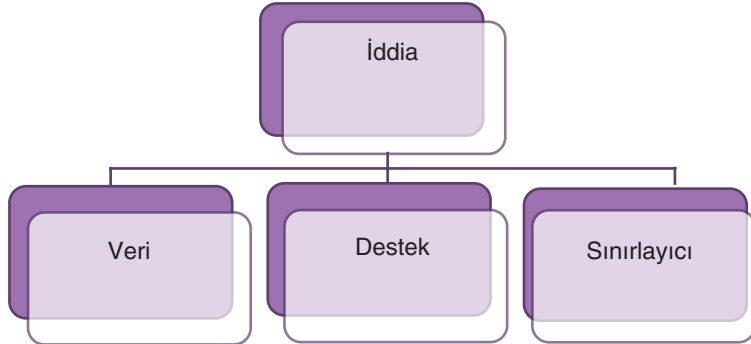
10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Argüman ve Argümantasyon
Konu	Argümantasyonun Yapısı
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin bir argümanı analiz ederek sembolik dile çevirebilmesi amaçlanmaktadır.
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Matematik • Mantık
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Etkileşimli tahta • Akıllı cihazlar
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Günlük dilde verilen argümanların mantığın biçimsel diline dönüştürülerek yeniden ifade edilmesi amaçlanan bu etkinlikte öğrencilere günlük dilde yazılan metinlerden örnekler verilir. • Öğrencilerin metinlerdeki argümanları belirlemeleri, öncül ve sonuç önermelerini bulmaları, ilgili argümanları mantığın biçimsel diline dönüştürerek yazmaları sağlanır. • Bu süreçte soru-cevap yöntemi kullanılarak argümanların öncül ve sonuçlarını buldurulabilir ya da argüman diyagramı yaptırılabilir.
Uygulama Aşamaları	<p>Esnek Gruplama</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen tarafından dersin giriş bölümünde tahtaya “Sınava çalışırsam başarılı olurum. Çalıştım. O hâlde başarılı olacağım.” cümleleri yazılır. • Ardından öğrencilere bu cümlelerin ikna edici olup olmadığı, akıl yürütme ilkelerinden yeter-sebep ilkesine uygunluğu, çalışma ve başarılı olma arasında bağ kurmanın doğruluğu ve söz konusu cümlede mantıksal bir düzen olup olmadığı gibi sorular üzerine öğrenciler ile bir büyük grup tartışması yapılır. • Söz konusu örneğe benzer örnekler vermeleri desteklenir. • Öğrenciler heterojen olarak üç gruba ayrılır. Gruplara aşağıdaki örnek metinler her gruba bir metin verilmek üzere dağıtılır (İFO1). <p>Örnek Metin 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Öğrencilerin düzenli kitap okuması, onların eleştirel düşünme becerilerini geliştirir. Çünkü kitap okumak, farklı bakış açılarını görmelerine ve zihinsel esneklik kazanmalarına imkân tanır. Yapılan araştırmalar da düzenli kitap okuyan öğrencilerin problem çözme ve yorum yapma becerilerinde daha başarılı olduğunu göstermektedir. Elbette tek başına kitap okumak yeterli değildir, öğrencinin okuduğunu tartışması ve uygulaması da önemlidir. Ancak yine de kitap okumayı alışkanlık hâline getiren öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimde öne çıktıkları göz ardı edilemez” (SFÜDD1). <p>Örnek Metin 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Plastik kullanımını azaltmak, çevre kirliliğini önlemenin en etkili yollarından biridir. Çünkü plastik atıklar doğada yüzlerce yıl çözünmeden kalır ve ekosisteme zarar verir. Birleşmiş Milletler Çevre Programı’nın raporları da plastik kullanımının azaltıldığı ülkelerde deniz kirliliğinin önemli ölçüde azaldığını göstermektedir. Elbette tek başına plastik kullanımını azaltmak, tüm çevre sorunlarını çözmez. Ancak plastik atıkların kontrol altına alınması, çevresel sürdürülebilirlik için atılması gereken en önemli adımlardan biridir” (SFÜDD1).

Örnek Metin 3:

- “Ders çalışırken telefonun sessize alınması, öğrencinin dikkatini artırır. Çünkü sürekli gelen bildirimler öğrencinin odaklanmasını engeller ve zihinsel bölünmeye neden olur. Psikoloji alanında son dönemde yayımlanan çalışmalar, ders çalışma sırasında telefonunu sessize alan öğrencilerin dikkatini daha uzun süre koruyabildiğini göstermektedir. Her öğrenci için bu yöntem eşit derecede etkili olmayabilir. Ancak genel olarak dikkati dağılmaya yatkın öğrenciler için telefonun sessize alınması başarıya katkı sağlar” (**SFÜDD1**).
- Grupların örnek metinleri dikkatle incelemeleri sağlanır (**ÜFGHP1**).
- Öğrencilerin inceleme sırasında şu sorulara cevap vermeleri istenir:
 1. Metinde ileri sürülen iddia nedir?
 2. İddiaya yönelik hangi veriler ileri sürülmüştür?
 3. İddiayı ve kanıtı destekleyen yapılar var mıdır?
 4. İleri sürülen iddiayı sınırlayan bir durum var mıdır? (**SFAU1**)
- Öğrenciler iş birlikli olarak bu soruları cevaplarlar ve ulaştıkları cevapları içeren bir bilgi görseli hazırlarlar ve sınıfla paylaşırlar (**ÜFÜÇ1**).
- Öğrencilere Toulmin’in argüman modelini iddia, veri, destekleyici ve sınırlayıcı kavramlarını tanıtan bir bilgi görseli verilir (**İFSK1, SFKÖ1, FÖOD-ÖTO1, İFS1, ÜFD1**).
- Gruplar görseli inceledikten sonra JİGSAW tekniğine uygun olarak her öğrenciden söz konusu kavramlardan (argüman, iddia, veri, destekleyici, sınırlayıcı) ilgi alanlarını dikkate alarak ve kavramlara dengeli dağıtım gözeterek birini seçmesi istenir. Tüm gruplardan aynı kavramı seçen öğrenciler uzman grupları oluşturmak için bir araya gelirler ve seçtikleri kavramlar üzerine öğretmenin daha önceden hazırlamış olduğu dokümanlar ile güvenilir kaynaklardan ve edu., gov. uzantılı sitelerden kavram üzerine bir araştırma yaparlar (**SFSÖ1**).
- Uzman grupları araştırma sonucunda seçtikleri kavramı tanıtan kısa bilgi notları hazırlar (**ÜFÜD, ÜFSÜ1**).
- Öğrenciler kendi gruplarına dönerek seçtikleri kavram hakkında hazırladıkları bilgi notlarını ve edindikleri ek bilgileri arkadaşları ile paylaşırlar. Daha sonra etkinliğin başlangıcında örnek olarak verilmiş olan metinleri yeniden gözden geçirerek bu metinlerin argüman içerip içermediğini belirleyerek metindeki iddia, veri, destekleyici, sınırlayıcı cümleleri bulmaları sağlanır. Bulgularını aşağıda verilen argüman ağacına aktarmaları istenir (**İFK1**).
- Öğrencilere “Argüman ve algoritma arasında bir ilişki kurulabilir mi?” sorusu sorularak kısa bir tartışma yaptırılır.

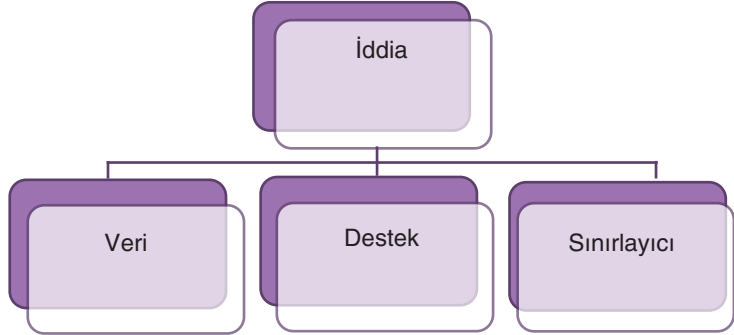
- Gruplara filozofların eserlerinden alıntılanan metinler verilir. Bu metinleri argüman ağacına aktarmaları sağlanır (**SFARŞ1, ÜFGAK1**). Öğrencilerin harf yazmaları istenir.

FELSEFE

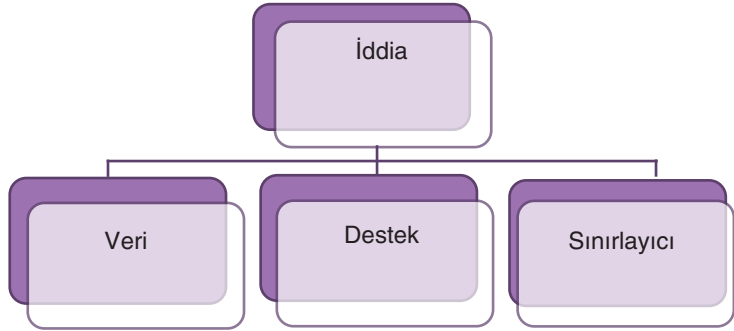
10. SINIF

1. Metin

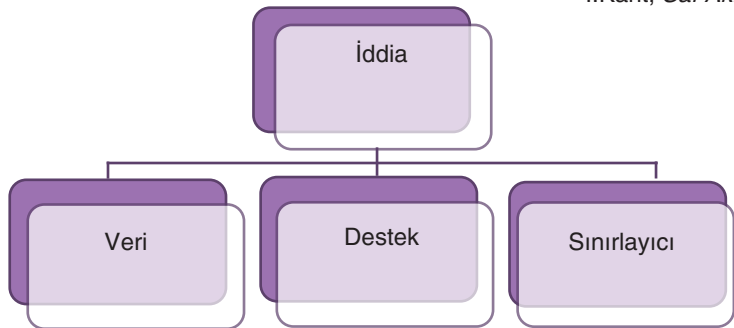
- (a) Gerçekte felsefenin değeri, geniş biçimiyle onun kesinliksizliğinde aranmalıdır. (b) Felsefeden hiç pay almayan adam; ömrü boyunca sağduyudan, kendi çağının ve ulusunun alışılmış düşüncelerinden ve kendi özgür usunun katkısı ya da onayı olmadan zihninde yer eden kararlardan türeyen ön yargıların tutsağıdır. (c) Böyle bir adamda dünya, belirli, bitimli ve açık olmaya dönüktür, ortak nesnelere bir sorun yaratmaz. (d) Alışılmamış olanaklar hor görülerek bir yana atılır.

Bertrand Russell, *Felsefe Sorunları***2. Metin**

- “(a) Bazen gece uykuda olduğumu sanırken kendimi gündüz uyanık gibi görürüm; çoğu zaman da gerçekte rüyada iken, aynı şeyleri yaşadığımı sanırım. (b) Uyanıklık ile rüyayı kesin olarak ayırmamı sağlayacak hiçbir kesin belirti yoktur. (c) Bu yüzden şu an uyanık olduğuma dair kesin bilgiye sahip olup olmadığımı sorgulamalıyım.”

R. Descartes, *İlk Felsefe Üzerine Meditasyonlar***3. Metin**

- “(a) İçinde bütün sezgilerin ortaya çıktığı bir form olarak zaman ne dış dünyadan türetilmiştir ne de nesnelere kendilerinden alınmıştır. (b) Zaman, yalnızca zihnin a priori bir koşuludur. (c) Eğer zaman nesnelere kendilerinde var olsaydı bu nesnelere yok olunca zamanın da yok olması gerekirdi. (d) Oysa zaman, nesnelere bağımsız olarak düşünülebilir. Dolayısıyla zaman, deneyimin bize sunduğu bir şey değildir.”

I.Kant, *Saf Aklın Eleştirisi*

FELSEFE

10. SINIF

Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none">• Öğrencilerin hazırladığı bilgi görselleri ve argüman ağaçları ile bir bülten panosu hazırlanır (SFAY1).• Öğrenci gruplarının diğer grupların ürünlerini değerlendirmesi EK 1'deki grup ürünü değerlendirme formu ile sağlanır.• Grup içi değerlendirme için EK 2'deki akran değerlendirme formu kullanılır.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none">• Öğrenciler matematiksel, bilimsel ve hukuki argümantasyonun ne olduğunu araştırarak temel bilimler, mühendislik ve hukukta nasıl kullanıldığını tartışılabilir.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none">• Bu etkinlikte kullanılan örnek metinler genel ağ üzerinden paylaşılabilir.• Argüman ağaçları Web 2.0 araçları ile hazırlanabilir.• Hazırlanan argüman ağaçları okulun genel ağ sitesinde ve sosyal medya hesaplarında paylaşılabilir.• Akran ve grup değerlendirme için Web 2.0 gibi araçlar kullanılabilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: Grup Ürünü Değerlendirme Formu

Grup/Öğrencinin Adı Soyadı: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge

Bu değerlendirme formu, diğer hazırladıkları argüman ağaçlarını değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Grubunuzla birlikte her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 4 (Çok İyi) arasında puanlayınız. Toplamda 4 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 16'dır.

Gözlem Kriteri	1	2	3	4	Verilen Puan
1. İddia doğru tespit edildi mi?					
2. Veri doğru tespit edildi mi?					
3. Destek doğru tespit edildi mi?					
4. Argüman ağacının tasarımı uygun mu?					
Toplam Puan					

Her ölçüt, 1 (geliştirilmeli), 2 (yeterli), 3 (iyi) ve 4 (çok iyi) düzeyleri arasında puanlanır.

Toplam puan: **4 ölçüt x 4 = 16 puan**

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: Akran Değerlendirme Formu

Değerlendirdiğim Grup Üyesi: _____ Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge: Aşağıdaki formu grup çalışmanızdaki arkadaşlarınızı değerlendirmek için kullanınız. Her bir grup üyesini aşağıdaki ölçütlere göre dürüst ve objektif bir şekilde değerlendiriniz. Bu form, grup içi katkıların daha iyi anlaşılmasına ve iş birliği becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Değerlendirme Ölçütü	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
Görevini sorumluluk bilinciyle yerine getirdi.	◇	◇	◇	◇
Grup içi iletişime katkıda bulundu.	◇	◇	◇	◇
Ortak kararlara uzlaşmacı yaklaştı.	◇	◇	◇	◇
Grubun hedeflerine ulaşmasına katkı sağladı.	◇	◇	◇	◇
Dijital araçların kullanımına katkı sundu.	◇	◇	◇	◇
Sürdürülebilir çözümler önerdi.	◇	◇	◇	◇
Sunumda aktif görev aldı.	◇	◇	◇	◇

ETKİNLİK 7

ÜNİTE: VARLIK FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	a) Varlık felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin felsefenin anlamını, özelliklerini ve yöneldiği konular ile varlığı hem felsefenin hem de bilimin konu edindiğini bildikleri kabul edilmektedir.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Sadece somut nesnelere değil; "Hiçlik", "Sanal Gerçeklik" veya "Metaverse Evreninde Varlık" gibi daha soyut ve güncel tartışmalar üzerinden öğrencilerin soyut becerilerini kullanmaları sağlanabilir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: İçeriğin sunumunda sadece ders kitabı kullanılmaz; bu aşamada "Matrix" veya "Truman Show" filminden varlığı sorgulayan kısa klipler izletilir veya M.C. Escher'in paradoksal çizimleri (görsel sanatlar) ile Yunus Emre'nin varlık üzerine şiirlerinden (edebiyat) alıntılar yapılarak sunum zenginleştirilir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Fizik, kimya, biyoloji, matematik ve din kültürü derslerinden örnekler kullanılarak varlık kavramının farklı disiplinlerde nasıl ele alındığının karşılaştırılması sağlanır ve disiplinler arası düşünme becerileri geliştirilir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Venn diyagramı ve grafik düzenleyiciler kullanılarak öğrencilerin ontoloji ve metafizik kavramlarına ilişkin bilgileri düzenlemeleri, yapılandırılmaları ve kavramsal bütünlük içinde anlamlandırmaları desteklenir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Tartışma sırasında "Bir filozof (örneğin, Aristoteles) ve bir fizikçi (örneğin, Stephen Hawking) aynı masada otursa 'varlığın başlangıcı' hakkında ne konuşurdu?" senaryosunun kurgulanması ve öğrencilerin bu rollere girerek tartışması sağlanır. İFSK2: Kapanışta sadece fikirler değil, biyografik incelemeler devreye girer. Thales'in yıldızları izlerken kuyuya düşmesi anekdotu anlatılarak, felsefenin hem gökyüzüyle (teori) hem yeryüzüyle (pratik) ilgisi vurgulanarak detaylandırılabilir.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Ontoloji ve metafizik arasındaki ilişkinin Venn diyagramı üzerinden sorgulanmasıyla öğrencilerden neden-sonuç ilişkileri kurmaları ve üst düzey düşünme süreçlerini kullanmaları beklenir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Tek bir doğru cevabı olmayan sorularla öğrencilerin özgün düşünceler üretmeleri ve farklı bakış açıları geliştirmeleri teşvik edilir.

FELSEFE

10. SINIF

	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: “Kendi cümlelerimle” etkinliği sayesinde öğrencilerin bilgiyi hazır olarak almak yerine keşfederek yapılandırmaları ve kavramları içselleştirmeleri sağlanır.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: Ontoloji ve metafizik ilişkisine yönelik sözlü tartışmalar aracılığıyla öğrencilerin düşüncelerini gerekçelendirmeleri, mantıksal çıkarımlar yapmaları ve akıl yürütme becerilerini geliştirmeleri sağlanır.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: BÖÖ tablosu, Venn diyagramı ve ürün paylaşımları sırasında öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılım göstermeleri ve kendi öğrenmelerini fark etmeleri desteklenir.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerin grafik düzenleyiciler ve önceki ders bilgileri üzerinden çıkarım yapmaları sağlanarak kanıta dayalı ve gerekçelendirilmiş açıklamalar üretmeleri desteklenir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: Sözlü çıkarım ve sınıf içi paylaşımlar yoluyla öğrencilerin etkileşim içinde öğrenmeleri, birbirlerinin düşüncelerinden yararlanmaları ve sosyal öğrenme ortamının güçlendirilmesi sağlanır.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: “Bir yazılım şirketi için 'Yapay Zekâ Hakları Bildirgesi' yazın. Bir yapay zekâ hangi ontolojik seviyeye gelirse onu silmek 'cinayet' sayılır? Maddeler halinde kurallar belirleyin.” şeklinde görevler verilebilir.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: “Bugün hazırladığınız en yaratıcı 'Varlık Müzesi' tasarımları ve 'Yapay Zeka Bildirgeleri', okulun girişindeki Felsefe Panosu'nda ve okulun Instagram sayfasında 'Geleceğin Filozofları' etiketiyle paylaşılabilir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Öğretmenin kavram yanılgılarına yönelik dönütleriyle öğrencilerin öğrenme süreçleri ve ürünleri çok boyutlu olarak değerlendirilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrencilerin ontoloji ve metafizik arasındaki ilişkiyi bütüncül biçimde ele alarak sentezlenmiş bir ürün ortaya koymaları sağlanır. Öğrencilerden (veya gruplardan) kağıt üzerine sadece daire çizmek yerine; bir "Varlık Bilim Müzesi" tasarımları istenebilir. Yönerge: "Müzenin sol kanadı 'Fiziksel Varlıkları', sağ kanadı 'Düşünsel Varlıkları' sergiliyor. Peki, bu iki kanadı birbirine bağlayan 'Ana Hol'de (Kesişim Kümesi) ne sergileniyor? Müzenin krokisini çizin ve bölümlere koyacağınız objeleri belirleyin."
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: "Gerçek Varlık (Somut/Ritmik) ve İdeal Varlık (Soyut/Melodik) kavramlarını temsil eden 5 şarkılık bir “Çalma Listesi” hazırlayabilir. Her şarkının yanına neden o kategoriye girdiğini anlatan bir cümlelik felsefi açıklama yazın.” şeklinde bir görev verilebilir. ÜFÜÇ2: "Bilim İnsanları 'Ruh'un Varlığını İspatladı!" manşetli kurgusal (asparagas) bir Gazete Haberi yazdırılabilir. Bu keşfin dünyadaki hangi dengeleri (din, hukuk, yaşam) değiştireceğini haber diliyle anlatmaları istenebilir.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: "Oyun hamuru, tel veya kâğıt kullanarak 'Yokluk/Hiçlik' kavramını heykel haline getirebilir. Olmayan bir şeyi nasıl somutlaştırdığını sınıfta tartışabilir. ÜFD2: Öğrencilere "Mantık Dedektifi Kartları" verilir. Arkadaşlarının ürününü (Yapay zekâ bildirgesi veya Heykel) incelerken "Ontolojik Tutarsızlık" (Örn: Ruhü madde gibi anlatmış mı?) veya "Kavram Karışıklığı" varsa bulup karta not etmeleri istenir. (Akran Değerlendirmesi).

FELSEFE

10. SINIF

Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Sınıf, dersin akışına göre şekil değiştirebilen esnek bir yapıda hazırlanır. Çalışmaya biçimde düzenlenmesiyle esnek ve düşünme odaklı bir öğrenme ortamı oluşturulur.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Bu aşamada derinlemesine düşünmek ve odaklanmak isteyen öğrenciler, sınıfın "Sessiz Köşe" olarak ayrılan bölümüne geçerek bireysel çalışmalarını orada yapabilirler. FÖOD-T2: Disiplinler arası yerleştirme görevlerinde öğrencilere tartışma ve karar verme özgürlüğü tanınarak öğrenme süreci esnek hâle getirilir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Öğrencinin materyallere rahat erişimi için grafik düzenleyici şablonları, renkli kalemler ve post-itler onların doğrudan alabileceği açık raflara/masalara yerleştirilebilir. FÖOD-ÖMO2: Öğrencilerin yazdığı "Merak Ettiklerim" post-itleri, sınıfın duvarındaki "Görünür Düşünme Duvarı"na asılarak sınıf hafızası oluşturulmaya başlanır. FÖOD-ÖMO3: Öğrenciler ihtiyaç duydukları tüm malzemelere (kağıt, boya, makas) açık raflardan serbestçe erişebilir.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Varlığı Katman Katman Anlamak
Konu	Varlık Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek, temel kavramları kendi cümleleriyle ifade etmelerini sağlamak ve Ontoloji-Metafizik ilişkisini görselleştirerek kurmalarına yardımcı olmak.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Fizik • Kimya • Biyoloji • Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Materyaller	• Kavram Görselleri • Bilgi Görseli • Çalışma Kâğıtları
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> Grafik Düzenleyiciler Stratejisi <p>Kullandığımız strateji, soyut kavramları somutlaştırarak öğrenmeyi kolaylaştıran Grafik Düzenleyiciler Stratejisi'dir. Bu strateji ile Varlık Felsefesi'nin temel kavramları olan ontoloji ve metafizik, BÖÖ tabloları (Bildiklerim, Öğrenmek İstediklerim, Öğrendiklerim-KWL) ve venn diyagramları gibi görsel araçlar kullanılarak öğrencilerin bilgiyi organize etmesi, aralarındaki ilişkiyi kurması ve kavram yanılgılarının hızla tespit edilmesi sağlanmıştır. Stratejinin ana amacı, öğrencinin bilgiyi kendi cümleleriyle işlemesine ve görselleştirerek derinlemesine öğrenmesine yardımcı olmaktır.</p>
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> I. GİRİŞ VE TANI AŞAMASI <ol style="list-style-type: none"> Dikkat Çekme ve Sessiz Sorgulama (FÖOD-OTÖ1) Öğretmen sınıfa girer ve tahtaya büyük harflerle "Varlık Nedir?" yazar. Ardından öğrencilere hızla yanıt beklemediği, sadece zihinsel sorgulama yaratan şu soruları yöneltir: <ul style="list-style-type: none"> "Şu an oturduğunuz sıra gerçekten var mı?" "Gözlerimizi kapatsak da bu sınıf var olmaya devam eder mi?" "Peki, matematikteki 'pi sayısı' veya hukukta aradığımız 'adalet' var mı?" (Disiplinler Arası Bağ): "Fizik dersinde gördüğünüz atomlar ile Din Kültürü dersinde konuştuğumuz ruh kavramı aynı türden bir varlık mıdır?" (IFS1, SFAU1) Öğretmen için İpucu: Bu aşamada öğrencilerden sözlü cevap almayın. Amaç kaotik bir tartışma başlatmak değil, zihinlerinde bir "acaba?" sorusu oluşturmaktır. Sessizliği yönetin. 2. Çıktı Belirleme ve BÖÖ (KWL) Tablosu - 1. Aşama: Öğretmen dersin hedefini açıklar: "Bugün varlığın ne olduğunu, bilimin ve felsefenin varlığa nasıl baktığını anlamaya çalışacağız." Öğrencilere daha önceden hazırlanmış olan BÖÖ(KWL) (Bildiklerim, Öğrenmek İstediklerim, Öğrendiklerim) tablosunu dağıtır. <ul style="list-style-type: none"> Görev: "Bildiklerim" sütununa 3 dakika içinde 'Varlık' denince aklınıza gelenleri yazın (FÖOD1, ÖMO1). Yönlendirme: "Sadece felsefe değil; Fizik, kimya veya biyoloji derslerinden hatırladığınız varlıkları (madde, enerji, hücre) da yazın." II. KAVRAM İNŞA AŞAMASI <ol style="list-style-type: none"> Kavram Sunumu ve Görselleştirme Öğretmen, hazırladığı slayt veya infografik şeması üzerinden kavramların temel ayrımlarını anlatır: (İFK1)

- Ontoloji: Varlığı "var olması bakımından" inceler. (Örn: Masa, Atom).
- Metafizik: Varlığın ardındaki ilkeleri, nedenleri ve fiziksel olmayan boyutları inceler. (Örn: Tanrı, Ruh, Özgür İrade).
- Gerçek Varlık: Zaman ve mekânda yer kaplayan (Elma, Taş).
- Düşünsel (İdeal) Varlık: Sadece zihinde var olan (Sayılar, Kaf Dağı).
- Kritik Ayrım Notu: Öğrenciler ontoloji ve metafiziği karıştırabilir. Şu metaforu kullanın: Ontoloji, bir binanın malzemesiyle (tuğla, beton) ve yapısıyla ilgilenir. Metafizik ise "Bu bina neden yapıldı?", "Mimarın amacı ne?" gibi görünmeyen nedenlerle ilgilenir.

2. "Kendi Cümlelerimle" Etkinliği: (SFKÖ1, SFARŞ1)

- Öğretmen, üzerinde ontoloji ve metafizik yazan boş kutucukların olduğu bir çalışma kâğıdı (grafik düzenleyici) dağıtır.
 - Yönerge: "Az önce konuştuğlarımızı kitap cümlesiyle değil, kendi cümlelerinizle tanımlayın. Bir arkadaşınıza anlatır gibi yazın (FÖOD-T1).

3. Ara Özet:

- Öğretmen birkaç öğrenciden tanımlarını okumasını ister. Yanlış anlaşılmalara varsa (Örneğin: "Metafizik sadece hayaletleri inceler" gibi) hemen düzeltmez, "İkinci ders(veya biraz sonra) bunu netleştireceğiz" diyerek merak unsurunu korur.

III. İLİŞKİLENDİRME VE DİSİPLİNLER ARASI ANALİZ

1. Venn Diyagramı Çalışması:

- Öğretmen, iki kesişen daireden oluşan boş venn diyagramı şablonunu dağıtır (veya defterlerine çizdirir (İFO1, İFÇ1, SFSÖ1, SFÜDD1)).

- Sol Daire: Ontoloji (Bilimlerin Alanı - Gerçek Varlık)
- Sağ Daire: Metafizik (İnanç/Değer Alanı - Düşünsel Varlık)
- Kesişim: Varlık Felsefesi (Her ikisi de "Varlık nedir?" sorusunu sorar).

- Görev (Disiplinler Arası Entegrasyon):

- "Fizik, Kimya, Biyoloji derslerinden öğrendiğiniz kavramları (Atom, Enerji, DNA) Sol Daireye yerleştirin."
- "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden kavramları (Ruh, Melek, Sevap) Sağ Daireye yerleştirin."
- "Matematiksel kavramları (Üçgen, Pi sayısı) nereye koyarsınız? (İpucu: Düşünsel varlıktır ama metafizik midir? Tartışın)." (FÖOD-T2)
- Öğretmen için İpucu: Öğrenciler fizik ve ontoloji ilişkisini kurarken zorlanabilir. Onlara şu ipucunu verin: "Fizik, varlığın nasıl işlediğini (yasaları) bulur; ontoloji ise varlığın ne olduğunu sorgular. Fizik 'Atom vardır.' der geçer, ontoloji 'Var olmak ne demektir?' diye sorar."

2. Sözlü Çıkarım ve Tartışma: (SFGE1, SFAY1)

- Öğretmen rastgele söz hakkı vererek şu soruyu yöneltir:
 - "Varlık felsefesi açısından ontoloji ve metafizik ilişkisine dair en temel çıkarımınız nedir?"
- Sınıf Yönetimi Önerisi: Öğrencilere "venn diyagramlarını kapatın" demeyin. Aksine, "diyagramınızdaki anahtar kelimelerden güç alarak konuşun" diyerek onları destekleyin.

FELSEFE

10. SINIF

<p>Kariyer Çıktısı</p>	<ul style="list-style-type: none"> • IV. ÜRÜN OLUŞTURMA VE SENTEZ <ol style="list-style-type: none"> 1. Grup/Bireysel Çalışma: Öğretmen öğrencilerden öğrendikleri bilgileri somutlaştırmalarını ister. <ul style="list-style-type: none"> • Görev: "Ontoloji ve Metafizik arasındaki ilişkiyi gösteren bir Kavram Haritası çizin veya bu iki alanın farkını anlatan kısa bir özet yazısı (1 paragraf) yazın." (ÜFGHP1, ÜFÜÇ1, ÜFÜÇ2, ÜFSÜ1, ÜFD1, FÖOD-ÖMO2) 2. Paylaşım: Hazırlanan haritalar veya yazılar gönüllü öğrenciler tarafından sınıfa okunur/gösterilir (FÖOD-ÖMO3). • V. DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ <ol style="list-style-type: none"> 1. Kavram Yanılgısı Kontrolü ve Dönüt: <ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen tahtada genel bir toparlama yapar. <ul style="list-style-type: none"> • Düzeltme: "Metafizik bilime karşı değildir, bilimin sınırlarının bittiği yerde başlar. Ontoloji ise bilimin temelini oluşturur." • Öğrencilerden grafik düzenleyicilerindeki hatalı yerleştirmeleri düzeltmelerini ister (ÜFÜD2). 2. BÖÖ Tablosu - Kapanış: (ÜFGAK1) • Öğrenciler BÖÖ tablosuna geri döner. <ul style="list-style-type: none"> • Görev: "Öğrendiklerim" sütununu doldurun. "Başta 'varlık sadece maddedir' diye düşünen var mıydı? Şimdi fikriniz değişti mi? Bunu not düşün." (SFSÖ1) 3. Gelecek Derse Köprü: • Öğretmen "Öğrenmek İstediklerim" sütunlarına göz atar veya tahmin eder. <ul style="list-style-type: none"> • Kapanış Kancası: "Çoğunuz varlığın çeşitlerini anladınız. Peki, tüm bu varlıkların (atomun, ruhun, evrenin) tek bir ana maddesi olabilir mi? Her şey sudan mı geldi, ateşten mi? Haftaya 'Arkhe' (İlk Neden) konusunu tartışacağız." (İFSK2)
<p>Teknoloji Entegrasyonu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik sürecinde etkileşimli tahta üzerinden kavram haritaları, infografikler ve grafik düzenleyiciler kullanılarak ontoloji ve metafizik gibi soyut kavramların görsel olarak yapılandırılması sağlanır. Dijital sunum materyalleri ve görseller aracılığıyla öğrencilerin bilgiyi çoklu temsillerle incelemeleri, karşılaştırmaları ve düzenlemeleri desteklenir. Böylece teknoloji, varlık felsefesine ilişkin kavramsal derinliği artıran ve öğrenmeyi somutlaştıran bir araç olarak ders sürecine entegre edilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK : ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRME FORMU

Tarih: ____ / ____ / ____

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: Varlık Felsefesi: Grafik Düzenleyiciler ve Disiplinler Arası Çıkarım**Yönerge:** Bu değerlendirme rubriği, öğrencilerin derste tamamladıkları Grafik Düzenleyiciler (Tanımlar, Örnekler, Venn Diyagramı) çalışmasını ve sözlü çıkarım performansını puanlamak amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, gözlem sırasında her bir gözlem kriteri için uygun puanı (1'den 4'e kadar) işaretler.**Puanlama Sistemi:**

- 1: Geliştirilmeli
- 2: Yeterli
- 3: İyi
- 4: Çok İyi

Gözlem Kriterleri Tablosu

Gözlem Kriteri	1	2	3	4	Verilen Puan
1. Kavramsal Doğruluk: Ontoloji ve Metafizik kavramlarını kendi cümleleriyle doğru tanımladı.	◇	◇	◇	◇	
2. Disiplinler Arası Denge: Fizik/Kimya/Biyoloji (Gerçek Varlık) ve Din Kültürü (Düşünsel Varlık) derslerinden doğru örnekler verdi.	◇	◇	◇	◇	
3. İlişki Kurma: Venn Diyagramında Ontoloji ve Metafizik'in kesişim alanını (ilişkisini) doğru belirledi.	◇	◇	◇	◇	
4. Yapısal Bütünlük: Grafik düzenleyicileri (BÖÖ tablosu ve şemalar) eksiksiz ve düzenli doldurdu.	◇	◇	◇	◇	
5. Sözlü Argümantasyon: Fikirlerini savunurken 'çünkü, bu yüzden' gibi bağlaçlarla mantıksal gerekçeler sundu.	◇	◇	◇	◇	
6. Özgünlük: Konuya sadece ezber bilgiyle değil, özgün bir bakış açısıyla (derinlemesine) yaklaştı.	◇	◇	◇	◇	
Toplam Puan	◇	◇	◇	◇	

Puanlama**19-24:** Çok İyi**15-18:** İyi**11-14:** Yeterli**6-10:** Geliştirilmeli

ETKİNLİK 8

ÜNİTE: VARLIK FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	b) Varlık felsefesinin temel problemlerini açıklar. c) Varlık felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin felsefenin anlamını, özelliklerini ve yöneldiği konular ile varlığı hem felsefenin hem de bilimin konu edindiğini bildikleri kabul edilmektedir.
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrenciler soyut kavramsal bağları kurmakta zorlanabilir, kişisel görüşlerini ifade etmede veya akran tartışmalarına katılmada çekimser kalabilir. Bu plan, öğrencilerin bu ihtiyaçlarını gidermeye yönelik zenginleştirilmiş öğrenme fırsatları sunar.

Farklılaştırma Alanları

İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrenciler, varlığın var olup olmadığı gibi soyut bir problemi farklı filozofların (Parmenides, Gorgias) argümanları üzerinden sorgulayarak teorik düşünme becerisini geliştirilir. İFS2: Öğrencilerin fiziksel bir deneyimden yola çıkarak bu deneyimin bilişsel süreçlere (düşünme, anlama) nasıl etki ettiğine dair soyut bir fikir (bedenlenmiş biliş vb.) geliştirmeleri sağlanılır.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Öğrencilerden, Türkçe'de noktalama işaretlerinin (soru işareti, ünlem vb.) emojilerde olduğu gibi anlam değiştirmek için tariz sanatında (kinaye, dokundurma veya iğneleme yoluyla yapılan üstü kapalı eleştiri veya ima) nasıl kullanıldığını açıklamaları istenilir. İFK2: Öğrencilerin sadece iki akımı tanımlaması değil aynı zamanda her birinin "qualia"ya ilişkin argümanlarını eleştirel bir gözle değerlendirmesi, hangi yaklaşımın daha tutarlı veya daha zayıf olduğunu analiz etmesi istenilir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Öğrenciler kendi felsefi görüşlerini bir ya da daha fazla bilim dalıyla (Örneğin Parmenidesçiler'e uzay bilimleri, Gorgiasçılar'a ise nörobilim) karşılaştırabilir. Bu bilim dallarından örnekler kullanarak argümanlarını güçlendirip farklı disiplinlerin verileriyle zenginleştirilir. İFÇ2: Öğrencilerin felsefe (realizm) ve fizik (nesne merkezli ontoloji) gibi iki farklı disiplindeki bilginin bütüncül yapısını anlaması, soyut kavramları bir araya getirmesi istenilir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Öğrencilerin idealizm gibi seçtiği felsefi akımı küpeme etkinliğindeki talimatlara göre (tanımla, karşılaştır) organize etmesi, kavramlar arasında ilişki kurması ve yapılandırması istenilir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Öğrencilerin Parmenides ve Gorgias gibi filozofların görüşlerini incelemeleri bu görüşleri kendi argümanlarına dâhil etmesi, tarihî bağlamda felsefi akımları içselleştirmesi sağlanılır.

FELSEFE

10. SINIF

Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	<p>SFÜDD1: Öğrencilerin kendi performanslarını ve grubunun çalışmalarını eleştirel bir gözle değerlendirmesi, felsefi bir problemi çözme becerisi ile birlikte öz-yansıtma ve üst bilişsel düşünme becerisi kazanması sağlanır.</p> <p>SFÜDD2: Öğrencilerin felsefi analiz yapması düalizm gibi öğrendikleri bir felsefi akımın temel bileşenlerini parçalara ayırması ve bu bileşenlerin nasıl işlediğini derinlemesine incelenmesi sağlanır.</p> <p>Kavramlar arası bağlantı kurması için bir felsefi akımı (düalizm) doğrudan “Bilincin Zor Problemi” gibi en temel ve zorlu felsefi sorulardan biriyle ilişkilendirmesi istenebilir. Bu sayede öğrenciler ezberden uzaklaşarak farklı kavramlar arasında mantıksal köprüler kurmayı sağlar.</p> <p>Eleştirel değerlendirme yapması için düalizmin varsayımlarının “Bilincin Zor Problemi” karşısında ne kadar güçlü veya zayıf olduğunu sorgulaması istenebilir. Bu, bir düşüncenin sınırlarını ve yetersiz kaldığı noktaları analiz etme becerisini kazandırır.</p> <p>SFÜDD3: Öğrencilerin eleştirel düşünmeyi derinleştirebilmesi için temel bir felsefi soruyu farklı bir disiplindeki kavramla ilişkilendirip (kuantum fiziği vb.) modern bir bilim dalının verileriyle eleştirel bir şekilde tartışması istenebilir. Bu durum, bilginin farklı alanlardaki varsayımlarının nasıl çelişebileceğini veya birbirini nasıl destekleyebileceğini görmelerini sağlar. Kavramsal anlayış geliştirmeleri için öğrencilerin soyut düşünceleri somut bilimsel teorilerle ilişkilendirerek konuyu daha karmaşık bir düzeyde kavramaları sağlanır.</p>
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	<p>SFAU1: Öğrenciler “Grup olarak en güçlü yönümüz neydi?” ve “Gelecekte grup çalışmamızı geliştirmek için ne yapabiliriz?” gibi sorularla farklı çözüm ve yaklaşımlar üzerine düşünerek yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirilir.</p>
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	<p>SFKÖ1: Öğrenciler Parmenides ve Gorgias'ın görüşlerini inceleyebilir ve kendi grubunu seçerek varlık felsefesine ilişkin kendi öğrenme yolunu özgürce belirler.</p>
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	<p>SFAY1: Öğrenciler seçtiği felsefi görüşe neden katıldığını gerekçelendirirken ve argüman kartları hazırlarken akıl yürütme becerilerini kullanılır.</p>
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	<p>SFSÖ1: Öğrenci, kendi ilgi alanına ve öğrenme hızına göre bir felsefi akımı seçerek sürece aktif katılım gösterilir.</p> <p>SFSÖ2: Öğrenci, kendi ifade biçimini seçerek öğrenme sürecine aktif katılım gösterir ve kişisel ilgi ve yetenekleri doğrultusunda özgün bir ürün ortaya koyma becerisi kazanılır.</p>
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	<p>SFARŞ1: Öğrenciler felsefi görüşlere yönelik argümanlarını güçlendirmek için farklı kaynaklardan yararlanır.</p>

FELSEFE

10. SINIF

Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	<p>ÜFGHP1: Anamlı öğrenme gerçekleşmesi için felsefenin öğrencilerin kişisel yaşamlarına dokunan bir alan hâline gelmesi ve bilginin, ezberlenmesi gereken soyut bir veri olmaktan çıkarak anlam kazanması sağlanabilir. Uygulama becerisi geliştirmesi için öğrencilerin teorik bilgiyi alıp onu gerçek bir duruma uygulama yeteneğini göstererek felsefi düşünmeyi pratik bir beceriye dönüştürmesi sağlanılır.</p> <p>ÜFGHP2: Öğrencilerin, “Sanal bir varlığın 'oluş' süreci nasıl açıklanabilir?” gibi sorularla felsefi kavramları yaratıcı ve eleştirel düşünme yoluyla yeni bağlamlara taşıma yeteneği kazanmaları ve felsefenin sadece tarihte kalmış bir disiplin olmadığını, aynı zamanda modern problemlerin analizinde de kullanılabilecek geçerli bir araç olduğunu görmeleri sağlanılır.</p> <p>ÜFGHP3: Öğrencilerin nihilizm ve varoluşsal absürtlük gibi karmaşık felsefi kavramları olarak bu kavramları sosyal medya ve tüketim kültürü gibi somut ve güncel konularla bağdaştırmaları felsefenin sadece tarihî bir bilgi değil aynı zamanda günümüz dünyasını anlamak için bir araç olduğunu görmeleri sağlanılır.</p>
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	<p>ÜFGAK1: Öğrencilerin oluşturdukları argümanları düzenleyerek okulun web sayfası okulun felsefe kulübünden veya farklı sınıflardan bazı öğrencileri davet etmeleri, ürünleri dış kitleye sunmaları istenebilir. Sunum sonunda, alıcı kitleden geri bildirimler alınarak değerlendirme süreci daha anlamlı hâle getirilir.</p> <p>ÜFGAK2: Öğrencilerden akranlarına yönelik yapıcı ve saygılı geri bildirimler sunması istenebilir. Bu süreç, gerçek hayatta karşılaşılabileceği iş birliği ve iletişim ortamlarına hazırlık sağlar.</p>
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	<p>ÜFÜD1: Öğrencilerin zihin haritasının bütünlüğünü, kavramlar arasındaki bağlantıların tutarlılığını ve haritanın organize edilmesini değerlendirmesi, ürünün niteliğini artırması sağlanılır.</p>
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	<p>ÜFSÜ1: Öğrencilerin farklı felsefi görüşlerden ve kendi keşiflerinden yola çıkarak ortak bir kavram haritası oluşturması ve ilişkilendirmeleri istenilir.</p> <p>ÜFSÜ2: Öğrencilerin etkinlik boyunca edindiği deneyimleri (grup dinamikleri, bireysel katkılar, zorluklar) sentezleyerek kendi öğrenme süreci hakkında özgün bir değerlendirme metni oluşturmaları istenilir.</p> <p>ÜFSÜ3: Öğrencilerin kendi merakından yola çıkarak özgün bir düşünce üretmesi, düşüncesini gerekçelendirerek yaratıcı bir felsefi yanıt geliştirmesi istenilir.</p>
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	<p>ÜFÜÇ1: Öğrencilerin hazırladığı çalışmayı farklı sunum biçimleriyle (sözlü sunum, zihin haritası) ifade etmeleri istenilir.</p> <p>ÜFÜÇ2: Öğrenciler değerlendirme formunu yazılı olarak doldurabileceği gibi, öğretmenin yönlendirmesiyle sözlü geri bildirim veya kısa bir video kaydı şeklinde de doldurmaları sağlanılır.</p> <p>ÜFÜÇ3: Öğrencilerin farklı medya ve sunum biçimleriyle düşüncelerini yaratıcı yollarla ifade ederek çok yönlü iletişim ve dijital üretim becerilerini geliştirmeleri sağlanılır.</p>
	Dönüşümler (ÜFD)	<p>ÜFD1: Bu sürecin sonunda zenginleştirme öğrencisinden tüm düşünce yolculuğunu yansıtan dijital bir portfolyo sunması beklenir. Bu portfolyo, sadece bireysel ürünlerini sergilemekle kalmaz aynı zamanda öğrencinin kazandığı şu beceri ve yetkinlikleri de kanıtlar:</p>

FELSEFE

10. SINIF

		<p>- Derinlemesine Kavrayış ve Analiz: Öğrenci, nihilizmden idealizme kadar uzanan felsefi akımların temel tanımlarının ötesine geçerek bu akımları mantık, bilim ve teknoloji gibi farklı disiplinlerle ilişkilendirir. Çatışan felsefi argümanlar arasındaki karmaşık ilişkileri ve nedensel bağları ortaya koyulur.</p> <p>- Sentez Yeteneği: Edindiği bilgileri, felsefenin soyut kavramlarını somutlaştıran özgün ürünlere (podcast, infografik, senaryo) dönüştürür. Bu durum öğrencinin, Descartes gibi bir düşünürün argümanını alıp onu sanal gerçeklik gibi güncel bir bağlamda yeniden kurgulayabildiğini gösterir.</p> <p>- Kişisel ve Entelektüel Sorumluluk: Ders kitabında yer almayan ama güncel problemlere yanıt veren bir filozofu tek başına inceleme görevi; öğrencinin çalışkanlık, sorumluluk ve öz disiplin değerlerini geliştirir. Bu da onun kendi öğrenme sürecini yönetebildiğini ve bilgiye karşı entelektüel bir cesaret gösterdiğini kanıtlar.</p>
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Sınıf düzeni yarım çember veya "U" düzeni şeklinde düzenlenir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Öğrencilerin kendi öğrenme tarzına uygun olarak grup içinde ya da bireysel görevlerde yer alması teşvik edilir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Sınıf düzeni "U" veya yarım çember şeklinde ayarlanarak öğrencinin aktif katılımı artırılabilir; yönlendirmeye açık, özgür bir düşünme ortamı oluşturulur.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırılmış ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Var Olanın Sınırları: Bir Felsefi Keşif
Konu	Varlık Felsefesinin Temel Problemleri
Öğrenme Hedefleri	Varlık felsefesinin temel problemlerini, kavramlarını ve farklı akımlara (Parmenides, Gorgias, düalizm, idealizm) yönelik argümanları eleştirel bir şekilde muhakeme etmek; "Küpleme Tekniği" ve 5E Modeli aracılığıyla edindiği bilgileri zihin haritası ve diğer özgün ürünler (podcast vb.) ile sentezlemektir.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Fizik • Biyoloji • Kimya • Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Materyaller	• Projeksiyon • Etkileşimli tahta • Beyaz tahta • Kalemler • Not kâğıtları • Küpleme küpü
Süre	4 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<p>5E Öğrenme Modeli</p> <ul style="list-style-type: none"> Bu model, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak dâhil olmasını sağlamak için beş temel aşamadan oluşur: dikkat çekme, keşfetme, açıklama, derinleşme ve değerlendirme <p>1. Dikkat Çekme</p> <ul style="list-style-type: none"> Bu aşama, öğrencilerin konuya olan merakını uyandırmak ve ön bilgilerini harekete geçirmek için kullanılır. <p>2. Keşfetme</p> <ul style="list-style-type: none"> Öğrenciler, bu aşamada konuyu bireysel veya grup hâlinde keşfederler. Öğretmen bu süreçte bir rehber görevi üstlenir, hazır bilgi vermez. <p>3. Açıklama</p> <ul style="list-style-type: none"> Bu aşama, öğrencilerin keşfetme aşamasında elde ettikleri dağınık bilgileri düzenlemelerine ve felsefenin temel kavramlarıyla ilişkilendirmelerine yardımcı olur. Öğrenciler, grup sunumları yaparak bulgularını paylaşır ve öğretmen moderatörlüğünde ortak bir dil oluşturulur. <p>4. Derinleşme</p> <ul style="list-style-type: none"> Öğrenciler, bu aşamada öğrendikleri kavramları yeni durumlara uygularlar. Öğrenme, soyut kavramların derinlemesine analiz edilmesi ve farklı felsefi akımlarla bağlantı kurulmasıyla pekiştirilir. <p>5. Değerlendirme</p> <ul style="list-style-type: none"> Bu aşama, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini ve ürünlerini değerlendirmelerini sağlar. <p>Küpleme Tekniği Nedir?</p> <ul style="list-style-type: none"> Küpleme, bir konuyu altı farklı açıdan incelemeyi sağlayan yaratıcı bir düşünme tekniğidir. Bu yöntemde, her yüzünde farklı bir talimatın yazılı olduğu bir küp kullanılır. Öğrenciler küpü atar ve gelen talimata göre konuyu ele alır. Bu durum soyut kavramları somutlaştırarak konuya çok yönlü yaklaşımı teşvik eder. <p>Nasıl Uygulanır?</p> <ol style="list-style-type: none"> Grup Çalışması: Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba bir konu verilir. Küp Uygulaması: Gruplar, küpü atarak gelen talimatı uygular. Bu durum öğrencilerin konuyu farklı açılardan incelemesini sağlar. Örneğin "Uygula" talimatı geldiğinde konuyu günlük hayattan bir örnekle açıklarlar. "Analiz Et" geldiğinde ise konunun temel bileşenlerini sorgularlar. Paylaşım: Görevler tamamlandığında gruplar bulgularını sınıfla paylaşırlar. Bu süreç, öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmesine ve farklı bakış açılarına görmesine yardımcı olur.

Talimatlar ve Örnekler

- Küpün her yüzündeki talimat, konuya farklı bir bakış açısı sunar:
 - **Tanımla:** Konu özgün ifadelerle açıklanır.
 - **Karşılaştır:** Konu benzer veya zıt bir şeyle karşılaştırılır.
 - **Analiz Et:** Konunun temel unsurları ve nedenleri incelenir.
 - **Uygula:** Konunun günlük hayattaki bir örneği verilir.
 - **İlişkilendir:** Konu farklı bir alan veya kavramla bağdaştırılır.
 - **Tartış:** Konu hakkında güçlü ve zayıf yönleri olan bir argüman geliştirilir.

Zihin Haritası

- Zihin haritası bir konunun ana fikrini, alt başlıklarını ve bunlar arasındaki ilişkileri görsel bir şekilde gösteren bir diyagramdır. Merkezî bir kavram etrafında dallanarak ilerler ve bilgiyi organize etmeye, hatırlamaya ve yeni fikirler üretmeye yardımcı olur. Bilgiyi doğrusal bir metin yerine beynin çalışma prensibine uygun olarak bağlantılı bir şekilde sunar.

Nasıl Kullanılır?

1. **Ana Fikri Belirleme:** Bir sayfanın ortasına, ana konu veya ana fikir yazılır.
2. **Ana Dalları Oluşturma:** Ana fikirden dışarıya doğru anahtar kelimelerle dallar çizilir. Bu dallar, konunun ana başlıklarını temsil eder.
3. **Alt Dalları Geliştirme:** Her ana daldan daha küçük dallar çıkararak detayları eklenir. Bu alt dallar, ana başlıklarla ilgili alt kavramları veya örnekleri içerir.
4. **Görsel Unsurlar Ekleme:** Haritayı daha etkili hâle getirmek için renkler, simgeler ve resimler kullanılır. Bu görsel unsurlar, beynin bilgiyi daha kolay işlemesini ve hatırlamasını sağlar.

Uygulama Aşamaları**1. Dikkat Çekme:**

- Öğretmen, derse başlamadan önce öğrencilere bilgisayar oyunları ve sanal gerçeklikte kullanılan dijital avaturları gösteren kısa bir video izletir. Video sonrasında "Şu an ekranda gördüğünüz karakterler gerçek mi yoksa değil mi?" ve "Gerçekliğin sınırı nerede biter?" gibi sorularla bir tartışma başlatır. Öğrencilerden aldığı yanıtlardan sonra sanal bir evrende olduklarını hayal etmelerini ve buradaki sanal bedenlerinin gerçekliğini sorgulamalarını ister (**İFK1**).

2. Keşfetme:

- **Ortamın Düzenlenmesi:** Öğretmen, sınıfı öğrencilerin rahatça konuşup birbirlerini görebilecekleri şekilde yerleştirir (**FÖOD-OTÖ1**).
- **Süreç:** Öğretmen, Parmenides ve Gorgias'ın varlığın var olup olmadığına dair görüşlerini içeren bir bilgi görselini etkileşimli tahtaya yansıtır. Hangi görüşe katıldıklarını sorarak öğrencileri Parmenidesçiler, Gorgiasçılar ve Kararsızlar olmak üzere üç gruba ayırır. Öğrenciler kendi gruplarını seçerek keşifçi bir süreç yaşar (**SFKÖ1**).
- Öğretmen, öğrencilerden gruplarına katılma nedenlerini "Bu gruba katıldım çünkü..." şeklinde gerekçelendirmelerini ister (**İFS1, SFAY1**).
- Tartışma sırasında öğrenciler, farklı bakış açılarını değerlendirerek diledikleri gruba geçiş yapabilir. Son olarak, her gruptan varlığın var olup olmadığına ilişkin görüşlerini içeren bir argüman kartı hazırlamaları istenir. Ayrıca isteyen öğrencilerin bu filozofların görüşünü farklı alanlarla karşılaştırmaları istenir (**İFÇ1, SFARŞ1**).

3. Açıklama - Uygulama Adımları

- **Grup Sunumları ve Temel Kavramlara Giriş:** Her grup, üzerinde çalıştığı felsefi problemle ilgili ana fikri ve bulguyu ürettikleri argümanlara dayanarak tüm sınıfa sunar (**ÜFÜÇ1**). Öğretmen, sunumlar sırasında anahtar kelimeleri tahtaya yazarak rehberlik eder.
- **Kavramları İlişkilendirme:** Tüm sunumlar bittikten sonra öğretmen, tahtaya yazdığı temel kavramları öğrencilerin argümanlarıyla ilişkilendirerek tanımlayarak açıklar.
- **Ortak Bir Ürün Oluşturma:** Tüm sınıf, tahtada “Varlık Felsefesi” ana başlığı altında ortak bir kavram haritası oluşturur. Öğrenciler, kendi gruplarının bulgularını bu haritaya ekleyerek bilgiyi organize etme ve birleştirme becerisi kazanır (**ÜFSÜ1**).

4. Derinleşme - Uygulama Adımları

- **Materyal Dağıtımı ve Konu Seçimi:** Öğretmen, sınıfı varlık felsefesinin altı farklı yaklaşımını (idealizm, materyalizm, düalizm, oluşçuluk, fenomenoloji, varoluşçuluk) inceleyerek 6 gruba ayırır ve her gruba, üzerinde görevler yazan bir “küp” dağıtır.
- **Küpleme Etkinliği:** Öğrenciler, küpü atarak gelen talimata göre görevleri yerine getirir. Her öğrenci kendi ilgi alanına göre bir akımı seçerek sürece aktif katılım gösterir (**SFSÖ1**).
- Öğretmen, küpleme tekniği ile normal görev sürecini açıkladıktan sonra isteyen öğrencilerin ek bir çalışma ile grup çalışmasına katkı sunabileceklerini söyler ve onlara yönelik önerilerde bulunur. Bu şekilde, öğrencilerin varlık felsefesinin soyut problemlerini daha karmaşık ve güncel kavramlarla sorgulamasını amaçlar.

Örneğin

- **1. Tanımla:** Öğretmen, öğrencilerden seçtikleri felsefi akımı kendi cümleleriyle açıklamasını ister. Örneğin “İdealizm nedir, kendi cümlelerinizle açıklayın.” yönergesi verilir veya akımdan yola çıkarak keşfedilebilecek yeni bir kavramı kendi cümleleriyle tanımlamasını ister. Örneğin “Fenomenolojik bir yaklaşımla, beden bilimsel süreçteki rolünü nasıl tanımlarsın?” gibi yönergeler sunulur (**İFO1, İFS2**).
- **2. Karşılaştır:** Öğrencilerden, seçtikleri akımın zıt bir akımla karşılaştırması istenir. Örneğin “İdealizmi, materyalizm ile benzer ve farklı yönleriyle karşılaştır.” yönergesi verilir veya karşılaştırma yeni kavramlar üzerinden yapılır: “İdealizmin, bilinçteki öznel deneyimleri (qualia) nasıl açıkladığını ve materyalizmin bu konudaki açıklamasından farkının ne olduğunu karşılaştır.” yönergesi sunulur (**İFK2**).
- **3. Analiz Et:** Öğrenciler seçtikleri akımın temel bileşenlerini analiz eder. Örneğin “Seçtiğin akımın varsayımlarını analiz et.” yönergesi verilir veya bu analizi yaparken felsefenin zor sorularından biriyle bağlantı kurması istenir. Örneğin “Düalizmin ‘ruh-beden’ ayrımını temel alarak, ‘Bilincin Zor Problemini’ nasıl analiz edersin? Bu problem, düalizmin varsayımlarını ne kadar zorlar?” sorusu sorulur (**SFÜDD2**).
- **4. Uygula:** Öğrencilerin seçtikleri akımı somut bir duruma uygulaması istenir. Örneğin “Hayatından bir örnek vererek idealizme uygun bir bakış açısını açıkla.” yönergesi verilir veya akımı somut duruma uygularken modern bir problemle bağlantı kurması istenir. “Oluş felsefesinin temel önermelerini, sürekli değişen bir dijital kimliğe sahip olan bir yapay zekâyı uygula. Sanal bir varlığın ‘oluş’ süreci nasıl açıklanabilir?” sorusu sorulur (**ÜFGHP1, ÜFGHP2**).
- **5. İlişkilendir:** Öğrencilerden, seçtikleri felsefi akımı, farklı bir disiplindeki kavramla ilişkilendirmesi istenir. Örneğin “Seçtiğin akımı günümüz bilim kurgu filmleri veya sanal gerçeklik kavramıyla ilişkilendir.” “Bir nesnenin varlığı, gözlemden bağımsız mıdır?” yönergeleri verilir (**İFÇ2, SFÜDD3**).

FELSEFE

10. SINIF

	<ul style="list-style-type: none"> • 6. Tartış: Öğrenciler, seçtikleri akımın bir yönü hakkında tartışmaları istenir. Örneğin “Seçtiğin akımın günümüz teknolojileri karşısındaki zayıf veya güçlü yönleri hakkında bir argüman geliştir.” yönergesi verilir veya tartışmada daha soyut ve güncel bir problem üzerine odaklanması istenir. Örneğin “Nihilizmin temel önermesi olan hayatın anlamdan yoksunluğu temasından yola çıkarak, varoluşsal absürtlük kavramını günümüzün sosyal medya ve tüketim kültürü bağlamında nasıl tartışırsın?” sorusu sorulur (ÜFGHP3). • Öğrenciler küpün her bir yüzeyindeki sorulara verdikleri cevapları not alarak bir argüman oluştururlar. Bu süreçte öğrenciler, seçtikleri felsefi akımı daha iyi anlamak için güvenilir kaynaklardan yararlanır (İFSK1). <p>5. Değerlendirme - Uygulama Adımları</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grup Sunumları: Öğrenciler, küpleme etkinliğinde hazırladıkları çalışmalarını diğer gruplara sunar. Bu sunumlar, farklı ürün formatlarında olabilir ve gerçek bir alıcı kitlesine yönelik olarak tasarlanabilir (ÜFGAK1, ÜFD1). • Zihin Haritası Oluşturma: Öğretmen, öğrencilere büyük bir kâğıt üzerinde “Varlık Felsefesi” merkezli bir zihin haritası oluşturma görevi verir. Bu durum öğrencilerin öğrendikleri bilgileri organize etme ve bütünleştirme yeteneğini gösterir (ÜFÜD). • Yansıtma ve Değerlendirme: Zihin haritası tamamlandıktan sonra öğrencilerden bu haritaya bakarak kendi öğrenme süreçlerini değerlendirmeleri istenir. Öğretmen, “Zihin haritası, hangi konulara daha çok odaklandığınızı gösteriyor mu?” gibi sorularla onlara rehberlik eder (FÖOD-T).
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • EK 1'deki öz değerlendirme formu ve EK 2 'deki grup değerlendirme formu ile değerlendirme yapılır. • Gelecekte grup çalışmalarını geliştirmek için ne yapabiliriz? (SFÜDD1, SFAU1, ÜFGAK2, ÜFSÜ2, ÜFÜÇ2)
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlik, öğrencilerin hızla değişen dünyada ihtiyaç duyulan en önemli yetkinlikleri kazanmalarını sağlar. • Felsefi düşünme becerileri sayesinde öğrenciler, yalnızca bir konuyu derinlemesine analiz etmekle kalmaz aynı zamanda karmaşık problemleri yaratıcı çözümlerle ele alır. • Farklı felsefi akımları anlamak, onların eleştirel düşünme ve kanıtları değerlendirme becerilerini güçlendirirken grup çalışmaları ve tartışmalar ise etkili iletişim ve iş birliği yetkinliklerini pekiştirir. • Tüm bu beceriler, öğrencilerin gelecekteki kariyerlerinde ve kişisel yaşamlarında karşılaşılabilecek zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olur.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlik, felsefenin soyut kavramlarını somutlaştırmak ve öğrencilerin dijital yetkinliklerini geliştirmek amacıyla teknolojiyi dersin her aşamasına kaynaştırılmasını sağlar. • Dikkat Çekme: Derse, sadece bir video izlemek yerine öğrencilerin sanal gerçeklik (VR) veya artırılmış gerçeklik (AR) uygulamalarıyla etkileşime girmesini sağlayacak bir “Sanal Ortam Simülasyonu” ile başlanabilir. Bu sayede, “Gerçek nedir?” sorusu, fiziksel dünyadan ayrılan bir deneyimle daha güçlü bir şekilde hissedilir. • Keşfetme ve Açıklama: Öğrenciler grup çalışmalarında ve kavram haritası oluşturma aşamalarında, çevrim içi iş birliği araçlarını kullanabilir. Bu platformlar, dağınık fikirleri görsel olarak organize etmelerine, uzaktan bile olsa birlikte çalışmalarına ve öğrendiklerini dijital bir harita üzerinde anında paylaşmalarına olanak tanır.

FELSEFE

10. SINIF

Derinleşme:

- **Podcast Oluşturma:** Öğrenciler, ses kayıt ve düzenleme uygulamalarını kullanarak felsefi akımları tartıştıkları bir podcast bölümü kaydedebilir. Bu durum onların sesli anlatım ve medya üretim becerilerini geliştirir (**SFSÖ2**).
- **Etkileşimli Zaman Çizelgesi:** Akımların dünya üzerindeki etkilerini göstermek için interaktif zaman çizelgesi araçları kullanılabilir. Öğrenciler, akımları bir harita veya tarihsel akış üzerinde işaretleyerek bilginin yayılımını görselleştirebilir (**ÜFÜÇ3**).

Değerlendirme:

- **Dijital Portfolyo:** Öğrenciler, süreç boyunca ürettikleri tüm ürünleri (kavram haritaları, senaryo taslakları, podcastler) dijital portfolyo oluşturma platformlarında toplayarak bir portfolyo oluşturabilir. Bu portfolyo, onların öğrenme yolculuğunu ve gelişimini eksiksiz bir şekilde sergiler (**ÜFSÜ3**).
- **Çevrim içi Geri Bildirim:** Öğretmen ve akranlar, öğrencilerin dijital ürünlerini çevrim içi anket veya video tabanlı geri bildirim araçları aracılığıyla oluşturulmuş dijital zihin haritaları üzerinden değerlendirebilir. Bu durum geri bildirim sürecini daha sistematik ve erişilebilir hâle getirir.

FELSEFE

10. SINIF

EK: ÖZ VE GRUP DEĞERLENDİRME FORMU**Değerlendirme Yönergesi**

Bu form, “Küpleme” etkinliği süresince sergilediğiniz bireysel performansı ve grup içi etkileşim süreçlerinizi analiz etmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Değerlendirme yaparken aşağıdaki hususları dikkate alınız:

Kendimi Değerlendiriyorum	Yanıt Veriyorum
Küpleme etkinliğindeki talimatları uygulama konusunda sorumluluk alabildim mi?	Evet / Hayır ☐ ☐
Grup çalışmasına en büyük katkımda neydi?	
Daha iyi yapabileceğim bir şey var mıydı?	

Grubumu Değerlendiriyorum	Yanıt Veriyorum
Küpleme etkinliği boyunca grup üyelerinin birbirlerine yönergeleri uygulama konusunda sağladığı destek ve iş birliği düzeyini somut örneklerle nasıl açıklarsınız?	
Grubunuzun çalışma süresince sergilediği en baskın ve ayırt edici güçlü yönü (iletişim dinamikleri, eleştirel analiz yeteneği, ortak çalışma disiplini vb.) sürece nasıl bir değer katmıştır?	
Grubun ortak çalışma performansını daha üst seviyeye taşımak amacıyla, gelecekteki projelerde ekip içi koordinasyon veya yöntem paylaşımı açısından hangi alanlarda iyileştirme yapılabileceğini düşünüyorsunuz?	

ETKİNLİK 9

ÜNİTE: BİLGİ FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	b) Bilgi felsefesinin temel problemlerini açıklar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin bilginin önemini, genel olarak bilginin ne olduğunu ve bilgiye nasıl ulaşıldığını bildikleri kabul edilmektedir. 	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler temel güncel hayatın içerisinde sıklıkla kullanmayabilir. • Doğruluk ile gerçeklik kavramları arasındaki ilişkiye dair farkındalık kazanılmamış olabilir. 	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	<p>İFS1: Rüya-gerçeklik sorusu üzerinden öğrencilerin gerçekliğin sorgulanabilirliği üzerine soyut düşünme süreçlerine girmeleri sağlanabilir</p> <p>İFS2: Septisizm ve dogmatizm karşılaştırmaları ile De cartes'ın metodik kuşkusu ele alınarak öğrencilerin bilginin imkânı ve kuşku kavramlarını epistemolojik düzeyde derinlemesine sorgulamaları ve felsefi genellemeler yapmaları desteklenebilir.</p>
	Karmaşıklık (İFK)	<p>İFK1: Septik ve dogmatik yaklaşımların bilginin doğasına ilişkin temel iddiaları karşılaştırılarak öğrencilerin neden-sonuç ilişkileri kurmaları, argümanları çözümlenmeleri ve farklı bilgi anlayışlarını sistematik biçimde değerlendirmeleri sağlanır.</p> <p>İFK2: Öğrencilere, "Bir bilginin sağlam temellere dayanması için insanın günlük yaşam pratikleri için önemli midir? Açıklayınız." sorusu sorularak kesin bilginin gerekliliğine dair kısa bir metin yazması istenir.</p>
	Çeşitlilik (İFÇ)	<p>İFÇ1: Öğrencilere, sosyal medya içeriklerine dair şüphe ile yaklaşmanın gerçek bilgiye ulaşmada önemli olmasından dolayı, bu içeriklere eleştirel gözle bakılması gerektiği önerilebilir..</p> <p>İFÇ2: Öğrencilere, 'bilginin imkanı' konusu ile ilgili bu konuda öğrencilere https://ogmmateryal.eba.gov.tr/etkilesimli-kitaplar-sayfasi önerilebilir.</p>
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Bilgi görselleri, karşılaştırma tabloları ve yapılandırılmış metinler aracılığıyla öğrencilerin septisizm ve dogmatizmle ilgili bilgileri düzenlemeleri, sınıflandırmaları ve kavramsal bütünlük içinde anlamlandırmaları sağlanabilir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Protagoras il Sokrates arasında bilgi üzerine tartışmalarını içeren, kendi cümleleriyle bir diyalog metni yazmaları istenir.(Gerekirse Platon'un Protagoras kitabı önerilebilir)
Süreç	SFÜDD1 Öğrencilere, "Aşırı kuşkuculuğun bilimsel bilginin gelişimi üzerindeki etkileri neler olabilir?" sorusu üzerinden öğrencilerden gerekçeli açıklamalar yapmaları, karşıt görüşleri değerlendirmeleri ve üst düzey düşünme süreçlerini etkin bir biçimde kullanmaları istenebilir.	

FELSEFE

10. SINIF

	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Rüyada olduğumuzu kesin olarak ayırt edebilir miyiz?" gibi tek bir doğru cevabı olmayan sorularla öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmeleri ve özgün düşünceler üretmeleri teşvik edilir. SFAU2: Descartes septik midir, dogmatik midir?" sorusu aracılığıyla öğrencilerin felsefi pozisyon almaları, görüşlerini temellendirmeleri ve alternatif yorumları tartışmaları sağlanır.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: İnfografikler, bilgi kartları, karşılaştırma tabloları ve video içerikleri kullanılarak öğrencilerin bilgiyi keşfetmeleri, sorgulamaları ve kendi öğrenmelerini yapılandırılmaları desteklenebilir.
	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	SFAY1: Yapılandırılmış metin etkinliğiyle öğrencilerin Descartes'ın kuşku anlayışını çözümlenerek akıl yürütmeleri, eksik kavramları bağlamına uygun şekilde tamamlamaları ve düşüncelerini mantıksal gerekçelerle desteklemeleri beklenebilir. SFAY2: Septisizm ile Descartes'ın metodik kuşkusunu arasındaki farkların tartışılması yoluyla öğrencilerin karşılaştırmalı akıl yürütme ve tutarlı çıkarım yapma becerileri geliştirilir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrenciler etkinlik çalışmalarını yaparken çeşitli internet sayfaları, kitaplar, dergiler ve etkileşimli platformlardan faydalanabilirler.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerin hazırlayacağı felsefi metnin yazımında ve bülten panosu hazırlanmasında https://ogmmateryal.eba.gov.tr/felsefe-sozlugu bağlantısını kullanmaları önerilir.
	Grup Etkileşimi (SFGGE)	SFGGE1: Jigsaw etkinliği yapılırken akran eğitiminin sağlanması hedeflenir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilere Descartes'ın kesin bilgiye dair görüşlerini günümüzdeki yapay zeka uygulamaları zemininde tartışmaları beklenebilir.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerin hazırladıkları bilgi görsellerinin bülten panosunda sergilenmesiyle ürünlerin gerçek bir izleyici kitlesiyle buluşturulması ve öğrenme çıktılarının görünür kılınması sağlanabilir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Öğrenci ürünlerinin öğretmen tarafından analitik dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilmesi yoluyla hem süreç hem de ürün odaklı geri bildirim verilmesi sağlanır.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: İnanç ile şüphe arasındaki ilişkiye yönelik bir metin yazmaları önerilebilir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Paragraf yazma, tablo doldurma, yapılandırılmış metin tamamlama ve bilgi görseli hazırlama gibi farklı ürün türleriyle öğrencilerin düşüncelerini çeşitli yollarla ifade etmelerine olanak tanınır.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Septisizm, dogmatizm ve Descartes'ın metodik kuşkusunu üzerinden yapılan karşılaştırmalar sayesinde öğrencilerin "bilgi", "kuşku" ve "kesinlik" kavramlarına ilişkin ön kabulleri yeniden yapılandırılır; kuşkunun bilgiyi reddeden bir tutum değil, bilgiyi temellendirmeye yönelik felsefi bir araç olabileceği yönünde kavramsal bir dönüşüm sağlanır.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Etkileşimli tahta, dijital bilgi görselleri ve video içerikleri kullanılarak ders ortamı zenginleştirilir; öğrencilerin dikkatleri canlı tutulur ve soyut felsefi kavramların somutlaştırılması desteklenebilir.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Rüyada mıyız?
Konu	Bilgi Felsefesi
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin kuşkunun kullanımı ile ilgili farklı filozofların görüşlerini kavramaları ve araçsal olarak kullanılan kuşkunun kesin bilgiye ulaşmada önemli bir yöntem olduğunu anlamaları amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Sosyoloji • Psikoloji • Fen Bilimleri • Edebiyat
Materyaller	• Etkileşimli Tahta • A4 kâğıdı • Pano • Kalem
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> Bu etkinlikte soru-cevap, doğrudan anlatım, karşılaştırma tablosu, Jigsaw, Bülten Panosu, Kavram Karikatürü, İnfografik, Argüman Haritası, Beyin Fırtınası, Tartışma, Karşılaştırma Tablosu yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Argüman Haritası: Öğrencilerden Descartes'in argümanına ulaşmaları adına bu etkinlik kullanılır. Kavram Karikatürü: Öğrenciler, rüyada olmak ile gerçek hayat arasındaki ilişkiye dikkat çekerek için kullanılır . Soru-cevap: Öğrencinin derse dikkatini çekmek ve istenilen öğrenmelere ulaşabilmek için bu yöntem kullanılır. Bülten Panosu: Hikâye yazma etkinliğinden sonra ortaya çıkan verilerin dijital bir ortamda oluşturulan içeriklerin sınıfta sergilenmesi için kullanılır. Jigsaw: Öğretmen, öğrencilerin "kuşku" kavramına dair farklı düşünceleri anlayabilmeleri adına bu etkinlik yapılır. Karşılaştırma Tablosu: Öğrencilerin bilginin imkânı ile ilgili görüşleri kavramak adına kullanılır. İnfografik: Öğretmen Dogmatizm ile Septisizm arasındaki farklılık ve benzerlikleri açıklamak için kullanılır. Kavram Haritaları: Öğretmen 'dogmatik' kavramının farklı kullanımlarını açıklamak için öğrencilerden oluşturmaları beklenir. Beyin Fırtınası: Derse dikkatlerini yoğunlaştırmak adına kullanılır. Tartışma: Karşılaştığımız bilgileri doğruluk ölçütleri ile değerlendirmenin önemini fark edebilme adına kullanılır.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen etkileşimli tahtaya şu durumu yansıtır: "Şu anda sınıfta/derste olduğunuza emin misiniz?" sorusu sorularak beyin fırtınası tekniği ile farklı cevaplar alınır (İFS1). Ardından kısa bir kavram karikatürü gösterilir (bir öğrenci 'Rüyada da ders çalıştım, diğeri 'Ama şimdi her şey çok net' der.

FELSEFE

10. SINIF

- Öğrencilere “Rüyada olduğumuzu ya da olmadığımızı kesin olarak ayırt edebilir miyiz?” sorusu sorularak öğrencilerin derse dikkat çekilir (**İFS1, SFAU, İFÇ1**).
- Öğrencilere iki sütunlu bir bilgi görseli (infografik) gösterilir.
- Bilginin İmkânı: Septisizm ve Dogmatizm

Başlık	Septik Filozoflar (Gorgias - Pyrrhon)	Dogmatik Filozoflar (Sokrates - Platon - Aristoteles)
Bilgiye Bakış	Kesin ve güvenilir bilginin mümkün olmadığı savunulur. İnsan zihni gerçeğe kesin olarak ulaşamaz.	Bilginin mümkün olduğu savunulur. İnsan akılı doğru yöntemle hakikate ulaşabilir.
Temel Argüman	- Duyular yanıltıcıdır. - Akıl da kesinlik sağlayamaz. - Aynı şey hakkında farklı ve çelişkili yargılar vardır.	- Akıl, duyuların ötesine geçebilir. - Doğru tanım ve kavramlarla bilgi elde edilir. - Gerçeklik düzenli ve akla uygundur.
Güçlü Yön	- Eleştirel düşünmeyi teşvik eder. - Dogmatik kabulleri sorgular. - Bilginin sınırlarını fark ettirir.	- Bilim ve felsefenin gelişimine zemin hazırlar. - Sistemli düşünmeyi mümkün kılar. - Ortak ve temellendirilebilir bilgi arayışını destekler.
Sorunlu Yön		

- Öğrencilerden öncelikli olarak tabloyu incelemeleri istenir. Daha sonra öğretmen ilgili karşılaştırmayı detaylandırarak açıklar (**İFO1**). Daha sonra Öğrencilerden görselde boş bırakılan “sorunlu yön” kısmı ile ilgili düşünceleri ve önlerinde bulunan kağıda bir açıklayıcı paragraf yazmaları istenir (**İFK1, İFSK1, İFÇ2**). Öğrenciler görevi tamamladıktan sonra tahtaya aşağıdaki tablonun doldurulmamış hali yansıtılır. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu doldurmaları istenir (Tablonun içindekiler beklenen cevaplar).

FELSEFE

10. SINIF

Ölçüt	Septisizm	Dogmatizm
Bilgi mümkün mü?		
Kuşkunun rolü		
Kesinlik anlayışı		
Günlük yaşama etkisi		

Ölçüt	Septisizm	Dogmatizm
Bilgi mümkün mü?	Septisizme göre kesin ve değişmez bilgiye ulaşmak mümkün değildir.	Dogmatizme göre insan akli doğru yöntemle kesin bilgiye ulaşabilir.
Kuşkunun rolü	Kuşku, bilginin imkânsızlığını göstermek için sürekli korunur.	Kuşku, bilginin temellendirilmesine giden yolda aşılması gereken bir aşamadır.
Kesinlik anlayışı	Kesinlik reddedilir; yargılardan kaçınılması gerektiği savunulur.	Kesin ve temellendirilmiş bilginin mümkün olduğu kabul edilir.
Günlük yaşama etkisi	Yargı vermekten kaçınmayı ve tutumlarda ölçülülüğü teşvik eder.	Bilimsel, ahlaki ve toplumsal düzenin kurulmasına zemin hazırlar.

- Öğrencilerden yaklaşık beş dakika bu tabloya uygun cevaplar alınır. Öğretmen öğrencilerin cevap kağıtlarını değerlendirmek üzere ders sonunda toplar. Daha sonra “Sürekli kuşku duymak bilgiye ulaşmayı engeller mi?” sorusu sorularak bir tartışma yapmaları istenir **(SFÜDD1, ÜFÜÇ1)**.
- Öğrencilere boşluk doldurmalı yapılandırılmış metin dağıtılır ve derse dikkatlerini toplamak adına doldurmaları istenir. “Descartes, duyuların bizi yanıltabileceğini düşünür. Rüyada da gibi deneyimler gördüğümüz için, şu an yaşadıklarımızın olup olmadığından kuşku duyar. Ancak bu kuşku, bilgiyi etmek için değil, gerekçelerle temellendirmek içindir.” **(İFK2)**.
- Beklenen cevaplar: gerçek, reddetmek, sağlam
- Daha sonra öğretmen Jigsaw etkinliği için sınıfı 3 gruba ayırılır. Grupların çalışacağı konular aşağıdaki gibi olacaktır. Her gruba daha önce konu ile ilgili hazırlanmış bilgilendirici infografikler verilir. Aynı zamanda derste verilen karşılaştırma tablolarını da incelemeleri için yaklaşık öğrencilere süre verilir **(SFKÖ1)**.
- Daha sonra her gruptan bir kişi uzman kişilerin olduğu gruba katılarak diğer konu hakkında bilgi edinir. Edindiği bu bilgileri kendi grubuna giderek aktarır **(SFGE)**.
 - Grup A: Pyrrhon’un kuşkuculuğu
 - Grup B: Gorgias’ın bilgi anlayışı
 - Grup C: Descartes’in kuşku yöntemi

FELSEFE

10. SINIF

	<ul style="list-style-type: none"> • Her grup kendi düşünürünün kuşkuyu nasıl kullandığını açıklar. Açıkladığı bilgileri bilgi görseli şeklinde bülten panosunda sergilenmesi istenir (ÜFÜÇ1, ÜFGAK1). • Daha sonra tüm sınıfa “Sizce Descartes septik bir filozof mudur yoksa dogmatik midir? Neden? Sorusu yöneltilir (SFAY2, SFAU2, SFARŞ1). • Beklenen çıkarım: Septikler kuşkuda kalır, Descartes kuşkuyu kesin bilgiye ulaşmak için araç olarak kullanır. Descartes rüyalarda da gerçek hayatta da duyuşsal verilerin olduğunu bu nedenle rüyada olmadığını sadece bildiklerimizden şüphe ederek kurtulabi eceğimizi açıklar ve “düşünüyorum öyleyse varım” sonucuna varır.” açıklaması verildikten sonra MEBİ platformundaki “Şüpheden Hakikate Yolculuk” adlı video izletilir (ÜFSÜ1).
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen, kuşku duymanın önemi ile ilgili Descartes’in görüşüne uygun olarak bir argüman haritası oluştur. (Argüman haritası örneği aşağıda verilmiştir). <ol style="list-style-type: none"> 1. Duyular aldatılabilir. 2. Rüyada olduğumu ayırt edemem. 3. Her şeyden kuşku duyabilirim. 4. Kuşku duyduğumdan eminim. 5. Düşünüyorum öyleyse varım. • Argüman haritası tahtaya yansıtılır 3, 4, ve 5. Argümanlar boş bırakılır. Öğrencilere ilk iki argüman verildikten sonra hangi argümanların gelebileceği sorulur ve tartışılır. Bu argümanları öğrenciler çalışma kağıtlarına yazarlar ve gönüllü birkaç öğrencinin okuması istenir. Beğenilen argümanlar bülten panosuna eklenir (SFSÖ1, ÜFGHP1, ÜFGAK1, ÜFÜD1, FÖOD-T1). • Öğrencilerin onu ile ilgili öz değerlendirme formunun doldurulması istenir.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlik, öğrencilerin bilginin güvenilirliği, kesinliği ve sınırları üzerine düşünerek kuşku, gerekçelendirme ve eleştirel değerlendirme becerileri kazanmalarını sağlar. Geliştirilen bu beceriler; felsefe, hukuk, psikoloji, eğitim, akademik araştırma, veri analizi ve bilimsel çalışma alanlarında gerekli olan sorgulayıcı düşünme, argümanları değerlendirme ve temellendirilmiş karar verme yetkinliklerine katkı sunar.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik sürecinde etkileşimli tahta üzerinden kavram karikatürleri, infografikler ve karşılaştırma tabloları kullanılarak öğrencilerin dikkatleri derse çekilir ve soyut bilgi felsefesi problemlerinin görsel desteklerle somutlaştırılması sağlanır. Dijital bilgi görselleri ve kısa video içerikleri aracılığıyla öğrencilerin bilginin imkânı, kuşku ve kesinlik gibi kavramları farklı sunum biçimleriyle incelemeleri ve çoklu temsil yoluyla anlamlandırmaları desteklenir. Jigsaw ve grup çalışmalarında kullanılan dijital materyaller, öğrencilerin bilgiyi keşfetme, karşılaştırma ve yapılandırma süreçlerini destekleyerek öğrenmenin etkileşimli ve öğrenci merkezli bir biçimde gerçekleşmesine katkı sağlar. Böylece teknoloji, yalnızca bilgi aktarım aracı olarak değil, felsefi düşünmeyi derinleştiren ve öğrenme sürecini zenginleştiren işlevsel bir bileşen olarak dersin bütününe entegre edilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK: ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (ÖĞRENCİ)**Etkinliğin Adı:** Bilginin İmkânı: Septisizm ve Dogmatizm Karşılaştırması

Ad Soyad: _____

Sınıf / No: _____ / _____

Tarih: ____ / ____ / ____

Yönerge: Aşağıdaki ifadeleri, bu etkinlikteki katılımınızı ve öğrenme sürecinizi düşünerek değerlendiriniz. Size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütü	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
Etkinlik sürecine aktif olarak katıldım.	☐	☐	☐	☐
Septisizm ve dogmatizm arasındaki farkları ayırt edebiliyorum.	☐	☐	☐	☐
Bilginin mümkün olup olmadığı problemine dair görüşleri anlayabiliyorum.	☐	☐	☐	☐
Kuşkunun septik ve dogmatik filozoflarda farklı roller üstlendiğini fark ettim.	☐	☐	☐	☐
Verilen tablo ve etkinlikler, düşüncelerimi sorgulamama yardımcı oldu.	☐	☐	☐	☐
Görüşlerimi gerekçeleriyle ifade edebildim.	☐	☐	☐	☐
Farklı düşüncelere saygılı ve eleştirel bir tutum sergiledim.	☐	☐	☐	☐

ETKİNLİK 10

ÜNİTE: BİLGİ FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	c) Bilgi felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin bilginin önemini, genel olarak bilginin ne olduğunu ve bilgiye nasıl ulaşıldığını bildikleri kabul edilmektedir. 	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler doğruluk ölçütlerini güncel hayatın içerisinde sıklıkla kullanmayabilir. • Doğruluk ile gerçeklik kavramları arasındaki ilişkiye dair farkındalık kazanılmamış olur. 	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	<p>İFS1: Öğrencilere, “Size faydalı olan bir bilgi herkes için geçerli bir bilgi olabilir mi? Açıklayınız.” alternatif sorusu verilebilir ve doğru bilginin göreceliği ve soyutluk arasında bağ kurması beklenir.</p> <p>İFS2: Öğrencilere “Yapay zekâ yeni bir doğruluk ölçütü olabilir mi? Açıklayınız” sorusu yöneltilerek yapay zekânın günümüzdeki kullanımına dair farklı bir değerlendirmede bulunması beklenir. Bu konuyla ilgili bir deneme yazması istenebilir.</p> <p>İFS3: Öğrencilere, “Asitli içecekler zararlıdır, cümlesini farklı doğruluk ölçütleri ile değerlendiriniz.” (Toulmin’in argümantasyon modeline göre) çalışması verilerek bir önermenin doğruluğunu ya da yanlışlığını belirleyecek argüman geliştirmeleri beklenir. Bunlar argüman kartlarına dönüştürebilir.</p>
	Karmaşıklık (İFK)	<p>İFK1: “Sosyal medyada güvendiğimiz bir sitenin ortaya koyduğu bir bilgiyi neden doğru olarak kabul ederiz?” sorusu yöneltililebilir ve sosyal medyadaki bilgilerin eleştirel gözle bakmanın önemini değerlendirmek adına sosyal medya okuryazarlığının önemi hakkında araştırma yapması beklenir.</p> <p>İFK2: Öğrencilere, “Sizce bulunduğumuz dijital çağda var olan doğruluk ölçütleri doğru bilgiye ulaşmada ne kadar yeterlidir?” sorusu sorularak doğruluk ölçütlerinin yeterliliği üzerinde çıkarımda bulunması beklenir. Gerekirse bu soru ile ilgili makale yazması (sonraki derse) istenebilir.</p>
	Çeşitlilik (İFÇ)	<p>İFÇ1: Öğrencilere, “Tutarlılık ölçütünün etik sorunların çözümüne etkilerini değerlendiriniz?” sorusu sorularak doğruluk ölçütleriyle etik disiplini arasında bağlantı kurulabilir. Günlük hayattan örnek vermeleri istenir.</p> <p>İFÇ2: Öğrencilere, doğruluk ölçütleri konusu ile ilgili https://ogmmateryal.eba.gov.tr/etkilesimli-kitaplar-sayfasi önerilir.</p>
	Organizasyon (İFO)	<p>İFO1: “Tarihte anlatılan bir bilginin doğruluğunu nasıl anlarız?” sorusu yöneltilerek tarih disiplini ile bağ kurmaları sağlanır. Gerekirse bu soru, savunulan argümanlarla birlikte bir sonraki ders için felsefi bir metne dönüştürülebilir.</p>
	Seçkin Kişiler (İFSK)	<p>İFSK1: Öğrencilerin doğruluk ölçütleri ile ilgili farklı düşünürlerin görüşleri, benzerlik ve farklılıklarını yazılı veya görsel olarak ifade etmeleri beklenir.</p>

FELSEFE

10. SINIF

Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Öğrencilere, “ ‘Dünya düzdür.’ iddiasını uygunluk ve tutarlılık ölçütleri doğrultusunda değerlendiriniz.” sorusu yöneltilecek bu iki ölçütün birlikte kullanılabileceği bir açıklamada bulunması beklenir. İlgili açıklamanın tahtaya yazılması istenebilir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Öğrencilere “Doğruluk ölçütleri neden önemlidir?” sorusu sorularak yaşam pratikleri üzerinde doğru karar verme adına doğruluk ölçütlerinin önemi üzerinde bir argüman geliştirmesi beklenir. SFAU2: Öğrencilere, “Doğru bilgiye ulaşmada eleştirel düşünme niçin önemlidir?” sorusu ile doğruluk ölçütlerinin kullanılmasında eleştirel düşünmenin önemine dair felsefi bir deneme yazmaları istenir.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: Öğrencilerden, günümüzde yaşanan bilgi kirliliğine karşı doğruluk ölçütlerinin önemini keşfetmelerini sağlaması adına haber bültenlerini taraması ve bu haberlerin doğruluğunun hangi ölçütle sınılanabileceğini ifade etmesi beklenir.
	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	SFAY1: Öğrencilere, “Sizce gerçeğe ulaşmada hangi doğruluk ölçütü daha etkilidir? Açıklayınız.” sorusu sorulur. Konuyla ilgili akıl yürütmesi sağlanarak savunduğu doğruluk ölçütünün gerekçelerini açıklar, görüşlerini bir argümantasyonla ifade eder. SFAY2: Öğrencilere, “Geleneksel bilgi ile tümel uzlaşım arasındaki benzerlik ve farklılıklarını değerlendiriniz.” sorusu ile öğrencilerden tümel uzlaşımın kökenleri hakkında toplumsal yaşamın önemine dair makaleler bulması ve bu makalelerden çıkarımlarda bulunması beklenir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrenciler bülten panosuyla ilgili içerik hazırlarken hikâyelerini desteklemek için internet, makale ve içerik üretim programlarını kullanmaları beklenir.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerin hazırlayacağı felsefi metnin yazımında ve bülten panosu hazırlanmasında https://ogmmateryal.eba.gov.tr/felsefe-sozlugu bağlantısını kullanmaları önerilir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: Organizasyon şeması etkinliği yapılırken akran eğitiminin sağlanması hedeflenir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilere, “Güncel sorunların çözümlerinde doğruluk ölçütlerinin nasıl bir etkisi olabilir?” sorusu sorularak doğruluk ölçütlerinin gerçek hayatla ilişkilendirilmesi beklenir. Bu soru ile ilişkili felsefi bir makale yazmaları amaçlanır.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerin hazırladığı bülten panosunu çalışması okuldaki diğer öğrencilerin görmesi sağlanır.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Öğrencilerin yazacakları yeni doğruluk ölçütleri, oluşturulacak değerlendirme formu ile değerlendirilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrencilerden doğruluk ölçütlerini içeren bir felsefi bir metin yazmaları istenebilir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Öğrencilerden “Bilimin kullandığı doğruluk ölçütleriyle felsefenin kullandığı doğruluk ölçütleri arasındaki farklar ve benzerlikler nelerdir?” sorusu ile ilgili bir podcast senaryosu yazmaları beklenebilir.

FELSEFE

10. SINIF

Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Öğrenciler felsefi metin yazımı için okul ve sınıf kütüphanesini kullanabilir. Podcast senaryo yazımı için okul bilişim sınıfından yararlanabilir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Organizasyon şeması etkinliği için seçilecek sözcü gönüllü olan öğrenciler arasından seçilir.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Doğruluk Ölçütlerini Kullanıyorum
Konu	Bilgi Felsefesi
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin doğruluk ölçütlerinin günlük hayattaki kullanımına dair farkındalık kazanmaları amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Tarih • Mantık • Etik • Matematik • Fen Bilimleri • Sosyoloji
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Etkileşimli Tahta • A4 kâğıdı • Pano • Kalem
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlikte soru-cevap, doğrudan anlatım, karşılaştırma tablosu, öğrenme şeması, yapılandırılmış grid, bülten panosu, kavram karikatürü, infografik, beyin fırtınası yöntemleri kullanılmıştır. • Kavram Karikatürü: Öğrencilerin doğruluk ölçütlerini güncel kullanımına dikkat çekmek adına kullanılır (tümel uzlaşım). • Soru-cevap: Öğrencinin derse dikkatini çekmek ve istenilen öğrenmelere ulaşabilmek için bu yöntem kullanılır. • Yapılandırılmış Grid: Öğrenme eksikliklerini ve öğrenme süreçlerini değerlendirmek adına kullanılır. • Bülten Panosu: Hikâye yazma etkinliğinden sonra ortaya çıkan verilerin dijital bir ortamda oluşturulan içeriklerin sınıfta sergilenmesi için kullanılır. • Öğrenme Şeması: Öğretmen, öğrencilerin doğruluk ölçütleri ile ilişkili disiplinleri kavrama adına bu yöntemi kullanır. • Karşılaştırma Tablosu: Öğrencilerin öğrenme bileşenlerindeki konular arasında karşılaştırma yapmak için kullanılır. • İnfografik: Öğretmen devletin yapay veya doğal bir kurum olduğuna dair farklı filozofların görüşlerinin de yer aldığı bilgi görsellerini kullanır. • Kavram Haritaları: Öğretmen doğru bilginin ölçütlerini pekiştirmeleri adına kullanır. • Beyin Fırtınası: Etrafımızdaki her bilgiyi doğru kabul edip etmeyeceğimiz konusunda yeni bir düşünce oluşturmak adına kullanılır. • Tartışma: Karşılaştığımız bilgileri doğruluk ölçütleri ile değerlendirmenin önemini fark edebilme adına kullanılır.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen, etkileşimli tahtaya bir görsel yansıtır. Görselde dört farklı karakter ve bu karakterlere ait birer konuşma balonu yer almaktadır. Her karakterin altında isimleri yazmaktadır. Ali: “İnsanlar ölümlüdür ama bazıları sonsuza dek yaşayabilir” Seher: “Dışarıda kar yağıyor.” Utku: “İhlamur çayı içmek soğuk algınlığına iyi gelir.” Naz: “Büyüklerle karşı saygılı olmalıyız.” cümleleri yer almaktadır. Öğretmen öğrencilerden görseli incelemelerini ister ve “Bu insanların verdiği bilgilerin doğru olduğunu nasıl anlıyorsunuz?” sorusunu yöneltir ve öğrencilerden bu konuda fikir üretmelerini bekler (İFS1).

FELSEFE

10. SINIF

- Ardından “Güvendiğimiz bir insanın verdiği her bilgiyi sorgusuz bir şekilde doğru kabul eder miyiz?” sorusu sorularak sınıfta mini bir oylama yapar ve gönüllü öğrencilerden nedenlerini açıklamalarını ister. Öğrencilerin verdikleri cevaplar üzerinde saygıyı ve kontrollü kaybetmeden tartışmaları istenir. Bu tartışma gerekirse öğretmenin moderatörlüğünde sokratik yöntem kullanılarak yapılabilir (**SFÜDD1- İFK1**).
- Daha sonra öğretmenin önceden hazırladığı doğruluk ölçütlerinin (tutarlılık, uygunluk, tümel uzlaşım, yarar) görsellerle desteklediği infografik etkileşimli tahtaya yansıtılır. Bu bilgi görselinde doğruluk ölçütlerinin tanımlarının ve örneklerinin yer alması beklenir.
- Öğretmen, bilginin doğruluğunu saptamak için başvurulan doğruluk ölçütlerinin günlük yaşamdan bilime kadar pek çok alanda karşımıza çıktığını belirtir. Ardından, “Bir bilgi hem tutarlı hem de yararlı olabilir mi?” sorusunu yönelterek öğrencilerin konuya eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmalarını hedefler (**SFAU1, İFS2**).
- Daha sonra öğrencilerden infografikte bulunan bilgiler doğrultusunda doğruluk ölçütlerine ait özellikleri göz önünde bulundurarak her bir basamak için gerçek hayatta ilişkili örnekler yazmalarını ister (**SFKÖ1, SFAU2, ÜFGHP1**).
- Sonrasında öğretmen, doğruluk ölçütlerine ilişkin fizolofların görüşlerinin yazılı olduğu önceden hazırladığı ve çoğalttığı çalışma kağıtlarını dağıtır ve bu görüşlerin hangi ölçüte uygun olduğunu belirlemelerini ister. Cevapların bir kısmı okunarak ders tamamlanır (**İFSK1, SFAY1**).

Filozof / Düşünür	Sözü	Doğruluk Ölçütü
Aristoteles	“Aynı şeyin hem var olması hem de var olmaması, aynı zamanda ve aynı bakımdan imkânsızdır.”
Thomas Aquinas	“Doğru, aklın şeyle uygunluğudur.”
Immanuel Kant	“Doğru olan, tüm rasyonel varlıkların mutabık kalacağı yasadır.”
Jeremy Bentham	“Doğru olan, en çok sayıda insan için en büyük mutluluğu artırandır.”

FELSEFE

10. SINIF

- Öğrencilere tümel uzlaşım ile ilgili bir kavram karikatürü yansıtılır. Bu karikatürden yola çıkarak “Sizce günlük hayattaki sorunları çözerken tümel uzlaşım her zaman geçerli midir?” sorusu sorularak cevap vermeleri beklenir (**İFS3, SFAY2**).
- Ardından ortasında doğruluk ölçütlerinin olduğu; etrafında ise felsefe, bilim, sanat, din gibi kavramların yer aldığı bir kavram haritası etkileşimli tahtaya yansıtılır ve “Doğruluk ölçütlerinin hangi alanlarla ilişkisi olabilir” sorusu doğrultusunda isteyen öğrencinin tahtaya gelerek ölçütlerle disiplinleri eşleştirmeleri istenir (**İFK2, ÜFÜÇ**).
- Daha sonra öğrencilere, “Felsefe daha çok hangi doğruluk ölçütünü kullanır?” sorusu sorulur. Bu etkinlikte öğrencilerin doğruluk ölçütlerinin disiplinlerle ilişkisini ortaya koyan görüş ve argümanlara özellikle yer verilmelidir (**İFO, ÜFSÜ, FÖOD-OTÖ**).
- Daha sonra öğretmenin önceden hazırladığı infografik öğrencilerle paylaşılır. Verilen infografikte tutarlık ölçütü ile matematik, felsefe; uygunluk ölçütü ile fen bilimleri; tümel uzlaşım ile bilim felsefesi, etik; yararlılık ilkesi ile pragmatizm, ekonomi gibi disiplinlerin ilişkisi aktarılır (**İFÇ1**).

DOĞRULUK ÖLÇÜTLERİNİN DİĞER DİSİPLİNLERLE İLİŞKİSİ

DOĞRULUK ÖLÇÜTÜ	AÇIKLAMA	İLGİLİ DİSİPLİNLER	DİSİPLİNLE İLİŞKİSİ
TUTARLILIK ÖLÇÜTÜ	Bir ifadenin veya teorinin kendi içinde çelişkiye düşmemesi.	Mantık, Matematik, Felsefe	Mantıkta argümanların doğruluğunu belirler, matematikte teoremlerin iç tutarlılığını kontrol eder.
UYGUNLUK ÖLÇÜTÜ	Gerçek dünya veya deneyime uyumlu olma.	Fen Bilimleri, Sosyoloji, Psikoloji	Fen bilimlerinde deney ve gözlem sonuçlarıyla teorilerin doğrulanması, sosyal bilimlerde gözlemlerle doğrulanması sağlar.
TÜMEL UZLAŞIM ÖLÇÜTÜ	Uzman veya topluluklar arasında kabul görme.	Bilim Felsefesi, Sosyoloji, Etik	Bilim Felsefesinde bir teorinin bilimsel topluluk tarafından kabul edilmesine yardımcı olur
YARAR İLKESİ (PRAGMATİK) ÖLÇÜTÜ	Doğruluk, işe yararlılık ve fayda ile ölçülür.	Pragmatizm, Ekonomi, Etik	Pragmatizmde fikirlerin uygulanmasında işe yarayıp yaramadığına bakılır: Ekonomide kararların alınmasına yardımcı olur.

- Organizasyon şeması çalışması için sınıf dört gruba ayrılır ve her gruptan bir sözcü seçilir. Her bir gruba doğruluk ölçütleri ile ilişkili olan disiplinle ilgili en az 5 örnek sunmaları istenir. Öğrencilere önceden hazırlanmış boş şemanın içinde bulunduğu kağıtlar dağıtılır. Bunun için her gruba yeterli süre verilir. Daha sonra cevaplar grup sözcüleri tarafından okunur, her gruptan farklı bir disiplinle ilgili bir örnek sözcü tarafından tahtaya yazılır. Doldurulan kağıtlar bülten panosuna asılır (**SFGE1, FÖOD-T1, İFÇ2, SFSÖ1**).

FELSEFE

10. SINIF

Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilere doğruluk ölçütleri örneklerini içeren yapılandırılmış grid çalışması verilir. • Daha sonra doğruluk ölçütlerinin eleştirel düşünme becerilerini geliştirici etkisinin olup olmadığına dair düşüncelerini sınıfta paylaşmaları istenir. Bir sonraki derse istenilen doğruluk ölçütlerine uygun bir hikâye yazmaları istenir (SFARŞ1, ÜFD1). • Hikâyeler gerekirse görsellerle desteklenerek oluşturulacak bülten panosuna asılacağı ifade edilir (yapılan tüm etkinliklerin uygun olanları bülten panosunda sergilenir) (ÜFGAK1, ÜFGHP1, ÜFÜD1, İFÇ2). • Öğrencilerin ders boyunca ortaya koydukları ürünler ve performanslarını değerlendirmek için EK1'de paylaşılan Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılır. • Dersin sonunda öğrencilerin ekte yer alan Öz değerlendirme Formu (EK2) ile kendilerini değerlendirmeleri istenerek ders sona erdirilir.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal bilimler alanında çalışmalar yürütebilir. • Hukuk alanında bireyin gelişimine katkı sunabilir. • Fen bilimleri alanında yapılacak çalışmalara farklı katkılar sunar.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Bülten panosu için içerik düzenleme programlarının kullanımı sağlanır. • Podcast yapımında farklı programlar kullanılabilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**Yönerge:**

Bu dereceli puanlama anahtarı, Bu analitik dereceli puanlama ölçeği, “Doğruluk Ölçütleri” etkinliği kapsamında öğrencilerin ürün ve performanslarını değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Her bir ölçüt, 1’den 4’e kadar puanlandırılmakta olup her düzeyin açıklamaları aşağıda yer almaktadır. Lütfen her ölçütü dikkatle inceleyerek öğrencinin performansına en uygun düzeyi işaretleyiniz. Puanlama yaparken geliştirilmeli, yeterli, iyi ve çok iyi düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Değerlendirme Ölçütü	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Kavramsal Doğruluk	Doğruluk ölçütleri yanlış veya eksik tanımlanmıştır.	Temel tanımlar yapılmış ancak eksikler vardır.	Çoğu ölçüt doğru tanımlanmıştır.	Tüm ölçütler açık, doğru ve tutarlı biçimde tanımlanmıştır.	
Ölçütleri Ayırt Etme	Ölçütler karıştırılmıştır.	Kısmen ayırım yapılmıştır.	Genel olarak doğru ayırım yapılmıştır.	Ölçütler net biçimde ayrılaştırılmış ve farkları açıklanmıştır.	
Günlük Yaşamla İlişkilendirme	Örnek verilmemiştir veya ilişkisizdir.	Sınırlı ve yüzeysel örnek vardır.	Uygun örnekler verilmiştir.	Ölçütlere uygun, özgün ve açıklamalı örnekler verilmiştir.	
Disiplinlerle İlişkilendirme	İlişkilendirme yapılmamıştır veya hatalıdır.	Sınırlı ve yüzeysel ilişki kurulmuştur.	Uygun disiplinlerle ilişki kurulmuştur.	Disiplin-ölçüt ilişkisi gerekçeli ve açık biçimde kurulmuştur.	
Argümantasyon	Gerekçe yoktur.	Zayıf veya eksik gerekçeler vardır.	Görüşlerin çoğu gerekçelendirilmiştir.	Görüşler açık ve mantıksal gerekçelerle desteklenmiştir.	
Eleştirel Düşünme	Eleştirel değerlendirme yoktur.	Yüzeysel değerlendirme yapılmıştır.	Kısmen eleştirel yaklaşım vardır.	Ölçütlerin güçlü ve sınırlı yönleri tartışılmıştır.	
Grid ve Şema Çalışması	Çalışma düzensiz veya eksiktir.	Kısmen tamamlanmıştır.	Düzenli ve anlaşılabilir.	Sistemik, eksiksiz ve kavramsal açıdan tutarlıdır.	
Hikâye Yazımı / Yaratıcı Üretim	Ölçütle bağlantı kurulamamıştır.	Zayıf bağlantı kurulmuştur.	Ölçüte uygun kurgu oluşturulmuştur.	Ölçütü derinlemesine yansıtan yaratıcı ve tutarlı bir metin oluşturulmuştur.	
Sınıf Tartışmasına Katılım	Katılım göstermemiştir.	Sınırlı katılım göstermiştir.	Aktif katılım göstermiştir.	Aktif, gerekçeli ve yapıcı katılım göstermiştir.	
Kavramları Uygulama	Ölçütleri yeni durumlara uygulayamamıştır.	Kısmen uygulayabilmiştir.	Çoğu durumda doğru uygulamıştır.	Ölçütleri farklı durumlara doğru ve bilinçli biçimde uygulamıştır.	

Toplam Puan:**Puanlama Aralığı ve Yorum:**

34-40: Çok İyi - Üst düzey bilimsel düşünme ve analiz becerileri sergilenmiştir.

26-33: İyi - Etkinliğe anlamlı katkı sağlanmıştır.

18-25: Yeterli - Katılım vardır ancak analiz derinliği geliştirilebilir.

10-17: Geliştirilmeli - Bilimsel süreç ve veri yorumlama eksiklikleri vardır.

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı: _____ Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge

Aşağıdaki formu, etkinlik sürecindeki bireysel katkınızı değerlendirmek için kullanınız. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz. Form, kendi öğrenme sürecinize dair farkındalık geliştirmenize yardımcı olacaktır.

Değerlendirme Ölçütü	Bazen	Genellikle	Her zaman
Etkinlik sırasında görevimi eksiksiz yerine getiririm.	◇	◇	◇
Doğruluk ölçütlerinin ne olduğunu bilirim.	◇	◇	◇
Bir bilgiyi ilgili doğruluk ölçütüyle değerlendirebilirim.	◇	◇	◇
Doğruluk ölçütleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları bilirim.	◇	◇	◇
Dijital araçları amaca uygun kullanırım.	◇	◇	◇
Grup çalışmalarına aktif şekilde katılırım.	◇	◇	◇
Yeni bir doğruluk ölçütü tasarlayabilirim.	◇	◇	◇

Değerlendirme	Yanıt
Bu etkinlikte doğruluk ölçütleri hakkında düşünürken en çok hangi noktada zorlandım? Bu zorluğu aşmak için ne yaptım ya da ne yapabilirdim?	
Doğruluk ölçütlerini kullanarak bir bilgiyi değerlendirirken bakış açımda nasıl bir değişim olduğunu düşünüyorum?	
Bu etkinlikte öğrendiğim doğruluk ölçütlerinden birini günlük yaşamımda nasıl kullanabileceğimi düşünüyorum?	

ETKİNLİK 11

ÜNİTE: AHLAK FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.5.1. Ahlak felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	a) Ahlak felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin iyi, kötü, özgürlük ve sorumluluk içeren davranışlara günlük hayattan örnekler verebildiği; olgu ve değer yargısı ayırımını yapabildiği kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Ahlak felsefesinin soyut kavramlarını (erdem, ödev, vicdan) kavramakta zorlanan öğrenciler için günlük hayattan somut senaryolarla, daha ileri düzey analiz yapabilenler için ise derin felsefi paradokslara ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca öğrencilerin farklı öğrenme stillerini desteklemek amacıyla; görsel, işitsel ve kinestetik alanlarda çeşitlendirilmiş ifade biçimlerine ihtiyaç vardır.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrencilere, Nietzsche'nin 'Sürü Ahlakı' ve 'Efendi Ahlakı' kavramları üzerinden; toplumun kabul ettiği yerleşik 'İyi-Kötü' değerlerini sorgulayan ve 'Ahlak, güçsüzlerin uydurduğu bir kurgu mudur?' sorusunu irdeleyen ileri düzey eleştirel metinler verilir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: "Otonom araçların kaza anında kimi kurtaracağı" (Tramvay Problemi/Doktor İkilemi) gibi daha çok değişkenli ve modern etik problemleri içeren senaryolar üzerinden işlenir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Öğrencilerden, istasyonlardaki vakaları farklı kültürlerin veya inanç sistemlerinin (Örn: Uzak Doğu Felsefesi vs.) bakış açısıyla karşılaştırmaları istenir. İFÇ2: Öğrencilerden, istasyonlardaki vakaları Evrensel Ahlak Yasasını Reddeden (Hedonizm, Anarşizm vb.) yaklaşımlarla karşılaştırmaları istenir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: "Vicdanın kaynağı toplumsal mıdır yoksa doğuştan mı gelir?" gibi bir hipotezi çürütmeye veya ispatlamaya çalıştıkları bir araştırma süreci şeklinde yapılandırılır.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Kant (Ödev Ahlakı) ve J.S. Mill (Faydacılık) gibi filozofların orijinal metinlerinden kısa alıntılar verilerek, öğrencilerin olayları "bir filozofun gözünden" analiz etmeleri sağlanır.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Öğrencilere "Özgürlük tamamen sınırsız olsaydı, sorumluluk kavramı anlamını yitirir miydi?" gibi sentez ve değerlendirme basamağında sorular yöneltir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Öğretmen, "Niyet mi önemlidir sonuç mu?" tartışmasında taraf tutmadan, "Peki ya sonuç çok kötüyse ama niyet iyiye?" gibi Sokratik sorularla öğrencinin kendi çelişkilerini fark etmesi sağlanır.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: "Etik Mahkemesi" ne dönüştürülerek; öğrencilerin kararlarını "duygusal tepkilerle" değil, mantıksal argümanlarla (Fayda-Zarar Analizi) savunmaları istenir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrencilere ürün oluştururken Öğrenme Menüsü sunulur; isteyen grup podcast kaydeder (işitsel), isteyen karikatür çizer (görsel), isteyen slogan/bildiri yazar (sözel).

FELSEFE

10. SINIF

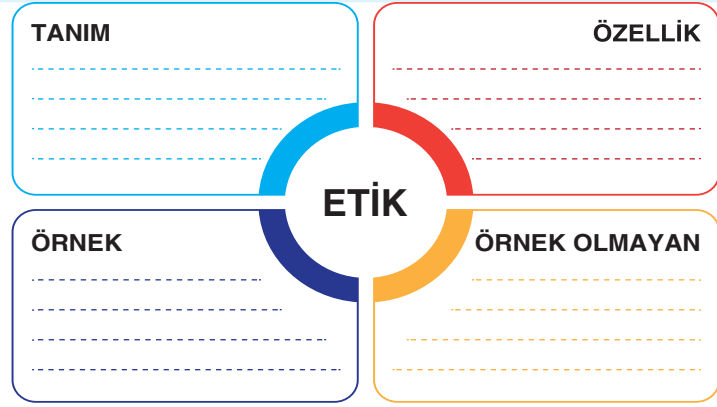
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilerden, okuldaki davranış sorunlarına (kopya, zorbalık vb.) çözüm getirecek felsefi temelli bir “Okul Etik Sözleşmesi” taslağı hazırlamaları istenir.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Hazırlanan podcastler okulun dijital platformlarında yayınlanabilir veya karikatürler koridordaki “Düşünce Panosu”nda sergilenerek diğer öğrencilerin yorumuna açılır.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Ortaya çıkan ürünler, oluşturulan “Etik Kurulu” (akran jürisi) tarafından; felsefi tutarlılık, yaratıcılık ve ikna edicilik kriterlerine göre değerlendirilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrencilerden, tüm istasyonlardaki deneyimlerini birleştirerek “Gençler İçin Ahlaki Karar Verme Rehberi” (Broşür veya Dijital Kitapçık) hazırlamaları istenir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: İstasyondaki ikilemi sunarken öğrencilere “Ürün Menüsü” sunulabilir. Grup, güçlü yönüne göre şunlardan birini seçer: Olayın “Vicdan Haritası” nı veya çizgi romanını çizmek, olayla ilgili bir “Gazete Köşe Yazısı” veya “Savunma Dilekçesi” yazmak veya olayı mahkeme salonunda geçiyormuş gibi 3 dakikalık bir “Canlandırma/Drama” ile sunmak vb.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Öğrencilerden, analiz ettikleri karmaşık ahlaki kavramları (Ödev ahlakı, Faydacılık) dönüştürerek farklı bir hedef kitleye uyarlamaları istenebilir. Örneğin: <i>“Kant’ın ödev ahlakını 5 yaşındaki bir çocuğun anlayacağı bir masal veya fabl formuna dönüştürerek anlatın.”</i>
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Sınıf düzeni, öğrencilerin istasyonlar arasında rahatça dönebileceği ve grup içi tartışmaların diğer grupları rahatsız etmeyeceği şekilde “Adalar” (Küme) düzenine getirilir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Ses kaydı (podcast) yapacak olan grup için sınıfın daha sessiz bir köşesi veya koridor bağlantılı bir alan (imkân varsa) ayrılabilir. Görsel çizenler için aydınlık bir alan tercih edilir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Öğrencilerin ürünlerini (slogan, karikatür) anlık olarak sergileyebilecekleri bir “ Öğrenme Duvarı ” veya mantar pano hazırlanır. Etkileşimli tahta, podcastlerin dinlenmesi ve süre sayacı için açık tutulur.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Ahlak İstasyonları
Konu	Ahlak Felsefesi
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin; Ahlak Felsefesinin temel kavramları olan “İyi, Kötü, Özgürlük, Sorumluluk, Vicdan ve Erdem” i tanımlamaları, günlük ahlak ile felsefi etik arasındaki farkı ayırt etmeleri; aracılığıyla karşılaştıkları etik ikilemleri farklı felsefi ekollerin gözünden analiz ederek özgün çözüm önerileri ve argümanlar geliştirmeleri amaçlanmaktadır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Tarih • Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • Sosyoloji
Materyaller	• Frayer Modeli çalışma kağıtları • İstasyon Vaka Kartları • Kağıt • Grup Değerlendirme Formları • Renkli boya kalemleri • Etkileşimli Tahta. • Yapışkanlı not kağıtları • Podcast kaydı için akıllı telefon/tablet
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<p>Bu etkinlikte grafik düzenleyiciler stratejisi, tartışma yöntemi, istasyon tekniği, kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grafik Düzenleyiciler Stratejisi-Frayer Modeli: Öğrenci önce kavramın sınırlarını çizmesi, yanlış bildiği (kavram yanılgısı) etik ve ahlak farkını netleştirmesi ve zemini hazırlaması amacıyla kullanılmıştır. • Tartışma: Tartışma yöntemi hem kavramların tanımlanmasında hem de istasyonlardaki vakaların çözülmesinde kullanılmıştır. • İstasyon Tekniği: Öğrencilerin sınıf içinde hareket ederek farklı ahlaki problemleri (Özgürlük-Sorumluluk, İyi-Kötü, Vicdan-Erdem) iş birliği içinde çözmelerini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. • Kelime İlişkilendirme: Kavramlar arasında ilişki kurulması amacıyla kullanılmıştır.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen dersin başında öğrencilere boş iki frayer şablonu dağıtır. • “Çocuklar, önünüzdeki kâğıdın ortasında “Ahlak” ve “Etik” yazıyor. Şimdi ders kitabınızın ilgili sayfasını açarak veya kaynak kitaplarınızdan araştırınız. Sol üste kelime kökenini, sağ üste özelliklerini yazınız. Alta ise kendi hayatınızdan örnekler bulunuz. Ama dikkat ediniz! Sağ alt köşeye ‘Ahlak zannedilen ama ahlak olmayan’ (örneğin hukuk kuralları) şeyleri yazmanızı istiyorum.” Şeklinde yönergeyi öğrenci ile paylaşır. <div style="text-align: center;"> </div>

- Öğrenciler ders kitabından veya farklı kaynaklardan faydalanarak şemayı doldurur.

Örneğin: Ahlak

Tanım: Latince “*Mos/Moralis*” kökünden gelir. “*Töre, alışkanlık, huy*” demektir. Bir toplumda yerleşmiş davranış kurallarıdır.

Özellikler: Normatif (Kural koyucudur.)tir. Vb.

Örnek: Büyüklere yer vermek. Vb.

Örnek Olmayan: Matematik formülleri. Vb.

Örneğin: Etik

Tanım: Yunanca “*Ethos*” kökünden gelir. “*Karakter, duruş*” demektir. Ahlak üzerine düşünme, ahlak felsefesi yapma etkinliğidir.

Özellikler: Sorgulayıcıdır. Vb.

Örnek: Meslek etiği ilkeleri (Tıp etiği). Vb.

Örnek Olmayan: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. Vb.

- Şemaların öğrenciler tarafından tamamlanmasıyla, öğretmen ve öğrenciler cevapları hep beraber kontrol edip, ortak olmayan örnek veya örnek olmayan durumlar üzerinde tartışırlar.
- Şemalara son şeklinin verilmesiyle öğretmen: “İlk aşamada öğrenilen evrensel ilkelerin ve yerel kuralların temelinde yatan kavramları inceleyeceğiz: “**Özgürlük, Sorumluluk, İyi, Kötü, Vicdan, Erdem.**” Bakalım tanımladığınız o “Ahlak-Etik” kavramları, zorlu durumlarda nasıl çalışıyor? Şimdi istasyonlara geçiyoruz.” diyerek istasyon tekniğine geçer (**FÖOD-OTÖ1**).
- Sınıfın üç köşesine masalar kurulur. Her grup bir istasyonda işe başlar ve öğrencilerce belirlenen süre dolduğunda saat yönünde yer değiştirir. Gruplar, her istasyonda bir önceki grubun bıraktığı yerden çalışmaya devam ederek sürece katkı sağlar (**SFSÖ1, ÜFGHP1, ÜFÜÇ1**).

1. İSTASYON: Özgürlük ve Sorumluluk Masası

- **Masa Üstü Materyali:** Jean-Paul Sartre’in şu sözünün yazılı olduğu bir kart, boş bir kâğıt ve renkli kalemler.

“İnsan özgürlüğe mahkûmdur; çünkü bir kere dünyaya atıldıktan sonra, yaptığı her şeyden sorumludur.”

Görev: Bu sözü tartışın ve aşağıdaki cümleyi grupça tamamlayın:

- “Eğer her davranışımızdan sorumluysak, ‘Mecburdum, başka şansım yoktu’ bahanesi geçerli midir? Çünkü...” (**SFÜDD1**)

Çıktı: Grubun ortak görüşünü yansıtan bir Slogan veya Sosyal Medya Paylaşımı taslağı yazarlar. (Örn: “Zincirlerin yoksa bahanen de yok! #SorumlulukAl”)

2. İSTASYON: İyi ve Kötü Masası

Masa Üstü Materyali Boş bir kâğıt ve renkli boya kalemleri.

(Kısa Vaka): “Okulun futbol takımı final maçındadır. Maçın son dakikalarında durum 0-0’dır. Karşı takımın en iyi oyuncusu sakatlanarak yere düşer ama hakem görmez. Sizin takımın kaptanı topu kapar. Önü boştur, gol atıp takımı şampiyon yapabilir ya da topu taca atıp sakatlanan oyuncununun tedavi olmasını sağlayabilir.” (İFK1, SFAU1, SFAY1)

- **Grup A (Kantçı):** “Erdemli olmak, şampiyon olmaktan önemlidir. Zor durumda birinden faydalanmak ahlak yasasına uymaz. Topu taça atmalıdır.” (ÜFD1)
- **Grup B (Faydacı):** “Bütün okul bu şampiyonluğu bekliyor. Kupa gelirse yüzlerce öğrenci mutlu olacak, okulun prestiji artacak. Bir kişinin sakatlığı yüzünden yüzlerce kişinin mutluluğu feda edilemez. Golü atmalıdır.” (İFÇ1, İFÇ2)

Çıktı: Grubun vardığı kararı açıklayan bir **karikatür** çizimler.

3. İSTASYON: Vicdan ve Erdem Masası

Masa Üstü Materyali: Boş bir kâğıt ve renkli kalemler, ses kaydı için telefon vb. cihazlar

Görev (Durum): “Sınıfta kimse yokken öğretmenin masasında sınav sorularının bulunduğu kâğıdı gördün. O an içindeki ‘Arzu’ ile ‘Vicdan’ konuşmaya başladı.”

Çıktı: Bu iç çatışmayı anlatan kısa bir diyalogla podcast hazırlarlar (İFS1, İFSK1).

- **Arzu:** “Kimse görmüyor, sadece bir göz at...”
- **Vicdan:** “Ama bu...” (Devamını grup yazar).
- Çıkan ürünlerden karikatür ve sloganlar öğrenme panosunda sergilenir. Podcasti de etkileşimli tahtada dinlerler (ÜFGAK1, FÖOD-T1, FÖOD-ÖMO1).
- Etkinliğin sonunda “İyi, Kötü, Özgürlük, Sorumluluk, Vicdan ve Erdem kavramlarının yer aldığı bir kelime ilişkilendirme testi uygulanır (İFO1, ÜFSÜ1).

Değerlendirme

- Grupların çıktılarının sunulmasından sonra öğretmen kontrol listesi ve grup değerlendirme formları ile etkinlik değerlendirilir (ÜFSÜ1).
- Bu etkinlikte ölçme ve değerlendirme süreci, “Süreç” ve “Ürün” odaklı bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır.
- 1. **Öğretmen Kontrol Listesi (EK 1)**, ortaya çıkan somut ürünlerin (Podcast, Karikatür, Slogan) teknik yeterliliğini, felsefi kavramların doğruluğunu ve sunum performansını dışsal bir gözle değerlendirir.
- 2. **Grup Değerlendirme Formu (EK 2)** ise grubun iş birliği, tartışma derinliği ve argüman geliştirme süreçlerini öğrencilerin içsel bakış açısıyla (öz değerlendirme) rapora dökmesini sağlar.
- Öğrencinin/Grubun başarı düzeyi sadece ortaya koydukları son ürünle değil, o ürüne ulaşırken sergiledikleri etik sorgulama, temellendirme becerisi ve takım çalışması birlikte yorumlanarak belirlenir. Öğretmen, grupların öz değerlendirmelerindeki “Zorlandığımız noktalar” kısmını dikkate alarak, bir sonraki derste anlaşılmayan kavramlar (Örn: Özgürlük, vicdan vb.) üzerine tamamlayıcı çalışma yapar.

Kariyer Çıktısı

Bir olayı yargılama, hafifletici nedenleri ve somut sonuçları ayırt etme, kriz anlarında inisiyatif alma, etik karar verme ve ikilemleri çözme becerisini kazandırır.

Teknoloji Entegrasyonu

Öğretim sürecinde bilişim teknolojileri; bilgiye erişim, içerik üretimi ve sunum aşamalarında bütüncül bir yaklaşımla araca dönüştürülmüş ve öğrencilerin felsefi sorgulama becerilerinin yanı sıra ‘dijital içerik üretimi’ ve ‘medya okuryazarlığı’ becerilerinin de desteklenmesi sağlanmıştır.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: ÖĞRETMEN KONTROL LİSTESİ

Grup/Öğrencinin Adı Soyadı: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge: Bu kontrol listesi, öğrencilerin veya grupların hazırladıkları istasyon çıktılarını değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, gözlem sürecinde tabloda yer alan kriterleri dikkate alarak “Evet” ya da “Hayır” kutucuğunu işaretler.

Değerlendirme Kriteri	EVET	HAYIR
Ürünler zamanında teslim edildi.	☐	☐
Etik ikileme felsefi bir çözüm önerisi getirildi.	☐	☐
Sunum sırasında konu anlaşılır biçimde açıklandı.	☐	☐
Görseller ve metin uyumu sağlandı.	☐	☐
İstasyon çıktıları (Slogan, Karikatür, Podcast) özgünlük içeriyor.	☐	☐

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: GRUP DEĞERLENDİRME FORMU (ÖZ DEĞERLENDİRME)

Grup Adı: _____

Üyeler: _____

Lütfen grubunuzun çalışmasını aşağıdaki ölçütlere göre 1'den 5'e kadar puanlayınız. (1: Zayıf, 5: Çok İyi)

Yönerge: Öğretmen, her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 5 (Çok İyi) arasında puanlar. Toplamda 5 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 25'tir.

Değerlendirme Ölçütleri	1	2	3	4	Yorumunuz
1. Kavram Hakimiyeti: “İyi, Kötü, Vicdan, Sorumluluk” gibi felsefi kavramları yerinde ve doğru anlamlarıyla kullandık mı?	◇	◇	◇	◇	
2. Felsefi Temellendirme: Savunduğumuz fikri (Kantçı veya Faydacı bakış açısını) “bence öyle” demek yerine, mantıklı argümanlarla destekledik mi?	◇	◇	◇	◇	
3. İş Birliği ve Katılım: İstasyonlarda görev dağılımı yaptık mı? Her grup üyesi tartışmalara ve ürün (karikatür/ podcast) oluşumuna katkı sağladı mı?	◇	◇	◇	◇	
4. Yaratıcılık: Ortaya çıkardığımız ürünler (Slogan, Karikatür veya Podcast) özgün ve ilgi çekici oldu mu?	◇	◇	◇	◇	
5. Süre Yönetimi: İstasyon değişimlerinde zamanı verimli kullandık mı ve görevi süresinde tamamladık mı?	◇	◇	◇	◇	

Puanlama:**17-20:** Çok İyi**13-16:** İyi**9-12:** Yeterli**5-8:** Geliştirilmeli

ETKİNLİK 12

ÜNİTE: AHLAK FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.5.1. Ahlak felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	c) Ahlak felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin iyi, kötü, özgürlük ve sorumluluk içeren davranışlara günlük hayattan örnekler verebildiği; olgu ve değer yargısı ayrımını yapabildiği kabul edilmektedir. Öğrencilerin evrensel ahlak yasasının varlığı problemine ilişkin felsefi yaklaşımları, bu yaklaşımların temsilcilerini ve bunların görüşlerini bildikleri kabul edilmektedir.
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	<ul style="list-style-type: none">• Öğrenciler soyut kavramları pratik yaşamla ilişkilendirmekte zorluk yaşayabilir.• Öğrenciler gerçek dünyadaki etik zorlukları değerlendirmekte zorlanabilir.

Farklılaştırma Alanları

İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrenci, insanın varoluşu ve ahlaki davranış üzerine soyut kavramlar ve genellemeler düzeyinde düşünerek sorgulama ve felsefi anlamlandırma becerisi kazanmaları beklenir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: “İnsanların ahlaki değerlerini ve iyi-kötü ayrımına dair düşüncelerini neyin belirlediğini düşünüyorsunuz?” gibi sorularla öğrencilerin soyut kavramları, ilişkileri ve disiplinler arası bağlantıları kullanarak çok yönlü düşünme becerileri kazanmaları beklenir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Edebiyat ve mitolojiyle ilişkili bir metin üzerinden felsefi bir problemin tartışılması sağlanarak öğrencilerin edebi çözümleme ve anlatı yorumlama becerilerini geliştirmeleri beklenir. İFÇ2: Öğrencilere biyoloji (etik olmayan deneyler), sosyoloji (toplumsal eşitsizlik) ve medya okuryazarlığı gibi disiplinlerle ilişkilendirilebilecek örnek olaylar verilerek öğrencilerin ahlaki problemleri sadece felsefi değil toplumsal, bilimsel ve kültürel bağlamlarda da değerlendirmeyi öğrenmesi beklenir. İFÇ3: Öğrenciler, felsefi düşünceyi farklı disiplinlerin ifade biçimleriyle ifadelendirerek yazılı ve görsel anlatım yollarıyla düşüncelerini disiplinler arası biçimde sunma becerisi kazanırlar.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Kavram haritası ile öğrencilerin temel kavramları birbiriyle ilişkilendirerek bütüncül düşünme becerisi geliştirmeleri, kavramlar arasındaki bağlantıları görselleştirerek disiplinler arası geçişleri fark etmeleri, sonraki filozof karşılaştırmalarına ön bilgi ve yapılandırma sağlamaları beklenir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Canlandırma etkinliğinde öğrencilerin seçkin filozofların bakış açısıyla güncel olaylara tepki vererek felsefi düşünceyi belirli bir düşünürün yaşamı ve görüşleri üzerinden somutlaştırmaları ve tarihsel figürlerle bağ kurarak entelektüel kimlik geliştirme ve felsefi mirası tanıma becerisi kazanmaları beklenir.

FELSEFE

10. SINIF

Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	<p>SFÜDD1: Bu soruların öğrencileri ahlaki karar verme, değer sorgulama ve problem çözme süreçlerine yönlendirmesi beklenir.</p> <p>SFÜDD2: Canlandırma sürecinde öğrencilerin hem karar verme hem de eleştirel değerlendirme becerilerini aktif biçimde kullanmaları beklenir.</p> <p>SFÜDD3: Bu soruların öğrencilerin görüşleri analiz etmesini ve eleştirel biçimde değerlendirmesini sağlaması beklenir.</p>
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	<p>SFAU1: “Erdemli olmak insanın sorumluluğu mudur?” gibi tek bir cevaba değil çoklu gerekçelere açık sorularla öğrencilerin ahlaki problemleri çok yönlü düşünmeye, farklı çözüm yollarını tartışarak eleştirel ve yaratıcı düşünmeye, “doğru” yerine “anamlı ve gerekçeli” olanı aramaya yönelmeleri beklenir.</p>
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	<p>SFKÖ1: Öğrencilerin gruplarında güncel bir çatışmalı olay seçip filozofun bakış açısıyla değerlendirmeleri ile gerçek yaşam olaylarını felsefi bakışla analiz etmeyi öğrenmeleri, gözlem ve olay çözümlemesi yoluyla felsefi kavramları somutlaştırmaları beklenir.</p>
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	<p>SFAY1: “Bu filozofun bakış açısı günümüz toplumunda uygulanabilir mi? Neden? Gerekçelerinizi açıklayınız.” gibi sorularla öğrencilerin argüman analizini ve karşılaştırmalı akıl yürütmeyi gerçekleştirmeleri beklenir.</p>
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	<p>SFSÖ1: Öğrenciler, kendilerine uygun ifade biçimini seçerek öğrenme sürecine daha yaratıcı ve özgün biçimde katılmaları, felsefi düşünceyi farklı anlatım yollarıyla sunma becerisi kazanmaları beklenir.</p>
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	<p>SFARŞ1: Hedefli araştırma yönlendirmesi yapılarak öğrencilerin MEB kaynakları ve felsefe sözlükleri gibi akademik kaynaklara yönelme alışkanlığı ile sınırlı sürede hedefe yönelik bilgi tarama ve seçme becerisi kazanmaları beklenir.</p>
Ürün	Grup Etkileşimi (SFGGE)	<p>SFGGE1: Grup içinde rol dağılımı, senaryo yazımı ve sahneleme gibi görevlerin paylaşılması sayesinde öğrencilerin birlikte düşünme ve üretme becerileri ile grup içinde görev alma, fikir paylaşma ve eleştirel tartışma becerilerini kazanmaları beklenir.</p>
	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	<p>ÜFGHP1: Öğrencilerin canlandırma etkinliğinde filozofların görüşlerini güncel olaylara uygulayarak felsefi kavramları gerçek yaşam bağlamında sorgulamayı öğrenmeleri beklenir.</p>
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	<p>ÜFGAK1: Öğrencilerin seçtikleri filozofun görüşünü güncel bir olay üzerinden topluma sunmalarının felsefi görüşün gerçek bir bağlamda ifade edilmesini sağlaması beklenir.</p>
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	<p>ÜFÜD1: Öğrencilerin profesyonel kriterlere dayalı değerlendirme süreciyle felsefi ürününü yapılandırma, geliştirme ve sunma sorumluluğu edinmeleri beklenir.</p>
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	<p>ÜFSÜ1: Seçtikleri filozofun görüşünü farklı biçimlerde ifade etmeleri sağlanarak öğrencilerin felsefi düşünceyi yaratıcı ve özgün biçimlerde ifade etme becerisi kazanmaları beklenir.</p>
Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	<p>ÜFÜÇ1: Seçtikleri filozofun görüşünü farklı biçimlerde ifade etmeleri sağlanarak öğrencilerin farklı ifade biçimlerini deneyimleyerek kendi öğrenme tarzına uygun sunum yollarını keşfetmeleri beklenir.</p>	

FELSEFE

10. SINIF

	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Öğrencilerin aynı olguyu farklı filozofların bakış açısıyla yeniden yorumlayarak çok yönlü düşünme, perspektif değiştirme ve felsefi esneklik becerisi kazanmaları beklenir.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Öğrencilerin grup içi etkileşim ve yaratıcı iş birliği için uygun fiziksel ve sosyal alanlarda çalışma deneyimi kazanması beklenir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Öğrencilerin kendi öğrenme tarzına ve grup dinamiğine uygun ortamı seçerek daha verimli ve özgüvenli biçimde çalışmayı öğrenmesi beklenir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Öğrenci, fikirlerini özgürce geliştirebildiği, öğretmenin rehberliğini deneyimlediği bir ortamda sorumluluk alarak öğrenme sürecini sahiplenmesi beklenir.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Erdemli Toplumun Tasarımı: Evrensel Ahlak Yasaları Mümkün mü?
Konu	Ahlak Felsefesi
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin soyut felsefi kavramları (iyi, kötü, sorumluluk, özgürlük) güncel toplumsal olaylarla ve gerçek hayat problemleriyle ilişkilendirerek anlamlandırmaları amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyoloji • Psikoloji • Biyoloji • Medya Okuryazarlığı
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Gyges'in Yüzüğü Metni • Örnek Olay Senaryoları • Değerlendirme Formu • Filozof Düşünce Kartları (Evrensel Ahlak Yasasını Kabul Eden ve Etmeyenler)
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Sokratik Tartışma: Dersin giriş ve keşfetme aşamasında öğrencilerin ahlaki sorgulama yapmaları sağlanır. • RAFT Tekniği: Öğrenciler seçtikleri filozofun rolüne girerek günümüz toplumuna hitap eden bir biçimde (canlandırma, yazı, video vb.) evrensel ahlak yasası üzerine görüş sunar; bu süreçte rol, hedef kitle, biçim ve konu öğeleri net biçimde yapılandırılır. • Drama: Gruplar, seçtikleri filozofun bakış açısıyla güncel bir olay üzerine kısa senaryolar yazar ve üç dakikalık canlandırmaları bu görüşü sahnede ifade eder; karakter, çatışma ve çözüm öğeleri dramatik yapı içinde sunulur. • İş birlikli Öğrenme: Öğrenciler 4–5 kişilik gruplarda görev paylaşımı yaparak senaryo üretir, filozofun görüşünü araştırır, rollerini dağıtır ve birlikte sahneye çıkar. Sürec boyunca fikir alışverişi ve ortak ürün üretimi teşvik edilir.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilere “iki saatliğine görünmez olsaydınız neler yapardınız?” sorusunu sorarak derse başlar. Öğrencilerin cevapları alınarak konuya ilişkin dikkat çekildikten sonra öğretmen sınıfa Platon’un <i>Devlet</i> adlı eserinde yer alan <i>Gyges’in Yüzüğü</i> öyküsünü aktarır öykünün anlatıldığı kısa bir metni de öğrencilerle paylaşır (İFÇ1). • Daha sonra öğretmen şu soruları yönelterek Sokratik sorgulama yöntemini uygular: (SFÜDD1) <ul style="list-style-type: none"> • Kötülük yaptığınızda ceza almayacağınızı bilseniz yine de iyi olanı yapmak için bir gerekçeniz olur muydu? • Erdemli olmak insanın sorumluluğu mudur? (SFAU1) • Neden ahlaklı olmalıyız? • Ahlaklı olmanın evrensel ölçütleri var mıdır? • İnsan görünmez olduğunda, sadece başkaları için değil kendi varoluşu için de sorumluluk taşır mı? Eğer taşıyorsa bu sorumluluk nereden doğar? (İFS1) • İnsanların ahlaki değerlerini ve iyi-kötü ayırımına dair düşüncelerini neyin belirlediğini düşünüyorsunuz? Açıklayınız (İFK1). • Bu tartışmalarla öğrencilerin evrensel ahlak yasasının imkânı problemine yönelmeleri sağlanır. Sokratik sorgulama sonrası filozofların görüşlerine geçmeden önce öğrencilerle birlikte bir kavram haritası oluşturulabilir (İFO1). • Öğretmen tahtaya evrensel ahlak yasasının varlığını kabul eden ve kabul etmeyen filozofların düşünce ve argümanlarını gösteren bilgi görselini yansıtır. Öğrencilerden kendilerine en yakın buldukları filozofun görüşünü seçmeleri istenir. Seçimlerini yaptıktan sonra neden bu filozofu tercih ettiklerini gerekçelendirerek sınıfla paylaşmaları sağlanır.

FELSEFE

10. SINIF

- Öğretmen, öğrencilerin canlandırma temelli bir RAFT etkinliği yapacaklarını açıklar:
 - Rol (R): Seçilen filozof
 - Hedef Kitle (A): Günümüz toplumu
 - Biçim (F): Canlandırma
 - Konu (T): Evrensel ahlak yasasının imkânı üzerine güncel bir olay
- Öğrenciler 4-5 kişilik gruplara ayrılır ve her gruba bir filozof atanır (veya kura çekilir). Grupların dengeli dağılmasına dikkat edilir. Gruplardan, günümüz toplumunda yaşanan çatışmalı bir örnek olayı seçmeleri ve filozoflarının bakış açısıyla bu olaya yaklaşmaları istenir (**İFSK1, SFÜDD2, SFKÖ1, ÜFGHP1**).
- Bu aşamada öğretmen, gruplara filozoflarının görüşlerini ve seçtikleri örnek olaya nasıl uygulayacaklarını araştırmaları için 5 dakikalık kısa bir “hedefli araştırma” yönlendirmesi yapar. Öğrencilere “Filozofunuzun temel argümanı nedir?”, “Bu argümanı seçtiğiniz olaya nasıl uygularsınız?” gibi temel araştırma soruları verilir ve bu beceriyi uygulamaları için MEB kaynakları veya güvenilir felsefe sözlükleri gibi kaynaklara nasıl başvuracakları hatırlatılır (**SFARŞ1**).
- Örnek olaylar arasında aşağıdaki örnekler yer alabilir:
 1. Bir öğrenci, arkadaşının özel mesajlarını izinsiz okur ve sınıfta paylaşır.
 2. Bir kişi sokakta baygın halde yatan birini görür ama yardım etmeden yoluna devam eder.
 3. Bir öğrenci, arkadaşını korumak için öğretmene yalan söyler.
 4. Bir ilaç firması, tedavi geliştirmek için hayvanlar üzerinde acı verici deneyler yapar.
 5. Bir kişi sosyal medyada yaptığı bir paylaşım nedeniyle ağır hakaretlere maruz kalır (**İFÇ2**).
- Canlandırma öncesi gruplara seçtikleri filozofun görüşünü bir gazete köşe yazısı, etik komite raporu, psikolojik vaka analizi, filozofla yapılan bir röportaj, filozofun tutacağı bir günlük ya da karikatür biçiminde de ifade edebilecekleri belirtilir (**İFÇ3, SFSÖ1, ÜFÜÇ1, ÜFSÜ1, ÜFGAK1**).
- Gruplara 20 dakika süre verilerek karakterlerini, çatışmayı ve kısa senaryolarını oluşturmaları istenir (**SFGE**).
- Canlandırmaların üç dakikayı geçmemesi gerektiği bilgisi verilir. Öğretmen bu süreçte gruplar arasında dolaşır, filozofun görüşlerini hatırlatır, argümanlarını netleştirmelerine ve rollerini dağıtmalarına rehberlik eder. Öğretmen, bu süreçte doğrudan talimat veren değil ihtiyaç duyulduğunda rehberlik eden bir rol üstlenir (**FÖOD-ÖMO1**).

FELSEFE

10. SINIF

	<ul style="list-style-type: none"> • Özellikle öğrencilerin çözümü ve olay örgüsünü belirlediklerinden emin olur. Sınıf düzeni, grupların birbirini rahatsız etmeden prova yapabileceği, sandalyelerin ve masaların esnek bir biçimde düzenlendiği, hatta koridor veya okul kütüphanesi gibi farklı alanların da kullanımına izin veren bir şekilde organize edilir (FÖOD-OTÖ1, FÖOD-T1). • Gruplar sırayla canlandırmalarını sınıfta sergiler. Her canlandırmadan sonra diğer gruplara yorum ve soru hakkı tanınır. İzleyici öğrenciler ve öğretmen, gruba filozoflarının bakış açısıyla ilgili sorular sorar. Öğretmen her canlandırmanın ardından şu soruları yöneltir: (SFÜDD3) • Bu filozofun bakış açısı günümüz toplumunda uygulanabilir mi? (SFAY1) • Bu yaklaşım evrensel ahlak yasasının varlığını mı yoksa imkânsızlığını mı destekliyor? • Öğretmen öğrencilerden, “Gyges’in yüzüğü sizde olsaydı, bugünkü tartışmalardan sonra davranışınız ne yönde değişirdi? Seçtiğiniz bir filozofun bakış açısıyla gerekçelendiriniz” konulu kısa bir yazı yazmalarını ve bir video çekmelerini ister.
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen, canlandırma ve nihai yazı/video ürünlerini, önceden öğrencilerle de paylaşılan ekteki ürün değerlendirme formu ile değerlendirir. Bu form, “Felsefi Bakış Açısının Doğru Yansıtılması”, “Argümanların Mantıksal Bütünlüğü”, “Yaratıcılık ve Orijinallik”, “Sunum ve İfade Becerileri” gibi kriterler içerir (ÜFÜD1). • Öğrencilere, canlandırma etkinliğinde yazdıkları senaryoları, farklı bir filozofun bakış açısını yansıtacak şekilde revize etme görevi verilir (ÜFD1).
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik öğrencilerin gelecekte sahip olacakları kariyer hayatında felsefi düşünceyi mesleki düşünceye dönüştürme, ahlaki muhakeme yetisi kazanma, etik ilke-temelli karar verme alışkanlığı geliştirme gibi becerileri destekler.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin filozof araştırması yapmaları için güvenilir dijital kaynaklar önerilir. Ayrıca öğrencilerin nihai ürünlerini oluşturmaları ve sınıfla bir dijital pano aracılığıyla paylaşımları teşvik edilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK: ÜRÜN DEĞERLENDİRME FORMU

Grup/Öğrencinin Adı Soyadı: _____ Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge: Bu form, öğrencilerin canlandırmalarını değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, tabloda yer alan kriterleri dikkate alarak her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 4 (Çok İyi) arasında puanlar. Toplamda 7 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 28'dir. Toplam puan 25-28 arasında ise "Çok İyi", 19-24 arasında ise "İyi", 13-18 arasında ise "Yeterli", 7-12 arasında ise "Geliştirilmeli" düzeyinde değerlendirilir.

KRİTERLER	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Felsefi Bakış Açısının Doğru Yansıtılması	Seçilen filozofun temel görüşü ile sunum arasında bağ kurulamamış veya görüş yanlış yansıtılmış.	Filozofun görüşü yüzeysel olarak yansıtılmış, ancak olaya uygulanmasında tutarsızlıklar var.	Filozofun temel görüşü doğru anlaşılmalı ve seçilen olaya tutarlı bir şekilde uygulanmış.	Filozofun görüşü (temel kavramlarıyla birlikte) derinlemesine anlaşılmalı ve olaya nüanslı bir şekilde uygulanmış.	
Argümanların Mantıksal Bütünlüğü	Sunulan gerekçeler zayıf, mantıksal açıdan tutarsız veya konuyla ilgisiz.	Gerekçeler sunulmuş ancak argümanların birbiriyle bağlantısı zayıf veya eksik bırakılmış.	Sunulan argümanlar mantıksal bir sıra izliyor ve filozofun bakış açısını destekler nitelikte.	Argümanlar güçlü, mantıksal açıdan tutarlı ve karşıt görüşlere karşı savunulabilir bir yapıya sahip.	
Yaratıcılık ve Orijinallik	Ürün (canlandırma/yazı vb.) bilinen örneklerin tekrarı niteliğinde ve özgün değil.	Ürün, seçilen olayı ve filozofun görüşünü aktarmada standart bir yol izlemiş, yaratıcı unsurlar sınırlı.	Ürün, filozofun görüşünü ve olayı ilgi çekici, özgün bir biçimde (örn. mizah, metafor kullanarak) sunuyor.	Ürün, hem biçim hem de içerik açısından son derece yaratıcı, akılda kalıcı ve özgün bir sentez ortaya koyuyor.	
Sunum ve İfade Becerileri	Sunum/canlandırma dağınık, dil ve anlatım yetersiz, hedef kitleyle (sınıfla) iletişim kurulamıyor.	Sunum takip edilebilir ancak ses tonu, beden dili veya teknik (yazı/çizim) beceriler zayıf.	Sunum akıcı, dil açık ve net. Grup üyeleri arasında iş birliği var ve izleyicilerle etkileşim kuruluyor.	Sunum son derece akıcı, etkileyici ve profesyonel (zaman yönetimi, ses tonu, beden dili vb.). İzleyiciyi düşünmeye sevk ediyor.	
Sunum ve İfade Becerileri	Sunum/canlandırma dağınık, dil ve anlatım yetersiz, hedef kitleyle (sınıfla) iletişim kurulamıyor.	Sunum takip edilebilir ancak ses tonu, beden dili veya teknik (yazı/çizim) beceriler zayıf.	Sunum akıcı, dil açık ve net. Grup üyeleri arasında iş birliği var ve izleyicilerle etkileşim kuruluyor.	Sunum son derece akıcı, etkileyici ve profesyonel (zaman yönetimi, ses tonu, beden dili vb.). İzleyiciyi düşünmeye sevk ediyor.	
Grup İçi Süreç	Görev dağılımı yapılmadı veya adil değildi. Tartışmalara katılım sağlanmadı.	Görevler paylaşıldı ancak bazı üyeler daha pasif kaldı. Tartışmalar sınırlı düzeydeydi.	Görev dağılımı adildi ve herkes sorumluluğunu yerine getirdi. Fikirler paylaşıldı.	Tüm üyeler sürece aktif ve yapıcı katılım sağladı. Fikirler eleştirel bir süzgeçten geçirilerek ortak bir ürün oluşturuldu.	

Her ölçüt 1 (Geliştirilmeli) - 4 (Çok İyi) arasında puanlanır.

Toplam puan: 7 ölçüt x 4 = 28 puan

ETKİNLİK 13

ÜNİTE: ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.6.1. Estetik ve sanat felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	a) Estetik ve sanat felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin estetik ve güzellik kavramlarının birbiriyle ilişkili olduğunu, sanatın terim anlamını ve önemini, sanatın farklı alanları olduğunu bildikleri kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrencinin; teknolojinin sınırlarını tanımaya, kendi insanı özelliklerinin (duygu, empati, kusur) değerini fark etmeye ve bu yeni dünyada kendine güvenli bir yer bulmaya ihtiyacı vardır.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrencilerden görseldeki eseri yalnızca “insan yapımı / yapay zekâ yapımı” şeklinde sınıflandırması değil; eserin arkasındaki duygu, niyet, anlam, özgünlük, estetik değer ve sanatçı öznesi gibi soyut kavramlar üzerinden yorum geliştirmesi beklenir. İFS2: Öğrenciden, “sanat eseri”, “süreç”, “sonuç”, “yaratıcılık” ve “özne” kavramları arasında ilişki kurarak çok boyutlu bir çözümleme yapması beklenir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Yapay zekâ tarafından üretilen bir eserin ödül alması durumunda oluşacak krizin çözümü gibi tek bir doğrusu olmayan karmaşık bir senaryo üzerinden işlenebilir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Öğrencilerin yapay zekâ tarafından yapılmış filmlerle, gerçek insanların rol aldığı filmleri ya da yapay zekâ tarafından bestelenen müziklerle insanlar tarafından bestelenen müzikleri karşılaştırmaları istenebilir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Öğrencilerin kendi belirledikleri bir hipotezi (örneğin “Duygu olmadan sanat olmaz”) çürütmeye veya doğrulamaya çalıştıkları bir araştırma süreci şeklinde yapılandırılabilir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Van Gogh, Picasso, Osman Hamdi Bey, Sandro Botticelli, Leonardo Da Vinci gibi sanatçılara yapılan göndermeler aracılığıyla öğrencilerin sanatın tarihsel, kültürel ve entelektüel bağlamını fark etmeleri sağlanır.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Küpleme stratejisi ve grup tartışmaları yoluyla öğrencilerin analiz, değerlendirme ve gerekçelendirme yapmaları beklenerek üst düzey bilişsel süreçler etkinleştirilir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Öğretmen “Neden?” sorusuyla öğrencinin kendi varsayımlarındaki (örneğin “YZ hissedemez”) tutarsızlıkları fark etmesini sağladığı açık uçlu bir diyalog zeminine taşıyabilir. SFAU2: “Duygusu olmayan bir varlık duygu aktarabilir mi?” ve “Gelecekte müzeler nasıl olacak?” gibi sorularla öğrencilerin çok yönlü ve özgün bakış açıları geliştirmeleri sağlanır.

FELSEFE

10. SINIF

	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	SFAY1: Öğrencilerin insan ve yapay zekâ üretimi eserler hakkındaki görüşlerini neden-sonuç ilişkileri kurarak savunmaları sağlanır. SFAY2: Tartışma ve düşün-eşleş-paylaş aşamalarında öğrencilerin fikirlerini mantıksal gerekçelerle temellendirmeleri desteklenir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ: Öğrencilere, argümanlarını sunarken öğrenme menüsü sunularak isteyen bir bildiri yazması, isteyen bir savunma konuşması yapması, isteyen ise bir "karşı-sanat" eseri tasarlaması seçeneği verilebilir.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerin sanat ve yapay zekâ ilişkisini örnekler, kanıtlar ve dijital kaynaklar kullanarak kanıta dayalı düşünme becerileri geliştirilir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: Grup çalışmaları ve küpleme etkinliği yoluyla öğrenciler arasında iş birliğine dayalı öğrenme ortamları oluşturulur. SFGE2: Büyük grup tartışmaları ve akran paylaşımlarıyla sosyal öğrenme ve etkileşim desteklenir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilerden Kültür Bakanlığına sunulmak üzere "Dijital Sanat ve Yapay Zekâ Etik Yönetmeliği" taslağı hazırlamaları istenebilir.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Hazırlanan bildirimler veya sanat tanımları, okulun sosyal medya hesabında veya okul gazetesinde "Geleceğin Sanatı Anketi" olarak yayımlanarak gerçek bir kitleyle etkileşime sokulabilir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Sunumlar, sadece öğretmen tarafından değil oluşturulan "Sanat Konseyi" (öğrenci jürisi) tarafından, önceden belirlenen estetik kriterler (özgünlük, duygu aktarımı vb.) doğrultusunda akran değerlendirmesi ile puanlanabilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrencilerden, insan duygusu ile yapay zekâ tekniğini birleştirdikleri bir "Geleceğin Sanat Eseri" oluşturarak analiz ettikleri tüm kavramları yeni bir üründe sentezlemeleri istenebilir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Öğrencilerin yazılı görüşler, sonuç raporları ve bildirimler gibi farklı ürünler ortaya koymalarıyla çeşitli ifade yollarını deneyimlemeleri sağlanır. ÜFÜÇ2: Küpleme sonrası oluşturulan sonuç raporlarıyla öğrencilerin düşüncelerini yapılandırılmış ürünlere dönüştürmeleri desteklenir.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: İnsan yapımı sanat eserleri ile yapay zekâ üretimi eserlerin karşılaştırılması sayesinde öğrencilerin "sanat", "yaratıcılık" ve "duygu" kavramlarına ilişkin ön kabulleri sorgulanır; sanatın yalnızca sonuç değil süreçle anlam kazanan bir yapı olduğu yönünde kavramsal bir yeniden yapılandırma gerçekleşir.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Sınıf düzeni, U düzenine veya münazara formatına uygun karşılıklı kürsü düzenine getirilerek öğrencilerin birbirlerinin yüzünü göreberek fikirlerini daha etkili savunabilmeleri sağlanabilir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Düşün-Eşleş-Paylaş stratejisi etkinliği için seçilecek sözcü gönüllü olan öğrenciler arasından seçilebilir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD- ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Grup çalışmaları öğrencilerin aktif katılım gösterdiği öğrenci merkezli bir sınıf düzeni sağlar.

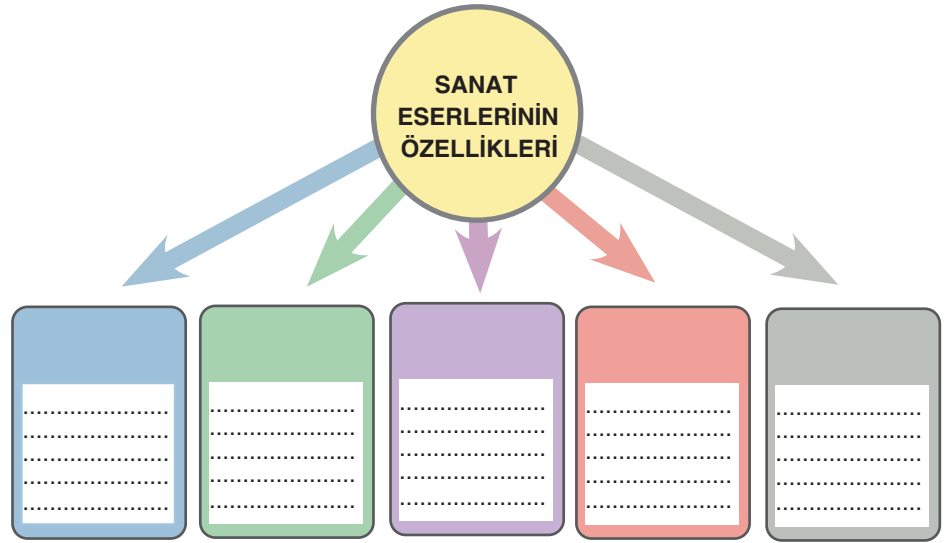
FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Sanatın Aynasında Gerçeklik
Konu	Estetik ve Sanat Felsefesi
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin sanat eserini oluşturan temel nitelikleri (özgünlük, duygu, yaratıcılık vb.) analiz ederek bu ölçütler doğrultusunda insan üretimi eserler ile yapay zekâ ürünlerini eleştirel bir bakış açısıyla karşılaştırması ve değerlendirmesi amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Türk Dili ve Edebiyatı • Görsel Sanatlar
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Karşılaştırma Görseli (3 İnsan, 3 YZ) • Karton Küp (veya soru torbası) • Yapışkan Notlar • Kavram Haritası Çıktısı • Renkli Kalemler • Etkileşimli Tahta
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlikte soru-cevap, tartışma, yöntemleri ve Küpleme ve Düşün-Eşleş-Paylaş stratejileri kullanılmıştır. <ul style="list-style-type: none"> • Soru-cevap: Öğrencinin derse dikkatini çekmek ve istenilen öğrenmelere ulaşabilmek için bu yöntem kullanılır. • Tartışma: Tartışma yöntemi, sanatın tanımı gibi tek bir doğrusu olmayan özel bir konuda, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini kullanarak kendi fikirlerini kanıtlarla savunmalarını ve farklı bakış açılarıyla zenginleşmelerini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. • Kavram Haritaları: Kavram haritası, sanat gibi soyut ve tartışmaya açık bir konuyu somut değerlendirme kriterlerine (özgünlük, duygu, estetik vb.) dönüştürerek öğrencilerin insan ve yapay zekâ üretimi eserleri bu sistematik yapı üzerinden nesnel ve eleştirel bir biçimde karşılaştırmalarını sağlamak amacıyla kullanılmıştır. • Küpleme Stratejisi: “İnsan Eseri-Yapay Zekâ Eseri”ni karşılaştırmak için kullanılır. • Düşün-Eşleş-Paylaş Stratejisi: Öğrencilerin zihinlerinde oluşan çelişkileri netleştirmek için bu adım uygulanır.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen ders öncesinde sınıf panosuna veya etkileşimli tahtaya numaralandırılmış 6 görsel asar. Bunların üçü ünlü ressamalara (Van Gogh, Picasso, Şeker Ahmet Paşa, Osman Hamdi Bey vb.), üçü ise yapay zekâ araçlarına ait olacak şekilde olacaktır (İFÇ1, İFSK1). • Öğretmen: “Sizce hangilerini insan yaptı, hangilerini yapay zekâ? Neden?” sorusunu sorar (İFK1, SFAU1, SFAY1). • Öğrenciler tahminlerini gerekçeleriyle söylerler (SFAY2). • Öğretmen “Bir resme baktığınızda onun arkasında bir insan duygusu olup olmadığını anlayabilir misiniz? Eğer anlarsanız nasıl anlıyorsunuz?” sorusunu sorup gönüllü öğrencilerden cevapları alır (İFS1, SFAU1). • Sonrasında “Sizce sanat eseri nedir ve hangi özelliklere sahip olmalıdır?” sorusunu öğrencilere sorar ve öğrencilerden cevaplarını kağıtlara yazmalarını ister (ÜFÜÇ1). • Öğrenci dönütlerinden sonra sanat eserlerinin 5 özelliği olan özgünlük, kalıcılık, evrensellik, biriciklik ve yaratıcılık özelliklerini tahtaya interaktif bir kavram haritası olarak yansıtır (İFO1, ÜFD1).

- Sonrasında her bir özellik hakkında kısa videolar göstererek konunun anlaşılması ve kavramsallaştırılması sağlanır (**SFARŞ1**).

- **Küpleme Stratejisi ile Karşılaştırma**
- Öğretmen sınıfı 6 gruba ayırır (**SFGE1, FÖOD1, ÖMO1**). Her gruba daha önceden hazırlanmış olduğu küpleri verir. Bu küp, "İnsan Eseri -Yapay Zekâ Eseri"ni karşılaştırmak için tasarlanmıştır (**SFÜDD1**).

Küpün Yüzleri ve Görevler:

- **1. Tanımlama:** Yapay zekâ eseri nedir, nasıl üretilir? (Prompt girme, veri işleme süreci) (**SFÜDD1**).
- **2. Karşılaştırma:** Leonardo da Vinci'nin Mona Lisa'yı yapmasıyla, birinin yapay zekaya "Mona Lisa tarzı resim çiz" demesi arasındaki farklar nelerdir? (Süreç ve emek kıyası) (**İFK1, SFfAY1**)
- **3. İlişkilendirme:** Yapay zekâ tarafından üretilen hüzünlü bir resim sizde gerçek bir hüznü uyandırıyor mu? Neden? (**İFS1, SFAU1, SFAY1**)
- **4. Analiz Etme:** Sanat eseri "sonuç" mudur, yoksa "süreç" midir? Eğer süreçse YZ sanat mıdır? (**İFS2, SFÜDD1, SFAY1**)
- **5. Uygulama:** Dijital sanat ve yapay zekâ günümüzde nerelerde kullanılıyor? (Oyun tasarımı, film afişleri vb. - İnsanın yerini alıyor mu?) (**ÜFGHP1**)
- **6. Tartışma:** "Duygusu olmayan bir varlık (YZ), duygu aktaran bir eser üretebilir mi?" (**SFAU1, SFAY1**)
- Gruplar küplerini atarak bütün soruları kendi aralarında tartışarak cevaplar (**SFGE2**).
- Nihai sonuçlarını bir sonuç raporu olarak not alırlar (**ÜFÜÇ2**).
- Sonrasında bütün gruplar seçtikleri grup sözcüsü aracılığıyla sonuçlarını diğer gruplar ile paylaşırlar ve tüm sınıf büyük grup olarak sorular hakkında tartışır (**SFGE2**).
- **Düşün-Eşleş-Paylaş Stratejisi:** Küpleme çalışmasından sonra öğrencilerin zihinlerinde oluşan çelişkileri netleştirmek için bu adım uygulanır (**SFAY, FÖOD-OTÖ**).
 - **Düşün:** Öğretmen sorar: "Gelecekte müzeleri yapay zekâ eserleri mi dolduracak, yoksa "insan yapımı" etiketi lüks bir değer mi olacak?" (Düşünme süresi)n sorusunu sorar ve öğrencilere düşünmeleri için zaman verir (**SFAU, SFAY**).

FELSEFE

10. SINIF

	<ul style="list-style-type: none"> • Eşleş: Öğrenciler sıra arkadaşıyla fikrini paylaşır ve savunur (SFGE, SFAY). • Paylaş: Gönüllü birkaç çiftin fikri sınıfla paylaşılır (FÖÖD-T, SFGE).
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Bu aşamada öğrenciler jüri (sanat eleştirmeni) rolüne bürünür (SFSÖ). • Görev: Her grup, “Geleceğin Sanat Tanımı” başlıklı 3 maddelik bir bildiri hazırlar (ÜFSÜ1). (Ör. “Madde 1: Sanat eseri sayılması için insan onayı şarttır.” vb.) • Sunum: Gruplar bildirimlerini tahtaya asar veya okur (ÜFGAK1). • Akran Değerlendirmesi (Rubrik): Diğer gruplar, sunum yapan grubu EK 1'deki “Grup Değerlendirme Formu” nu kullanarak değerlendirir (ÜFÜD1). • Öğretmen ise EK 2'deki Sunum Gözlem Formu ile sunumları değerlendirir. • Sonuç: Hem öğretmenin hem de arkadaşlarının değerlendirmesi sonucu yüksek puanı alan grup “Geleceğin Sanat Konseyi” ilan edilerek sembolik bir ödül veya alkışla ders bitirilir. Bu ders planında kavram haritası bilginin iskeletini oluştururken, küpeme stratejisi motor görevi görerek eleştirel düşünmeyi çalıştırır. Akran değerlendirme ise öğrencilerin sadece dinleyici değil, aynı zamanda karar verici olmalarını sağlar.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Gelecekte hangi mesleği yaparlarsa yapsınlar, yapay zekânın o sektördeki yerini anlamaları gerekecek. YZ'yi bir “rakip” değil sınırları olan bir “araç” olarak görmeyi öğrenirler.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler internette gördükleri her görselin gerçek olmadığını, arkasında bir algoritma olabileceğini anlarlar. Bu yaklaşım dijital manipülasyona karşı bir bağıışıklık kazandırır.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: GRUP DEĞERLENDİRME KONTROL LİSTESİ

Adı Soyadı: _____

Sınıfı: _____

Tarih: ___/___/___

Etkinliğin Adı: _____

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Kavram Kullanımı: Grup, “özgünlük”, “estetik” gibi kavramları doğru kullandı mı?	◇	◇
Argüman Gücü: Yapay zekâ ile ilgili savundukları fikir mantıklı mıydı?	◇	◇
İkna Edicilik: Bildirileri sizi geleceğin sanatı konusunda ikna etti mi?	◇	◇
Sunum: Grup üyeleri fikirlerini açıkça ifade edebildi mi?	◇	◇
İş Birliği ve Katılım: Grup üyeleri arasında dengeli bir görev dağılımı var mıydı? Ortak bir akıl yansıtıldı mı?	◇	◇
Özgün Bakış Açısı: Grup, genelgeçer görüşlerin dışına çıkıp konuya kendine has, yaratıcı bir yorum katabildi mi?	◇	◇

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: ÖĞRETMEN İÇİN SUNUM DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (ÖRNEK): (ÜFÜD)**Sunum Gözlem Formu (Öğretmen)**

Grupun Adı: _____

Sınıfı: _____

Tarih: ___/___/___

Yönerge

Bu form, öğrencilerin gerçekleştirdikleri sunumları belirlenen ölçütlere göre değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Her ölçüt için 1'den 4'e kadar puan verilir: 1 puan geliştirilmeli, 2 puan yeterli, 3 puan iyi, 4 puan ise çok iyi düzeyini ifade eder. Değerlendirici, her ölçüt için uygun kutucuğu işaretleyerek puanlama yapar ve sunum sonunda verilen puanları toplayarak toplam puanı belirler.

Gözlem Kriteri	1	2	3	4	Verilen Puan
Etik ikilem açık ve anlaşılırdır.	◇	◇	◇	◇	
Filozof görüşü uygun seçilmiştir.	◇	◇	◇	◇	
Çözüm önerisi uygulanabilir.	◇	◇	◇	◇	
Sunum dili etkileyicidir.	◇	◇	◇	◇	
Dijital araçlar etkili kullanılmıştır.	◇	◇	◇	◇	

Puanlama ve Yorumlama**17-20 Puan:** Çok İyi**13-16 Puan:** İyi**9-12 Puan:** Yeterli**5-8 Puan:** Geliştirilmeli

ETKİNLİK 14

ÜNİTE: ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.6.1. Estetik ve sanat felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	c) Estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin estetik ve güzellik kavramlarının birbirine ilişkili olduğunu, sanatın terim anlamını ve önemini, sanatın farklı alanları olduğunu bildikleri kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	<ul style="list-style-type: none">• Öğrenciler soyut kavramları pratik yaşamla ilişkilendirmekte zorluk yaşayabilir.• Öğrenciler sanat eserleri ile ilgili örneklerin insana neler düşündürdüğünü ve hissettirdiğini ifade ederken bunların kültürel, estetik, etik, sanatsal değerleri hakkında düşünmekte zorlanabilirler.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrenci, sanatın işlevi üzerine soyut kavramlar ve genellemeler düzeyinde düşünerek teorik sorgulama ve felsefi anlamlandırma becerisi kazanır.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Öğrenci, sanat kuramları arasındaki farkları soyut kavramlar ve ilişkiler üzerinden tartışarak disiplinler arası bağlantı kurma ve genelleme yapma becerisi kazanır.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Dijital sanat, medya, teknoloji, yapay zekâ gibi güncel temalarla bağ kurdurulması, öğrenciye çağdaş sanat anlayışlarını tanıma, teknolojiyle sanat ilişkisini sorgulama ve disiplinler arası düşünme becerisi kazandırır.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Öğrenci, farklı sanat kuramlarını temsil ederek içerik ve kavramlar arasında ilişki kurabilir. Böylelikle disiplinler arası düşünme becerisi ve kavramsal yapı oluşturma yetisi kazanır.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK:1 Öğrencinin bir filozofun sanat anlayışını felsefi profil olarak yazması düşünsel derinlik kazanmasını, tarihî bağlamda sanat kuramlarını içselleştirmesini ve felsefi figürlerle kişisel bir bağ kurarak eleştirel yazma becerilerini geliştirmesini sağlar.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Öğrenci, sanat kuramları arasındaki değer tartışmasında eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini kullanarak felsefi bir problemi çözme deneyimi kazanır.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Öğrencilere “ <i>Dijital sanat hangi kuramla daha çok örtüşüyor?</i> ” sorusu sorularak çoklu çözüme açık sorularla farklı bakış açılarını değerlendirmeleri sağlar.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: İkinci çizimi seçtiği bir sanat kuramına göre açıklayarak öğrenci hem gözlem ve hayal gücüne dayalı keşifçi bir süreç yaşar hem de seçtiği sanat kuramı doğrultusunda akıl yürütme yaparak kendi öğrenme yolunu özgürce belirleme becerisi kazanır.

FELSEFE

10. SINIF

	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	SFAY1: Öğrenci, sanat kuramını seçip gerekçelendirirken eleştirel düşünme ve akıl yürütme becerilerini kullanarak felsefi bir değerlendirme yapma yetisi kazanır.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrenci, kendi ifade biçimini seçerek öğrenme sürecine aktif katılım gösterir ve kişisel ilgi ve yetenekleri doğrultusunda özgün bir ürün ortaya koyma becerisi kazanır.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerin sosyal medyadan günümüze ait sanat eseri örnekleri bularak tartışmalara görüşlerini güçlendirici yeni boyutlar katmaları beklenir.
	Grup Etkileşimi (SFGİ)	SFGİ1: Öğrenci, grup içinde iş birliği yaparak ortak bir slogan üretme sürecinde akranlarından öğrenebilir, fikir alışverişiyle düşünsel becerilerini geliştirebilir ve sanat kuramlarını yaratıcı biçimde ifade etme yetisi kazanır.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilerin “ <i>Dijital sanat hangi kuramla daha çok örtüşüyor?</i> ” gibi sorularla öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılan çevre, israf, sosyal adaletsizlik gibi problemlerle bağlantı kurması sağlanır.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrenciden felsefi bir görüşü, gerekçelendirerek ve etkili bir biçimde gerçek bir alıcı kitesine yönelik olarak ifade edebilme becerisi göstermesi beklenir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Sanat uzmanı tarafından seçilecek yazıların yayımlanması, değerlendirme sürecine profesyonel standartların dâhil edilmesini sağlayarak ürün niteliğini ve akademik ciddiyeti artırır.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrenci, kendi merakından yola çıkarak özgün bir düşünce üretip bu düşüncesini gerekçelendirerek yaratıcı bir felsefi yanıt geliştirme becerisi kazanır.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Öğrenci, farklı medya ve sunum biçimleriyle düşüncelerini yaratıcı yollarla ifade ederek çok yönlü iletişim ve dijital üretim becerilerini geliştirir.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Öğrenci, sanat eserini seçtiği kuram bağlamında yeniden yorumlayarak bilgiyi yeni bir bağlamda kullanma ve dönüştürme becerisi geliştirir.
	Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)
Tercihler (FÖOD-T)		FÖOD-T1: Sanat kuramları müze, galeri ve sanat evlerinde öğrenciye deneyimletilerek öğrencinin kendi öğrenme tarzına uygun ortamda düşünsel derinlik kazanması ve felsefeyi yaşam alanında deneyimlemesi sağlar.
Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD- ÖMO)		FÖOD-ÖMO1: Sınıf sıra düzeninin istasyon yöntemine uygun biçimde ayarlanması, öğrencinin kendi ilgi ve fikirlerini keşfederken iş birliği içinde öğrenmesini, aktif katılım göstermesini ve yönlendirmeye açık, özgür bir düşünme ortamında gelişmesini sağlar.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Sanata Dair			
Konu	Estetik ve Sanat Felsefesi			
Öğrenme Hedefleri	Sanat kuramları arasındaki farkları, güçlü ve zayıf yönleri tartışarak disiplinler arası bağlantı kurma becerisinin geliştirilmesi amaçlanır.			
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Türk Dili ve Edebiyatı • Görsel Sanatlar 			
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Etkileşimli Tahta • Video Anlatı • Kavram Haritası 	<ul style="list-style-type: none"> • Podcast • Bilgi Görseli • Öğrenme Panosu 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijital Kolaj • Kâğıt • Karşılaştırma Tablosu 	<ul style="list-style-type: none"> • Görsel • Kalem
Süre	2 ders saati			
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlikte öğrenme duvarı, ters yüz öğrenme, küçük grup tartışması ve istasyon yöntemleri kullanılmıştır. • Öğrenme Duvarı: Bu yöntem, öğrenmeyi soyut bir süreç olmaktan çıkarıp görünür hâle getirir. Öğrencilerin birbirlerinin çalışmalarını görmesini, büyük resmi fark etmesini ve konu üzerinde topluca akıl yürütmesini sağlar. • Ters-Yüz Öğrenme: Öğrencilerin sanat kuramları konusunu ders öncesinde MEBİ'den çalışmaları istenerek derse hazır gelmeleri sağlanır. Derste öğrencilerin çalıştığı bu konu ile ilgili etkinlikler yapılarak bilgilerinin pekiştirilmesi sağlanır. • Küçük Grup Tartışması: Öğrencilerin sanat kuramlarının benzer ve farklı yönlerini keşfederek söz konusu benzerlik ve farklılıklar üzerine değerlendirme yapmaları için küçük grup tartışması yapmaları sağlanır. • İstasyon: Öğrencilerin sanat kuramlarının güçlü ve zayıf yönlerini ve bu kuramların dijital sanatla ilişkileri üzerine değerlendirme yapmalarını sağlamak için istasyon tekniği kullanılmıştır. 			
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Ders Öncesi Hazırlık • Dersten bir önceki hafta öğretmen, öğrencilerden MEBİ'de yer alan "Estetik ve Sanat Felsefesinin Temel Problemleri" videosundaki "taklit, yaratım ve oyun olarak sanat kuramları"nın özetlendiği beş dakikalık bölümü izlemelerini ister. Videoda; Platon, Aristoteles, Croce, Schelling, Hegel ve Schiller'den kısa pasajlar aktarılmaktadır. Öğretmen öğrencilere videoda geçen düşünürlerden birini seçerek sanat anlayışı bağlamında kısa bir felsefi profil yazısı yazmalarının faydalı olacağını söyler (İFSK1). • Öğretmen, öğrencilerin müze, galeri, sanat merkezi gibi alanlara gidip sanat kuramlarıyla ilgili inceleme yapmalarını salık verir (FÖOD-T1). • Videoyla ilgili olarak öğrencilerden şu üç soruya cevap niteliğinde kısa notlar çıkarmaları istenir: <ul style="list-style-type: none"> • "Sanat kuramlarının ortak noktaları nelerdir?" • Kuramlar arasında belirgin farklar nelerdir?" • Sizce günümüz sanatına en uygun kuram hangisi olabilir?" • Öğretmen, öğrencilerden evde izledikleri videoya dair kısa yorumlar alır. • Öğrenciler hazırladıkları notlardan bazılarını paylaşır. Öğretmen gönüllü öğrencilerden bir kuramın temsilcisi gibi konuşarak kendi kuramlarının üstünlüğünü savunmalarını ister (İFO1). 			

FELSEFE

10. SINIF

- Öğretmen sınıfa küçük bir heykel, vazo veya basit bir obje getirir: İlk olarak objeyi gerçeğe uygun biçimde, sonra da hayal güçleriyle yeniden yorumlayarak çizmelerini öğrencilerden ister. Öğretmen, gönüllü öğrencilerden ikinci çizimi seçtikleri bir sanat kuramına göre açıklamalarını ister (**SFKÖ1**).

- Çizimler üzerine kısa karşılaştırmalar yapılır: “Taklit mi, yaratım mı, oyun mu daha değerlidir?” (**SFÜDD1**)
- Öğrenciler dört beş kişilik küçük gruplara ayrılır. Grup üyeleri evde çıkardıkları notları birbirine aktarır. Eksik kalan noktalar tamamlanır, her grup kendi içinde “en önemli fark”ı belirler. Sanat kuramları arasındaki farkı desteklemek için en uygun sanat eserleri tartışılır (**İFK1**).
- Öğretmen, isteyen öğrencilerin okul kütüphanesine gitmesine, internet ve sosyal medyadan araştırma yapmasına imkân tanır (**SFARŞ1, FÖOD-OTÖ1**).
- Gruplar belirledikleri en önemli farkı sınıfla paylaşır. Öğretmen tüm grupların katkılarıyla her kuram için bir sanat eseri seçip bu eseri ve kuramı ifade eden ortak bir slogan hazırlamaları görevini verir (**SFGE1**).
- Eserler ve sloganlar belirlendikten sonra öğrenme duvarına asılmak üzere öğretmen tarafından saklanır.
- Öğretmen, tahtaya ikinci derste yapılacak derinleştirme tartışmalarına giriş niteliğinde bir soru bırakır: “Sanat sadece gerçeği yansıtmak için mi vardır yoksa insanı özgürleştirmek için mi? Gereçekleriyle açıklayınız?” (**İFS1**)
- Sınıf üç köşeye ayrılır: Güçlü Yönler - Zayıf Yönler - Dijital Sanat. Sınıf sıra düzeni istasyon yöntemine uygun biçimde ayarlanır (**FÖOD-ÖMO1**).
- Öğretmen hazırladığı yönergeleri istasyonlara bırakır.
- Her istasyona belirli bir süre olduğu ve süre dolunca yapılacak uyarı ile grupların istasyon değişimi yapacağı öğretmen tarafından gruplara açıklanır.
- Öğrenciler her köşeye dağıtılır. Öğrenciler her istasyonda kısa bir süre tartışır.
İlk istasyonda: “Bu üç kuramın güçlü yönleri nelerdir?” sorusu üzerine çalışıp bir bilgi görseli oluşturulur.
İkinci istasyonda: “Bu üç kuramın zayıf yönleri nelerdir?” sorusu üzerine çalışıp bir karşılaştırma tablosu oluşturulur.
Üçüncü istasyonda: “Dijital sanat hangi kuramla daha çok örtüşüyor?” sorusu üzerine çalışıp bir kavram haritası oluşturulur (**İFÇ1, SFAU1, ÜFGHP1**).

FELSEFE

10. SINIF

	<ul style="list-style-type: none"> • 1. İstasyon yönergesi: Bu istasyonda “Bu üç kuramın güçlü yönleri nelerdir?” sorusu üzerine sanatı taklit, yaratım ve oyun olarak gören sanat kuramlarının güçlü yönlerini grubunuzla tartışarak, kuramların en güçlü yanlarını belirleyerek bu güçlü yönleri akılda kalıcı hâle getirmek için kısa bir reklam müziği sözü yazınız. İsterse-niz sıraya vurarak ritim tutabilir ve bunu sunabilirsiniz. • 2. İstasyon yönergesi: Bu istasyonda aranızda tartışarak “Bu üç kuramın zayıf yönleri nelerdir?” sorusu üzerine sanatı taklit, yaratım ve oyun olarak gören sanat kuramlarının zayıf yönlerini ortaya koyan bir bilgi görseli hazırlamanız beklenmektedir. • 3. İstasyon yönergesi: Bu istasyonda aranızda tartışarak “Dijital sanat hangi kuramla daha çok örtüşüyor?” sorusu üzerine sanatı taklit, yaratım ve oyun olarak gören sanat kuramlarının dijital sanat, medya, teknoloji, yapay zekâ gibi güncel temalarla ilişkisini irdeleyen bir kavram haritası oluşturmanız beklenmektedir. • Öğrenciler bir istasyondaki çalışma bittikten sonra sırasıyla diğer istasyonlara geçerler. • Gittikleri istasyonda çalışmaya kendilerinden önceki grubun bıraktığı yerden devam ederler.
	<ul style="list-style-type: none"> • İstasyon çalışması tamamlandıktan sonra öğrenciler istasyonlarda ortaya çıkan ürünleri öğrenme duvarı üzerinde sergilerler. Bir önceki derste saklanan sloganları da öğretmen öğrenme duvarına yerleştirir. Duvarın karşısında tüm sınıf toplanır. Öğretmen öğrencilerle öğrenme duvarı üzerinden sanatı taklit, yaratım ve oyun olarak gören sanat kuramlarının güçlü ve zayıf yönlerini, dijital sanatla ilişkilerini hep birlikte değerlendirir. Öğretmen, duvardaki içeriklere bakarak öğrencilerin kavram yanlışlarını ve öğrenme eksikliklerini tespit eder. Öğretmenin kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönütler vermesi ile ders sona erdirilir.
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen öğrencilerin ödev olarak kısa bir yazı yazmalarını ister: • “Bir sanat kuramı seçiniz, bu kuramı destekleyen bir sanat eseri örneği vererek açıklayınız. Yazınızda neden bu kuramı seçtiğinizi gerekçelendiriniz.” (SFAY1, ÜFD1, ÜFSÜ1) • Öğretmen öğrencilere yazıyı podcast, dijital kolaj, sunum ya da kısa video şeklinde sunma seçeneği verir (SFSÖ1, ÜFÜÇ1). • Öğretmen yazılardan bazılarının seçilip okul panosunda ya da dergisinde yayımlanabileceğinin ve yayınlanacak yazının sanat uzmanı tarafından seçileceğinin bilgisini öğrencilere aktarır (ÜFGAK1, ÜFÜD1). • Sınıfa bir hafta yazma süresi verilir. • Öğrencilerin gerçekleştirdikleri sunumları ekte belirlenen ölçütlere göre değerlendirir.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik öğrencilerin gelecekte sahip olacakları kariyer hayatında felsefi düşüncüyü estetik tavra dönüştürme, iletişim ve sunum becerileri kazanma, yaratıcı ve yenilikçi düşünme alışkanlığı geliştirme, kültürel duyarlılığı artırma gibi beceriler geliştirmesini destekler.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Dijital sanat, sanatın teknolojiyle buluştuğu bir alan olduğu için öğrenciler hem estetik hem de teknik boyutları birlikte düşünmeye yönelir. • Öğrenciler dijital sanatın anlamı, özgünlüğü, etik boyutları gibi konularda sorgulama yapar. • Böylece öğrenciler teknolojiyi sadece araç değil düşünsel bir konu olarak ele almayı öğrenir.

FELSEFE

10. SINIF

EK: SUNUM GÖZLEM FORMU

Grupun Adı: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıfı: _____

Yönerge: Bu form, öğrencilerin gerçekleştirdikleri sunumları belirlenen ölçütlere göre değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Her ölçüt için 1'den 4'e kadar puan verilir; 1 puan geliştirilmeli, 2 puan yeterli, 3 puan iyi, 4 puan ise çok iyi düzeyini ifade eder. Değerlendirici, her ölçüt için uygun kutucuğu işaretleyerek puanlama yapar ve sunum sonunda verilen puanları toplayarak toplam puanı belirler.

Gözlem Kriteri	1	2	3	4	Verilen Puan
Sanat kuramı uygun seçilmiştir.	◇	◇	◇	◇	
Sanat kuramını seçme gerekçesi etkili açıklanmıştır.	◇	◇	◇	◇	
Sanat eseri örneği seçilen sanat kuramını desteklemektedir.	◇	◇	◇	◇	
Sunum dili etkileyicidir.	◇	◇	◇	◇	
Dijital araçlar etkili kullanılmıştır.	◇	◇	◇	◇	
Sunum açık ve anlaşılırdır.	◇	◇	◇	◇	

Puanlama Aralığı ve Yorum:

- 19-24: Çok İyi - Beceriler üst düzeyde sergilenmiştir.
- 15-18: İyi - Etkinliğe aktif katılım ve anlamlı katkı sağlanmıştır.
- 11-14: Yeterli - Katılım vardır ancak bazı alanlarda geliştirme gereklidir.
- 6-10: Geliştirilmeli - Temel yeterliklerde eksiklikler vardır, katkı sınırlıdır.

ETKİNLİK 15

ÜNİTE: SİYASET FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.7.1. Siyaset felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	b) Siyaset felsefesinin temel problemlerini açıklar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin siyaset kavramına ilişkin fikir sahibi oldukları, birey ve vatandaşlık bilincine sahip oldukları, toplumsal hayata ilişkin temel problemlerin farkında oldukları kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	<ul style="list-style-type: none">• Öğrenciler toplumsal sorunlarla çözümünüyle ilgili soyutlama becerisine sahip olmayabilir.• Öğrenciler günümüz devlet yönetimleri ile geçmiş yönetimler arasında ilişki kurulmasında zorluk yaşayabilir.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrenciler kaos ortamında devletin nasıl ortaya çıkabileceğini soyut bir toplumsal tasavvur üzerinden düşünerek henüz somut bir devlet yapısı olmadan düzen fikrini zihinsel olarak kurar. İFS2: Rousseau'nun metni üzerinden "genel irade" ve "yasa koyucu" gibi soyut siyasal kavramlar analiz edilir ve metin içindeki düşünsel yapı çözümlenir. İFS3: Devletin amacı üzerine yazılan paragraflarda öğrenciler "düzen", "otorite", "toplumsal bütünlük" gibi doğrudan gözlemlenemeyen soyut kavramları anlamlandırır.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Devletin gücü olma koşulları tartışılırken ekonomik, coğrafi, siyasal ve güvenlik unsurlarının çok boyutlu ilişkisi değerlendirilir. İFK2: Farklı yönetici tiplerinin (firavun, kral, yasa koyucu) benzerlikleri analiz edilirken iktidarın meşruiyet kaynakları arasında karmaşık karşılaştırmalar yapılır.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Öğrencilere, farklı devletleri idare eden yöneticilerin özellikleri verilerek tarih ve sosyoloji kaynakları ile ders kitaplarından faydalanabilirler. Bu konuda öğrencilere https://ogmmateryal.eba.gov.tr/etkilesimli-kitaplar sayfası önerilebilir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Devletin tarihsel gelişim süreci tarih biliminin metodu ile kronolojik olarak incelenebilir. İFO2: Öğrencilere, "Türk devletlerinin yönetim biçimleri arasındaki farklılıklar nelerdir?" sorusu sorulur ve aynı milletin farklı yönetim biçimlerine sahip olabileceği ile ilgili sosyoloji disiplini ile bağlantı kurulur.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Rousseau, Hobbes, Locke ve Montesquieu gibi siyaset felsefesinin temel düşünürleri üzerinden iktidar kuramları incelenir ve tarihsel bağlam içinde değerlendirilir.

FELSEFE

10. SINIF

Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Devletin varlık gerekçesi, meşruiyet kaynağı ve toplumsal işlevi analiz edilerek öğrenciler değerlendirme ve eleştirel yorum yapma düzeyine taşınır.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: “Devlet olmadan sorunlar çözülebilir mi?” sorusu tek doğru cevabı olmayan, gerçekleştirmeye dayalı açık uçlu bir tartışma süreci başlatır. SFAU2: Rousseau’ya katılıp katılmama sorusu öğrencilerin farklı argümanlar geliştirmesine olanak tanır. SFAU3: Günümüzde hangi iktidar anlayışının etkili olduğu sorusu çağdaş siyasal analiz yapmaya yönlendirir.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: Öğrencilerin günümüz toplumsal, ekonomik, çevresel ve küresel sorunlara farklı yönetim biçimleri üzerinden çözümler geliştirmeleri beklenir.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: Toplumsal sözleşme, güvenlik ve iktidar temelleri üzerine argüman üretirken öğrenciler neden–sonuç ilişkisi kurar ve gerekçeli savunma geliştirir.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrencilerden bülten panosuyla ilgili içerik hazırlarken internet, makale ve içerik üretim programlarını kullanmaları beklenir.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilere hazırlayacakları felsefi metnin yazımında ve bülten panosu hazırlanmasında https://ogmmateryal.eba.gov.tr/felsefe-sozlugu bağlantısını kullanmaları önerilir.
Grup Etkileşimi (SFGGE)	SFGGE1: İstasyon çalışmaları ve Jigsaw süreci öğrenciler arasında bilgi aktarımı, uzmanlaşma ve karşılıklı öğretim temelli iş birliği oluşturur.	
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Günümüzdeki toplumsal, ekonomik ve küresel sorunlar üzerinden hangi iktidar modelinin etkili olabileceği tartışılarak öğrenme gerçek dünya bağlamına taşınır.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerin hazırladığı bülten panosu çalışması gerçek alıcı kitleyi hedefleyen bir çalışma olarak belirlenir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Yazılan felsefi metinler ve karşılaştırma tabloları ölçütlere dayalı biçimde değerlendirilerek öğrencilerin düşünsel derinliği geri bildirimle desteklenir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: İktidar türlerinin karşılaştırılması ve günümüz sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin yazılması sürecinde öğrenciler farklı kuramları bir araya getirerek özgün siyasal sentez oluşturur.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Bilgi haritaları, karşılaştırma tabloları, dramatizasyon ve dijital panolar gibi farklı ürün türleri kullanılarak öğrenme çıktıları çeşitlendirilir.
Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Öğrencilerin sözlü tartışmalarla ürettiği dağınık fikirler, grafik düzenleyiciye ve karşılaştırma tablolarına aktarılırken soyut siyasal kavramlar (iktidar, meşruiyet, toplumsal sözleşme, güvenlik) yapılandırılmış şemalara dönüştürülür. ÜFD2: Hobbes, Rousseau, Locke gibi klasik düşünürlerin iktidar anlayışları, öğrenciler tarafından günümüz devlet yönetimleriyle ilişkilendirilir.	

FELSEFE

10. SINIF

Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Öğrenciler felsefi metin yazımı için okul kütüphanesini kullanabilir. Öğretmenin verdiği infografikler sonraki derse kadar sınıfta sergilenabilir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: Rol yapma etkinliği için gönüllü olan öğrenciler arasından seçim yapılır.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Rol yapma etkinliğinde öğrencilerin yapacakları doğaçlama için sınıfın ön sıraları düzenlenebilir. Eğer varsa mikrofon gibi ses yükselticiler kullanılır. Jigsaw etkinliği için sıraların öğrenci merkezli düzenlenmesi sağlanabilir.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Devletin kökeni, İktidarın Kaynağı
Konu	Siyaset Felsefesi
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin küresel/yerel anlamda yaşanan toplumsal, ekonomik, kültürel vb. sorunlara karşı çözüm yolları keşfetmeleri amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Tarih • Sosyoloji
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Etkileşimli tahta • A4 kâğıdı • Pano • Kalem
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlikte soru-cevap, doğrudan anlatım, karşılaştırma tablosu, jigsaw, tanılayıcı dallanmış ağaç, bülten panosu, rol yapma, infografik yöntemleri kullanılmıştır. • Rol Yapma: Öğrencilerin devlet yöneticisi örneklerine uygun rol yapması sağlanır. • Soru-cevap: Öğrencinin derse dikkatini çekmek adına bu yöntem kullanılır. • Tanılayıcı Dallanmış Ağaç: Öğrenme çıktısı ile ilgisi anlamlı bir öğrenmenin olup olmadığını ve öğrenme eksikliklerini ortaya çıkarmak için kullanılır. • Bülten Panosu: Jigsaw etkinliğinden sonra ortaya çıkan verilerin dijital bir ortamda oluşturulan içeriklerin sınıfta sergilenmesi için kullanılır. • Jigsaw: Öğretmen, öğrencilerin iktidarın kaynağı ile ilgili konularda uzmanlaşmaları adına bu yöntemi kullanır. • Karşılaştırma Tablosu: Öğrencilerin öğrenme bileşenlerindeki konular arasında karşılaştırma yapmak için kullanılır. • İnfoğrafik: Öğretmen devletin yapay veya doğal bir kurum olduğuna dair farklı filozofların görüşlerinin de yer aldığı bilgi görsellerini kullanır. • Kavram Haritaları: Öğretmen jigsaw etkinliği için öğrencilerin kavramsal dağarcığını arttırmak ve bilgileri anlamlandırmak için bu yöntemi kullanır.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen tahtaya kaos halindeki bir toplumu anlatan kısa bir animasyon yansıtır. Sonrasında sınıfa “Bir grup insan yüzyıllar önce, modern devlet yapılarından önce, geniş bir alanda göçebe olarak yaşamaya başlamış. Bu topluluklar, bir arada yaşamak ve hayatta kalabilmek için bir araya gelirlerdi ancak topluluk içinde ortaya çıkan çeşitli çatışmalar, adaletin ve güvenliğin sağlanması konusundaki belirsizlikler, ciddi sorunlara yol açıyordu. • Bir gün, bu topluluklardan birinde iki kabile arasında sınır anlaşmazlığı çıkar. Kabileler arasında arazilerin paylaşımı, avlanma hakları ve su kaynakları üzerine ciddi tartışmalar başlar. İlk başta, anlaşmazlıkları çözmeye çalışan kişiler kendi çıkarlarını savunarak durumu daha karmaşık hale getirirler. Sonuçta bazı üyeler karşılıklı saldırılarda bulunarak birbirlerini öldürmeye başlar ve kaos derinleşir.” şeklinde bir senaryo anlatır. • Öğretmen öğrencilerden defterlerine ya da boş bir kağıda “Sizce böyle bir durumda kaos nasıl ortadan kaldırılır?” sorusuna cevap yazmalarını ister (İFS1). • Verilen cevaplar üzerinde herhangi bir yorum yapılmaz. • Öğretmen toplumdaki sorunların çözümü için bir devletin doğal ve yapay varlık olduğuna dair bilgilerin yer aldığı infografikleri tahtaya yansıtır (İFSK1).

FELSEFE

10. SINIF

- Bu infografiklerde “doğal” ve “yapay” kurum kavramları kısaca açıklanır. Aile gibi doğaçlama oluşan topluluklarla, yasalarla kurulan modern kurumları karşılaştırır ve devletin hangisine benzediği konusunda beyin fırtınası yaptırılır. Sonrasında sınıf içinde doğalcılar ve yapaycılar adında 2 gönüllü grup oluşturulur. Gruplar 3-5 kişiden oluşabilir. Sınıfın geri kalanından gözlemci rolünü üstlenip not almaları istenir. Tartışma ilerledikçe öğretmen, öğrencileri kavramsal doğruluk, gerçekçe ve karşı argüman üretme konusunda yönlendirir.

Daha sonra: “Bir devletin güçlü olması hangi koşullara bağlıdır” sorusu sorularak öğrencilerin cevapları alınır (beklenen cevaplar: doğal kaynakları, ekonomisi, coğrafi konumu vb.) **(İFK1)**.

- Öğrencilerin verdiği cevaplar tahtanın bir köşesine yazılır.
- “Çağımızda toplumların sorunlarını devlet kurumu olmadan çözülebilmesi mümkün müdür? Eğer mümkün değilse nedeni ne olabilir?” sorusu sorulur **(SFÜDD1, SFAU1, SFAY1)**.
- Öğrencilerin devletin, toplumsal sorunları çözmesi gereken bir kurum olduğuna dair cevapları tahtanın bir köşesine yazılır. Daha sonra öğretmen J.J. Rousseau’nun *Toplum Sözleşmesi* kitabından bir paragrafı tahtaya yansıtır.
- “Birey iyiyi görür ama istemez, halk ise iyiyi ister ama göremez. Her ikisinin de rehber ihtiyacı vardır. Bireyi, iradenin aklına uymaya zorlamak; halka, ne istediğini bilmeyi öğretmek gerekir. Bu yapıldığında halkın bilinçlenmesi sonucu, toplumsal gövdede irade ile sağduyu birleşir, taraflar iş birliğine gider ve bütünün gücü bu yolla en üst noktasına varır. Yasa koyucuya duyulan gereksinimin kaynağı budur.”
- Öğretmen, “Rousseau’nun sözlerine katılır mısınız? Neden?” sorusunu sorar **(İFS2, SFAU2)**.
- Cevaplardan yola çıkarak toplumsal sözleşme ile devletin oluşmasının yapay bir durum olduğu ifade edilir. Böylelikle doğal ve yapay kavramlarına bir açıklık getirilir.
- Daha sonra verilen cevaplar öğretmenin tahtaya çizdiği grafik düzenleyicisinin altına yazılır. Tahtada yazılı olan bilgilerden (daha önceki sorulara verilen genel cevaplar) yola çıkarak öğretmen, “Devletin ister yapay ister doğal olsun amacı nedir?” sorusunu sorar ve öğrencilerden birer paragraf yazmalarını ister **(İFS3, ÜFÜÇ1)**.
- Yazılan paragraflardan bazıları sınıfta okunduktan sonra devletin düzen sağlayan bir kurum olduğunu fark etmeleri sağlanır.
- Öğretmen, tahtaya “Firavun, kral ve yasa kitabı tutan bir devlet adamı” resmini yansıtır. Daha sonra, öğretmen 3 öğrenciyi tahtaya kaldırarak daha önce hazırladığı Firavun, kral ve yasa kitabı tutan devlet adamına ait konuşmaların olduğu bir metin verir ve bu konuşmalara göre rol yapmaları istenir (metinden yola çıkarak doğaçlama yapmaları istenir) **(İFÇ1, İFO1, FÖOD-T1, FÖOD-ÖMO1)**.
- “Sizce bu roller arasındaki benzerlikler nelerdir?” sorusu sorulur **(İFK2, İFO2)**.
- Alınan cevapların ardından devleti idare eden ya da yöneten kişiler olduğu görüşüne ulaşılır. “Bu yöneticiler devleti aynı şekilde mi yönetir?” sorusu sorularak alınan cevaplardan yola çıkarak her iktidarın farklı dayanakları olduğu ifade edilir. Daha sonra sınıf, Jigsaw etkinliği için 3 gruba ayrılır (Sınıfın durumuna göre grup sayısı artırılabilir). Her gruba verilen konu için öğretmen tarafından hazırlanmış bilgi kartları, kavram haritaları ve metin parçaları verilir.

	<ul style="list-style-type: none"> • Uzman grupların konu dağılımı şu şekilde olacak: • 1. Korunma Temelli İktidar <ul style="list-style-type: none"> • İnsanların güvenlik arayışıyla bir otoriteye boyun eğmesi • İlk toplumlar, kabile yapıları, Leviathan (Hobbes'un yorumu) • 2. Tanrısal Kaynaklı İktidar <ul style="list-style-type: none"> • İktidarın ilahi kökenli olduğu inancı • Orta Çağ Avrupa'sı, "Kral Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisidir" anlayışı • Tanrı-Kral figürleri: Mısır firavunları, Orta Çağ kralları, teokrazi örnekleri • 3. Toplumsal Sözleşme Temelli İktidar <ul style="list-style-type: none"> • Bireylerin ortak rızayla oluşturduğu iktidar yapısı • John Locke, Jean-Jacques Rousseau, Montesquieu'nun görüşleri • Modern demokrasilerin temel felsefesi • Öğretmen tahtaya şu soruları yansıtır: • Bu iktidar anlayışı nasıl doğmuştur? • Hangi tarihsel örneklerle açıklanabilir? • Tartışmalarını bu soruları da dikkate alarak yapmaları istenir. Her grup, kendi konusunu 10 dakika boyunca tartışır. Daha sonra öğretmen her gruptan bir öğrenci olarak üçer uzman kişiden oluşan üst gruplara ayırır. Her öğrenci kendi grubunda tartıştığı konuyu bu gruba aktararak tartışır. Bu tartışma 10 dakika sürdükten sonra herkes kendi ana grubuna dönerek uzmanlaştığı bilgiyi aktarır. Daha sonra öğrenciler edindikleri bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki soruları da cevapladıkları bir karşılaştırma tablosu oluşturur ve bu bilgiler grup temsilcisi tarafından okunur (ÜFD1). • Bir sonraki derse kadar hazırladıkları tabloyu görsel unsurlarla destekleyerek dijital çıktı halinde sınıfta oluşturulacak bülten panosuna asılarak sergilemeleri istenir (SFSÖ1, SFGE1, ÜFGAK1, ÜFSÜ1). • İktidar kaynakları hangi yönlerden benzeşir/farklılaşır? • Günümüzdeki devlet yönetimlerinde hangilerinin izleri görülüyor? (SFAU3, ÜFGHP)
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilere günümüzdeki iktidar kaynaklarına göre devlet yönetimlerinin özelliklerinin olduğu bir infografik öğretmen tarafından verilir. Daha sonra öğrencilere şu yönerge verilir: • "Günümüzde yaşanan toplumsal, ekonomik, çevresel ve küresel sorunların çözümünde verilen örneklerden yola çıkarak hangi iktidar kaynağının etkili olabileceğini felsefi bir metin olarak yazalım." diyerek sonraki derse hazırlayabilecekleri bir çalışma verilir (ÜFD2, SFÜDD1, SFKÖ1, SFARŞ1, ÜFÜD1, FÖOD-OTÖ1). • Daha sonra tanılayıcı dallanmış ağaç etkinliğini içeren kağıt dağıtılır ve 5 dakika süre verilerek doldurmaları istenir.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Akademik olarak siyaset ile ilintili alanlara dair farkındalık oluşturulmasına yardımcı olur. • Hukuk ile ilgili alanlara karşı ilgisi artabilir. • Toplumsal, çevresel, ekonomik vb. sorunların çözümüne yenilikçi bakış açıları geliştiren projeler oluşturabilir.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Bülten panosu için içerik düzenleme programlarının kullanımı ile ilgili araştırmalar yapabilir. • Metin yazımında yararlanabilecek ilgili videoların neler olduğunu fark etmesi sağlanabilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: FELSEFİ METİN DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun Adı: _____ Sınıfı: _____ Tarih: ___/___/___

Yönerge

Bu form, öğrencilerin yazdıkları felsefi metinleri belirlenen ölçütlere göre değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Her ölçüt için 1'den 4'e kadar puan verilir: 1 puan geliştirilmeli, 2 puan yeterli, 3 puan iyi, 4 puan ise çok iyi düzeyini ifade eder. Değerlendirici, her ölçüt için uygun kutucuğu işaretleyerek puanlama yapar ve sunum sonunda verilen puanları toplayarak toplam puanı belirler.

Gözlem Kriteri	1	2	3	4	Verilen Puan
Toplumsal, ekonomik, çevresel vb. sorunları ifade eder.	☐	☐	☐	☐	
Görüşünü argümanlarla desteklemiştir.	☐	☐	☐	☐	
Çözüm önerisi uygulanabiliridir.	☐	☐	☐	☐	
Sunum dili etkileyicidir.	☐	☐	☐	☐	
Çözümüne uygun iktidar modeli seçmiştir.	☐	☐	☐	☐	

Puanlama :**17-20:** Çok İyi**13-16:** İyi**9-12:** Yeterli**5-8:** Geliştirilmeli

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**Etkinlik:** Devletin Kökeni – İktidarın Kaynağı**Ürün:** Güncel sorunlara yönelik felsefi metin / karşılaştırmalı değerlendirme

Grup/Öğrencinin Adı Soyadı: _____ Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____ Etkinliğin Adı: _____

Yönerge

Bu form, öğrencilerin canlandırmalarını değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, tabloda yer alan kriterleri dikkate alarak her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 4 (Çok İyi) arasında puanlar. Toplamda 7 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 28'dir. Toplam puan 22-28 arasında ise "Çok İyi", 17-21 arasında ise "İyi", 12-16 arasında ise "Yeterli", 7-11 arasında ise "Geliştirilmeli" düzeyinde değerlendirilir.

Ölçütler	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Kavramsal Doğruluk	Kavramlar yanlış ya da eksik kullanılmıştır.	Kavramlar yüzeysel veya kısmen hatalı kullanılmıştır.	Kavramlar genel olarak doğru kullanılmış, küçük eksikler vardır.	Siyaset felsefesi kavramları doğru, açık ve yerinde kullanılmıştır.	
İktidar Kaynaklarını Anlama	İktidar kaynakları yanlış ifade edilmiş ya da belirtilmemiştir.	Açıklamalar tek yönlü veya yüzeyseldir.	İktidar kaynakları açıklanmıştır ancak karşılaştırma sınırlıdır.	Korunma, tanrısal ve toplumsal sözleşme temelli iktidar açık, karşılaştırmalı ve örneklerle açıklanmıştır.	
Güncel Sorunlarla İlişkilendirme	Güncel sorunlarla ilişki kurulmamıştır.	Sorunlar belirtilmiş fakat iktidar anlayışıyla bağ zayıftır.	Güncel sorunlara değinilmiş ancak ilişkilendirme sınırlıdır.	Toplumsal, ekonomik ve çevresel sorunlar doğru analiz edilerek iktidar anlayışlarıyla ilişkilendirilmiştir.	
Argüman ve Gerekçeleştirme	Argüman ve gerekçeleştirme yoktur.	Gerekçeler zayıf veya eksiktir.	Görüşler gerekçelendirilmiştir ancak derinlik sınırlıdır.	Görüşler güçlü gerekçeler, örnekler ve karşı argümanlarla desteklenmiştir.	
Çözüm Önerisi ve uygulanabilirlik	Çözüm önerisi yoktur ya da konu ile ilgisizdir.	Çözüm önerisi yüzeyseldir veya modelle uyumu zayıftır.	Çözüm önerisi vardır ancak uygulanabilirliği sınırlıdır.	Önerilen çözüm açık, mantıklı ve uygulanabilir; seçilen iktidar modeli ile uyumludur.	
Karşılaştırma ve Eleştirel Yorum	Karşılaştırma veya yorum yapılmamıştır.	Sınırlı ve dağınık karşılaştırma vardır.	Karşılaştırma yapılmıştır ancak yorum gücü sınırlıdır.	İktidar anlayışları arasındaki benzerlik-farklılıklar sistemli ve eleştirel biçimde sunulmuştur.	
Dil ve Anlatım	Dil ve anlatım yetersizdir, anlaşılmayı zorlaştırır.	Anlatımda kopukluklar ve dil hataları vardır.	Anlatım anlaşılırdır, küçük ifade sorunları vardır.	Metin akıcı, tutarlı ve akademik dile uygundur.	

Puanlama ve Yorum:

- 22-28: Çok İyi
- 17-21: İyi
- 12-16: Yeterli
- 7-11: Geliştirilmeli

ETKİNLİK 16

ÜNİTE: SİYASET FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.7.1. Siyaset felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	c) Siyaset felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin siyaset kavramına ilişkin fikir sahibi oldukları, birey ve vatandaşlık bilincine sahip oldukları, toplumsal hayata ilişkin temel problemlerin farkında oldukları kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Ütopya konusuyla ilgili daha önce herhangi bir okuma çalışması ya da yeterli bilgiye sahip olmayabilir.	
	Farklılaştırma Alanları	
İçerik	Soyutluk (İFS)	<p>İFS1: Öğrenciler, güncel toplumsal sorunlar üzerinden ideal bir toplumsal düzenin mümkün olup olmadığını sorgulayarak soyut siyaset felsefesi problemlerini somut yaşam deneyimleriyle ilişkilendirir.</p> <p>İFS2: Adalet kavramını örnek durum üzerinden analiz ederek ideal bir düzende adaletin nasıl yapılandırılması gerektiğine ilişkin felsefi sorgulama yürütür.</p> <p>İFS3: Özgürlük-güvenlik gerilimini problemleştirerek bu iki değer için ideal toplum tasarımı nasıl dengelenebileceğine dair felsefi sorgulama geliştirir.</p>
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: “İdeal düzen” kavramını farklı filozofların yaklaşımları üzerinden ele alarak kavramın tarihsel ve düşünsel bağlamlara göre nasıl farklılaştığını kavramsallaştırır.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Öğrenciler, ideal düzenin mümkün olup olmadığına ilişkin tartışmada öne sürülen görüşleri neden-sonuç ilişkisi içinde çözümleyerek argümanların dayanaklarını inceler.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Öğrenciler, güncel toplumsal sorunlardan verilen örnekler aracılığıyla soyut siyaset felsefesi kavramlarını somut durumlar üzerinden anlamlandırır
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Öğrenciler, farklı filozofların ideal devlet anlayışlarını karşılaştırarak bu görüşlerin ortaya çıkış nedenlerini tarihsel, toplumsal ve bireysel bağlamlar açısından sorgular.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Filozofların ideal devlet anlayışlarının dayandığı soyut varsayımları değerlendirerek üst düzey düşünme ve çoklu bakış açısı geliştirme becerilerini kullanır.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	<p>SFAU1: Öğrenciler, farklı görüşleri gerekçeleriyle ifade ederek karşıt düşüncelerle felsefi diyalog kurar ve uzlaşma ya da ayrışma noktalarını temellendirir.</p> <p>SFAU2: Öğrenciler, eşitlik ilkesine ilişkin geliştirdikleri argümanları gerekçelendirerek savunur ve eleştirel değerlendirmeye açar.</p>
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: Öğrenciler, özgürlük ve güvenlik kavramları arasındaki ilişkiyi şematik olarak göstererek felsefi kavramlar arasında bağ kurar.

FELSEFE

10. SINIF

	Akıl Yürütme/ Kanıtama (SFAY)	SFAY1: Öğrenciler, istasyon çalışmaları sonunda elde ettikleri görüşleri değerlendirerek ütopya kavramının eleştirel işlevi üzerine yansıtıcı düşünme gerçekleştirir. SFAY2: Öğrenciler, tasarladıkları ütopyalar üzerinden kusursuz toplum fikrinin imkânı ve sınırları hakkında felsefi yansıtma yapar.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Öğrenciler ürünlerini ortaya koymak için farklı internet kaynakları ve kitaplar kullanabilir.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerin hazırlayacağı felsefi metin, hikâye yazımı, podcast vb. çalışmaların hazırlanmasında https://ogmmateryal.eba.gov.tr/felsefe-sozlugu ve mebi.eba.gov.tr adreslerini kullanmaları önerilebilir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: İstasyon etkinliği yapılırken akran eğitiminin sağlanması hedeflenir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Öğrencilere, “İdeal bir devlette birey mi yoksa toplum mu öncelikli olmalıdır? Bu denge nasıl kurulabilir?” sorusu sorularak sorunların çözümünün öneminin gerçek hayatla ilişkilendirilmesi sağlanır.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerin hazırladığı öğrenme duvarı çalışması gerçek alıcı kitleyi hedefleyen bir çalışma olarak belirlenir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Öğrencilerin yaptıkları çalışmalar akran değerlendirme formu ile değerlendirilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrencilerden ideal devlet düzenine ilişkin bir ütopyanın resmini tasarlayıp yapmaları ve resmi öğrenme duvarında sergilemeleri istenir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Farklı devlet modellerinin hangi değerleri temele aldığına dair karşılaştırma tablosu yapması beklenir.
	Dönüşümler (ÜFD)	ÜFD1: Öğrencilerden farklı bir değer temele alındığı bir ütopya tasarımları ve bu tasarımı bir şarkı sözüne dönüştürmeleri istenir. Gerekirse bu çalışmayı sonraki derse kadar hazırlamaları istenebilir.
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ1: Öğrenciler felsefi metin, hikâye, podcast yazımı için okul kütüphanesini kullanabilir.
	Tercihler (FÖOD-T)	FÖOD-T1: İstasyon etkinliğinde öğrenci ilgisine göre istediği gruba katılabilir.
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD- ÖMO)	FÖOD-ÖMO1: Öğrenme duvarı öğrencilerin yararlanabileceği bir duvarda oluşturulur. İstasyon etkinliği için sıraların öğrenci merkezli düzenlenmesi sağlanır.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	İdeal Bir Düzen Tasarıyorum
Konu	Siyaset Felsefesi
Öğrenme Hedefleri	Öğrenciler geçmiş ve günümüzdeki devlet yönetimleri ve bu yönetimlerin var olan evrensel sorunların çözümüne dair yöntemlerine karşı eleştirel bir bakış sergileyerek yeni bir değerle ütopyik bir devlet düzeni tasarlaması amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Tarih • Ekonomi • Antropoloji • Edebiyat
Materyaller	• Etkileşimli tahta • A4 kâğıdı • Pano • Kalem • Öğrenme Duvarı
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<p>Bu etkinlikte soru-cevap, doğrudan anlatım, karşılaştırma tablosu, podcast, istasyon tekniği, öğrenme duvarı, kavram haritaları, argüman haritası, bilgi haritası, organizasyon şeması, infografik yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.</p> <p>Podcast: Öğrenciler güvenlik ile özgürlük arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir çalışma yapar.</p> <p>İstasyon Tekniği: Kuşku kavramının farklı anlam ve kullanımlarının kavranılması adına bu kullanılır.</p> <p>Öğrenme Duvarı: Öğrencilerin etkinlik boyunca üretimlerinin sergilenmesi için kullanılan duvar.</p> <p>Soru-cevap: Öğrencinin derse dikkatini çekmek adına bu yöntem kullanılır.</p> <p>Karşılaştırma Tablosu: Öğrencilerin öğrenme bileşenlerindeki konular arasında karşılaştırma yapmak için kullanılır.</p> <p>İnfografik: Öğrencilerin devlet düzenlerine ilişkin bilgilendirme çalışması yapması için kullanılır.</p> <p>Kavram Haritaları: Öğretmen öğrencilerin kavramsal dağarcığını arttırmak ve bilgileri anlamlandırmak için bu yöntemi kullanır.</p> <p>Argüman Haritası: Öğrencilerin görüşlerini gerekçelendirmesi için kullanılır.</p> <p>Bilgi Haritası: Öğrenciler sorulara karşı verdiği cevapları bilgi haritasına dönüştürür.</p> <p>Organizasyon Şeması: İlgili çalışmayla ortaya konulan bilgiler bu teknikle sergilenir.</p>
Uygulama Aşamaları	<p>Öğretmen günümüzde tüm dünyada var olan olumsuz durumlarla ilgili bir görsel tahtaya yansır.</p>

FELSEFE

10. SINIF

Daha sonra öğretmen tahtaya şu soruyu yansıtır:

“Günümüzde insanlar hangi toplumsal sorunlar nedeniyle birlikte yaşamakta zorlanmaktadır?”
(İFS1)

Öğrencilerden kısa cevaplar alınır ve tahtaya yazılır (Beklenen cevaplar: adaletsizlik, gelir eşitsizliği, güvenlik sorunu, özgürlük kısıtlamaları vb.)

Ardından öğretmen şu yönlendirici soruyu sorar: “Bu sorunların hiç yaşanmadığı bir toplumsal düzen mümkün müdür?” Bu soruyla ilgili yaklaşık 5 dakikalık bir tartışma ortamı oluşturulur (İFK1, İFÇ1, İFO1).

Öğretmen bu tartışma sonucunda ortaya konulan ilginç düşünceler tahtanın ilgili kısmına yazılır.

Ardından aşağıda yer alan tablo öğretmen tarafından sınıfa yansıtılır:

Filozof	İdeal Devlet Düzeni Hakkındaki Görüşü
Platon	İdeal devlet, adaletin ancak filozof kralların yönettiği, herkesin yeteneğine göre görev aldığı bir düzende gerçekleşebileceğini savunur.
Aristoteles	İdeal devlet, orta sınıfın güçlü olduğu, yasaların egemen olduğu ve ortak iyinin amaçlandığı bir siyasal düzendir.
Thomas Hobbes	İdeal düzen, insanların güvenlik uğruna özgürlüklerinin bir kısmını devrettiği, mutlak egemenliğe sahip güçlü bir devletle sağlanabilir.
Jean-Jacques Rousseau	İdeal devlet, bireylerin genel irade doğrultusunda eşit ve özgür olarak yönetime katıldığı toplumsal sözleşmeye dayalı bir düzendir.

Ardından öğretmen şu soruyu yöneltir: “Filozofların ideal devlet anlayışlarının birbirinden farklı olmasının nedeni sizce ne olabilir?” sorusu sorulur. Bu soruyla ilgili verecekleri cevapları dağıtılan kâğıt parçalarına gerekçelendirmeleri istenir. Bu gerekçelendirmelerden bir kısmı sınıfta okunur. İsteyen öğrenci kağıdını oluşturulan öğrenme duvarının ilgili yerine asar (İFSK1, SFÜDD1, SFAU1).

Cevaplar değerlendirilmeden istasyon çalışmasına geçileceği belirtilir.

Sınıf 4 istasyona ayrılır. Öğrenciler 4-5 kişilik gruplar hâlinde her istasyonda 10-12 dakika çalışır ve süre sonunda saat yönünde istasyon değiştirir (FÖOD-T1).

İstasyon 1: Adalet**Yönerge:**

Aşağıdaki durumu okuyunuz:

“Bir ülkede herkes kanun önünde eşittir, ancak bazı insanlar ekonomik gücü sayesinde daha iyi eğitim ve sağlık hizmeti alabilmektedir.”

Sorular:

Bu durumda adalet sağlanmış mıdır?

Adalet belirli bir zümrenin elinde olursa ne olur?

İdeal bir düzende adalet nasıl olmalıdır?

Ürün: 3 maddelik grup görüşü öğretmenine dağıttığı bilgi haritasına yazılır (İFS2).

FELSEFE

10. SINIF

İstasyon 2: Özgürlük**Yönerge:**

“Bir devlet, güvenliği sağlamak için bireylerin bazı özgürlüklerini sınırlandırabilir.”

Sorular:

Güvenlik için özgürlükten vazgeçilebilir mi?

Sınırsız bir özgürlüğe sahip olmak ne gibi sorunlara yol açar?

İdeal düzende bu denge nasıl kurulmalıdır?

Ürün: Özgürlük-güvenlik dengesini gösteren kısa bir organizasyon şeması hazırlanır (**İFS3, SFKÖ1**).

İstasyon 3: Eşitlik**Yönerge:**

“Bir toplumda refah herkes için eşit paylaşılıyorsa o düzen ideal olabilir mi?”

Sorular:

Herkesin eşit olduğu bir toplumda refah sağlanabilir mi?

Hukuk önünde eşit olmak adaletsizlikleri giderir mi?

İdeal düzende eşitlik nasıl olmalıdır?

Ürün: Eşitlik ilkesine uygun gerekçeli argüman haritası düzenlenir (**SFAU2**).

Tüm gruplar başlangıç istasyonlarına geri döner. Her gruptan bir sözcü, istasyonlarda oluşan ortak görüşleri sınıfa sunar.

Ardından öğretmen şu açıklamayı yapar: “Ütopya, gerçekte var olmayan ancak kusursuz olduğu varsayılan bir toplum ya da devlet düzenini konu edinen düşünsel bir tasarımdır. Felsefede ütopya; adaletin, eşitliğin, özgürlüğün ve refahın tam olarak sağlandığı bir düzeni betimleyerek mevcut toplumsal yapıları eleştirme ve daha iyi bir yaşam biçimine dikkat çekme amacı taşır.” açıklamasını yapar (**SFAY1, SFSÖ1, SFGE1**).

Gruplardan, istasyon etkinliğinden sonra ortaya koyduğu ürün ve sorulardan yola çıkarak ideal bir devlet düzeni (ütopya) tasarımları istenir. Bunun için 10 dakikalık bir süre tanınır.

Sorular:

Hangi değerler ideal düzen için vazgeçilmezdir?

Değerler arasında çatışma yaşandığında hangisi öncelikli olmalıdır?

Kusursuz bir toplum mümkün mü?

Sorulardan yola çıkarak ortaya konulan ütopya sınıfta okunur ve öğrenme panosuna asılır (**SFARŞ1, SFAY2**).

Değerlendirme

Öğrencilere ekte verilen infografik (**EK 1**) yansıtılır. Buradan yola çıkarak ütopya ve distopya arasındaki farkları içeren bir karşılaştırma tablosu yapmaları istenir. İsteyen öğrenci çalışmasını öğrenme duvarında sergiler (**ÜFGHP1, ÜFGAK1, ÜFSÜ1, ÜFÜÇ1, ÜFD1, FÖOD-OTÖ1**).

Öğretmen: “Ütopya yaşanılabilir bir düzen olabileceği gibi, insanın kendi hatası sonucu ortaya çıkmış istenmeyen devlet düzenleri de olabilir.” açıklaması yapar ve dersi sonlandırır. EK 2’de verilen Değerlendirme Formu ile öğrencilerin çalışmalarını değerlendirir.

Akran değerlendirme formu (**EK 3**): Her grup, başka bir grubun ürününü inceleyerek yapışkan not ile “katılıyorum / katılmıyorum” gerekçesi yazar (**ÜFÜD1**).

FELSEFE

10. SINIF

Kariyer Çıktısı	Kamu yönetimi, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, hukuk ve politika geliştirme gibi alanlarda, geçmiş ve güncel devlet yönetim modellerini eleştirel olarak analiz edebilme, evrensel sorunlara (adalet, özgürlük, eşitlik, güvenlik, sürdürülebilirlik vb.) yönelik çözüm yaklaşımlarını karşılaştırabilme ve bu analizler doğrultusunda normatif, tutarlı ve yenilikçi bir devlet düzeni tasarlayabilme yetkinliği kazanır.
Teknoloji Entegrasyonu	Etkinlik sürecinde teknoloji, öğrencilerin düşüncelerini görselleştirme, karşılaştırma ve paylaşma becerilerini destekleyecek şekilde kullanılır. Güncel toplumsal sorunlara ilişkin dijital görseller ve infografikler tartışma başlatıcı olarak sunulur, ütopya-distopya karşılaştırmaları dijital tablolar veya kavram haritaları üzerinden yapılandırılır. Öğrencilerin ürettiği ürünler dijital panolarda veya sanal öğrenme duvarlarında sergilenerek akran geri bildirimini sağlar. Böylece teknoloji, bilgi aktarımından çok eleştirel düşünmeyi ve iş birliğini destekleyen bir öğrenme aracı olarak sürece entegre edilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: İNFOGRAFİK

Ütopya ve Distopya: İki Zıt Toplum Modeli

Ütopya (Thomas More'un İdeal Toplumu)

Devletin Amacı:
Ortak İyi ve Refah

Yöneticiler, toplumun genel yararını ve adaletini sağlamak için hizmet eder.

Birey ve Özgürlük:
Toplumla Bütünleşik

Temel ihtiyaçların güvence altına alınıp, özgürlük düzen ve erdemle sınırlıdır.

Eşitlik ve Bilgi:
Gerçek Adalet

Özel mülkiyet yoktur, eğitim erdemli bireyler yetiştirmeyi amaçlar.

1984 (George Orwell'in Baskıcı Toplumu)

Devletin Amacı:
Mutlak ve Sürekli İktidar

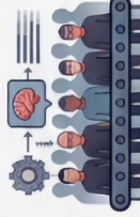
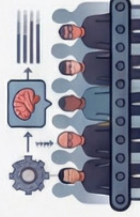
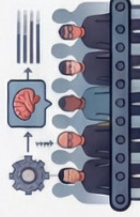
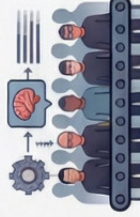
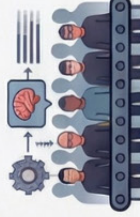
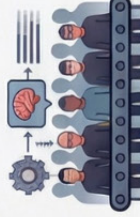
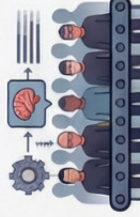
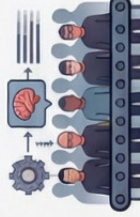
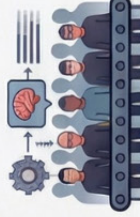
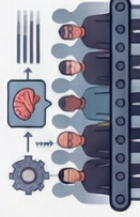
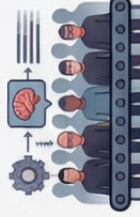
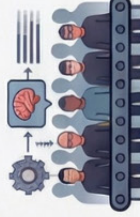
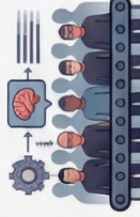
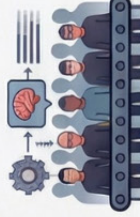
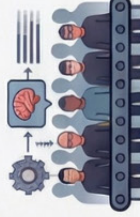
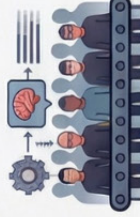
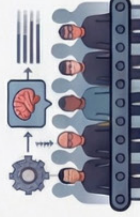
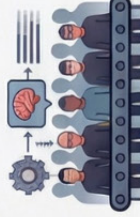
İktidar, başka hiçbir amaç olmaksızın sadece kendisi için vardır.

Birey ve Özgürlük:
Tamamen Yok Edilmiş

Bireysel kimlik silinir, özgürlük kavramı ortadan kaldırılmıştır.

Eşitlik ve Bilgi:
Aldatmaca ve Kontrol

Sahte bir eşitlik ardında kaskin sınıflar vardır, tarih sürekli yeniden yazılır.

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrenci Adı: _____

Çalışma Türü: Karşılaştırma Tablosu

Konu: Thomas More – Ütopya / George Orwell – 1984

Lütfen grubunuzun çalışmasını aşağıdaki ölçütlere göre 1'den 5'e kadar puanlayınız. (1: Zayıf, 5: Çok İyi)

Yönerge

Öğretmen, her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 5 (Çok İyi) arasında puanlar. Toplamda 5 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 25'tir.

Değerlendirme Ölçütü	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Kavramsal Doğruluk	Kavramlar yanlış veya eksiktir.	Kavramlar yüzeysel ya da kısmen hatalıdır.	Kavramlar genel olarak doğru kullanılmıştır ancak küçük eksikler vardır.	Ütopya ve distopya kavramları doğru, açık ve görselle ilişkilendirilerek kullanılmıştır.	
Devletin Amacı ve Yapısı	Devletin amacı yanlış ifade edilmiş ya da belirtilmemiştir.	Açıklamalar tek yönlü veya yüzeyseldir.	Karşılaştırma yapılmıştır ancak derinlik sınırlıdır.	Her iki toplumda devletin amacı açık, karşılaştırmalı ve felsefi temeliyle açıklanmıştır.	
Birey ve Özgürlük Anlayışı	Birey ve özgürlük ele alınmamıştır.	Betimleme vardır, karşılaştırma zayıftır.	Özgürlük kavramı açıklanmış, eleştiri sınırlıdır.	Bireyin konumu ve özgürlük anlayışı açık ve eleştirel biçimde karşılaştırılmıştır.	
Eşitlik ve Bilgi Anlayışı	Eşitlik ve bilgi anlayışı yanlış ya da eksiktir.	Kavramlar yüzeysel ele alınmıştır.	Genel açıklamalar doğru, ayrıntı sınırlıdır.	Eşitlik ve bilginin rolü iki toplum için net ve tutarlı biçimde açıklanmıştır.	
Karşılaştırma ve Eleştirel Yorum	Karşılaştırma veya yorum yoktur.	Sınırlı ve dağınık karşılaştırma vardır.	Karşılaştırma yapılmış ancak yorum gücü sınırlıdır.	Benzerlik-farklılıklar sistemli, mantıklı ve özgün yorumlarla sunulmuştur.	

PUANLAMA

- **17-20:** Üst Düzey
- **16-13:** İyi
- **9-12:** Orta
- **5-8:** Geliştirilmeli

FELSEFE

10. SINIF

EK 3: AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Değerlendirdiğim Grup Üyesi: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge

Aşağıdaki formu grup çalışmanızdaki arkadaşlarınızı değerlendirmek için kullanınız. Her bir grup üyesini aşağıdaki ölçütlere göre dürüst ve objektif bir şekilde değerlendiriniz. Bu form, grup içi katkıların daha iyi anlaşılmasına ve işbirliği becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Değerlendirme Ölçütü	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her Zaman
Görevini sorumluluk bilinciyle yerine getirir.	◇	◇	◇	◇
Grup içi iletişime katkıda bulunur.	◇	◇	◇	◇
Ortak kararlara uzlaşmacı yaklaşır.	◇	◇	◇	◇
Grubun hedeflerine ulaşmasına katkı sağlar.	◇	◇	◇	◇
Dijital araçların kullanımına katkı sunar.	◇	◇	◇	◇
Sürdürülebilir çözümler önerir.	◇	◇	◇	◇
Sunumda aktif görev alır.	◇	◇	◇	◇

ETKİNLİK 17

ÜNİTE: DİN FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.8.1. Din felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	c) Din felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin din ile ilişkili temel kavramları bildikleri, farklı dinlerin ve inançların farkında oldukları kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrenciler din felsefesinin konularını tartışırken inanç temelli refleksleri ile felsefi temellendirmeleri birbirinden ayırmakta ve argümanların mantıksal yapısını (öncül-sonuç ilişkilerini) kavramakta zorlanabilirler. Bu plan, öğrencilerin argümanları nesnel bir şekilde değerlendirebilmeleri için analitik rehberliğe ve güvenli bir tartışma ortamına olan ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Ruh-Beden ilişkisini "Pilot-Uçak" veya "Yazılım-Donanım" gibi metaforlar kullanarak derinleştirme gerçekleştirir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Mevcut planda öğretmen grupları dolaşarak sözlü rehberlik yapıyor. Bunu materyalle desteklemek öğretmenin yükünü hafifletebilir ve öğrenci özerkliğini artırabilir. "Grup Çalışması Formu" doldurulurken, zorlanan veya daha ileri gitmek isteyen gruplar için masaya ters çevrilmiş "İpucu Kartları" konur. Yeşil Kart (Temel Seviye): "Nedensellik ilkesini kullanmayı denediniz mi? Her şeyin bir nedeni varsa, ilk neden ne olabilir?" (Basit yönlendirme). Kırmızı Kart (İleri Seviye): "Argümanınızda 'sonsuz gerileme' paradoksuna düşmemek için Kindi'nin hudûs delilini nasıl kullanırsınız?" (Derinleştirme).
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Mevcut planda sadece felsefi görüşler var. "Sonsuzluk" kavramının ne kadar akıl almaz olduğunu göstermek için öğretmen matematik disiplininden yararlanabilir. Örneğin Hilbert'in Sonsuz Otel Hikayesi'ni kullanabilir. Uzay gemisi yolculuğuna çıkmadan hemen önce ya da hemen sonra sonsuzluğun mantıksal tuhaflığını göstermek için 2 dakikalık bir zihin ısınması yapılır: "Sonsuz odalı bir otel düşünün ve tüm odalar dolu. Yeni bir müşteri gelirse ona yer bulabilir miyiz? Evet, herkesi bir yan odaya kaydırırsak 1. oda boşalır. Peki, evren de böyle midir? Sınırı dolmuş mudur yoksa hep yeni bir oda (uzay) var mıdır?" Soyut olan "sonsuzluk" kavramını, matematikteki meşhur bir paradoksla somutlaştırarak felsefi tartışmaya zemin hazırlamış olabilir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Öğretmen öğrencilere infografikle birlikte boş bir "Fikir Terazisi" şablonu verip okudukları filozofları terazinin "Ruh Ölümlüdür" veya "Ruh Ölümsüzdür" kefenine yerleştirmesini isteyebilir. Böylece öğrenciler hangi kefenin argümanlarının daha ağır bastığını (mantıksal olarak) görselleştirerek bilgiyi organize ederler.

FELSEFE

10. SINIF

	Seçkin Kişiler (İFSK)	<p>İFSK1: Mevcut planda öğretmen doğrudan filozofları tanıtıyor. Bunu öğretmen filozofları yakından tanıma sürecine dönüştürebilir.</p> <p>Örneğin “Geçmişten Gelen Kapsül”</p> <p>Etkinliği gerçekleştirilebilir. Bu uygulamada öğretmen sınıfa elinde bir kutu (zaman kapsülü) ile girer. “<i>Bu kapsül 1000 yıl öncesinden, Bağdat’taki bir kütüphaneden (Beytül-Hikme) bize ulaştı. İçinde evrenin sırrını çözdüğünü iddia eden birinin notları var.</i>” der. Kutudan Kindî veya Gazali’nin görüşlerini özetleyen eski görünümlü bir parşömen çıkarır ve okur. Ardından “Ama başka bir kapsül de Antik Yunan’dan geliyor...” diyerek Aristoteles’in görüşünü çıkarır.</p> <p>Bu şekilde filozofları sadece “ders kitabı bilgisi” olmaktan çıkarıp tarihin içinden öğrencilerle konuşan “karakterlere” dönüştürme fırsatı yakalayabilir.</p>
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	<p>SFÜDD1: Öğretmen eleştirel düşünceyi artırmak için şeytanın avukatı rolünü uygulatabilir. Bu şekilde öğrenciyi, kendi tezini savunurken en güçlü karşıt argümanı çürütmeye zorlamış olur.</p>
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	<p>SFAU1: Tek bir cevabı olmayan, öğrenciyi felsefi spekülasyona iten açık uçlu, aşağıdaki gibi bir paradoks ile öğretmen öğrencinin düşüncesini tetikleyebilir. Örneğin aşağıdaki soru kullanılabilir:</p> <p>“Eğer gelecekte tüm zihninizi, anılarınızı ve duygularınızı bir bilgisayara (buluta) yükleyebilseydik ve biyolojik bedeniniz ölseydi; bilgisayardaki o veri 'siz' olur muydunuz? Ruh transfer edilmiş mi olurdu?”</p>
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	<p>SFKÖ1: Öğretmen öğrencilere doğrudan infografik vermek yerine, önce kavramı sezgisel olarak bulmalarını sağlayabilir. Örneğin</p> <p>“Sınır Taşı ve Ok” etkinliği gerçekleştirilebilir. Öğretmen masaya iki nesne koyar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bir Çerçeve/Kutu (Sınırı olan, sonlu). • Ucu bucağı olmayan bir lazer ışığı veya sonsuzluk işareti çizilmiş bir kart. <p>Öğrencilere sorar: “Sizce Kindî (Filozof A) bu nesnelere hangisini seçerdi? Peki ya Aristoteles (Filozof B)?” Öğrenciler önce tahminde bulunur, sonra öğretmen infografiği dağıtarak tahminlerini değerlendirmelerini sağlar. Böylece öğretmen bilgiyi hazır vermek yerine öğrencinin semboller üzerinden filozofu keşfetmesini sağlamak.</p>
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	<p>SFAY1: Öğretmen “mantıklı sonuca ulaş” diyor ancak bunu denetlemek zor olabilir. Bu görevi öğrencilere vererek üst düzey düşüncelerini sağlayabilir. Örneğin her gruptan bir öğrenci (veya ayrı bir 3. grup) “Mantık Bekçisi” ilan edilir. Ellerinde sarı ve kırmızı kartlar vardır.</p> <p>Eğer bir grup, kanıt sunmadan “Bence böyledir” derse veya karşı tarafa kişisel saldırıda bulunursa (Ad Hominem), bekçi sarı kart gösterir: “Kanıt Yetersiz!”</p> <p>Eğer bir grup çelişkili konuşursa Kırmızı Kart gösterir: “Tutarsızlık Tespit Edildi!”</p> <p>Böylece öğrencilerin sadece kendi argümanlarına değil, sürecin mantıksal kalitesine odaklanmaları sağlanır.</p>

FELSEFE

10. SINIF

	<p>Seçimde Özgürlük (SFSÖ)</p>	<p>SFSÖ1: Öğrencilere sadece verilen rolleri seçme değil, bilgiye ulaşma yolunu seçme özgürlüğü de tanınabilir. Örneğin RAFT görevine başlamadan önce öğrencilere 3 kaynak seçeneği sunulur:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Filozofların orijinal metinlerinden kısa alıntılar okumak. 2. Konuyla ilgili hazırlanmış 3 dakikalık bir animasyon videosu izlemek (kendi cihazlarından). 3. Argümanları özetleyen kavram haritasını incelemek. <p>Bu şekilde öğrenci, öğrenme stiline uygun kaynağı seçerek hazırlık yapar.</p>
	<p>Grup Etkileşimi (SFGGE)</p>	<p>SFGGE1: Standart form doldurma işlemi bazen sıkıcı olabilir ve öğrenciler birbirlerinin yazdıklarını göremez. Değerlendirmeyi hareketli hâle getirmek için öğretmen şunu yapabilir:</p> <p>“Akran Değerlendirme Formu” dağıtılmadan önce grupların oluşturduğu ürünler (poster, grafik vb.) sınıfın duvarlarına asılır veya masaların üzerine konur. Öğrenciler ellerinde farklı renklerde post-it kağıtlarıyla sınıfı gezerler ve uygun renkte post-itleri yapıştırırlar.</p> <p>Yeşil Post-it: “En güçlü argüman burasıydı çünkü...”</p> <p>Sarı Post-it: “Burada bir mantık hatası veya eksik kanıt olabilir...”</p> <p>Amaç: Değerlendirmeyi bireysel ve gizli bir işlemden çıkarıp kolektif ve etkileşimli bir öğrenme sürecine dönüştürmek.</p>
<p>Ürün</p>	<p>Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)</p>	<p>ÜFGHP1: Konu güncel bir teknolojik/etik sorunla ilişkilendirilebilir. Örneğin “Dijital Miras” sorunu. Öğrencilerden, öldükten sonra sosyal medya hesaplarının (dijital varlıklarının) ne olması gerektiğine dair bir “Vasiyet Taslağı” hazırlamaları istenir. “Hesaplarım açık kalsın (Ölümsüzlük arzusu)” veya “Her şey silinsin (Yok oluş)” seçenekleri üzerinden gerçek bir hayat problemi tartışmaları sağlanarak gerçek hayat problemini çözüm üretmeleri sağlanabilir.</p>
	<p>Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)</p>	<p>ÜFGAK1: Öğrenciler ürünlerinin fotoğraflarını çekip veya dijital versiyonlarını okulun ortak öğrenme platformuna yüklerler. Branş öğretmenleri (Fizik, Tarih vb.) ve diğer öğrenciler altına dijital platformda yorum bırakabilirler.</p>
	<p>Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)</p>	<p>(ÜFÜD1): “Akademik Hakem Heyeti Simülasyonu”</p> <p>Mevcut planda ürünler öğrenciler tarafından öğretmenlere “sunulur” denmiş. Bunu akademik bir kariyer simülasyonuna dönüştürmeleri istenir.</p> <p>Öğrencilere, hazırladıkları ürünün aslında bir “Akademik Makale Taslağı” veya “Proje Başvurusu” olduğu söylenir. Fizik, Tarih ve Din Kültürü öğretmenleri birer “hakem” rolündedir. Öğretmenlerden gelen geri bildirimler şu formatta istenir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kabul Edildi (Yayınlanabilir). Açıklama</i> • <i>Düzeltilme Gerekli (Revizyon). Açıklama</i> • <i>Red (Bilimsel/Tarihsel Hata Var). Açıklama</i> <p>Bu şekilde süreci sadece “not alma” değil, gerçek dünyadaki akademik yayın ve proje onay süreçlerine benzeterek disiplinlerarası bir bilinçle birlikte aynı zamanda kariyer farkındalığı da yaratılmış olur.</p>

FELSEFE

10. SINIF

	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	<p>ÜFSÜ1: Öğretmen tarafından öğrenciden aşağıdaki örnekte olduğu gibi farklı disiplinleri veya bakış açılarını birleştiren yeni bir yapı istenerek senteze ulaşması sağlanabilir.</p> <p>“Geleceğin İnsanı İçin Yasa Tasarısı”. Öğrencilerden, hem nörolog hem de Sokrates’in bakış açısını sentezleyerek yapay zekaya veya klonlanmış insanlara "Ruh Sahibi Varlık" statüsü verilip verilmeyeceğine dair 3 maddelik bir yasa/kriter listesi oluşturmaları istenerek bilim ve felsefeyi sentezlemesi sağlanabilir.</p>
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	<p>ÜFÜÇ1: Mevcut planda sadece "Mektup" ve "Makale" (yazılı ürün) var. Görsel veya işitsel öğrenenler için seçenekler çeşitlendirilebilir. Örneğin öğretmen öğrencilere formata sadık kalmak şartıyla aracı seçme hakkı verir.</p> <p>Sokrates Grubu İçin: “Mektup yazmak yerine, Sokrates’in hapisanedeki son anlarını ve veda konuşmasını içeren 2 dakikalık bir ses kaydı (Podcast) veya video mesaj hazırlayabilirsiniz.”</p> <p>Nörolog Grubu İçin: “Makale yazmak yerine, bir tıp kongresinde sunulmak üzere hazırlanmış, beyin haritaları ve veriler içeren dijital bir bilimsel poster (Infografik) tasarlayabilirsiniz.”</p>
	Dönüşümler (ÜFD)	<p>ÜFD1: Öğretmen mevcut plandaki seçenekleri tercih edebilir ancak alternatif olarak hayal gücünü arttıracak farklı bir ürün de kullanabilir. Bunun için ürün seçeneklerine 4. bir seçenek eklenir: “Dava Kapanış Raporu”.</p> <p>Öğrencilere “Gizli / Çok Gizli” damgalı boş bir dosya şablonu verilir.</p> <p>Şüpheli: Evren</p> <p>Suç/Olay: Sınırı Var mı Yok mu?</p> <p>Tanık İfadeleri: (Filozofların görüşleri buraya özetlenir).</p> <p>Nihai Karar: Grubun vardığı sonuç.</p>
Fiziksel Öğrenme Ortamı Düzenlemeleri	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	<p>FÖOD-OTÖ1: Mevcut planda sadece “gözlerinizi kapatın” deniliyor. Öğretmen bunu “Karanlık Oda Simülasyonu” ile fiziksel bir deneyime dönüştürebilir. Öğretmen düşünce deneyine başlamadan önce sınıfın perdelerini kapatır ve ışıkları tamamen söndürür. Akıllı tahtadan veya projeksiyondan sessizce dönen, sonsuzluğa giden bir “Derin Uzay / Galaksi” videosu yansıtır. Arka planda hafif, gizemli bir “uzay ambiyansı” sesi açar. Böylece öğrenciler sınıfta olduklarını unutup gerçekten bir boşlukta olduklarını hissederler. Fiziksel ortamın değişimi, zihinsel odaklanmayı (konsantrasyonu) maksimize eder.</p>
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	<p>FÖOD-ÖMO1: Sınıftaki çekingen öğrencilerin de tartışmaya katılması ve gürültünün kaosa dönüşmemesi için alternatif bir yöntem.</p> <p>“Tartışmayı Yönlendirme” aşamasında, sözlü tartışma yerine veya öncesinde uygulanır. Sınıfın ortasına veya duvarlara büyük boy kâğıtlar asılır.</p> <p>Bir kâğıtta: “Evren Sonludur Çünkü...”</p> <p>Diğer kâğıtta: “Evren Sonsuzdur Çünkü...” yazar. Öğrenciler ellerinde kalemlerle sessizce dolaşır, argümanlarını yazar, başkasının yazdığı argümana ok çıkarıp “Katılmıyorum çünkü...” diyerek cevap yazar. Konuşmak yasaktır, sadece yazılır.</p>

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Kozmik Olay Yeri İnceleme: Evrenin Sırrı Çözülüyor
Konu	Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu Problemi
Öğrenme Hedefleri	Etkinlik, öğrencilerin “Evrenin Sonluluğu/Sonsuzluğu” ve “Ruhun Ölümsüzlüğü” gibi temel problemleri, filozofların argümanları üzerinden eleştirel bir gözle değerlendirmelerini amaçlamaktadır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Tarih • Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • Sosyoloji
Materyaller	• Projeksiyon • Etkileşimli tahta • Beyaz tahta • Kalemler • Not kâğıtları • Küpleme küpü
Süre	2 Ders Saati
Etkinlik Açıklaması	<p>• Öğrencilerin felsefi problemleri derinlemesine analiz etmeleri ve farklı bakış açıları geliştirmeleri için aşağıdaki öğretim stratejileri kullanılmıştır:</p> <p>1. Tartışmacı Yaklaşım</p> <p>Nerede Kullanıldı? 1. Etkinlik olan “Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu Problemi”nde ana strateji olarak kullanılmıştır.</p> <p>Nasıl Uygulandı? Sınıf, “Sonlu Evren” ve “Sonsuz Evren” olmak üzere iki karşıt görüşe ayrılmıştır. Öğrencilerden kişisel fikirlerini değil, Kindî, Gazâlî, Aristoteles gibi filozofların görüşlerini kanıt olarak kullanarak argüman geliştirmeleri ve bu tezleri savunmaları istenmiştir.</p> <p>2. RAFT Tekniği</p> <p>Nerede Kullanıldı? 2. Etkinlik olan “Ruhun Ölümsüzlüğü Problemi”nde kullanılmıştır.</p> <p>Nasıl Uygulandı? Öğrencilere bir rol (örn. Sokrates veya Nörolog), bir izleyici (örn. Platon veya Biyolog), bir format (örn. Veda Mektubu veya Bilimsel Makale) ve bir konu (Ölümsüzlük veya Ölümlülük) verilerek yaratıcı bir ürün ortaya koymaları sağlanmıştır.</p>
Uygulama Aşamaları	<p>Dersin Akışı</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Giriş • Düşünce Deneyini Yönetme: Öğretmen, derse başlarken öğrencilerden gözlerini kapatmalarını ister ve onları bir uzay gemisi yolculuğuna çıkarır. “Şimdi gözlerinizi kapatın ve hayal edin: Evrenin bir ucu olup olmadığını bulmak için bir roketle yola çıktınız. Yıldızlar, galaksiler birer birer geride kalıyor. Sonsuz bir hızla ilerlemenize rağmen ne bir duvara rastladınız ne de bir sona. Aklınızda tek bir soru var: Evren gerçekten sonsuz mu, yoksa bir noktada durmak zorunda mı?” gibi ifadelerle öğrencilerin hayal güçlerini harekete geçirir (FÖOD-OTÖ1, İFÇ1). • Filozof Çerçevesi ve Problem Tanıtımı: (SFKÖ1) Düşünce deneyinin ardından öğretmen, konunun felsefe tarihinde büyük düşünürler tarafından ele alındığını belirtir ve çeşitli filozofların görüşlerinin olduğu bir infografiği sınıfa dağıtır. Bu materyalde yer alan Kindî, Gazâlî, Thomas Aquinas, Aristoteles, İbn Rüşd ve Baruch Spinoza gibi filozofların görüşlerinin, tartışmanın temelini oluşturacağını açıklar. Sınıfı iki ana gruba ayırır: Bir grup “Sonlu Evren Görüşü”nü, diğer grup ise “Sonsuz Evren Görüşü”nü savunacaktır (İFSK1).

• 2. Uygulama ve Değerlendirme

Hazırlık (Tartışmacı Yaklaşım):

- **Materyal Dağıtım:** (İFK1) Öğretmen, gruplara dağıtılmak üzere hazırlanan materyalleri sunar. İlk olarak, “Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu Problemi” başlıklı, filozofların görüşlerini içeren infografiği ve ardından “Grup Çalışması Formu”nu dağıtır.

Grup Çalışması Formu Örneği

- Öğretmen, öğrencilerin tartışma hazırlığını yapılandırmalarına yardımcı olmak için bu formu gruplara dağıtır.

Grup Adı:

Savunulan Tez: (Grubun savunduğu tezi işaretleyiniz)

- Evren Sonludur
- Evren Sonsuzdur

Araştırma ve Argüman Geliştirme

- **Temel Argümanımız:** Evrenin sonlu/sonsuz olduğunu savunan temel argümanımız nedir?
- **Filozof Desteği:** Tartışma için elimizdeki materyalden (infografik) yararlanarak argümanımızı hangi filozofların görüşleriyle destekliyoruz? (En az 2 filozof seçiniz ve görüşlerini kısaca özetleyiniz.)
 - Filozof 1:
 - Filozof 2:
- **Karşı Tarafın Muhtemel Argümanları:** Karşı gruptaki filozofların görüşleri nelerdir? (Örnek: Eğer “sonsuzluk” grubundaysanız, “nedensellik ilkesine” nasıl cevap vereceksiniz?)
- **Kuralları Belirleme:** Tartışmaya başlamadan önce, öğretmen hazırladığı “Tartışma Kuralları Posterini”ni tahtaya asar. Kurallarda, argümanların kişisel görüşlerden ziyade filozofların ve diğer kanıtların desteğiyle sunulması gerektiği vurgulanır.

Tartışma Kuralları Posterini Örneği

- Öğretmen, bu kuralları tartışma öncesinde tahtaya asar veya öğrencilere dağıtır. Kurallar, tartışmanın verimli ve saygılı bir şekilde ilerlemesini sağlar.

Tartışma Kuralları

- **Dinle ve Anla:** Başkasının argümanını eleştirmeden önce onu tam olarak dinleyin ve anlamaya çalışın.
- **Kanıt Sun:** Kişisel görüşlerinizi değil filozofların argümanlarını ve diğer kanıtları kullanarak konuşun.
- **Saygı Göster:** Karşıt görüşlere sahip arkadaşlarınıza karşı saygılı ve kibar bir dil kullanın.
- **Sıranı Bekle:** Herkesin konuşma hakkına saygı duyun ve sıranız gelmeden konuşmayın.
- **Odaklan:** Tartışmayı ana konudan uzaklaştıracak ifadelerden kaçınınız ve yalnızca savunulan teze odaklanınız.
- **Mantıklı Sonuca Ulaş:** Fikirlerinizi sunarken onları mantıklı ve tutarlı bir şekilde bağlamaya çalışın.

- **Çalışma Formu ile Rehberlik:** Öğretmen, gruplardan formdaki ilgili bölümü doldurmalarını ister. Bu bölümde, savundukları tezi filozofların görüşleriyle nasıl destekleyeceklerini, karşı tarafın olası argümanlarını ve bunlara nasıl cevaplar hazırladıklarını not etmeleri beklenmektedir.
- **Süreci İzleme: (SFAY1)** Gruplar çalışırken, öğretmen aralarında dolaşır ve yönlendirici sorularla öğrencilerin düşünme süreçlerini destekler. Özellikle filozofların argümanlarını kendi cümleleriyle açıklamalarını teşvik eder.
- **Tartışmayı Yönlendirme: (FÖOD-ÖMO1)** Öğretmen, tartışmanın moderatörü olarak her iki gruba da eşit konuşma süresi tanır. Tartışmanın odağının kaybolmaması için müdahale eder ve öğrencileri kanıtlarını mantıklı bir şekilde sunmaya teşvik eder.
- **Tartışmanın Sonuçlandırılması:** Tartışmanın ardından öğretmen, her gruptan ortaya koydukları en güçlü ana fikri paylaşımlarını ister. Felsefenin doğası gereği tek bir doğru yanıtın olmadığını, asıl amacın mantıklı düşünme ve argüman sunma becerisini geliştirmek olduğunu vurgular.
- **Ürün Oluşturma: (ÜFD1)** Öğretmen, öğrencilerin tartışma sürecinde edindikleri bilgileri kalıcı hale getirmeleri için bir ürün ortaya koymaları gerektiğini belirtir. Öğrencilere aşağıdaki seçeneklerden birini seçme fırsatını sunar.
 - **Seçenek 1 (Grafik Düzenleyici):** Öğrenciler, tartışmanın ve araştırmalarının bir özeti olarak bir grafik düzenleyici oluşturur. Örneğin “Biliyorum, Merak Ediyorum, Öğrendim” (KWL) tablosu veya bir kavram haritası çizerek, hem kendi bilgilerini hem de karşı grubun argümanlarını nasıl anladıklarını görselleştirirler.
 - **Seçenek 2 (Yaratıcı Yazma):** Öğrenciler, edindikleri bilgileri kullanarak yaratıcı bir metin yazar. Bu metin, bilim kurgu hikâyesi olabileceği gibi bir zaman yolcusunun evrenin sonuyla karşılaşmasını anlatan bir günlük girişi de olabilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin yaratıcılığını kullanarak öğrendiklerini ifade etmelerini sağlar.
 - **Seçenek 3 (Kısa Sunum):** Öğrenciler, gruplar hâlinde tartışmada savundukları tezi ve bu tezi destekleyen ana kanıtları içeren kısa bir sunum hazırlar. Bu sunumlar, ana fikirleri özetleyerek hem öğrencilerin bilgilerini pekiştirmelerine hem de sunum becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

• 3. Kapanış ve Değerlendirme

Akran Değerlendirme Formu (SFGE1)

- Öğretmen, öğrencilerin tartışma ve ürün oluşturma sürecine katılımlarını değerlendirmek için aşağıdaki formu kullanır. Öğrencilerden, tartışmanın ardından bu formu doldurmaları istenir.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Değerlendirilen Grup: (Örn: “Sonlu Evren Görüşü” veya “Sonsuz Evren Görüşü”)

Tartışma Sürecinin Değerlendirilmesi

- 1. Karşı grubun en ikna edici bulduğunuz temel argümanı neydi? Bu argümanı desteklemek için hangi filozofun görüşünü kullandılar?
- 2. Karşı gruptaki öğrencilerin kanıtlarını sunma ve argümanlarını savunma becerilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - **Kanıt Kullanımı:** [] Etkili [] Yetersiz
 - **Mantıksal Tutarlılık:** [] Çok Tutarlı [] Az Tutarlı
 - **İletişim:** [] Açık ve Anlaşılır [] Karışık ve Anlaşılmaz

- 3. Tartışma ve karşı grubun argümanları, evrenin sonluluğu veya sonsuzluğu hakkındaki kendi fikirlerinizi değiştirdi mi? Nasıl?
- 4. Grup arkadaşlarınızla iş birliği sürecinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Öğretmen, akran değerlendirmesine ek olarak öğrencilerin oluşturduğu ürünlerin (grafik düzenleyici, poster vb.) farklı disiplinlerden öğretmenler tarafından değerlendirilmesi için bir süreç tasarlar. Bu değerlendirme, öğrencilerin çalışmalarının çok yönlü bir bakış açısıyla ele alınmasını sağlar.
- Öğrencilerin hazırladığı ürünler, içeriklerine göre aşağıdaki öğretmenlere sunulur: **(ÜFÜD1) (ÜFGAK1)**
 - **Fizik Öğretmeni:** Ürün Big Bang teorisi, evrenin genişlemesi veya diğer fiziksel yasalar gibi bilimsel argümanlar içeriyorsa değerlendirme için fizik öğretmenine sunulur. Fizik öğretmeni, sunulan bilimsel verilerin doğruluğunu ve tutarlılığını inceler.
 - **Tarih Öğretmeni:** Ürün, Kindî, Gazâlî, Aristoteles gibi filozofların tarihsel bağlamlarına değiniyorsa değerlendirme için tarih öğretmenine sunulur. Tarih öğretmeni, argümanların dönemin entelektüel ortamı içindeki yerini yorumlar.
 - **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni:** Ürün Tanrı'nın doğası, yaratılış veya teolojik argümanlar üzerine odaklanıyorsa değerlendirme için din kültürü öğretmenine sunulur. Din öğretmeni, dini yaklaşımların doğru yorumlanıp yorumlanmadığına dair geri bildirimde bulunur.
- Bu süreç sonunda, öğrenciler aldıkları disiplinlerarası geri bildirimleri kullanarak ürünlerini son haline getirip öğretmenlerine sunarlar.

Ruhun Ölümsüzlüğü Problemi

- **1. Giriş**
- Şiir ve Problem Tanıtımı: Derse Yahya Kemal Beyatlı'nın "Sessiz Gemi" şiiri okunarak başlanır.

SESSİZ GEMİ (İFS1):

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
 Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
 Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
 Sallanmaz o kalkışta ne mendil, ne de bir kol.
 Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
 Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli,
 Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
 Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu.
 Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
 Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.
 Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,
 Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.

- Şiir okunduktan sonra öğretmen ölüm temalı başka şiir okumak isteyen var mı diye sorar ve gönüllü öğrencilere söz verir.

- Öğretmen, şiirin ardından, “Giden sevgililer neden dönmeyecekler? Ruh bedenden ayrıldıktan sonra var olmaya devam eder mi?” gibi sorularla ruhun ölümsüzlüğü problemine geçiş yapar.
- Öğretmen, öğrencilere konuyu daha iyi anlamaları için bir infografik dağıtır (**İFO1, SFAU1**). Bu materyalde, ruhun ölümsüzlüğü görüşünü savunan Platon, John Locke, Farabi ve İbn Sina ile karşıt görüşü savunan Epiküros ve Paul Tillich'in düşünceleri yer almaktadır. Öğretmen, bu filozofların görüşlerinin, dersin ana materyali olacağını belirtir.

2. Uygulama ve Değerlendirme

- **Yaratıcı Ürün Oluşturma (RAFT Stratejisi): (ÜFÜÇ1) (ÜFGHP1, SFSÖ1, ÜFSÜ1)** Öğretmen, öğrencilerden edindikleri bilgileri yaratıcı bir senaryo içinde sunmaları için aşağıdaki RAFT görevlerinden birini seçmelerini ister. Öğrenciler, gruplar halinde veya bireysel olarak çalışabilir.

1. Seçenek (Ölümsüzlük Tezi):

- **Rol:** Filozof Sokrates
- **İzleyici:** Öğrencisi Platon
- **Format:** Veda Mektubu
- **Tema:** Ruhun bedenle olan ilişkisi ve ölümden sonraki akıbeti.
- **Yönerge:** Öğrencilerden birinci görev olarak, mektupta ruhun bedenden ayrıldığına dair temel inancını açıkça ifade etmeleri istenir. Platon'un idealar dünyası veya Farabi'nin akıl görüşü gibi bir felsefi argümanı kullanmaları beklenir. Öğrencilerden ikinci görev olarak da mektubu sadece felsefi bir açıklama olarak değil, aynı zamanda duygusal bir veda metni olarak yazmaları istenir. Şiirsel bir dil, metaforlar (örneğin ruhu kafesten çıkan bir kuş gibi betimlemek) ve ruhun ölümsüzlüğü argümanlarını çürütmeye yönelik olası sorulara yanıtlar ekleyerek metni zenginleştirmeleri beklenir (**SFÜDD1**).

2. Seçenek (Ölümlülük Tezi):

- **Rol:** Materyalist Bir Nörolog
- **İzleyici:** Çağdaş Bir Biyolog
- **Format:** Bilimsel Makale
- **Tema:** Bilincin, beynin bir fonksiyonu olduğu ve ölümlü sona erdiği tezi.
- **Yönerge:** Öğrencilerden, birinci görev olarak bilincin beyinle ilişkili olduğuna dair temel tezi sunan kısa bir makale yazmaları istenir. Epiküros'un atom teorisi gibi bir düşünceyi, makalede basit bir dil kullanarak açıklamaları beklenir. İkinci görev olarak da öğrencilerden, makaleyi daha detaylı bölümlerle (Giriş, Yöntem, Bulgular, Tartışma ve Sonuç gibi) yapılandırılmaları beklenir. Makalede, birden fazla nörolojik kanıt sunmaları ve bu kanıtların ruhun ölümlülüğü tezini nasıl desteklediğini göstermeleri istenir.
- **Süreci İzleme:** Öğretmen, öğrenciler çalışırken aralarında dolaşır. Onlara rehberlik ederek filozofların argümanlarını kendi sözcükleriyle nasıl ifade edebilecekleri konusunda destek olur. Öğrencilerin yaratıcı metinlerinde felsefi tutarlılığı korumalarını sağlamaya çalışır.

3. Kapanış ve Değerlendirme

- **Ürünlerin Paylaşımı:** Öğretmen, öğrencilerden hazırladıkları RAFT ürünlerini sınıfla paylaşmalarını ister. Kendisi de EK 2'deki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirmesini yapar.

FELSEFE

10. SINIF

	<ul style="list-style-type: none"> • Bu aşamada öğretmen, öğrencilerin ürünlerine disiplinler arası bir geri bildirim alabilmeleri için okulda ilgili branş öğretmenleriyle iş birliği yapabileceklerini söyler. Aşağıdaki yönlendirmeleri yapar. <ul style="list-style-type: none"> • Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni: Öğrencilerin, İbn Sina veya Farabi gibi filozofların dini inançlarla ilişkili argümanlarını doğru yorumlayıp yorumlamadıklarını değerlendirir. Paul Tillich gibi düşünürlerin teolojik yaklaşımlarına dair yorumlarda bulunur. • Biyoloji Öğretmeni: Öğrencilerin hazırladığı bilimsel makale tarzındaki ürünleri değerlendirir. Epiküros'un atomcu düşüncesi gibi materyalist tezlerin, modern biyolojik ve nörolojik bilgilerle ne kadar tutarlı olduğunu inceler. • Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni: Öğrencilerin yazdığı "Veda Mektubu" gibi yaratıcı metinleri değerlendirir. Bu değerlendirme, kullanılan dilin duygusal derinliğini, edebi anlatım gücünü ve hikâye kurgusunun etkileyiciliğini kapsar.
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen, ürün sunumlarının ardından öğrencileri Ek 1'deki Akran Değerlendirme Formu üzerindeki sorular üzerinden akran değerlendirmesi yapmaya teşvik eder. Ruhun ölümsüzlüğü problemine dair öğrencilerin ürünlerini de EK 2'deki ölçüğe göre değerlendirir."
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Bioetik ve Tıp Etiği Uzmanlığı: Derste "Materyalist Nörolog" rolünü üstlenen öğrenciler, ölüm ve bilinç kavramlarını biyolojik verilerle tartışarak Tıp ve Nörobilim alanındaki etik kurulların çalışma prensiplerini simüle etmişlerdir. Bu beceri, geleceğin doktorları ve genetik mühendisleri için kritik olan "bilimsel veriyi etik argümanla sunma" yetkinliğini geliştirir. • Akademik Yazarlık ve Bilim İletişimi: Hazırlanan "bilimsel makale" formatı, öğrencilerin hipotez kurma, veri sunma ve literatür tarama becerilerini geliştirerek onları akademisyenlik ve bilim yazarlığı kariyerlerine hazırlar. • Editörlük ve Yaratıcı Yazarlık: "Sokrates'in Veda Mektubu"nu yazan öğrenciler; duygusal zekâyı, edebî sanatları ve ikna edici dili kullanarak yazarlık, senaristlik ve editörlük mesleklerinin temel taşı olan "kurgu ve anlatı oluşturma" becerisini deneyimlemişlerdir.
Teknoloji Entegrasyonu	<p>Dijital Hikâye Anlatıcılığı:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kullanım: "Veda Mektubu" (Sokrates) Grubu. • Uygulama: Öğrenciler, yazdıkları mektupları sadece kâğıtta bırakmazlar. Akıllı telefonlarını veya dijital araçlar kullanarak hüzünlü bir fon müziği eşliğinde mektuplarını seslendirirler. Bu ses dosyaları "Antik Sesler Podcast Serisi" olarak sınıfın dijital panosuna yüklenir. <p>Dijital Poster ve İnfografik Araçları:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kullanım: "Bilimsel Makale" Grubu. • Uygulama: Öğrenciler, beyin ve bilinç ilişkisini anlatan karmaşık nörolojik verileri düz yazı yerine, web 2.0 araçları üzerindeki bilimsel poster şablonlarını kullanarak görselleştirirler. Bu sayede veriyi görsel iletişim diline çevirme (Görsel Okuryazarlık) becerisi kazanırlar.

FELSEFE

10. SINIF

Karekod (QR) ile Hibrit Sergi:

- **Kullanım:** Paylaşım ve Değerlendirme Aşaması.
- **Uygulama:** Sınıf duvarlarına asılan ürünlerin veya posterlerin köşesine, o çalışmanın dijital versiyonuna (ses dosyasına veya kaynakçasına) giden **QR kodlar** eklenir. Diğer öğrenciler ve branş öğretmenleri, telefonlarıyla bu kodları okutarak çalışmanın derinliğine inebilirler.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Değerlendiren Öğrenci:

Değerlendirilen Grup/Öğrenci:

Sunulan Rol:

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	PUAN (1-5)	GÖRÜŞLER VE AÇIKLAMALAR
1. İKNA EDİCİLİK Grubun savunduğu tez ne kadar inandırıcıydı?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	En Güçlü Yönü: (Hangi cümle veya yaklaşım sizi çok etkiledi?) En Zayıf Yönü: (Hangi kısım havada kaldı veya ikna edici değildi?)
2. KANITLARIN KULLANIMI Filozofların görüşleri ve bilimsel/mantıksal kanıtlar argümanı desteklemek için ne kadar etkili kullanıldı?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Kullanılan Kanıt/Filozof: (Örn: Platon'un İdealar Kuramı doğru bağlamda kullanıldı mı?)
3. YENİ BAKIŞ AÇISI Bu sunum size konuyla ilgili daha önce düşünmediğiniz yeni bir perspektif kazandı mı?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Kazandığım Yeni Bakış Açısı: (Evet ise, ne olduğunu kısaca açıklayınız.)
GENEL DEĞERLENDİRME Gruba vermek istediğiniz son mesaj veya öneri.	TOPLAM: ... / 15	Önerim:

PUANLAMA:

13-15: Çok İyi

10-12: İyi

7-9: Yeterli

3-6: Geliştirilmeli

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Etkinlik: Ruhun Akıbeti ve Felsefi Metin İnşası

Ürün: Felsefi mektup veya akademik makale / Özgün sentez

Yönerge

Bu form, öğrencilerin hazırladıkları felsefi metinleri (mektup veya makale) değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, tabloda yer alan kriterleri dikkate alarak her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 4 (Çok İyi) arasında puanlar. Toplamda 4 ana kriter üzerinden değerlendirme yapılacak olup, alınabilecek en yüksek puan 16'dır.

Değerlendirme Ölçütleri :

Ölçüt	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Felsefi / Bilimsel Doğruluk	Ruhun akıbetiyle ilgili temel kavramlar eksik ya da yanlış kullanılmıştır.	Temel kavramlar doğru kullanılmış ancak argüman açıklamaları yüzeyseldir.	Kavramlar doğru kullanılmış ve seçilen argümanlar kendi içinde tutarlıdır.	Kavramlar felsefi/bilimsel doğrulukla, detaylı açıklandığı gibi özgün örneklerle desteklenmiştir.	
Format ve Üslup Uyumu	Seçilen formatın (Mektup/Makale) gerektirdiği dil ve yapı özelliklerine uyulmamıştır.	Seçilen format kısmen gözetilmiş ancak üslup sınırlıdır.	Formatın gerektirdiği yapısal özellikler başarıyla uygulanmıştır.	Formatın tüm incelikleri amaca tam hizmet eden profesyonel bir dille kullanılmıştır.	
Mantıksal Tutarlılık ve Savunma	Argümanlar arasında kopukluklar vardır ve felsefi tutarlılık sağlanamamıştır.	Bazı argümanlar sunulmuş olsa da genel mantıksal yapı zayıftır.	Argümanlar büyük ölçüde tutarlı olup felsefi bir bütünlük sergilemektedir.	Tüm argümanlar mantıksal bir silsileyle sunulmuş; karşıt görüşlere ikna edici yanıtlar verilmiştir.	
Yaratıcılık ve Özgünlük	Ürün, felsefi görüşlerin bir kopyası niteliğindedir.	Bilgiler bir kurgu içine yerleştirilmeye çalışılmış ancak özgünlük sınırlıdır.	Ürün, bilgiyi kurguyla birleştiren yaratıcı bir bakış açısı sunmaktadır.	Ürün; kurgu ve felsefi sentez açısından tamamen özgün ve etkileyici bir perspektif sunmaktadır.	
TOPLAM PUAN				 / 16

PUANLAMA:**13-16:** Çok İyi**9-12:** İyi**5-8:** Yeterli**1-4:** Geliştirilmeli

ETKİNLİK 18

ÜNİTE: DİN FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.8.1. Din felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	ç) Din felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin din ile ilişkili temel kavramları bildikleri, farklı dinlerin ve inançların farkında oldukları kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrenciler metinlerde geçen “Tanrı”, “kötülük” ve “zaman” gibi soyut kavramları zihinlerinde somutlaştırmakta ve karmaşık felsefi argümanları tek başlarına çözümlenmekte zorluk yaşayabilirler. Sınıf içindeki bilişsel farklılıkları desteklemek amacıyla, kavramların metaforlarla ilişkilendirilmesine ve metin analizlerinin basitten karmaşığa doğru kademelendirilmiş yönergelerle sunulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.	
İçerik	Farklılaştırma Alanları	
	Soyutluk (İFS)	İFS1: Öğrencilerden "Tanrı", "Kötülük", "Zaman" gibi soyut kavramları sadece tanımlamaları değil, somut bir metaforla (Örn. "Kötülük, ışığın olmadığı yerdeki gölge gibidir" veya "Tanrı, bir saatin kurucusu gibidir") eşleştirmeleri istenir. Soyut kavram, somut bir imgeyle derinleştirilir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Aynı metni okuyan gruba üç farklı renkte soru kartı verilir. Sarı kartta (Temel) "Yazar ne diyor?", Mavi kartta (Orta) "Bu argümanın zayıf noktası ne?", Kırmızı kartta (Karmaşık) "Bu argüman günümüz bilimsel verileriyle desteklenebilir mi?" sorusu yer alır. Grup, karmaşıklık düzeyini kendi seçer.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Teleolojik (Tasarım/Gaye ve Nizam) argümanı inceleyen grup için metnin yanına bir "Bilim Dosyası" eklenir. Örneğin insan gözünün karmaşık yapısı (Biyoloji) veya Evrenin Hassas Ayarı/Antropik İlke (Fizik) ile ilgili kısa bir makalelerinden yola çıkarak "Gazali'nin 'düzen' dediği şey ile modern fizikteki 'hassas ayar' örtüşüyor mu? Yoksa Evrim Teorisi bu düzeni tasarımcı olmadan açıklayabilir mi?" sorusunu tartışarak argümanı bilimsel veriyle zenginleştirmeleri istenebilir. İFÇ2: Teolojik (Tasarım/Gaye ve Nizam) delili inceleyen gruba Kur'an-ı Kerim'den, İbni Rüşd'ün "İnayet Delili" ile örtüşen ayetler (Örn. Mülk Suresi 3-4. Ayetler: "Gözünü çevir de bak, bir bozukluk görebiliyor musun?") verilip "Filozofun 'akıl yürütme' (öncül-sonuç) ile ulaştığı tasarıma, kutsal metin nasıl 'dikkat çekme' yoluyla ulaşmış? İkisi aynı şeyi mi söylüyor?" analizi yaptırılarak felsefe ve din arasındaki metodolojik farkı ve içerik benzerliğini (Akil ve Nakil ilişkisi) somutlaştırmaları sağlanabilir. İFÇ3: Gazali'nin <i>İhyâ ve Tehâfüt</i> eserlerini inceleyen grup için kısa bir tarihsel arka plan kartı verilir. "Gazali bu argümanları neden geliştirdi? Dönemin Selçuklu siyaseti, Batınlık tehlikesi ve Nizamiye Medreseleri'nin kuruluş amacı ile Gazali'nin "hakikati arama" çabası arasında nasıl bir bağ var?" sorusunu tartışması istenerek felsefi argümanın sadece soyut bir fikir değil, tarihi bir "savunma aracı" olduğunu göstermesi istenebilir.

FELSEFE

10. SINIF

İçerik	(İFÇ)	<p>İFÇ4: Kötülük Problemi üzerine çalışan grup, Hume'un metnini Dostoyevsky'nin "Karamazov Kardeşler" romanındaki "Büyük Engizisyoncu" bölümüyle veya bir çocuğun acı çekmesini sorgulayan edebi bir pasajla karşılaştırır. "Filozofun mantıksal olarak söylediği şeyi, romancı duygusal olarak nasıl anlatmış?" sorusu üzerinden metinler arası bağ kurması istenebilir.</p> <p>İFÇ5: Max Weber'in "Teodise" (Acının anlamlandırılması) kavramı üzerinden kısa bir vaka analizi yaptırılır.</p> <p>"Bir toplumda büyük bir felaket (deprem, salgın) yaşandığında o toplumun 'Kötülük Problemi'ne verdiği cevap (Ceza mı? İmtihan mı? Doğal süreç mi?) toplumsal dayanışmayı nasıl etkiler?" sorusu tartışılarak felsefi bir problemin (Kötülük), sosyolojik bir olguya (Toplumsal düzen/kaos) dönüşümünü incelemeleri sağlanabilir.</p>
	Organizasyon (İFO)	<p>İFO1: Kanıt panosu oluşturulabilir. Dedektif temasına uygun olarak sınıf tahtasına veya grup masalarına büyük bir mukavva konur. Öğrenciler filozofların isimlerini, temel kavramlarını ve argümanlarını küçük kartlara yazar. Bu kartları raptiye ve iplerle (veya çizerek) birbirine bağlarlar. (Örn. Gazali ile Hume arasına "Nedensellik Eleştirisi" bağı kurup ip çekmek). Bu şekilde büyük resmî ve bağlantıları görmeyi sağlayan bütüncül bir organizasyon sağlar.</p>
	Seçkin Kişiler (İFSK)	<p>İFSK1: Sınıfa bir "mahkeme celbi" getirilir. "İnsanlık, evren'in yaratıcısı hakkında yeterli delil olmadığı gerekçesiyle evrene dava açmıştır. Sizler de bilirkişi heyetisiniz, elinizdeki dosyaları (metinleri) inceleyip rapor yazmalısınız." denilerek ders başlatılır.</p>
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	<p>SFÜDD1: Öğrenci, uzmanı olduğu filozofu savunmak yerine o filozofun argümanını en sert şekilde eleştiren kişi rolüne bürünür. Kendi benimsediği veya çalıştığı fikrin karşısını üretmek, üst düzey bir sentez becerisi gerektirir.</p>
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	<p>SFAU1: "Eğer Gazali ve David Hume bugün bir kafede karşılaşıyor olsaydı Gazali Hume'a yapay zekâ hakkında ne sorardı?" gibi tek bir cevabı olmayan, hayal gücüne dayalı açık uçlu bir soruyla ders bitirilir.</p>
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	<p>SFKÖ1: Metinler parçalanmış (kazı alanı) hâlde verilir. Öğrenciler bu parçaları (cümleleri) birleştirerek anlamlı bir bütün (vazo/argüman) oluşturmaya çalışır. Bilgi hazır verilmez, parçalardan keşfedilir.</p>
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	<p>SFAY1: Öğrencilere filozofların argümanları "eksik öncüllerle" verilir (Örn. "Her şeyin bir sebebi vardır, o hâlde Tanrı vardır." Aradaki basamaklar silinmiştir). Öğrenciler mantıksal boşlukları (logical gaps) kendi akıl yürütmeleriyle tamamlamaya çalışır.</p>
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	<p>SFSÖ1: Öğrenciler hangi filozofu çalışacaklarına değil çalıştıkları konuyu nasıl sunacaklarına karar verirler. Seçenekler: 1. Yazılı Rapor (Hukukçu diliyle), 2. Görsel Şema (Mimar gözüyle), 3. Sözlü Savunma (Hatip diliyle).</p>
	Grup Etkileşimi (SFGGE)	<p>SFGGE1: Sınıf iç içe iki çember olur. İç çemberdeki öğrenciler filozofların görüşlerini tartışırken, dış çemberdekiler onları izleyip not alır ve "savunma stratejilerini" değerlendirir. Süre sonunda çemberler yer değiştirirlerini" değerlendirir. Süre sonunda çemberler yer değiştirir.</p>

FELSEFE

10. SINIF

Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	<p>ÜFGHP1: Öğrenciler, bir “Felsefi Danışman Güzin Abla” rolüne bürünerek bir gazetenin dert köşesinde okurlara cevap yazarlar. Cevaplarında filozofların (Gazali, Plantinga veya Hume) argümanlarını kullanarak kişiye gerçek bir yaşam krizinde rehberlik etmeye çalışırlar.</p> <p>Örneğin bir gazetenin dert köşesine, yaşadığı büyük bir deprem veya kayıp sonrası inancını sorgulayan bir okurdan mektup gelmiştir: “Eğer Tanrı hem güçlü hem de iyiye neden benim bu acıyı çekmeme izin verdi?” (Kötülük Problemi).</p>
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	<p>ÜFGAK1: Öğrenciler “kötülük problemi” konulu sanal bir sergi düzenleyebilirler. Bu sanal sergiyi okul sitesinde paylaşarak diğer sınıflardaki öğrencilere sunabilirler.</p>
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	<p>ÜFÜD1: Öğrenci arkadaşını değil kendi zihinsel sürecini değerlendirir. “Dersin başında X düşünüyordum, şu argümanı duyunca fikrim Y yönünde değişti/pekişti çünkü...” formatında bir çıkış kartı doldurur.</p>
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	<p>ÜFÜÇ1: Öğrenciler yazdıkları notları paylaşmak yerine gruplar hâlinde 3 dakikalık “Felsefe Günlüğü” podcasti kaydederler. Bu ses kayıtları sınıfın dijital arşivine yüklenir.</p>
	Dönüşümler (ÜFD)	<p>ÜFD1: Öğrenciler, filozofun ağır argümanını günümüz sosyal medya diline (X/Twitter zinciri veya Instagram post serisi) dönüştürürler. Örn. “5 maddede Kozmolojik Delil ve Neden Yanılıyorsunuz? - Bir Hume İncelemesi”.</p>
	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	<p>FÖOD-OTÖ1: Sıralar tamamen kenara çekilir, öğrenciler yere minderlere veya sandalyelere çember şeklinde oturur. Sınıf bir “derslik”ten çıkıp Antik Yunan’daki tartışma meydanlarına (Agora) dönüştürülür. Ortamın fiziksel değişimi, zihinsel değişimi tetikler.</p>
	Öğrenen Merkezli Ortamlar (FÖOD-ÖMO)	<p>Sınıfın standart sıra düzeni bozulur. Masalar birleştirilerek 4-5 kişilik “Kafe Masaları” oluşturulur. Mümkünse masalara kâğıt masa örtüleri serilir, hafif bir fon müziği açılır.</p> <p>Öğretmen otorite figürü olarak tahtada durmaz, bir “garson” gibi aralarda dolaşır.</p> <p>Her masada farklı bir soru tartışılır (Örn. Masa 1: Kötülük Problemi, Masa 2: Hassas Ayar).</p> <p>Öğrenciler belirli sürelerde masa değiştirir (rotasyon), ancak bir öğrenci “masa sahibi” olarak sabit kalıp gelen yeni gruba önceki tartışmayı özetler.</p> <p>Bu sayede bilgi akışı tamamen öğrenciler arasında gerçekleşir. Öğrenciler masa örtülerine (kağıtlara) fikirlerini karalayabilir, çizim yapabilir. Ortam resmiyetten uzak, fikir üretmeye dayalıdır.</p>

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Kayıp Anlamın Peşinde
Konu	Din Felsefesinin Temel Problemleri
Öğrenme Hedefleri	Metinlerin sadece okunup geçilecek anlatılar olmadığını, içlerinde çözülmesi gereken bir "problem" ve "argüman" barındırdığını görmesini sağlamak.
Disiplinler Arası Bileşenler	<ul style="list-style-type: none"> • Tarih • Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi • Sosyoloji • Fizik • Türk Dili ve Edebiyatı
Materyaller	<ul style="list-style-type: none"> • Frayer Modeli çalışma kağıtları • İstasyon Vaka Kartları • Grup Değerlendirme Formları • Renkli boya kalemleri • Kağıt • Yapışkanlı not kağıtları • Podcast kaydı için akıllı telefon/tablet • Etkileşimli Tahta.
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	Okuma Çemberleri, Jigsaw (Ayrılıp Birleşme) , Grafik Düzenleyiciler, Ön Hazırlık (Ters Yüz Öğrenme)
Uygulama Aşamaları	<p>1. Aşama: Giriş ve Dikkat Çekici Uyarı (Merak Uyandırma) (FÖOD-OTÖ1)</p> <p>Ders, öğrencilerin ilgisini anında yakalamak ve onları pasif dinleyici konumundan çıkarıp aktif birer araştırmacı moduna sokmak amacıyla tasarlanmış güçlü bir görsel uyarı ile başlar. Sınıfa elinde kahveyle eskitilmiş, kenarları yıpranmış ve üzerindeki yazıların bir kısmı silinmiş gizemli bir kâğıtla girilir. Bu materyal, öğrencilerin dikkatini tahtaya yönelmesini sağlar. Tahtaya büyük harflerle şu cümle yazılır: "Burada yazanlar, bir insanın evreni anlama çabasının haritasıdır."</p> <p>Sınıftaki merak seviyesi arttığında, öğrencilere dönülerek düşündürücü bir soru yöneltilir: "Bu kâğıtta evrenin başlangıcına dair büyük bir sır olduğu iddia edilseydi ancak gördüğünüz gibi bazı kelimeler silinmiş olsaydı, gerçeği nasıl bulurdunuz? Sadece yazılanları okumak yeterli olur muydu, yoksa satır aralarındaki görünmeyen bağlantıları, yani argümanları mı kurmanız gerekirdi?" (İFSK1)</p> <p>Öğrencilerden gelen birkaç tahmin ve yanıt dinlendikten sonra dersin ana teması açıklanır: "Bugün önünüzde Gazali'den Hume'a kadar tarihin en büyük zihinlerinin 'haritaları', yani metinleri var. Bizler bu derste sadece okuyucu değil bu haritalardaki gizli argümanları çözen dedektifler olacağız." Bu girişle, öğrencilerin derse motivasyonu sağlanır ve sorgulama sürecine zihinsel hazırlık yapılır.</p> <p>2. Hazırlık: Ekiplerin Kurulması (Farklılaştırma ve Esnek Gruplama)</p> <p>Dersin gelişme bölümüne geçildiğinde, sınıfın fiziksel yapısı Esnek Gruplama stratejisine uygun hâle getirilir (FÖOD-ÖMO1). Zaman yönetimini verimli kılmak adına, metinler zorluk derecelerine göre kademeli hâle getirilmiştir. Öğrenciler hazır bulunuşluk düzeylerine veya ilgilerine göre altı farklı "uzman grubu"na ayrılır: (İFK1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yoğun Soyutlama Gerektiren Metinler: (İFS1) <ol style="list-style-type: none"> 1. Grup: G. W. F. Hegel - <i>Din Felsefesi Üzerine Dersler</i> 2. Grup: İbni Rüşd - <i>Tutarsızlığın Tutarsızlığı</i> • Orta Düzey Metinler: <ol style="list-style-type: none"> 3. Grup: Gazali - <i>İhyâ-u Ulûmi'd-Din (İFÇ3)</i> 4. Grup: Augustinus - <i>İtiraflar</i> • Daha Sade/Anlaşılır Metinler: <ol style="list-style-type: none"> 5. Grup: D. Hume - <i>Din Üzerine</i> 6. Grup: Alvin Plantinga - <i>Tanrı, Özgürlük ve Kötülük</i>

Uygulama Aşamaları

(Not: Zaman sorunu yaşamamak adına metinlerin bir önceki dersten verilmesi veya sadeleştirilmiş tek sayfalık özetler halinde sunulması esastır.)

3. Aşama: Süreç - Metin Analizi (Okuma Çemberleri ve Grafik Düzenleyiciler)

Gruplar yerlerine yerleştikten sonra, derinlemesine analiz süreci okuma çemberleri stratejisiyle başlatılır. Bu strateji sayesinde öğrencilerin ipucu olmaksızın metinleri okumaları, birbirlerinin fikirlerini dinlemeleri ve tartışmaları hedeflenir. Süreci yapılandırmak ve verimi artırmak adına her öğrenciye bir Grafik Düzenleyici (Metin İnceleme Formu- EK1) dağıtılır. Bu araç, öğrencilerin karmaşık felsefi metinleri parçalara ayırarak daha kolay işlemelerine ve organize etmelerine yardımcı olur (SFKÖ1, SFSÖ1).

Öğrencilerden form üzerinde şu dört temel alanı doldurmaları istenir:

- 1. Temel Kavramlar:** Metinde geçen “vacibü'l-vücut”, “kozmos”, “tasarım” gibi kilit felsefi terimlerin tespiti.
- 2. Temel Problem:** Yazarın “Kötülük problemi” veya “Tanrı'nın varlığı” gibi hangi soruna çözüm aradığının belirlenmesi.
- 3. Argüman Zinciri:** Yazarın iddiasını destekleyen öncüllerin ve vardığı sonucun analiz edilmesi (SFAY1, İFÇ2, İFÇ4, İFÇ1).
- 4. Grup Görüşü:** Grubun bu argümanı tutarlı bulup bulmadığına dair ortak kanaati.

Öğrenciler sessiz okuma ve ardından grup içi tartışma yaparken, öğretmen sınıfta aktif bir **rehberlik** süreci yürütür. Grupları dolaşır, öğrencilerin takıldığı kavramlarda düşünmelerini tetikleyecek ipuçları verir ancak doğrudan cevapları söylemez. Formların tamamlanmasının ardından, grup üyelerinin birbirlerinin analizlerini dinlemeleri ve sorgulamaları teşvik edilir.

4. Aşama: Jigsaw (Ayrılıp Birleşme) Gruplarının Kurulması

Analiz süreci tamamlandığında, dersin dinamiği **Jigsaw** stratejisiyle değiştirilir. İlk aşamadaki “uzman grupları” dağıtılır ve yeni, karma gruplar oluşturulur. Bu yeni grupların her birinde, önceki altı farklı metni incelemiş birer temsilcinin (bir Augustinus uzmanı, bir Hume uzmanı vb.) bulunması sağlanır.

Bu stratejik hamleyle, her grubun tüm filozofların görüşlerine hâkim bir yapıya kavuşması hedeflenir. Böylece öğrencilerin sadece kendi okudukları metinden değil arkadaşlarının uzmanlaştığı metinlerden de sorumlu olmaları sağlanarak iş birliğine dayalı öğrenme ve akran öğretimi süreci başlatılır.

5. Aşama: Akran Öğretimi ve Paylaşım

Yeni gruplar oluştuğunda, Jigsaw stratejisinin “rapor hazırlama ve yeniden biçimlendirme” mantığı devreye girer. Öğrenciler sırayla söz alarak uzmanlaştıkları metni arkadaşlarına öğretmeye başlarlar (ÜFÜD1, ÜFÜÇ1, İFO1, FÖOD-ÖMO1, SFGE1, SFÜDD1, ÜFD1).

- Örneğin Augustinus uzmanı olan öğrenci, metnindeki “Tanrı ve zaman ilişkisi” argümanını grubuna detaylarıyla anlatır.
- Ardından Hume uzmanı söz alarak din üzerine eleştirilerini sunar.

Bu paylaşım sırasında dinleyen öğrenciler pasif kalmaz, önlerindeki “Karşılaştırmalı Din Felsefesi Tablosu”na (EK2) arkadaşlarından öğrendikleri kritik noktaları not alırlar. Paylaşım derinleştikçe, öğrencilerin birbirlerine “Peki senin filozofun kötülük problemine ne diyor? ” gibi çapraz sorular sormaları sağlanarak metinler arası bağlar kurulur ve öğrencilerin yeni bakış açılarına açık olmaları desteklenir (ÜFGAK1).

FELSEFE

10. SINIF

6. Aşama: Değerlendirme ve Kapanış

Dersin son bölümünde, sürecin verimliliğini ölçmek ve kazanımları pekiştirmek için çok yönlü bir değerlendirme yapılır.

İlk olarak bireysel sorumluluğu ve grup katkısını ölçmek adına öğrencilere küçük bir **Akran Değerlendirme Formu (EK3)** dağıtılır. Öğrencilerden, grup arkadaşlarının konuyu ne kadar net aktardığını ve tartışmaya katkısını (Örn. “Arkadaşım metindeki temel argümanı anlaşılır bir şekilde ifade etti mi?”) değerlendirmeleri istenir.

Son olarak tüm sınıfa yönelik genel bir yansıtma ve tartışma süreci başlatılır (**SFAU1, İFÇ5**). Tahtaya “Hangi iki filozofun argümanı birbiriyle en çok çatışmaktadır? ” sorusu yazılarak Jigsaw gruplarındaki küçük tartışmaların sınıf geneline taşınması sağlanır (**ÜFGHP1**). Öğrencilerden gelen yanıtlarla dersin özeti yapılır, farklı fikirlerin zenginlik olduğu vurgulanır ve öğrencilerin etik ilkelere uygun, saygılı katılımları takdir edilerek ders sonlandırılır.

Değerlendirme

Dersin sonuna geldiğinde, öğretmenin elindeki en güçlü veri toplama aracı EK4’te yer alan **Dereceli Puanlama Anahtarı** olacaktır. Öğretmen, bu aracı tek bir seferde değil, sürecin iki farklı aşamasında bir “gözlemci” ve bir “analist” titizliğiyle kullanır.

Sürecin ilk ayağı, **ders henüz devam ederken** başlar. Sınıfın Jigsaw gruplarına ayrıldığı ve hararetle tartışmaların yaşandığı o canlı anlarda, öğretmen elindeki ölçekle sıraların arasında dolaşır. Bu aşamada odaklandığı nokta kâğıtlar değil öğrencilerin **performansıdır**. Öğretmen, bir öğrencinin uzmanı olduğu konuyu arkadaşlarına ne kadar akıcı ve ikna edici bir dille aktardığını gözlemleyerek ölçekteki **“İletişim ve Paylaşım”** puanını verir. Grup içindeki nezaketi, söz kesmemesi ve görev bilinciyle hareket etmesi izlenerek etik ve iş birliği kriterleri puanlanır. Bu yöntemle ölçeğin yarısı, ders ortamındaki anlık gözlemlerle tamamlanmış olur.

İkinci aşama ise **ders bitip öğrenciler sınıftan ayrıldığında** başlar. Öğretmen, öğrencilerin ders boyunca doldurdıkları **EK-1 (Metin İnceleme Formu)** kâğıtlarını toplar ve masasına oturur. Artık rolü bir analisttir. Öğrencilerin kâğıtlarına bakarak “vacibü'l-vücut” veya “kozmos” gibi felsefi terimlerin doğru tespit edilip edilmediğini inceler ve **kavram bilgisi** puanını verir. Ardından öğrencinin filozofun düşünce zincirini (öncüller ve sonuç) mantıklı bir şekilde kurup kurmadığını kontrol ederek **“Argüman Analizi”** puanını belirler.

Böylece öğretmen, bu tek sayfalık ölçek sayesinde öğrenciyi sadece yazdığıyla değil konuştuğu, dinlediği ve analiz ettiği her anıyla bütüncül bir şekilde değerlendirmiş olur. Sonuçta ortaya çıkan puan, öğrencinin sadece bilgisini değil felsefi muhakeme becerisini de yansıtan gerçekçi bir karneye dönüşür.

Kariyer Çıktısı

Hukuk ve Adalet Alanı: Derste uygulanan metinlerdeki argüman zincirini (öncül-sonuç) tespit etme ve tutarlılığı sorgulama becerisidir. Avukatlık, Hâkimlik ve Savcılık mesleklerinin temelini oluşturur. Öğrenciler, tıpkı bir hukukçunun dava dosyasındaki çelişkileri bulması gibi filozofların metinlerindeki mantıksal boşlukları analiz etmişlerdir.

Akademik ve Editoryal Alan: Karmaşık metinleri çözümlenme, ana fikri bulma ve bunu başkalarına net bir şekilde aktarma (Jigsaw aşaması); editörlük, akademisyenlik, araştırmacı gazetecilik ve metin yazarlığı alanları için kritik bir yetkinliktir.

Diplomasi ve Strateji: Farklı görüşleri (Augustinus, Hume vb.) dinleyip sentezleme ve etik ilkelere uygun tartışma becerisi; diplomatlık, arabuluculuk ve insan kaynakları uzmanlığı gibi uzlaşma gerektiren kariyer yolları için bir simülasyon niteliğindedir.

FELSEFE

10. SINIF

Dijital İş Birliği Panoları (Padlet / Miro):

- Kullanım Yeri: Jigsaw (Paylaşım) Aşaması.
- Uygulama: “Karşılaştırmalı Din Felsefesi Tablosu” kağıt yerine dijital bir Padlet duvarına yansıtılabilir. Uzman gruplar, filozoflarının temel argümanını (bir cümlelik özetini) sınıfla paylaştıkları ortak dijital panoya yazabilirler. Böylece ders sonunda tüm sınıfın erişebileceği dijital bir özet oluşur.

Dijital Grafik Düzenleyiciler (Canva / Google Slides):

- Kullanım Yeri: Metin Analizi Aşaması.
- Uygulama: Grafik düzenleyiciler öğrencilerin bilgiyi organize etmelerine yardımcı olur. Öğrenciler, “Metin İnceleme Formu”nu tablet veya telefonları üzerinden Canva’daki hazır şablonlar üzerinde doldurarak görselleştirebilir ve sınıf grubunda paylaşabilirler.

Teknoloji Entegrasyonu**QR Kod ile Metin Erişimi:**

- Kullanım Yeri: Giriş ve Materyal Dağıtım.
- Uygulama: Filozofların (Gazali, Hume vb.) metinlerinin uzun hâllerine veya ilgili kısa belgesel videolarına ulaşmak için çalışma kağıtlarının köşesine karekodlar (QR) yerleştirilebilir. Bu, öğrencilere dersten sonra da araştırma yapma (Sorgulamaya Dayalı Öğrenme) fırsatı sunar.

Çevrimiçi Oylama Araçları (Mentimeter / Kahoot):

- Kullanım Yeri: Değerlendirme ve Kapanış.
- Uygulama: Dersin sonundaki “Hangi iki filozof en çok çatışmaktadır?” sorusu için Mentimeter üzerinden bir kelime bulutu veya oylama yapılabilir. Sonuçlar anlık olarak tahtaya yansıtılarak tartışma görsel verilerle desteklenir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: METİN İNCELEME FORMU (Grafik Düzenleyici)**(Bu form, Okuma Çemberleri aşamasında her gruba veya öğrenciye dağıtılacaktır.)**

Öğrencinin Adı Soyadı: _____

İncelenen Eser/Filozof (Örn: Gazali - İhyâ-u Ulûmi'd-Din): _____

ANALİZ BOYUTU	İNCELEME NOTLARI (Dedektif Bulguları)
1. KİLİT KAVRAMLAR <i>(Metinde geçen, anlamı kritik olan felsefi terimler nelerdir?)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • • •
2. TEMEL PROBLEM <i>(Yazar hangi felsefi soruna veya çelişkiye çözüm aramaktadır?)</i>	
3. ARGÜMAN ZİNCİRİ <i>(Yazar iddiasını hangi kanıtlarla destekliyor?)</i> Öncül 1: ... Öncül 2: ... Sonuç: ...	İddia:Dayanaklar (Kanıtlar): 1. 2.
4. GRUP GÖRÜŞÜ <i>(Grup olarak bu argümanı tutarlı buldunuz mu? Neden?)</i>	☐ Tutarlı ☐ Tutarsız Çünkü:

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: KARŞILAŞTIRMALI DİN FELSEFESİ TABLOSU**(Bu form, Jigsaw/Paylaşım aşamasında öğrencilerin arkadaşlarını dinlerken not almaları için kullanılır.)****Yönerge:** Uzman arkadaşlarınız konularını anlatırken, her filozofun temel iddiasını ilgili kutucuğa kısaca not ediniz.

FİLOZOF / ESER	TEMEL PROBLEMİ NEDİR?	EN GÜÇLÜ ARGÜMANI/KANITI NEDİR?
AUGUSTİNUS (İtirafı)		
GAZALİ (İhyâ-u Ulûmi'd-Din)		
İBNİ RÜŞD (Tutarsızlığın Tutarsızlığı)		
D. HUME (Din Üzerine)		
G. W. F. HEGEL (Din Felsefesi Dersleri)		
A. PLANTINGA (Tanrı, Özgürlük, Kötülük)		

FELSEFE

10. SINIF

EK 3: AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form, grup çalışması ve Jigsaw (Ayrılıp-Birleşme) tekniği süresince grup arkadaşlarımızın sürece katkısını, hazırlığını ve iletişimini değerlendirmek amacıyla kullanılır. Amacımız, sadece not vermek değil birbirimizin gelişimine katkı sağlayan yapıcı geri bildirimler sunmaktır.

Değerlendirme Ölçeği: Toplamda 4 kriter bulunduğundan, bu analitik değerlendirme ölçütünden alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 16'dır. Elde edilen toplam puana göre başarı düzeyleri aşağıdaki aralıklara göre belirlenir:

13-16 Puan: Çok İyi

10-12 Puan: İyi

7-9 Puan: Yeterli

4-6 Puan: Geliştirilmeli

Değerlendiren Öğrenci: _____

Değerlendirilen Grup Arkadaşı: _____

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	1	2	3	4
1. Hazırlık: Metni dikkatle okudu ve tartışmaya hazırlıklı geldi.	◇	◇	◇	◇
2. Katılım: Grup tartışmalarında fikir belirtti ve sorumluluk aldı.	◇	◇	◇	◇
3. Aktarım : Uzmanı olduğu konuyu diğer gruba net ve anlaşılır anlattı.	◇	◇	◇	◇
4. Saygı ve Etik: Farklı fikirleri dinledi, söz kesmedi ve etik ilkelere uydu.	◇	◇	◇	◇

FELSEFE

10. SINIF

EK 4: ÖĞRETMEN İÇİN ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Amaç ve Kapsam: Bu gözlem formu, öğrencinin hem ortaya koyduğu ürünü (kavram bilgisi ve argüman yapısı) hem de süreçteki performansını (iletişim ve iş birliği) değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Değerlendirme Ölçeği: Toplamda 4 kriter bulunduğundan bu rubrikten alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 16'dır. Elde edilen toplam puana göre başarı düzeyleri aşağıdaki aralıklara göre belirlenir:

13-16 Puan: Çok İyi

10-12 Puan: İyi

7-9 Puan: Yeterli

4-6 Puan: Geliştirilmeli

Not: Değerlendirme sürecinde öğrencinin felsefi kavramları doğru kullanımı, argüman tutarlılığı, grup içindeki iletişim dili ve sorumluluk bilinci esas alınır.

Ölçütler	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Kavram Bilgisi (Ürün)	Kavram tespiti yetersizdir veya yanlış kavramlar seçilmiştir.	Sadece temel kavramları bulabilmiş, detayları kaçırmıştır.	Kavramların çoğunu doğru tespit etmiş ancak kullanımda ufak hatalar vardır.	Metindeki tüm felsefi kavramları doğru tespit etmiş ve yerinde kullanmıştır.	
Argüman Analiz (Ürün)	Argüman ile kişisel görüşü karıştırmış veya tespit edememiştir.	Argümanı tespit etmekte zorlanmış, sadece sonucu yazmıştır.	Argümanı genel hatlarıyla anlamış ancak kanıtları detaylandıramamıştır.	Filozofun öncüllerini ve sonucunu mantıksal bir zincirle hatasız kurmuştur.	
İletişim ve Paylaşım (Süreç Gözlemi)	Paylaşım sürecine katılmamış veya hazırlıksız gelmiştir.	İletişimi zayıftır, karşı tarafa bilgiyi aktarmakta zorlanmıştır.	Konusunu anlatmış ancak bazı noktalarda takılmıştır veya sadece kağıttan okumuştur.	Jigsaw aşamasında konusunu akıcı, ikna edici ve net bir dille öğretmiştir.	
Etik ve İş Birliği (Süreç Gözlemi)	İş birliğine kapalıdır, görevlerini yerine getirmemiştir.	Zaman zaman grup uyumunu bozmuş veya sorumluluğunu geciktirmiştir.	Genellikle saygılıdır, sorumluluklarını küçük aksaklıklarla yerine getirmiştir.	Grup arkadaşlarına saygılı davranmış, sorumluluğunu zamanında ve tam yapmıştır.	

ETKİNLİK 19

ÜNİTE: BİLİM FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.9.1. Bilim felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	b) Bilim felsefesinin temel problemlerini açıklar.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin bilimsel bilginin özelliklerini, bilimsel yöntemin aşamalarını bildikleri kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrencilerin bilimsel yöntemin aşamalarını bilmiyor olabilir. Bilimlerin sınıflandırmasını yaparken güçlük yaşıyor olabilir.	
Farklılaştırma Alanları		
İçerik	Soyutluk (İFS)	İFS1: Ördek-tavşan illüzyonu üzerinden öğrencilerin aynı uyarının farklı bireyler tarafından farklı biçimlerde algılanabileceğini fark etmeleri sağlanarak bilginin yorumla şekillendiğine dair kavramsal soyutlama becerilerini geliştirmeleri desteklenir. İFS2: İki yaklaşımın doğruluğun ölçütü konusundaki görüşleri üzerine epistemoloji temelli bir analiz yapılabilir.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Epistemoloji (bilgi felsefesi) ile ilişkilendirilebilir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Bilim tarihi gibi disiplinlerle bütünleştirilebilir.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Bilgi-Yöntem ve doğruluk ilişkisi üzerine bir kavram ağı hazırlanabilir.
	Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Henri Poincaré'nin yaşamı ve uzlaşımçı bilim anlayışı üzerine araştırma yapılabilir.
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Sokrat semineri yöntemiyle öğrencilerin metni analiz etmeleri, bilim anlayışlarına ilişkin iddiaları sorgulamaları ve bu iddiaları gerekçeleriyle tartışmaları sağlanarak üst düzey bilişsel süreçler etkin biçimde harekete geçirilir.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Bilimin ne olduğu, kesin bilgi üretip üretmeyeceği ve neden farklı biçimlerde tanımlandığına ilişkin sorular aracılığıyla çoklu bakış açılarına açık düşünme süreçleri desteklenir.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: İnfografik, video ve bilgi kartları gibi destekleyici materyaller aracılığıyla öğrencilerin bilgiyi hazır almaktan ziyade keşfetmeleri, yeniden yapılandırmaları ve derinleştirmeleri sağlanır.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: Klasik ve çağdaş bilim anlayışlarının tümevarım ve tümdengelimden hangisine daha çok değer vermiş olduğu tartışılabilir.

FELSEFE

10. SINIF

	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Sunumlarını farklı sunum hazırlama programları ya da yöntemleri ile hazırlayabilir.
	Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Araştırma sürecinde öğrencilerin bilginin doğası, bilimin yöntemi, nesnellik ve bilimsel ilerleme gibi belirli odak başlıklarına yönlendirilmeleriyle kanıta dayalı düşünme ve temellendirme becerileri desteklenir.
	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: Grup çalışmaları, öğrenme duvarı ve akran değerlendirmesi yoluyla öğrenciler arasında fikir paylaşımı, iş birliği ve sosyal öğrenme ortamları etkin biçimde oluşturulur.
Ürün	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerin sunumları öğretmen veya bir akranları tarafından felsefi derinlik, kavram doğruluğu ve yaratıcı düşünme açısından değerlendirilir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Etkinliğin değerlendirilmesi için grup değerlendirme formu kullanılabilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Metinde geçen kavramların, filozofların ve bilim insanlarının yer aldığı ansiklopedik bir sözlük hazırlanabilir.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: Grafik düzenleyiciler stratejisi için Web 2.0 araçları kullanılabilir.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Geleneksel ve Modern Arasında
Konu	Bilime klasik (geleneksel) ve çağdaş (modern) yaklaşım
Öğrenme Hedefleri	Bilime yönelik klasik ve modern yaklaşımın temel argümanlarını değerlendirmeleri amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Fizik • Biyoloji • Kimya
Materyaller	• Etkileşimli tahta • Akıllı cihazlar • Renkli kalemler • Karton
Süre	2 Ders Saati
Etkinlik Açıklaması	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin bilime yönelik klasik ve modern yaklaşımı anlayabilmeleri ve temel argümanlarını değerlendirebilmeleri için yapılandırılmış bir metin üzerinden Sokrat semineri yöntemi ile temel bilgilere ulaşmaları sağlanır. • Elde edilen bilgiler grafik düzenleyici stratejilerden biri ile karşılaştırılır. • Oluşturulan görseller öğrenme duvarında sergilenir. • Daha ayrıntılı bilgilere ulaşılabilmesi için esnek gruplama yöntemi ile araştırma yapılır ve araştırma sonuçları bir sunum ile sınıfla paylaşılır.
Uygulama Aşamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen derse başlarken akıllı tahtaya ördek-tavşan illüzyonu gibi bir görseli yansıtır (İFS1). • Öğrencilerden ne gördükleri sorulup neden bir kısmın ördek diğer grubun tavşan gördüğünü açıklamalarını ister (SFAU1, SFAY1). • Bu şekilde bilim felsefesinin de bakış açısına göre ya değiştiğine vurgu yapılır. Sonrasında aşağıdaki metin öğrencilerle paylaşılır. Metin sokratik düşünme yöntemi ile analiz edilir (SFÜDD1, SFAU1). <p>Metin: Bilimin ne olduğu problemi, tarih boyunca bilimsel bilginin kesinlik, yöntem ve doğrulama ölçütleri üzerinden tartışılmasıyla ortaya çıkan temel bir felsefi problemdir. İnsanlar evreni anlama ve açıklama çabasında bulunsalar da bilginin nasıl elde edildiği ve bilimin sınırlarının ne olduğu konusunda tek bir görüş hiçbir zaman hâkim olmamıştır. Bu nedenle bilim, zaman içinde farklı düşünsel geleneklerde farklı biçimlerde tanımlanmış, özellikle klasik bilim anlayışı ile çağdaş bilim anlayışı arasında belirgin ayrımlar ortaya çıkmıştır.</p> <p>Klasik bilim anlayışı 17. yüzyılda Bacon, Descartes ve Newton gibi düşünürlerin etkisiyle biçimlenmiştir (İFK1). Bu anlayışa göre bilim kesin, evrensel ve değişmez bilgiler ortaya koymayı amaçlayan bir etkinliktir. Bilimin tek ve evrensel bir yöntemi olduğu düşünülür. Bu yöntemin gözlem, deney, tümevarım ve yasa oluşturma aşamalarından oluştuğu kabul edilir. Doğa, düzenli ve mekanik bir yapı olarak görülür. Her olay belirli bir nedene bağlıdır ve bu nedensel düzen evrensel doğa yasalarıyla açıklanabilir. Bu yaklaşımda bilim tamamen nesnel bir uğraştır. Bilim insanının kişisel inançları, değerleri veya toplumsal konumu bilimin dışında tutulur. Klasik bilim anlayışı, modern dünyanın ve pozitif bilimlerin temellerinin atılmasında büyük rol oynamıştır.</p>

FELSEFE

10. SINIF

	<p>Çağdaş bilim anlayışı ise 20. yüzyılın başından itibaren kuantum fiziği, görelilik kuramı ve bilim felsefesindeki paradigma tartışmaları gibi gelişmelerle ortaya çıkmıştır. Bu anlayış, bilimsel bilginin kesin değil, en iyi açıklamayı sunan olasılıklı modellerden oluştuğunu savunur. Tek ve değişmez bir bilimsel yöntem olduğu fikri reddedilir, farklı bilimlerin kendi konularına uygun farklı yöntemler kullanabileceği kabul edilir. Bilimsel bilgi geçicidir; teoriler zamanla değişebilir, hatta bilimsel devrimlerle tamamen yerini başka teorilere bırakabilir. Bu yaklaşım, bilim insanının içinde bulunduğu paradigma, kültür ve değerlerin araştırma süreçlerini etkileyebileceğini kabul ederek öznel öğeyi bilimden tamamen dışlamaz. Bilimin amacı evrensel yasaları kesin biçimde ortaya çıkarmak değil doğayı en iyi şekilde açıklayan modeller üretmektir (İFO1).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metin incelendikten sonra öğrencilerin klasik ve çağdaş bilim anlayışlarını karşılaştırmaları istenir (İFÇ1, İFSK1). • Bunun için öğrenciler karşılaştırmalarını sözel olarak anlatacaklar, görsel olarak sunacaklar ve yazılı olarak verecekler şeklinde 3 gruba ayrılır (SFSÖ1, SFGE1). • Gruplardan görsel olarak sunacaklar kavram haritası, venn şeması, kavramsal ilişkiler ağı, anlam çözümüyle tablosu karikatür vs. gibi alternatif tekniklerden birini seçebilir (ÜFÜÇ1). • Öğrenciler kartonlar, renkli kalemler yapıştırıcı gibi materyaller kullanarak şemalarını oluştururlar. • Hazırlanan ürünler öğrenme duvarı tekniği ile paylaşılır ve değerlendirilir (ÜFGAK1). • Sözel olarak sunum yapanları ise diğer grup üyeleri akran değerlendirmeleri istenir. • Ürünler analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir (ÜFÜD1). • Öğretmen tarafından daha önce hazırlanmış olan infografik, video, bilgi kartları vb. materyaller ile öğrencilerin iki yaklaşımda bilginin doğası, bilimin yöntemi, nesneliğe yönelik bakış açıları, bilimsel ilerlemeye yönelik görüşleri hakkında derinlemesine bilgi edinmeleri sağlanır (SFKÖ1, SFARŞ1, İFS2). • Gruplar elde ettikleri bilgiler üzerinden iki yaklaşımın benzerlikleri ve farklılıkları üzerinden sunum hazırlar (SFSÖ1). • Grup sözcüsü seçilerek sunumlar sınıfla paylaşılır ve sunumlar analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir (ÜFÜD1, ÜFGAK1).
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin hazırladığı şemaların değerlendirmesi EK 1'de verilen analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir. • Öğrencilerin çalışmadaki grup arkadaşlarını değerlendirilmesi için EK 2'de yer alan akran değerlendirme formu kullanılabilir.
Kariyer Çıktısı	<ul style="list-style-type: none"> • Bu etkinlik, öğrencilerin bilimsel bilginin nasıl üretildiğini, değiştiğini ve farklı bakış açılarıyla nasıl yorumlandığını kavramalarını sağlayarak eleştirel düşünme, karşılaştırma ve gerekçeli yorum yapma becerilerini geliştirir. Kazanılan bu beceriler; felsefe, eğitim, mühendislik, psikoloji, sosyoloji, hukuk ve bilimsel araştırma gibi alanlarda gerekli olan analitik düşünme, problem çözme ve akademik sorgulama yetkinliklerine doğrudan katkı sağlar.
Teknoloji Entegrasyonu	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin araştırma yapmaları için güvenilir dijital kaynaklar önerilir. • Ayrıca öğrencilerin nihai ürünlerini oluşturmaları ve sınıfla bir dijital pano aracılığıyla paylaşmaları teşvik edilir.

FELSEFE

10. SINIF

EK 1: ŞEMA DEĞERLENDİRME ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Öğrencinin Adı Soyadı: _____ Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Yönerge: Bu form, öğrencilerin hazırladığı şemaları değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Öğretmen, tabloda yer alan kriterleri dikkate alarak her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 4 (Çok iyi) arasında puanlar. Toplamda 5 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 20'dir. Toplam puan 17-20 arasında ise "Mükemmel", 13-16 arasında ise "İyi", 9-12 arasında ise "Gelişmekte", 5-8 arasında ise "Başlangıç" düzeyinde değerlendirilir.

Kriter	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
1. Kavramsal Anlayış	Kavramların çoğu yanlış; ayırım yapılamamıştır.	Bazı kavramlar yanlış veya karışıktır, önemli eksikler vardır.	Çoğu kavram doğrudur, küçük eksiklik veya yüzeysel ifadeler bulunabilir.	Klasik ve çağdaş bilim anlayışlarına ait kavramları tamamen doğru ve eksiksiz kullanır, yanlış kavram yoktur.	
2. Benzerlik ve Farklılıkları Ayırt Etme	Karşılaştırma ilişkileri belirgin değil veya tamamen yanlış.	Bazı benzerlik/farklılıklar hatalı veya eksiktir.	Genel olarak doğrudur, birkaç eksik veya yüzeysel nokta bulunur.	Benzerlik ve farklılıklar doğru, açık ve mantıklı şekilde yerleştirilmiştir.	
3. Görsel Düzen (Venn Şeması /T Tablosu vb.)	Grafik düzensiz, okunaksız veya yanlış yapılandırılmıştır.	Grafik temel düzeyde anlaşılır, düzen hataları vardır.	Grafik anlaşılırdır fakat düzen veya netlik kısmen zayıftır.	Grafik açık, düzenli, doğru bölümlenmiş ve görsel mantık güçlüdür.	
4. Bilimin Doğasına Uygunluk	Bilimin doğasıyla ilgili temel ölçütler tanımlanamamıştır.	Önemli noktalar eksik veya kavramsal olarak karışıktır.	Temel noktaların çoğu verilmiştir, bazıları yüzeyseldir.	Kesinlik-olasılık, yöntemsel farklılık, nesnellik-öznel öğeler, değişim gibi temel noktalar tutarlı şekilde yansıtılmıştır.	
5. Açıklama Derinliği ve İlişkilendirme	Yorumlama ve ilişkilendirme yoktur.	Açıklamalar zayıftır, ilişkiler tam kurulamaz.	İlişkilendirme vardır ancak sınırlıdır, açıklamalar kısmen yüzeyseldir.	Grafik içinde bilgiler arasında anlamlı ilişki kurar, açıklamalar tutarlıdır ve düşünmeyi yansıtır.	

PUANLAMA::**17-20:** Çok İyi**13-16:** İyi**9-12:** Yeterli**5-8:** Geliştirilmeli

FELSEFE

10. SINIF

EK 2: AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Değerlendirdiğim Grup Üyesi: _____

Tarih: ___/___/___

Sınıf: _____

Etkinliğin Adı: _____

Aşağıdaki formu grup çalışmanızdaki arkadaşlarınızı değerlendirmek için kullanınız. Her bir grup üyesini aşağıdaki ölçütlere göre dürüst ve objektif bir şekilde değerlendiriniz. Bu form, grup içi katkıların daha iyi anlaşılmasına ve işbirliği becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Değerlendirme Ölçütü	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
Görevini sorumluluk bilinciyle yerine getirir.	◇	◇	◇	◇
Grup içi iletişime katkıda bulunur.	◇	◇	◇	◇
Ortak kararlara uzlaşmacı yaklaşır.	◇	◇	◇	◇
Grubun hedeflerine ulaşmasına katkı sağlar.	◇	◇	◇	◇
Grup çalışmasına etkin şekilde katılır.	◇	◇	◇	◇
Sunumda aktif görev alır.	◇	◇	◇	◇

ETKİNLİK 20

ÜNİTE: BİLİM FELSEFESİ

Etkinliğe Dönüştürülecek Öğrenme Çıktıları	FEL.10.9.1. Bilim felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	
Basamaklandırılmış Bilgi Birimleri	c) Bilim felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.	
Ön Koşul Beceriler/ Temel Kabuller	Öğrencilerin bilimsel bilginin özelliklerini, bilimsel yöntemin aşamalarını bildikleri kabul edilmektedir.	
Tema Bazlı Öğrenci İhtiyaçları	Öğrencilerin doğru ve yanlış kavramlarının epistemik farkını bilmesi gerekmektedir.	
İçerik	Farklılaştırma Alanları	
	Soyutluk (İFS)	İFS1: Paradigma kavramı ile özellikle geometrik yöntemde yer bulan aksiyom ve postulat kavramları arasındaki ilişki tartışılır.
	Karmaşıklık (İFK)	İFK1: Mantık konusunda ele alınan geçerlilik ve tutarlılık denetlemeleri ile doğrulama ve yanlışlama arasındaki ilişki analiz edilir.
	Çeşitlilik (İFÇ)	İFÇ1: Doğa bilimleri ve sosyal bilimlerin kullandığı yöntemler arasında fark olup olmadığı tartışılır.
	Organizasyon (İFO)	İFO1: Öğrencilerin sunulan ilk kanıtlar doğrultusunda suçluluk hakkında sezgisel ve ön kabule dayalı ilk yargılarını oluşturmaları sağlanır, bu yargıların hangi kanıtlara ve varsayımlara dayandığı fark ettirilir.
Seçkin Kişiler (İFSK)	İFSK1: Poul Feyerabend'in yaşamı ve bilim anlayışı üzerine araştırma yapılabilir.	
Süreç	Üst Düzey Düşünme (SFÜDD)	SFÜDD1: Bilimsel ilerlemenin nasıl gerçekleştiğine dair kişisel görüş ve kararını açıkladığı bir podcast hazırlar.
	Açık Uçluluk/ İlerletici Süreç (SFAU)	SFAU1: Kanıtlama ve gerekçeleştirme arasındaki fark epistemoloji temelinde tartışılır.
	Keşifçi Öğrenme (SFKÖ)	SFKÖ1: Bilimsel yöntem içinde tümevarım sorununa dair bir araştırma yapılır.
	Akıl Yürütme/ Kanıtlama (SFAY)	SFAY1: İleri sürülen argümanları farklı bilim dallarından örneklerle desteklemeleri istenir. Boşlukları (logical gaps) kendi akıl yürütmeleriyle tamamlamaya çalışır.
	Seçimde Özgürlük (SFSÖ)	SFSÖ1: Broşürün hazırlanmasında WEB 2.0 programları ya da diğer alternatif kaynaklar kullanılabilir.
Araştırma Yöntemleri (SFARŞ)	SFARŞ1: Öğrencilerden, doğrulama ve yanlışlama ilkelerinin günümüz bilimsel araştırmalarında nasıl kullanıldığını inceleyen özgün bir araştırma sorusu oluşturmaları, bu soruya yönelik veri toplama stratejisi belirlemeleri ve ulaştıkları sonuçları kanıt temelli biçimde raporlamaları istenebilir.	

FELSEFE

10. SINIF

	Grup Etkileşimi (SFGE)	SFGE1: Öğrenciler, savundukları filozofun görüşünü yalnızca açıklamakla kalmaz; karşıt grubun argümanlarını analiz ederek bunlara gerekçeli karşılık üretir. Her grup, diğer grubun en güçlü ve en zayıf yönünü belirleyerek müzakere yürütür. Süreç sonunda öğrencilerden kendi argümanlarını gelen eleştiriler doğrultusunda revize etmeleri istenir.
Ürün	Gerçek Hayat Problemleri (ÜFGHP)	ÜFGHP1: Şu anda tam olarak tedavisi mümkün olmayan parkinson, demans, kanser gibi hastalıklarda mevcut tedavi yöntemleri araştırılarak uygulanan tedavilerin ve yaşanan sorunların Kuhn'un bilim anlayışında hangi basamağa karşılık geldiği tartışılır.
	Gerçek Alıcı Kitle (ÜFGAK)	ÜFGAK1: Öğrencilerin hazırladıkları bülteni yalnızca sınıf içinde değil, tüm okulun görebileceği bir panoda yayımlamaları, ürünlerini gerçek bir hedef kitleye sunmalarını sağlar. Bu durum, argümanlarını daha dikkatli ve tutarlı biçimde yapılandırılmalarını gerektirir.
	Ürün Değerlendirmesi (ÜFÜD)	ÜFÜD1: Hazırlanan broşür öğretmen ve akademisyenlerden oluşan bir kurul tarafından değerlendirilebilir.
	Sentez Ürün (ÜFSÜ)	ÜFSÜ1: Öğrenciler, doğrulama, yanlışlama ve paradigma yaklaşımlarını karşılaştırarak ortak bir metin ve bülten hâline getirir; farklı görüşleri bütüncül bir sentez ürününe dönüştürür.
	Üründe Çeşitlilik (ÜFÜÇ)	ÜFÜÇ1: T.S. Kuhn'un bilimin ilerleyişine dair görüşleri akış şeması ile gösterilebilir.
	Dönüşümler (ÜFD)	<ul style="list-style-type: none"> • “Bilimin Peşinde” Felsefi Oyun: Bilim felsefecilerinin karakterlerinin fikir çatışmalarını içeren kısa tiyatro oyunu hazırlanabilir. • “Paradigma Makinesi”: Bilimsel devrimleri gösteren mekanik bir model veya dijital zaman çizelgesi hazırlanabilir (örn. astronomi, fizik veya biyolojideki paradigmlar). • Fikir Haritası Müzesi: Her filozof için ayrı panoda kavram, alıntı, karşı argüman ve güncel örneklerin yer aldığı “gezilebilir” sınıf sergisi hazırlanabilir.
	Ortamın Tanımı ve Önemi (FÖOD-OTÖ)	FÖOD-OTÖ: Broşürün hazırlanması için okulun farklı birimleri kullanılabilir.

FELSEFE

10. SINIF

FARKLIlaştırILMIŞ ETKİNLİK FORMU

Etkinlik Adı	Doğru mu Yanlış mı?
Konu	Carnap, Popper ve Kuhn'a göre bilimin doğası
Öğrenme Hedefleri	Öğrencilerin bilimin doğasına yönelik farklı görüşleri karşılaştırarak analiz etmeleri amaçlanır.
Disiplinler Arası Bileşenler	• Fizik • Astronomi • Matematik
Materyaller	Etkileşimli tahta, akıllı cihazlar, A4 kâğıtları
Süre	2 ders saati
Etkinlik Açıklaması	<p>Bu etkinlikte arkası yarın, karşılaştırma tablosu, köşeleme yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.</p> <p>Arkası Yarın: Bir film ya da öykü sınıfa sunularak en can alıcı noktasında kesilir. Öğrencilere “Bu noktadan sonra ne olabilir?” sorusu sorularak yanıtlanılır.</p> <p>Soru-Cevap: Bu yöntem sözel bir etkileşim yöntemidir. Öğrencilere sorulan soruların niteliğine göre her düzeydeki öğrenmeyi ortaya çıkarmada kullanılabilir. Öğrencinin konuyu tam olarak anlayıp anlamadığını, eleştirel düşünmeyi ve dersin etkili olup olmadığını hakkında dönüt verir.</p> <p>Köşeleme: Öğrencilerin, bir konu ya da problem durumuyla ilgili veri toplayarak farklı çözümler üretmelerini ve bunları savunmalarına odaklanır.</p>
Uygulama Aşamaları	<p>Öğretmen dersin girişinde öğrencilerden bir mahkeme salonunda bulduklarını ve bu mahkemede hâkim olduklarını hayal etmelerini ister. Aşağıdaki 1. metni etkileşimli tahtaya yansıtır.</p> <p>1. Metin:</p> <p>Mart ayının soğuk bir gecesiydi. Şehrin küçük marketlerinden biri soyulmuştu. Polis tüm kanıtların zanlı X'i gösterdiğini düşünüyordu. Çünkü X, o gece evine dönerken marketin yakınından geçmiş ve güvenlik görevlisi onu uzaktan görmüştü. Kapıda bulunan ayak izi de X'in ayakkabı numarasıyla uyuyuşmuştu. Ayrıca gece geç saatte X'in elinde büyükçe bir poşetle evine girdiğini gören bir de komşusu vardı. Şehirde dedikodu hızla yayılmıştı: “Kesin o yapmıştır.”</p> <p>Öğrencilerden bu hikâyeyi tamamlamaları istenir. Gönüllü öğrencilerin tamamladıkları hikâyelerini paylaşması istenir. Öğrencilerin X'in suçlu olup olmadığına yönelik görüşleri alınır. Bu görüşün oluşmasında hangi kanıtları nasıl kullandıkları sorulur (İFO1).</p> <p>Ardından aşağıda verilen 2. metin öğrencilerle paylaşılır.</p> <p>2. Metin:</p> <p>Dava günü mahkeme salonu kalabalıktı. Hâkim sakin bir sesle duruşmayı açtı. Savcı, iddialarını tek tek sıraladı. “Sanık olay yerinin yakınındaydı, ayak izi uyumlu, tanık-1 görmüş... Tüm kanıtlar onun suçlu olduğunu doğruluyor.” Salonunda bir uğultu yükseldi. Herkes X'e şüpheyle bakıyordu. X ise başını öne eğmişti.</p> <p>Avukat ayağa kalktığında salonunda bir sessizlik oldu. “Sayın hâkim,” dedi, “savcının sunduğu deliller bir şeyi ispatlamaya çalışıyor: Suçu X'in işlediğini. Ama bir gerçeği atıyorlar. Avukat çantasından bir USB çıkardı. Hâkim işaret verdi, kaydı açıldı. Ekranda bir benzin istasyonun market bölümü görünüyordu. Tarih 5 Mart, saat 22.05'ti. Ve X, çalışana para uzatıyordu. Market soygunu saat 22.10'da gerçekleştirmişti. İki mekân arasındaki mesafe arabayla en az yirmi dakikaydı (İFK1).</p>

FELSEFE

10. SINIF

Uygulama Aşamaları

Salonda bir fıslıtı yayıldı. Savcı derin bir nefes aldı, delillerinin bir anda anlamını yitirdiğini görüyordu. Hâkim dosyayı inceledi, sonra başını kaldırdı. “Savcı Hanımın sunduğu deliller güçlü görünüyordu.” dedi. “Ama bu kayıt, iddiayı kesin biçimde yanıslıyor.”

Mahkeme salonundan çıkarken X’in yüzünde büyük bir rahatlama vardı. Herkes şunu fark etmişti: Ne kadar çok kanıt bir araya getirilirse getirilsin; bazen tek bir kanıt, tüm doğrulama yığınlarını yıkmaya yeterli oluyordu (**SFAU1**).

Ardından öğrencilere şu sorular sorularak bir büyük grup tartışması yapılır:

1. Savcı X’in suçlu olduğuna dair kaç farklı kanıt ileri sürmüştür?
2. Savcı iddiasını sunarken tek tek kanıtlardan yola çıkarak X’in suçlu olduğuna yönelik genel bir fikre ulaştığına göre hangi akıl yürütme türünü kullanmıştır (**SFKÖ1**).
3. X’in avukatı kaç delil ileri sürmüştür?
4. Bu etkinlikten edindiğimiz bilgilerden yola çıkarak bir bilginin doğruluğunu ya da yanıslılığını nasıl test edebiliriz (**İFÇ1**).

Öğrencilere doğrulama ve yanıslamanın hukuk dışında birçok alanda tartışma konusu olduğu bu alanlardan birinin de bilim olduğu açıklanarak R. Carnap, K. Popper ve T. S. Kuhn’un görüşlerinin yer aldığı bir bilgi görseli öğrencilerle paylaşılır (**İFS1, İFSK1**).

Öğrencilerden bilgi görselini dikkatlice incelemeleri istenir ve söz konusu görüşlerin güçlü ve zayıf yönlerini aşağıdaki tabloda göstermeleri istenir (**SFSÖ1, SFARŞ1**).

Filozoflar	Görüşün Güçlü Yönü	Görüşün Zayıf Yönü
R. Carnap		
C. Popper		
T.S. Kuhn		

Hazırlanan karşılaştırma tabloları sınıf panosuna asılarak tüm sınıfla paylaşılır. Öğrenciler asılan tabloları inceleyerek kendi tablolarında yer verdiği bilgilerle karşılaştırır. Tablolarındaki eksiklikleri belirleyerek tamamlarlar.

Öğrencilerin bilimin doğasına yönelik görüşlerini almak için köşeleme tekniği kullanılır. Bunun için sınıfın üç farklı bölgesine üzerinde Carnap, Popper ve Kuhn’un adlarının yer aldığı kâğıtlar asılır. Öğrencilerden bu filozofların görüşlerden hangisini savduklarına karar vermeleri istenir. Öğrencilerden kendi görüşlerine uygun olan filozofun adının yer aldığı yere geçmeleri istenir. Aynı ismin altında toplanan öğrenciler neden bu filozofun görüşüne katıldıklarını birbirlerine açıklayarak argümanlarını savdukları ortak bir metin oluştururlar. Argümanlarını oluştururken Carnap için doğrulama, gözlem ve deney, dil analiz ve bilimin yöntemsel tekliğine; Popper için yanıslama, eleştirel düşünme, hipotez testi, ilerleme; T. S. Kuhn için ise paradigma, olağan bilim anomali, bunalım ve bilimsel devrim kavramlarına yer vermeleri istenir (**ÜFÜÇ, ÜFGHP, SFAY**).

Gruplar hazırladıkları metinlerini bir araya getirerek bir bülten hazırlarlar. Hazırlanan okulun duvar gazetesinde ya da tüm okulun görebileceği bir panoda paylaşılır (**ÜFGAK1, ÜFD1, ÜFSÜ1**). Söz konusu metinler, metin değerlendirme analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir (**ÜFÜD1**).

Öğrencilere etkinlik sonunda doğrulama- yanıslama- paradigma- yöntem kavramlarının yer aldığı bir kelime ilişkilendirme testi uygulanarak kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri belirlenir (**SFÜDD**).

FELSEFE

10. SINIF

Değerlendirme	<p>Öğrencilerin hazırladığı şemaların değerlendirilmesi aşağıda verilen analitik dereceli puanlama anahtarı ile yapılır.</p> <p>Öğretmen, her bir kriteri 1 (Geliştirilmeli) ile 4 (Çok İyi) arasında puanlar. Toplamda 6 kriter bulunduğundan alınabilecek en yüksek puan 24'tür. Elde edilen toplam puana göre değerlendirme şu şekilde yapılır: 12-16 puan "Çok İyi", 8-11 puan "İyi", 4-7 puan "Yeterli", 0-3 puan ise "Geliştirilmeli" düzeyini ifade eder.</p>
Kariyer Çıktısı	<p>Bu etkinlik, öğrencilerin hukuk (savcılık-avukatlık-hâkimlik), adli bilimler, gazetecilik/medya, veri analizi, mühendislik ve bilimsel araştırma gibi alanlarda temel olan kanıt okuryazarlığı, iddia-gerekçe-sonuç kurma, karşı kanıtla düşüncüyü revize etme ve güçlü argüman üretme becerilerini geliştirmesini sağlar. Mahkeme senaryosu üzerinden "doğrulama-yanlışlama" mantığını deneyimleyen öğrenciler, Carnap-Popper-Kuhn karşılaştırmasıyla bilimsel bilginin nasıl üretildiğini ve nasıl eleştirildiğini mesleki bağlamlara taşıyabilecek; ekip içinde ortak metin üretme süreciyle de ikna edici yazma, tartışma yönetimi ve profesyonel iletişim yeterliklerini güçlendirecektir.</p>
Teknoloji Entegrasyonu	<p>Biyoenformatik ya da biyoteknoloji gibi yakın dönemde gündeme gelen alanlarda bir paradigmanın bulunup bulunmadığı tartışılabilir.</p>

FELSEFE

10. SINIF

EK : METİN DEĞERLENDİRME ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**Yönerge**

Bu Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı öğrencilerin ders esnasında oluşturdukları metinleri değerlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Toplam 5 kriter bulunduğu için alınabilecek en düşük puan 5 en yüksek puan ise 20'dir.

Değerlendirme Ölçütü	Geliştirilmeli (1)	Yeterli (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)	Puan
Kavramların Doğru ve Yerinde Kullanımı	Kavramlar ya hiç kullanılmamıştır ya da ciddi yanlışlıklar içerir.	Kavramlar yüzeysel veya kısmen yanlış kullanılmıştır; anlam belirsizlikleri vardır.	Kavramların çoğu doğru kullanılmıştır, küçük anlam kaymaları olabilir.	Tüm kavramlar doğru ve tam anlamıyla ve bağlama uygun biçimde kullanılmıştır; kavramlar metnin akışını güçlendirir.	
Argümanın Açıklığı ve Savunulması	Argüman net değildir; savunma yoktur veya mantıksal olarak hatalıdır.	Argüman belirsiz veya zayıf gerekçelendirilmiştir; savunma kısmı eksiktir.	Argüman büyük ölçüde açık ve anlaşılabilir; gerekçeler yeterlidir ancak sınırlı olabilir.	Argüman açık, güçlü, gerekçeleri nettir. Karşıt görüşlere değinilmiş ve bu görüşler ikna edici biçimde savunulmuştur.	
Mantıksal Tutarlılık ve Yapı	Metin düzensizdir; ciddi tutarsızlıklar ve mantık hataları içerir.	Metinde tutarlılık zayıftır; mantıksal kopukluklar bulunmaktadır.	Genel tutarlılık vardır; birkaç küçük mantıksal veya yapısal sorun görülebilir.	Metin mantıksal olarak tutarlı, giriş-gelişme-sonuç ilişkisi güçlüdür; akıl yürütme hatası yoktur.	
Örnekler ve Destekleyici Açıklamalar	Örnek yoktur veya ilgisiz örnekler verilmiştir.	Örnekler yetersizdir; argümanı desteklemekte zayıf kalır.	Örnekler çoğunlukla uygundur; bazıları yüzeyseldir.	Argümanı güçlendiren güçlü, ilgili ve açıklayıcı örnekler sunulmuştur.	
Dil, Üslup ve Yazım	Metin okunması güçtür; dil bilgisi ve yazım hataları anlamı bozmaktadır.	Anlatım yer yer anlaşılmaz; yazım ve noktalama hataları dikkat çeker.	Dil genellikle açıktır; birkaç yazım hatası olabilir.	Dil akıcı, anlaşılır; yazım ve noktalama doğru şekilde kullanılmıştır. Akademik üslup korunmuştur.	

Toplam Puan:.....

Puanlama Aralığı

17-20: Çok İyi

13-16: İyi

9-12: Yeterli

5-8: Geliştirilmeli

KAYNAKLAR

- Allen, J., Way, J. D., & Casillas, A. (2019). Relating school context to measures of psychosocial factors for students in grades 6 through 9. *Personality and Individual Differences*, 136, 96–106. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2018.01.041>
- Ambrose, D. (2021). Strengthening the moral development of the gifted: Interdisciplinary insights about ethical thoughts and actions. In *Handbook for counselors serving students with gifts and talents* (pp. 409-423). Routledge.
- Armour, M. (2015). Restorative practices: Righting the wrongs of exclusionary school discipline. *U. Rich. L. Rev.*, 50, 999.
- Atticot, L. (2023). Administrator and teacher experiences implementing restorative practices: A phenomenological study [Unpublished doctoral dissertation]. Concordia University Wisconsin).
- Casino-García, A. M., Llopis-Bueno, M. J., Gómez-Vivo, M. G., Juan-Grau, A., Shuali-Trachtenberg, T., & Llinares-Insa, L. I. (2021). “Developing Capabilities”: Inclusive extracurricular enrichment programs to improve the well-being of gifted adolescents. *Frontiers in Psychology*, 12, 731591. doi:10.3389/fpsyg.2021.731591
- Çitil, M., & Ataman, A. (2019). Positive behavior support-based pre-ventive classroom management practices for gifted students: An action research. *Talent*, 9(2), 102-130.
- Davis, G. A., Rimm, A. B., ve Siegle, D. (2011). Gifted education: Matching instruction with needs. In J. W. Johnston (Ed.), *Education of the Gifted and Talented* (pp. 1-30). NJ: Pearson Education.
- Demir, S. (2021). Effects of learning style based differentiated activities on gifted students’ creativity. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 9(1), 47-56.
- Dowling, K., & Barry, M. M. (2020). The effects of implementation quality of a school-based social and emotional well-being program on students’ outcomes. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 10(2), 595-614. <https://doi.org/10.3390/EJIHPE10020044>
- Dursun, E. (2023). 9-13 yaş aralığındaki özel yetenekli çocukların öz-şefkat düzeyleri ile bilinçli farkındalık temelli öz-yeterlilik düzeylerine anne baba tutumlarının etkisinin incelenmesi [Unpublished master’s thesis]. Istanbul Aydın University.
- Elmore, R. F., & Zenus, V. (1994). Enhancing social-emotional development of middle school gifted students. *Roeper Review*, 16(3), 182-185.
- Elmore, R. F., & Zenus, V. (1994). Enhancing social-emotional development of middle school gifted students. *Roeper Review*, 16(3), 182-185. <https://doi.org/10.1080/02783199409553569>
- Febriana, S., Syafril, S., & Kuswanto, C. W. (2024). Bullying in gifted and talented children: A systematic review. *Aţfālunā*, 7(1), 15-30. <https://doi.org/10.32505/atfaluna.v7i1.8191>
- Garland, A. F., & Zigler, E. (1999). Emotional and behavioral problems among highly intellectually gifted youth. *Roeper Review*, 22(1), 41-44. <https://doi.org/10.1080/02783199909553996>
- Gualdi, G. (2019). Being a parent of gifted children and adolescents: Personal strategies to support growth. In *Understanding Giftedness* (pp. 91-102). Routledge.
- Jia, X., & Wu, W. (2025). The integration of psychological education and moral dilemmas from a value perspective. *BMC Psychology*, 13(1). <https://doi.org/10.1186/s40359-025-03197-8>
- Ladd, G. W., Kochenderfer-Ladd, B., Ettekal, I., Cortes, K. I., Sechler, C. M., & Visconti, K. J. (2014). The 4R-SUCCESS program: Promoting children’s social and scholastic skills in dyadic classroom activities. *Gruppendynamik Und Organisationsberatung*, 45(1), 25-44. <https://doi.org/10.1007/S11612-013-0231-1>
- Matthews, M. S. (2004). Leadership education for gifted and talented youth: A review of the literature. *Journal for the Education of the Gifted*, 28(1), 77-113. <https://doi.org/10.1177/016235320402800105>
- Mendaglio, S. ve Peterson, J. S. (2007). *Models of counseling gifted children, adolescents, and young adults*. Austin, TX: Prufrock.
- Mofield, E. L., & Chakraborti-Ghosh, S. (2010). Addressing multidimensional perfectionism in gifted adolescents with affective curriculum. *Journal for the Education of the Gifted*, 33(4), 479-513.

- Mooij, T. (2008). Education and self-regulation of learning for gifted pupils: Systemic design and development. *Research Papers in Education*, 23(1), 1-19.
- Oppong, E., Shore, B. M., & Muis, K. R. (2019). Clarifying the connections among giftedness, metacognition, self-regulation, and self-regulated learning: Implications for theory and practice. *Gifted Child Quarterly*, 63(2), 102-119.
- Peterson, J. S. (1998). The burdens of capability [abstract]. *Reclaiming Children and Youth: Journal of Emotional and Behavioral Problems*, 6(4), 194-198.
- Pfeiffer, S. I., & Stocking, V. B. (2000). Vulnerabilities of academically gifted students. *Special Services in the Schools*, 16, 83-93. https://doi.org/10.1300/J008V16N01_06
- Polaschek, N. (2018). Improving the social and emotional education curriculum in a middle school, school within a school gifted and talented program.
- Rinn, A. N., & Majority, K. L. (2018). The social and emotional world of the gifted. 49-63. https://doi.org/10.1007/978-3-319-77004-8_4
- Sağlam, A. (2023). Özel yetenekli öğrencilerin davranışsal problemlerine yönelik müdahale yöntemleri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı 1*, 1192-1206.
- Stormont, M., Stebbins, M. S., & Holliday, G. (2001). Characteristics and educational support needs of underrepresented gifted adolescents. *Psychology in the Schools*, 38(5), 413-423.
- Yaman, D. Y., & Sökmez, A. B. (2020). A case study on social-emotional problems in gifted children. *İlköğretim Online* 19(3), 1768–1780. <https://doi.org/10.17051/ILKONLINE.2020.735156>
- Glasser, W. (1999). *Choice theory: A new psychology of personal freedom*. HarperPerennial.

